

**DOLNY
ŚLĄSK**

—
**Zarząd Województwa
Dolnośląskiego**
Wrocław, kwiecień 2024 r.

RAPORT

o stanie Województwa
Dolnośląskiego za 2023 rok

2023

I. WPROWADZENIE.....	4
Cel i zakres opracowania.....	5
System zarządzania rozwojem województwa.....	8
II. WYZWANIA ROZWOJOWE.....	11
Najważniejsze uwarunkowania społeczno-gospodarcze.....	12
Realizacja założeń Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.....	25
III. DZIAŁALNOŚĆ ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO - REALIZACJA POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII WOJEWÓDZKICH.....	28
Rolnictwo i ochrona środowiska.....	29
Transport.....	38
Ochrona zdrowia.....	50
Wsparcie rozwoju regionalnego.....	69
Integracja społeczna.....	112
Kultura.....	140
Edukacja i nauka.....	151
Kultura fizyczna i turystyka.....	162
IV. REALIZACJA UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.....	172
V. REALIZACJA PROGRAMÓW Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW Z UE.....	174
VI. REALIZACJA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO.....	185
ZAŁĄCZNIKI.....	187

Szanowni Państwo,

rok 2023 umocnił gospodarczą pozycję Dolnego Śląska jako jednego z najszybciej rozwijających się regionów w Polsce. W tym czasie zrealizowano inwestycje wynikające z przyjętej strategii rozwoju oraz odpowiadające na potrzeby mieszkańców. Wiele z nich powstało dzięki dobrej współpracy z administracją rządową.

Najważniejszą z nich jest z pewnością autorski projekt walki z wykluczeniem komunikacyjnym w województwie. Dzięki niemu samorząd województwa przejął od PKP ponad 20 linii kolejowych w celu ich rewitalizacji i przywrócenia ruchu pasażerskiego. Do dziś przejęto ponad 300 km tras, a pociągi wróciły już m.in. do Bielawy, Chocianowa, Świeradowa-Zdroju. Niebawem wrócą również do Mysłakowic, Karpacza, Przemkowa i Lwówka Śląskiego. Poprzez realizację tego projektu kilkadziesiąt tysięcy Dolnoślązaków zyskało możliwość komfortowych dojazdów do pracy szkoły czy w celach turystycznych.

Wielkimi sukcesami może się również pochwalić samorządowy przewoźnik – Koleje Dolnośląskie. Miniony rok był rekordowy pod wieloma względami m.in. przejechanych kilometrów, przewiezionych pasażerów, a także inwestycji. Spółka, która w ubiegłym roku obchodziła jubileusz 15-lecia istnienia, otworzyła własną, nową halę serwisową w Legnicy oraz uzyskała rządowe dofinansowanie na zakup pociągów, dzięki któremu powiększył swój tabor do ponad 100 pojazdów.

Zgodnie z zamierzeniami toczy się również największa inwestycja w obszarze zdrowia – budowa Nowego Szpitala Onkologicznego we Wrocławiu. Zrealizowano już dwa kamienie milowe projektu. Pierwszy, związany był z weryfikacją koncepcji wielobranżowej, drugi dotyczył opracowania wstępnego projektu wyposażenia medycznego szpitala. Aktualnie kończy się trzeci etap, który polegał na opracowaniu projektu budowlanego. W Nowym Szpitalu Onkologicznym pacjenci będą mieli do dyspozycji 671 łóżek w pokojach jedno- i dwuosobowych. Szpital będzie dysponował 14 salami operacyjnymi, które umożliwią przeprowadzenie nawet 10 tysięcy zabiegów rocznie.

W roku 2023, dzięki umiejętnemu gospodarowaniu finansami, wypracowana została nadwyżka budżetowa. Natomiast w roku 2024 Województwo Dolnośląskie dysponuje rekordowym, sięgającym 3 miliardów złotych, prorozwojowym budżetem. W roku 2023 Rozpoczęły się także pierwsze nabory z nowej perspektywy unijnej. Dzięki skutecznym negocjacjom Zarządu Województwa Dolnośląskiego, nasze województwo otrzyma w latach 2021-2027 rekordowe wsparcie w ramach Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska. To 11 miliardów złotych, które zostaną wykorzystane na zrównoważony rozwój całego regionu.”

Fundusze unijne umożliwią Samorządowi Województwa Dolnośląskiego realizację wielu potrzebnych Dolnoślązakom inwestycji. Znajdą się wśród nich z pewnością te w kapitał ludzki, które w ramach polityki spójności uważane są za jedną z najważniejszych polityk europejskich. To jednak nie wszystko, podobnie jak do tej pory, będziemy nadal wspierać inwestycje podnoszące jakość życia, czyli te z zakresu ochrony środowiska i klimatu oraz inwestycje w infrastrukturę.

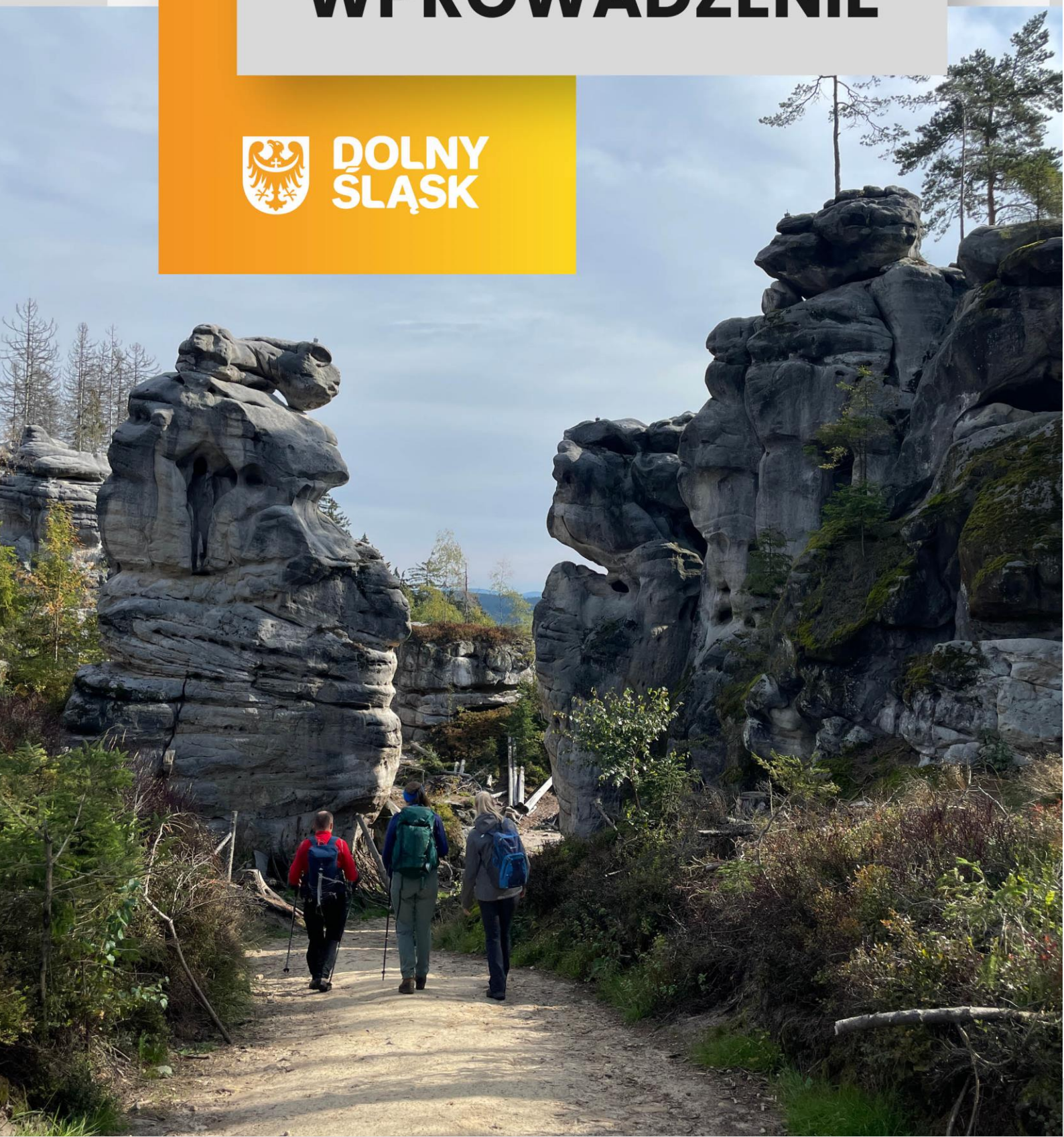
Zarząd Województwa Dolnośląskiego

Część I

WPROWADZENIE

**DOLNY
ŚLĄSK**

Część I - Wprowadzenie

CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Raport o stanie województwa dolnośląskiego za 2023 rok to szósta edycja opracowania, u podstaw którego leży ustawowy obowiązek nałożony na Zarząd Województwa na mocy artykułu 34a ustęp 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa.

Zgodnie z ustawą, Zarząd Województwa każdego roku, do 31 maja, przedstawia Sejmikowi Województwa „podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego”¹. Radni Sejmiku, przyjmując podczas głosowania *Raport o stanie województwa*, udzielają Zarządowi Województwa wotum zaufania. Przedmiotowy *Raport* skupia się na zrelacjonowaniu działalności Zarządu Województwa Dolnośląskiego w kontekście realizacji polityk, programów i strategii. Aspekt finansowy zawarty jest w *Sprawozdaniu z realizacji budżetu województwa*², które także przedkładane jest Sejmikowi Województwa. Od jego przyjęcia przez Radnych Sejmiku zależy udzielenie Zarządowi Województwa Dolnośląskiego absolutorium.

Ustawa o samorządzie województwa określa również zakres prowadzonej przez samorząd polityki rozwoju, wachlarz zadań o charakterze wojewódzkim, a także zakres innych zadań nałożonych na Zarząd Województwa. W niniejszym *Raporcie* zostały uwzględnione zarówno działania wynikające bezpośrednio z ustawowego zakresu obowiązków nałożonych na Zarząd Województwa, za które ten jest przede wszystkim oceniany, jak również opis innych działań i aktywności mających znaczący wpływ na rozwój regionu.

Struktura dokumentu została ustalona mocą uchwały Nr XVI/393/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie zmiany uchwały Nr VI/101/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących opracowania *Raportu o stanie województwa dolnośląskiego*.

Zgodnie z przepisami ww. uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, dokument obligatoryjnie zawiera:

- I. Wprowadzenie
- II. Wyzwania rozwojowe województwa dolnośląskiego;
- III. Informacje o realizacji polityk, programów i strategii wojewódzkich;
- IV. Informacje o realizacji programów z udziałem środków Unii Europejskiej;
- V. Informacje o realizacji budżetu obywatelskiego;
- VI. Informacje o realizacji uchwał Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

W części pierwszej, będącej wprowadzeniem do *Raportu*, pokrótce przedstawione zostały podstawy prawne opracowywania dokumentu, struktura dokumentu, a także system zarządzania rozwojem regionu. W części kolejnej, przy wykorzystaniu danych statystycznych publikowanych m.in. przez Główny Urząd Statystyczny, zaprezentowane zostały najważniejsze wyzwania rozwojowe województwa dolnośląskiego. Dla zapewnienia ich najlepszej oceny wykorzystano zestaw najaktualniejszych dostępnych danych. W części tej zaprezentowano również macierz najważniejszych wskaźników wynikających bezpośrednio z systemu monitoringu *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*.

W kolejnych częściach opracowania, zawarte zostały informacje pozyskane od jednostek merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego oraz innych jednostek działających w ramach struktur samorządu województwa (Załącznik A). Informacje te dotyczą realizacji polityk, programów i strategii wojewódzkich, realizacji programów z udziałem środków Unii Europejskiej, realizacji budżetu obywatelskiego oraz uchwał Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

Część *Raportu o stanie województwa dolnośląskiego za 2023 rok*, odnosząca się do informacji o realizacji polityk, programów oraz Strategii wojewódzkich, oparta została o zapisy *Planu Wykonawczego Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*³ i zaproponowany w nim podział dokumentów wykonawczych na dziedziny oraz przypisanych im koordynatorów.

¹ Art. 34a ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

² *Sprawozdanie z realizacji budżetu województwa* jest sporządzanym co roku, samodzielnym dokumentem, który ze względu na swój charakter można traktować jako komplementarny względem *Raportu o stanie województwa dolnośląskiego*. *Sprawozdanie z realizacji budżetu województwa* sporządzane jest na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa oraz art. 267 ust. 1 pkt 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

³ Uchwała nr 5620/VI/22 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 11 lipca 2022 r. w sprawie zmiany uchwały nr 6146/V/18 Zarządu Województwa Dolnośląskiego dnia 31 października 2018 r. w sprawie przyjęcia Planu wykonawczego Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Opracowanie uzupełnione zostało zestawem załączników, do których należą:

- Załącznik A - wykaz jednostek podległych samorządowi województwa (struktura organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, wykaz jednostek organizacyjnych samorządu województwa, wojewódzkich osób prawnych, spółek i innych jednostek będących jednostkami samorządu województwa);
- Załącznik B - podział środków RPO WD 2014-2020 na poszczególne Działania w ramach 10 osi priorytetowych programu;
- Załącznik C - wykaz uchwał Sejmiku Województwa Dolnośląskiego podjętych w 2023.

Część I - Wprowadzenie

SYSTEM ZARZĄDZANIA ROZWOJEM WOJEWÓDZTWA

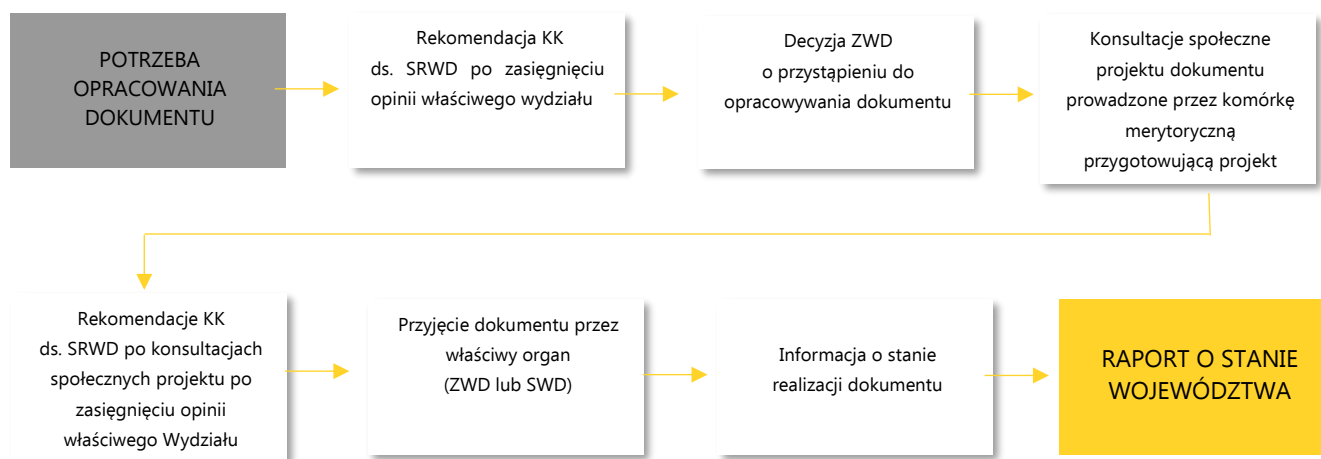

Najważniejszymi dokumentami określającymi politykę rozwoju Dolnego Śląska i wyzwania stojące przed regionem są: *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* (SRWD 2030) oraz *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego*. Są one również nadrzędne względem wszystkich pozostałych dokumentów strategicznych, programowych, planistycznych czy finansowych przygotowywanych na poziomie regionalnym.

Docelowy katalog programów rozwoju, polityk i strategii oraz ich zakres tematyczny określa **Plan wykonawczy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030**, uchwalony przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego. *Plan wykonawczy SRWD 2030* porządkuje działania prowadzące do skutecznej realizacji celów *SRWD 2030*, efektywnego wydatkowania środków krajowych i europejskich oraz ułatwienia monitoringu osiągniętych postępów. W *Planie Wykonawczym SRWD 2030* oprócz katalogu dokumentów wykonawczych wskazani zostali koordynatorzy dziedzin tematycznych, a także jednostki bezpośrednio odpowiedzialne za przygotowanie, realizację oraz monitoring konkretnych programów, polityk czy strategii.

Dla skutecznego uporządkowania działań prowadzących do osiągnięcia celów *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* opracowana została procedura koordynacji procesu planowania strategicznego opisana w *Planie Wykonawczym SRWD 2030*; (rysunek 1).

Rysunek 1. Schemat koordynacji procesu planowania strategicznego wg Planu wykonawczego Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

(KK ds. SRWD – Komitet Koordynujący ds. Strategii Rozwoju Regionalnego 2030; ZWD – Zarząd Województwa Dolnośląskiego; SWD – Sejmik Województwa Dolnośląskiego)

Monitorowanie oraz ewaluacja realizacji działań wynikających z poszczególnych dokumentów wykonawczych odbywa się **corocznie**. Komórki merytoryczne odpowiedzialne za dokument mają obowiązek przekazać sprawozdanie z realizacji zapisów danego dokumentu do końca marca⁴ do jednostki odpowiedzialnej za przygotowywanie *Raportu o stanie województwa*.

Otrzymane z komórek merytorycznych informacje o stanie realizacji poszczególnych dokumentów wykonawczych stanowią merytoryczną podstawę do opracowania niniejszego **raportu o stanie województwa**. Wnioski ze Raportu z realizacji Strategii i raportu rocznego o stanie województwa są podstawą rekomendacji w sprawie realizacji Strategii lub jej aktualizacji; (rysunek 2).

⁴ W przypadku braku dostępnych danych z realizacji działań poszczególnych dokumentów wykonawczych według stanu na koniec roku, którego dotyczy raport, brane będą pod uwagę ostatnie dostępne dane.

Rysunek 2. Schemat zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego.

Podmiotem odpowiedzialnym za proces wdrażania *SRWD 2030* jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Zadanie to jest realizowane przez jednostkę pomocniczą - Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (UMWD), wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne oraz spółki prawa handlowego z udziałem samorządu województwa. W procesie wdrażania *SRWD 2030*, Zarząd Województwa Dolnośląskiego jest również wspierany przez inne podmioty z wiodącą rolą Regionalnego Forum Terytorialnego jako głównego gremium opiniodawczo-doradczego i zarazem zaplecza eksperckiego.

Koncepcja systemu monitorowania i ewaluacji *Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030* jest zgodna z wnioskami i zaleceniami wynikającymi z dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego oraz europejskiego. Podstawowymi instrumentami monitoringu, służącymi realizacji efektywnej sprawozdawczości są **raporty monitoringowe**. Oprócz corocznych Raportów o stanie województwa, w systemie monitoringu SRWD 2030 przewidziano również dwa raporty opracowywane w cyklu trzyletnim: *Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego i rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego*⁵ oraz *Raport z realizacji strategii rozwoju województwa dolnośląskiego 2030*⁶.

⁵ Najnowszy *Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego i rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego* przyjęto uchwałą Nr 4517/VI/21 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 listopada 2021 roku.

⁶ Najnowszy *Raport z realizacji Strategii Województwa Dolnośląskiego 2030* w czerwcu 2022 r. został przekazany Zarządowi Województwa Dolnośląskiego.

Część II
WYZWANIA ROZWOJOWE

**DOLNY
ŚLĄSK**

Część II - Wyzwania rozwojowe

NAJWAŻNIEJSZE UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zaprezentowany w niniejszym rozdziale zakres tematyczny danych statystycznych powiązany jest bezpośrednio z zakresem ujętym w diagnozie prospektywnej będącej częścią *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* (SRWD 2030). Dla zapewnienia porównywalności danych (jednolitej metodologii pozyskiwania i obliczania), dane wykorzystywane przy sporządzaniu niniejszego rozdziału pochodzą z tych samych źródeł, które były wykorzystywane podczas prac nad diagnozą prospektywną SRWD 2030. Głównym źródłem informacji są dane udostępniane przez GUS za pomocą Banku Danych Lokalnych, portalu STRATEG oraz tematycznych opracowań statystycznych.

Należy podkreślić, iż celem tego rozdziału nie jest diagnozowanie bieżącej (w 2023 roku) sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie. Roczne przesunięcie danych względem roku raportowania (dane statystyczne za 2022 rok, a podsumowanie działań Zarządu za 2023 rok) pozwala na zaprezentowanie tła społeczno-gospodarczego, na jakim przyszło w 2023 roku działać Zarządowi Województwa Dolnośląskiego. Ponadto, przedstawienie pełnego zakresu danych statystycznych ze wskazanych wcześniej źródeł dla 2023 roku w terminie opracowywania *Raportu* (I kwartał 2024 roku) jest niemożliwe ze względu na ich ograniczoną dostępność.

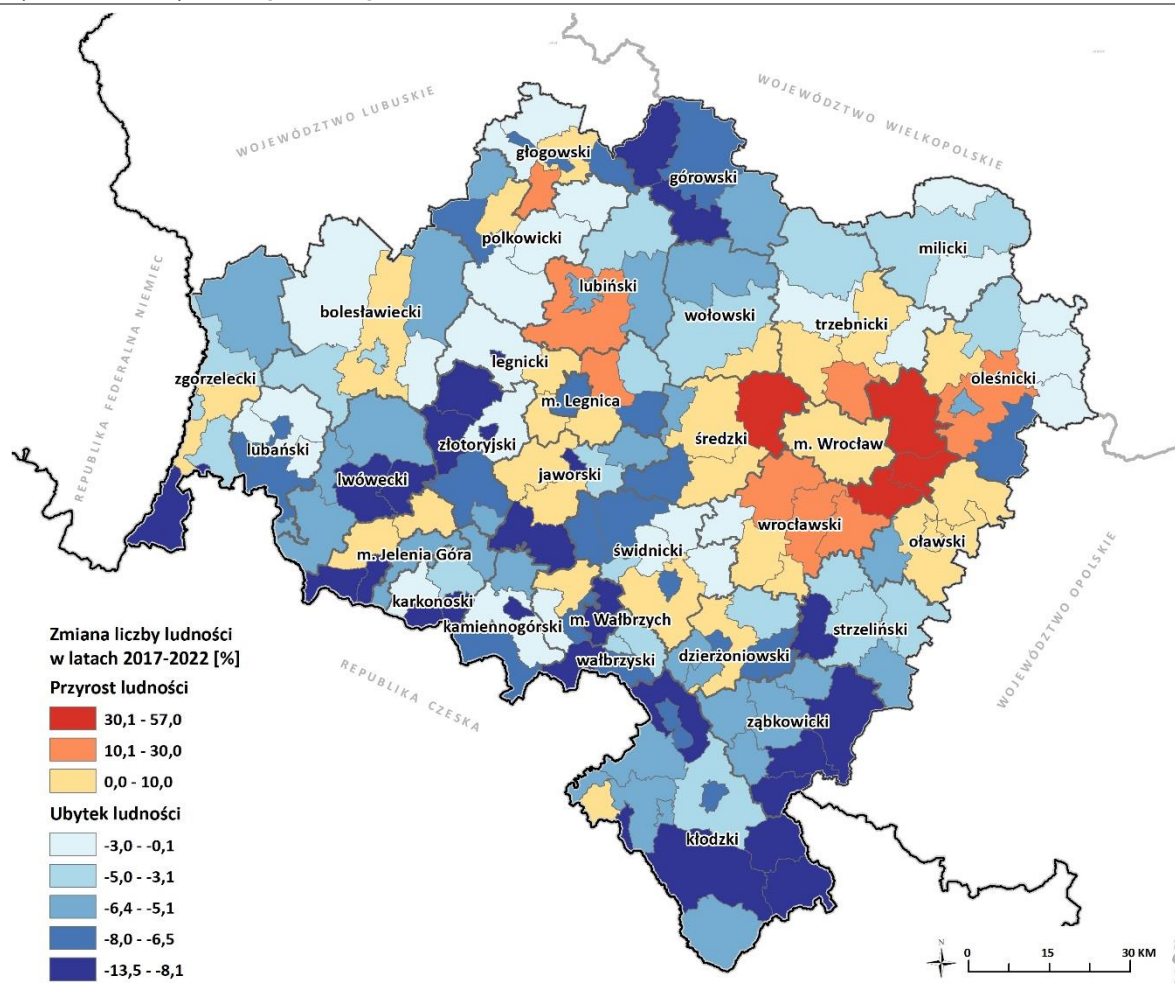
DEMOGRAFIA

Województwo dolnośląskie zamieszkiwało w 2022 roku 2 mln 888,0 tys. osób, co stanowiło 7,6% ludności Polski, klasyfikując region na 5. miejscu w kraju pod względem zaludnienia. Nieco ponad połowę mieszkańców stanowiły kobiety (51,9% ludności województwa). Gęstość zaludnienia na Dolnym Śląsku wynosiła 145 osób na 1 km² i była wyższa od średniej dla Polski (121), klasyfikując województwo na 4. miejscu w Polsce. Wskaźnik urbanizacji kształtował się na poziomie 67,5% (w Polsce 59,6%) i plasował region na 3. miejscu w kraju za województwami: śląskim i zachodniopomorskim.

Na Dolnym Śląsku w latach 2017-2022 nastąpił spadek liczby mieszkańców – łącznie przez okres 5 lat ubyło 14,5 tys. osób, co stanowiło 0,5% ogółu populacji (w Polsce spadek wynosił 1,7%). Wprawdzie zaobserwowane w województwie procesy demograficzne są zbieżne z przekształceniami ludnościowymi zachodzącymi w większości polskich regionów (aż w 12 z nich zarejestrowano spadek liczby ludności), ale należy zaznaczyć, że w regionach o zbliżonej do województwa dolnośląskiego strukturze funkcjonalno-przestrzennej (z wyraźnie wykształconym obszarem metropolitalnym) zaznaczył się wzrost liczby mieszkańców m.in. w: mazowieckim (o 2,3%), pomorskim (1,5%), małopolskim (1,1%) i wielkopolskim (0,1%). Fakt ten świadczy o utrwaleniu się niekorzystnej trajektorii zmian demograficznych zachodzących na Dolnym Śląsku.

W przestrzeni województwa dolnośląskiego znaczny wzrost liczby ludności notowany jest w gminach należących do obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich – zwłaszcza Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (gminy położone w powiatach: wrocławskim, średzkim, oleśnickim, trzebnickim i oławskim) oraz Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego (gminy zlokalizowane w powiatach: lubińskim, głogowskim, legnickim i jaworskim), a także w gminach stref podmiejskich Bolesławca, Jeleniej Góry i Zgorzelca. Zjawisko to wskazuje na trwający intensywny proces suburbanizacji wokół najistotniejszych ośrodków miejskich w regionie. Natomiast problem depopulacji występuje wciąż w południowej części Dolnego Śląska (obszary górskie i podgórskie) oraz w części obszaru położonego na północy regionu (powiaty: górowski, wołowski i milicki; mapa 1).

Mapa 1. Zmiana liczby ludności [2017-2022].

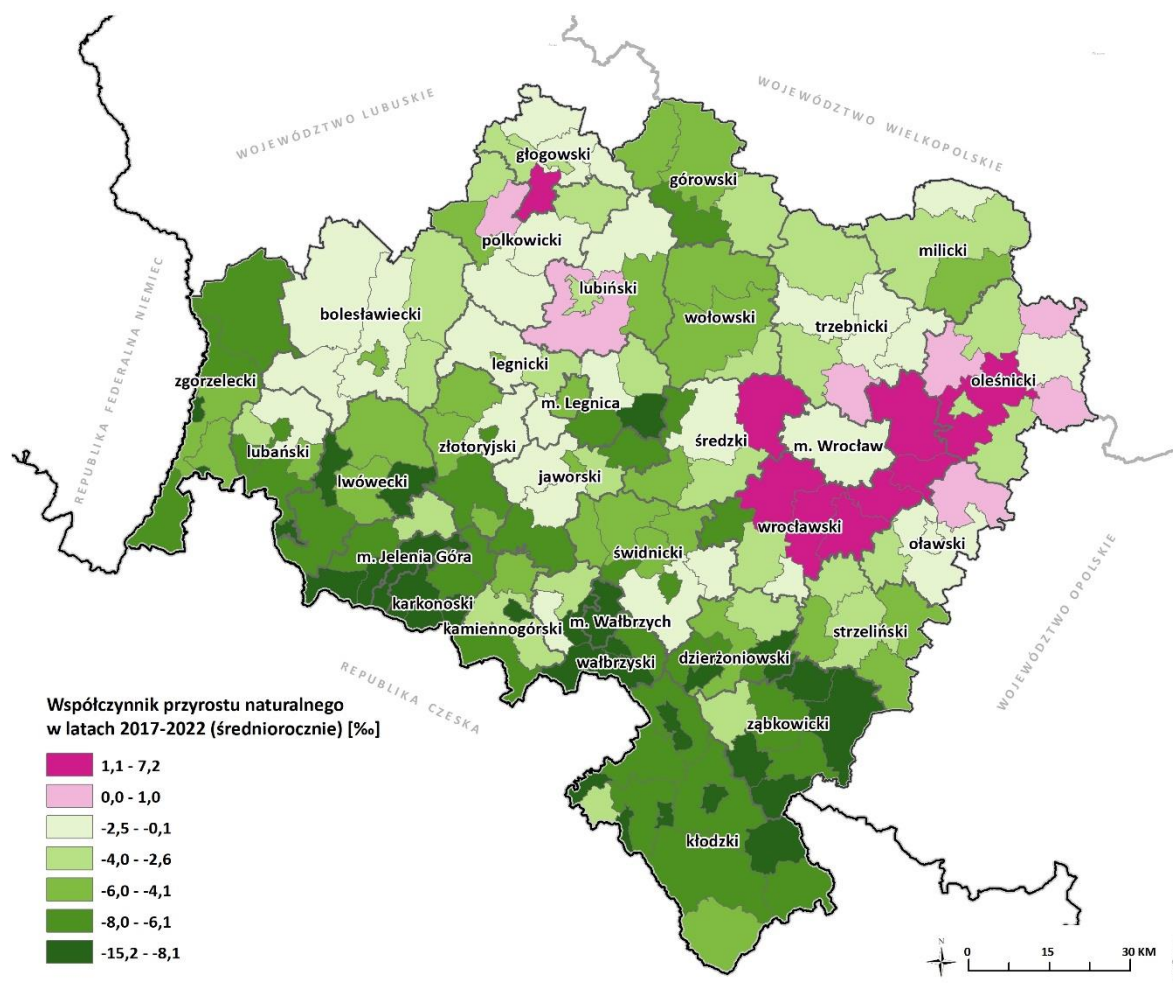
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie dolnośląskim w 2022 roku ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 17,4% ogółu mieszkańców (w Polsce 18,4%) i była to jedna z najniższych wartości spośród polskich regionów, klasyfikująca województwo na 12. miejscu w kraju. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 58,8% populacji – 8. miejsce w kraju (58,7%), a ludność w wieku poprodukcyjnym obejmowała aż 23,9% mieszkańców, 7. miejsce w kraju (22,9%). Należy dodać, że trendy zmian liczby ludności według grup wieku zaobserwowane na Dolnym Śląsku w latach 2017-2022 były niekorzystne – liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się aż o 8,4%, populacja mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 4,4%, natomiast grupa ludność w wieku przedprodukcyjnym wzrosła zaledwie o 2,2%. Można zatem stwierdzić, że w regionie wciąż zachodzi proces intensywnego starzenia się społeczeństwa.

O pogarszającej się sytuacji ludnościowej województwa dolnośląskiego świadczy także ujemny przyrost naturalny. W latach 2017-2022 współczynnik przyrostu naturalnego w ujęciu średniorocznym kształtował się na poziomie -3,6‰ (w Polsce -2,7‰), co klasyfikowało region dopiero na 9. miejscu w kraju. Ponadto w badanym okresie zarysowały się silne dysproporcje pod względem analizowanego zjawiska w układzie miasto-wieś. Na obszarach miejskich średnioroczny przyrost naturalny był zdecydowanie niższy (wynosił -4,3‰) niż na obszarach wiejskich (-2,2‰); (wykres 1).

W układzie wewnątrzregionalnym niekorzystna sytuacja demograficzna w zakresie przyrostu naturalnego zaznaczyła się w szczególności w gminach usytuowanych w południowej części województwa (zwłaszcza w gminach podregionu jeleniogórskiego i podregionu wałbrzyskiego), natomiast korzystna sytuacja wystąpiła w gminach położonych wokół ośrodków miejskich: Wrocławia, Oleśnicy, Lubina, Polkowic i Głogowa; (mapa 2).

Mapa 2. Przyrost naturalny w gminach województwa dolnośląskiego [2017-2022].

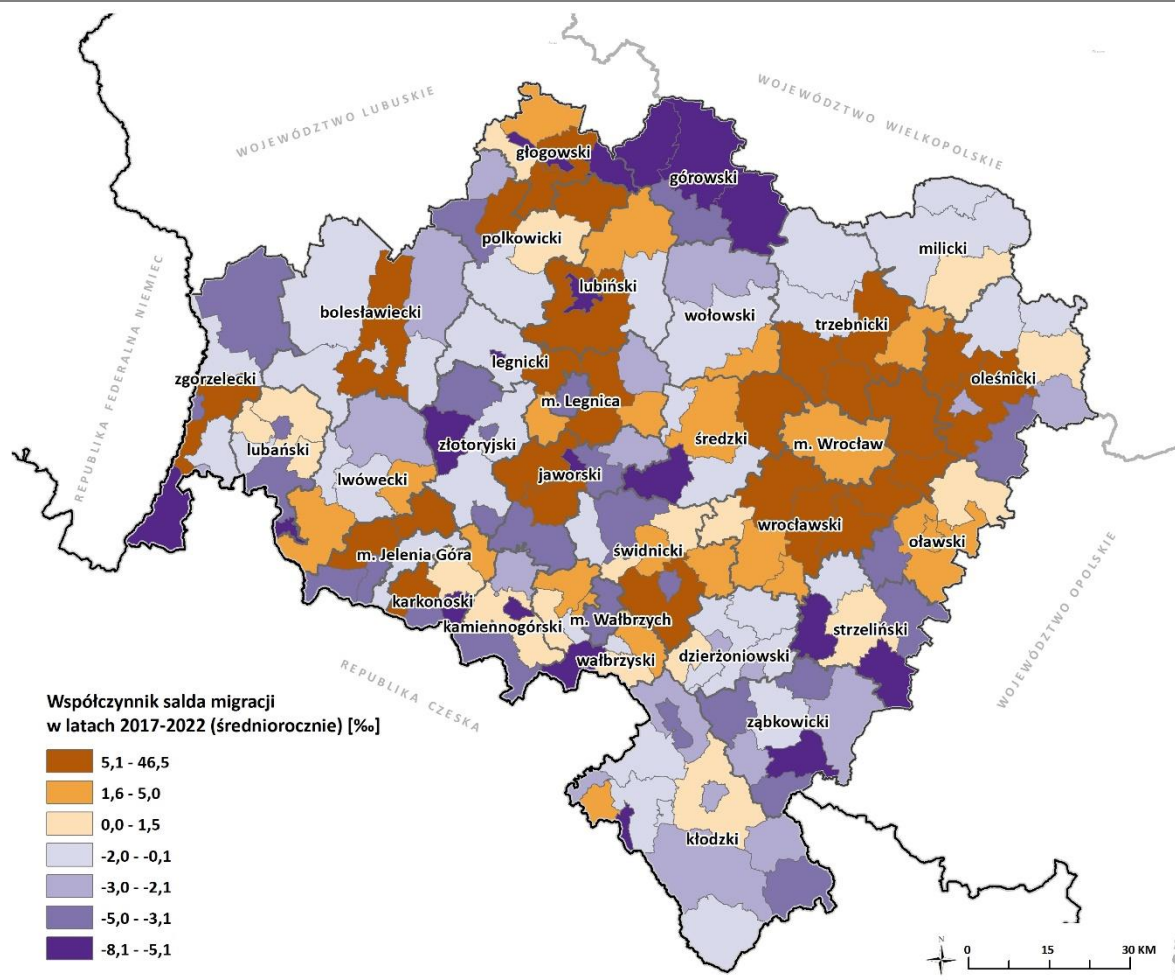

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Dolny Śląsk cechował się korzystnym kierunkiem zmian w zakresie salda migracji. W latach 2017-2022 współczynnik salda migracji w ujęciu średniorocznym wynosił 1,4‰, plasując region na 4. miejscu w Polsce (za województwami: mazowieckim, pomorskim i małopolskim). Podobnie jak w przypadku przyrostu naturalnego, także pod względem salda migracji zaznaczyło się wyraźne zróżnicowanie przestrzenne pomiędzy poszczególnymi typami obszarów. Mianowicie, obszary wiejskie w latach 2017-2022 cechowały się dodatnim saldem migracji (wskaźnik w ujęciu średniorocznym wynosił aż 6,8‰), natomiast obszary miejskie zanotowały ujemne saldo migracji -1,2‰.

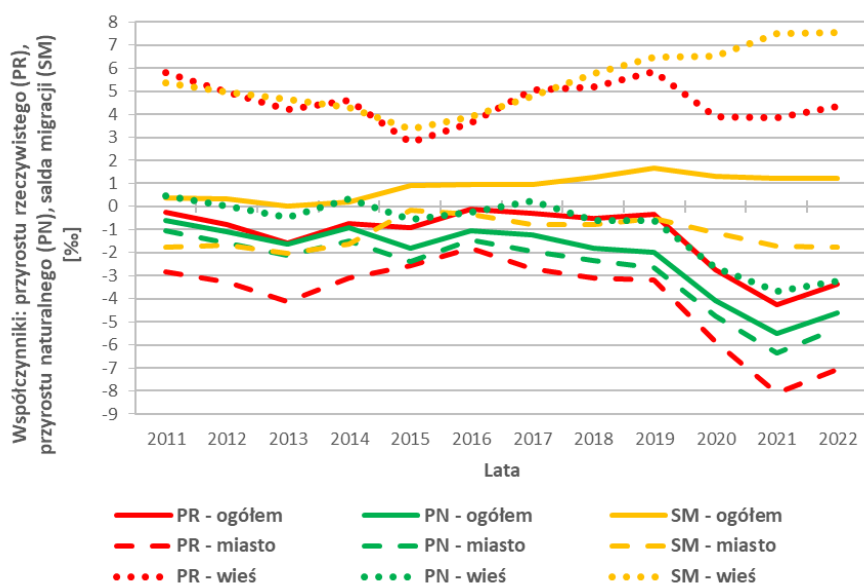
W przestrzeni Dolnego Śląska wyraźnie uwidacznia się tendencja związana z napływem ludności do gmin tworzących bezpośrednie strefy podmiejskie – w szczególności wokół miasta Wrocławia, ale także w otoczeniu innych istotnych ośrodków miejskich tj. Legnicy, Lubina, Głogowa, Bolesławca, Świdnicy, Jeleniej Góry i Zgorzelca, co potwierdza postępujący proces suburbanizacji o względnie dużej intensywności. Natomiast ubytek liczby ludności na skutek migracji zaznaczył się zwłaszcza w południowo-wschodniej części regionu (pasmo strzelińsko-kłodzko), północno-wschodniej części (powiaty: górowski, wołowski i milicki) oraz w środkowo-zachodniej części województwa (strefy przejściowe poza bezpośrednim oddziaływaniem miast występujące w powiatach: bolesławieckim, jaworskim, średzkim, lwóweckim, zlotoryjskim, legnickim i zgorzeleckim; mapa 3).

Mapa 3. Migracje w gminach województwa dolnośląskiego [2017-2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 1. Przyrost rzeczywisty ludności w województwie dolnośląskim [2011-2022].

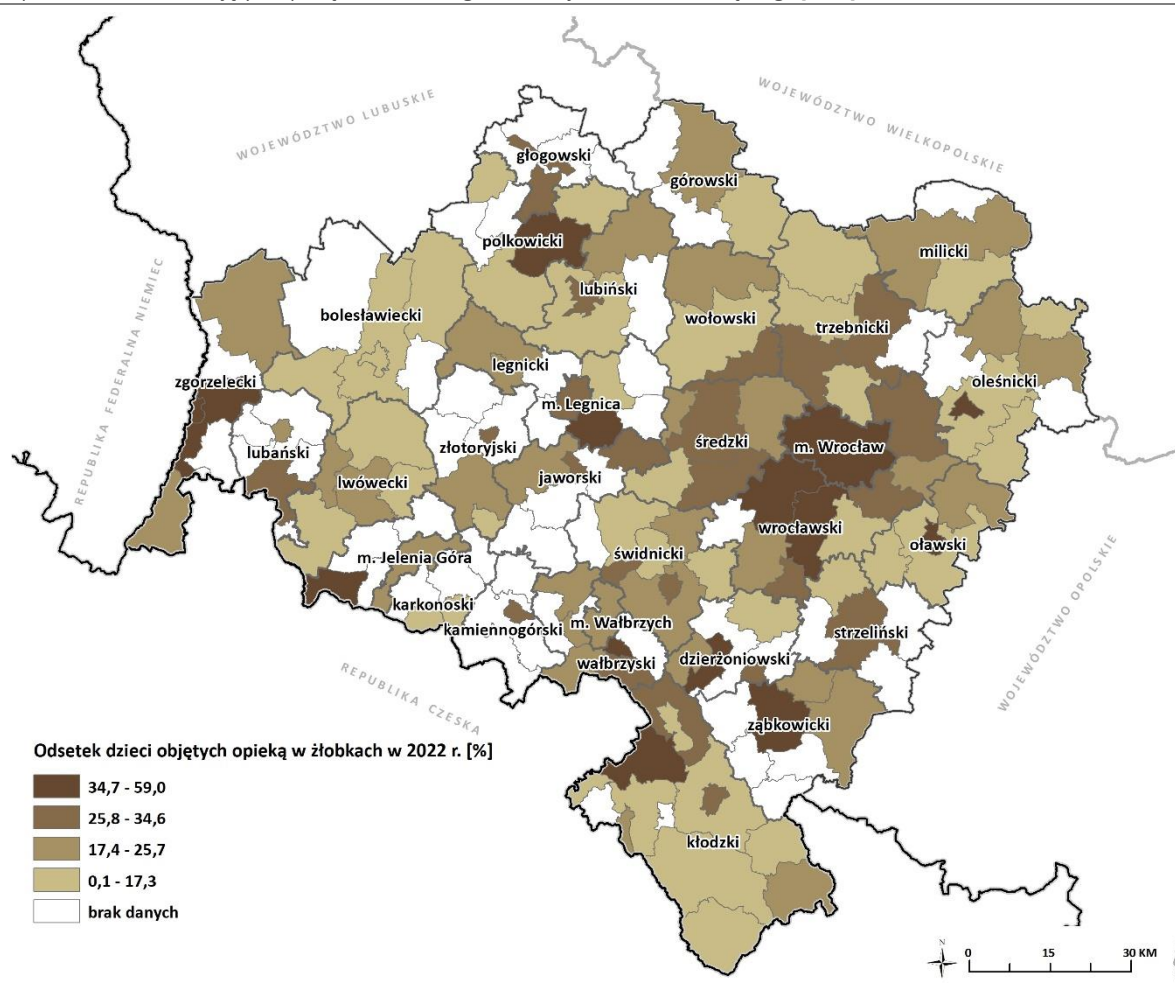

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

KAPITAŁ LUDZKI I INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Opieka nad dziećmi do lat 3. Na Dolnym Śląsku w 2022 roku opieką w żłobkach objętych było prawie 26% dzieci do lat 3, co stanowiło najwyższą wartość badanego wskaźnika wśród polskich województw. Wartość ta była również wyższa od średniej dla kraju, która wynosiła 18%. Co istotne, w latach 2016-2022 aż w 46 gminach regionu, w których dotąd nie działały żłobki lub kluby dziecięce powstały nowe placówki, a w 63 gminach zanotowano wzrost odsetka dzieci objętych opieką w żłobkach. Łącznie w województwie dolnośląskim żłobki funkcjonowały w ponad 65% gmin; (mapa 4).

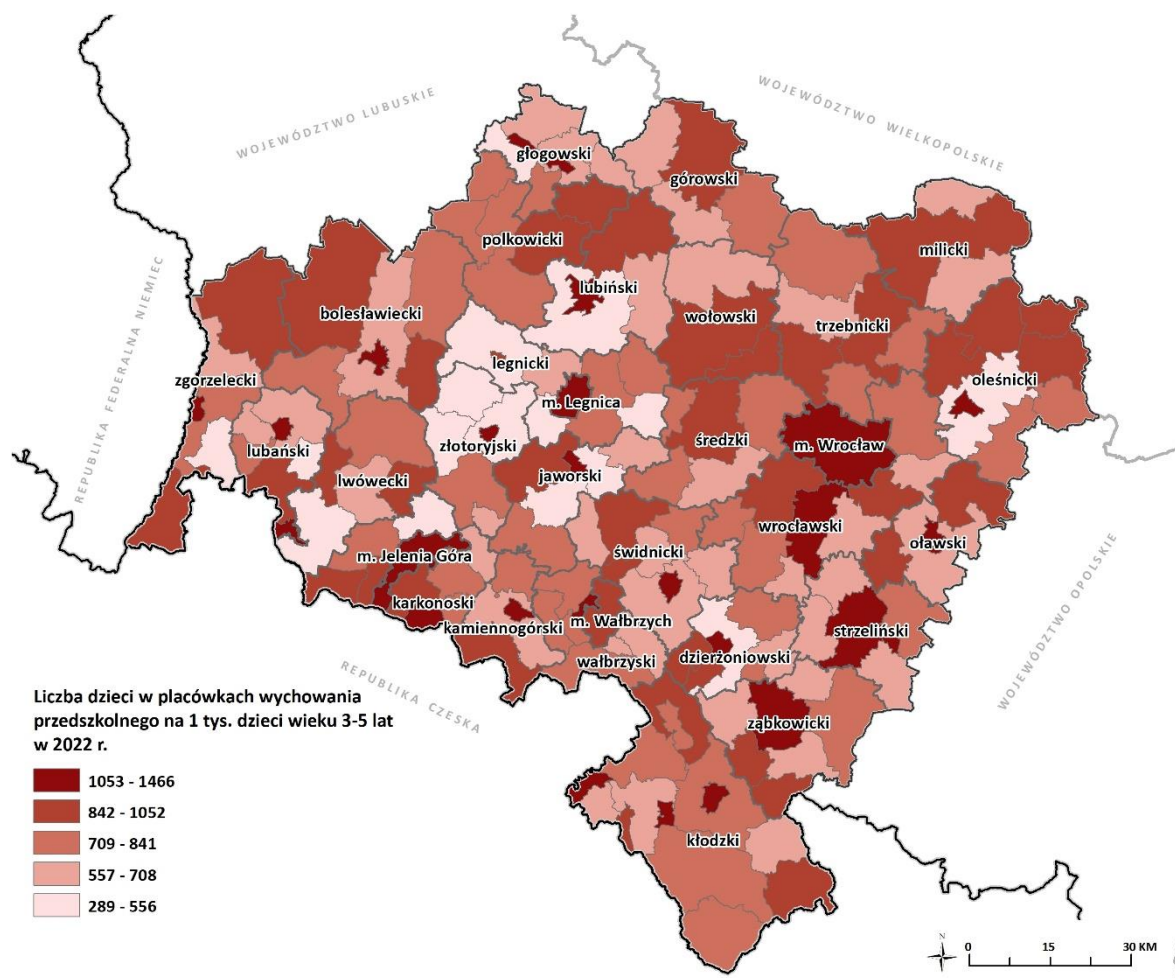
Mapa 4. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w gminach województwa dolnośląskiego [2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Edukacja i wychowanie przedszkolne. W województwie dolnośląskim w 2022 roku na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało 946 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Względem 2016 roku zaobserwowano w regionie wzrost analizowanego zjawiska o ponad 14%. Należy także podkreślić, że wartość miernika dla regionu była wyższa od średniej dla kraju, która wynosiła 927 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat. Najwyższe wartości wskaźnika notowano w gminach miejskich, a także w gminach położonych w otoczeniu większych miast (od 1000 dzieci do maksymalnie 1466 dzieci). Gminy wiejskie lub gminy położone peryferyjnie względem większych aglomeracji miejskich notowały zazwyczaj znacznie niższe wartości wskaźnika (289-500 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat); (mapa 5).

Mapa 5. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w gminach województwa dolnośląskiego [2022].

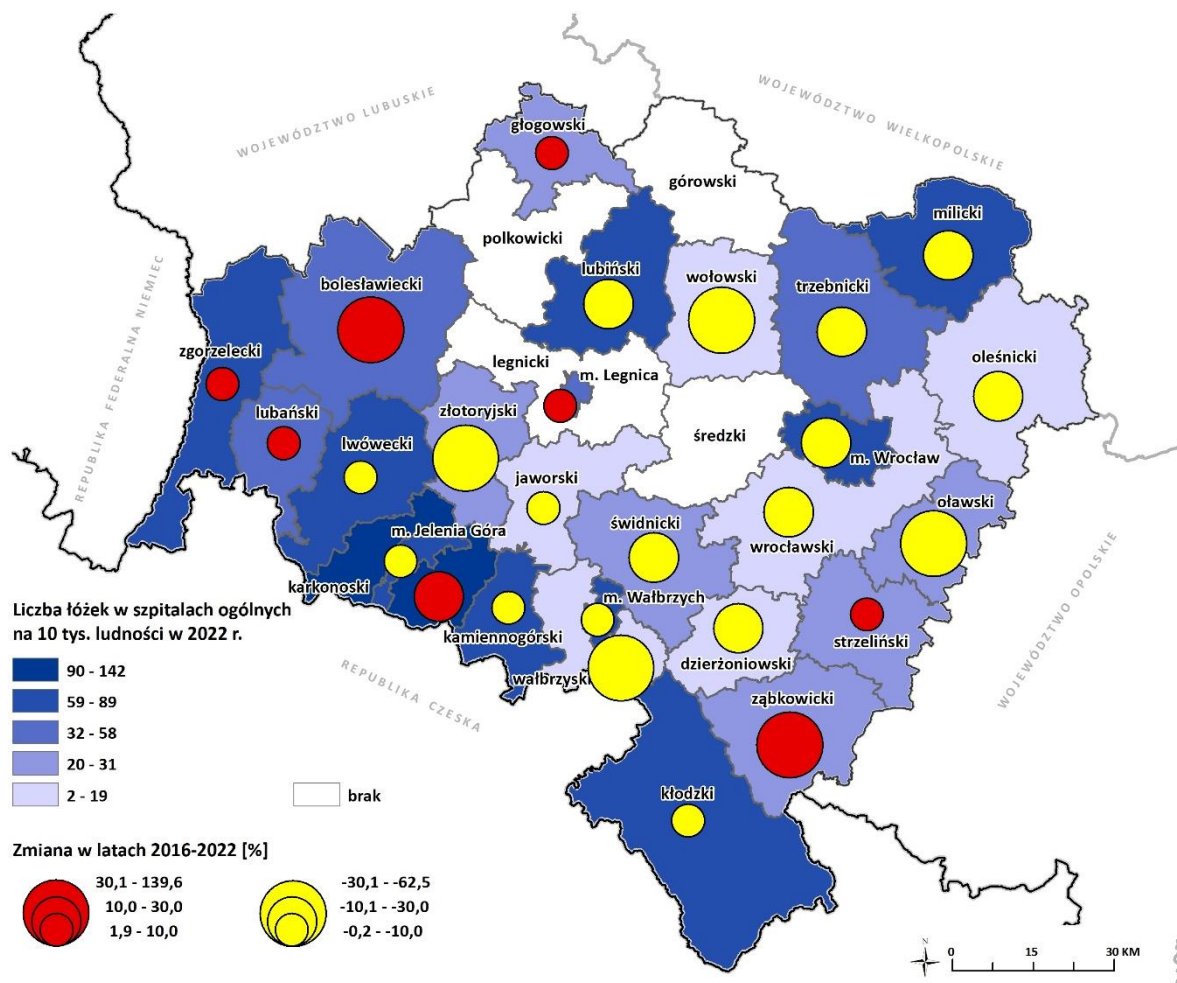

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na Dolnym Śląsku w 2022 roku zdawalność egzaminu maturalnego wynosiła 90,8% (w Polsce 91,1%) i była znacznie wyższa od poziomu osiągniętego w 2016 roku (77%). Analizując zmiany wartości wskaźnika w latach 2016-2022 należy zaznaczyć, że największy spadek miernika odnotowano w 2020 roku (72,3%), a najwyższą wartość osiągnął właśnie w 2022 roku. Spadek poziomu zdawalności egzaminu maturalnego w 2020 roku należy powiązać w negatywnym wpływie pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 na życie społeczne i gospodarcze Polski, w tym na edukację. Do 2022 roku bardzo niekorzystną tendencją był utrzymujący się niższy poziom zdawalności egzaminu maturalnego w województwie dolnośląskim od rejestrowanej średniej zdawalności w Polsce. W 2022 roku średni wynik egzaminu maturalnego uplasował województwo dolnośląskie na 7. miejscu wśród pozostałych regionów.

Ochrona zdrowia. W województwie dolnośląskim w 2022 roku w szpitalach ogólnych dysponowano ponad 46 łóżkami w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wartość miernika w regionie uległa spadkowi względem roku 2016 o 9,8% (z ponad 51 łóżek), co było trendem ogólnopolskim – średni spadek w kraju wyniósł 10,5%. W badanym okresie (2016-2022) w układzie powiatowym również zanotowano wahania pod względem liczby dostępnych łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców. W 8 powiatach zaobserwowano przyrost liczby łóżek w szpitalach ogólnych w stosunku do liczby mieszkańców (maksymalnie o ponad 140% w powiecie ząbkowickim), w 18 powiatach zaznaczył się spadek wartości miernika (od -0,2% do -62,5%), a w 2 powiatach nastąpiła likwidacja szpitali (górowski i średzki). Brak szpitali odnotowano w 2 powiatach (legnickim i polkowickim); (mapa 6).

Mapa 6. Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców w powiatach województwa dolnośląskiego [2016-2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Marginalizacja i wykluczenie społeczne. Na Dolnym Śląsku rzeczywista liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej w 2022 roku wynosiła 53 674 osoby, a w stosunku do 2016 roku ich liczba zmalała o prawie 43%. Należy jednak podkreślić, że tożsamy trend uwidocznił się na poziomie krajowym – średnio w Polsce nastąpił spadek rzeczywistej liczby osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej o ponad 43%.

W województwie dolnośląskim w 2022 roku, udział ludności zagrożonej ubóstwem po transferach społecznych wynosił 9% i była to druga najniższa wartość spośród wszystkich województw (po 7,8% w województwie śląskim). Wartość wskaźnika względem roku poprzedniego zmalała o 0,9 p.p. Na poziomie kraju średnia wartość odsetka osób zagrożonych ubóstwem w 2022 roku była wyższa od regionalnej i wyniosła 13,7% (spadek o 1,1 p.p. względem roku poprzedniego).

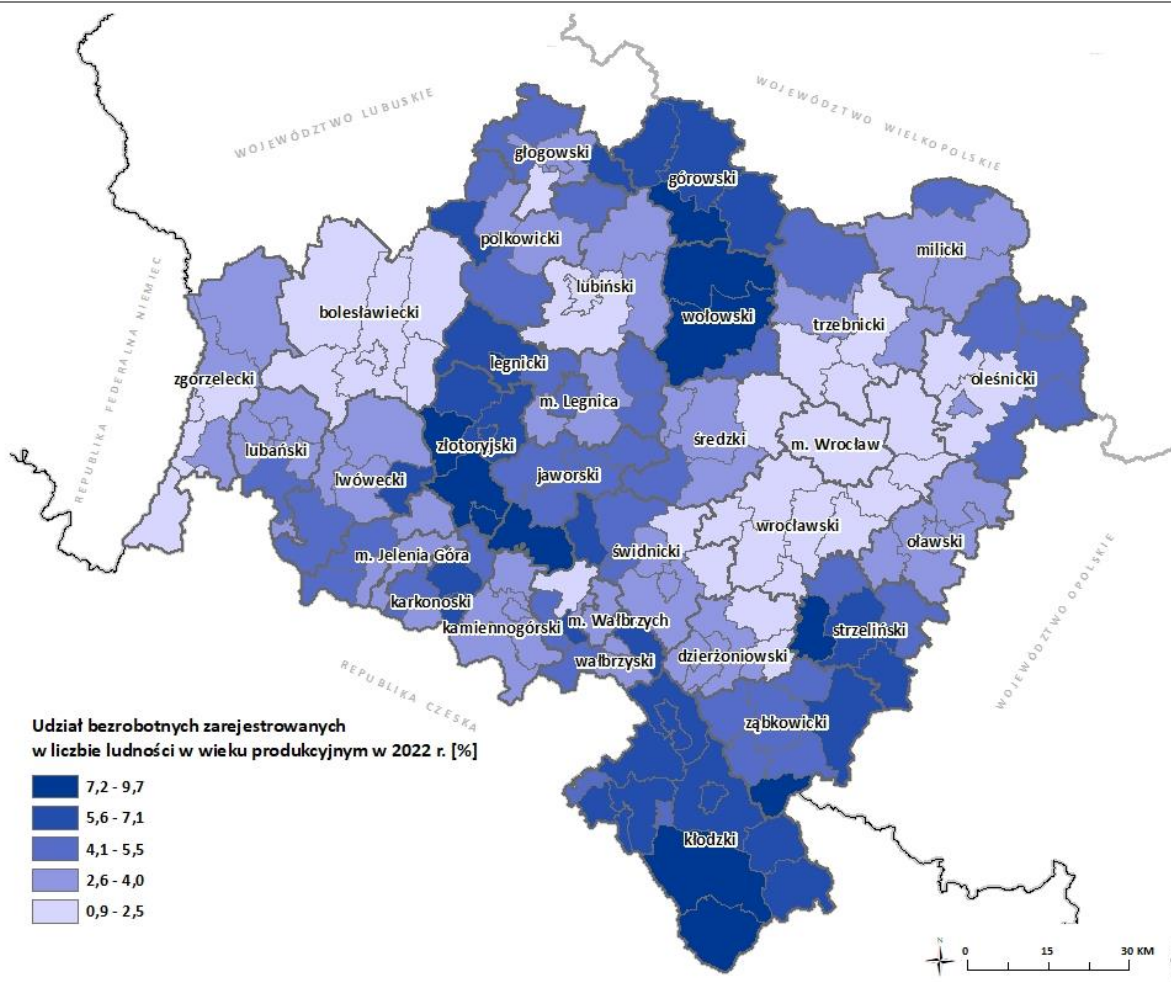
Na Dolnym Śląsku wartość wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w wieku 16-64 lat w 2022 roku wahała się od 30,2% (I kwartał) do 37,4% (IV kwartał). W kraju wartości oscylowały między 29,8% (I i III kwartał) a 30,6% (II kwartał). W analizowanym okresie (2016-2022) w województwie dolnośląskim wskaźnik przybierał skrajne wartości od 19,1% (I kwartał 2018 r.) do 40,9% (III kwartał 2020 r.). Ogólny trend, jaki zaznaczył się w latach 2016-2022, można uznać za wzrostowy.

W regionie w 2022 roku w rejestrach powiatowych urzędów pracy pozostawało 4901 osób z niepełnosprawnością, co stanowiło ponad 9% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych na Dolnym Śląsku. W układzie wewnątrzregionalnym najwięcej bezrobotnych z niepełnosprawnościami było zarejestrowanych we Wrocławiu (585 osób), powiecie kłodzkim (385 osób), świdnickim (292 osoby), Legnicy (252 osoby), powiecie oleśnickim (237 osób), Wałbrzychu (219 osób) oraz powiecie dzierzoniowskim (202 osoby), najmniej natomiast w powiatach: wołowskim (74 osoby), kamienogórskim (75 osób), milickim (83 osoby), lwóweckim (84 osoby, wrocławskim (87 osób) i legnickim (88 osób). Wśród zarejestrowanych w urzędzie pracy osób z niepełnosprawnością, w 2022 roku 686 osób posiadało prawo do zasiłku, co stanowiło ponad 34% osób mniej niż w 2016 roku.

RYNEK PRACY

W województwie dolnośląskim udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2022 roku wyniósł 3,2% (średnio w Polsce było to 3,7%). Od 2016 roku wartość badanego wskaźnika obniżyła się o 1,6 p.p. Wartości poniżej średniej dla województwa w 2022 roku wystąpiły w 61 gminach Dolnego Śląska; (mapa 8). Niskie wartości przyjęły gminy powiatów: wrocławskiego, trzebnickiego, oleśnickiego, bolesławieckiego, jak i sam Wrocław (1,6%), Długołęka (0,9%), Czernica (1,1%), Kąty Wrocławskie (1,1%), Kobierzyce (1,1%), Siechnice (1,1%), Żórawina (1,3%), Bolesławiec (gmina wiejska 1,6%), Wisznia Mała (1,6%), Jordanów Śląski (1,6%), Nowogrodziec (1,8%), Lubin (1,8%), Bolesławiec (gmina miejska 1,9%), Oleśnica (gmina wiejska 1,9%), Mietków (1,9%), Zawidów (1,9%), Oborniki Śląskie (2,0%). Najwyższe wartości wskaźnik przyjął w gminach: Bolków (9,7%), Wińsko (9,5%), Świerzawa (9,5%), Wojcieszów (8,8%), Międzyzlesie (8,3%), Pielgrzymka (8,2%), Jemielno (7,6%), Bystrzyca Kłodzka (7,6%), Chojnów (7,6%) oraz Wołów (7,5%).

Mapa 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach Dolnego Śląska [2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

PRODUKT KRAJOWY BRUTTO

W 2022 roku⁹ w województwie dolnośląskim wygenerowano 8,6% produktu krajowego brutto ogółem (263 119 mln zł). Dolny Śląsk zajął pod tym względem 4. miejsce, po województwach: mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. Dynamika PKB ogółem w porównaniu do roku poprzedniego wyniosła ok. 118%. Natomiast w przeliczeniu na 1 mieszkańca, z wartością ok. 91 tys. zł, tj. 112% średniej krajowej, region uplasował się na 2. miejsce w kraju.

Zgodnie z najaktualniejszymi dostępnymi danymi dla podregionów, w 2021 roku, największy udział w generowaniu PKB w regionie miały podregiony: miasta Wrocław (34,0%), wrocławski (21,7%), legnicko-glogowski (17,8%) oraz

⁹ Dane dla 2022 r. to szacunki wstępne GUS. Brak danych dla 2022 r. na poziomie podregionów.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ

Mapa 9. Podmioty gospodarcze w powiatach województwa dolnośląskiego [2016-2022].

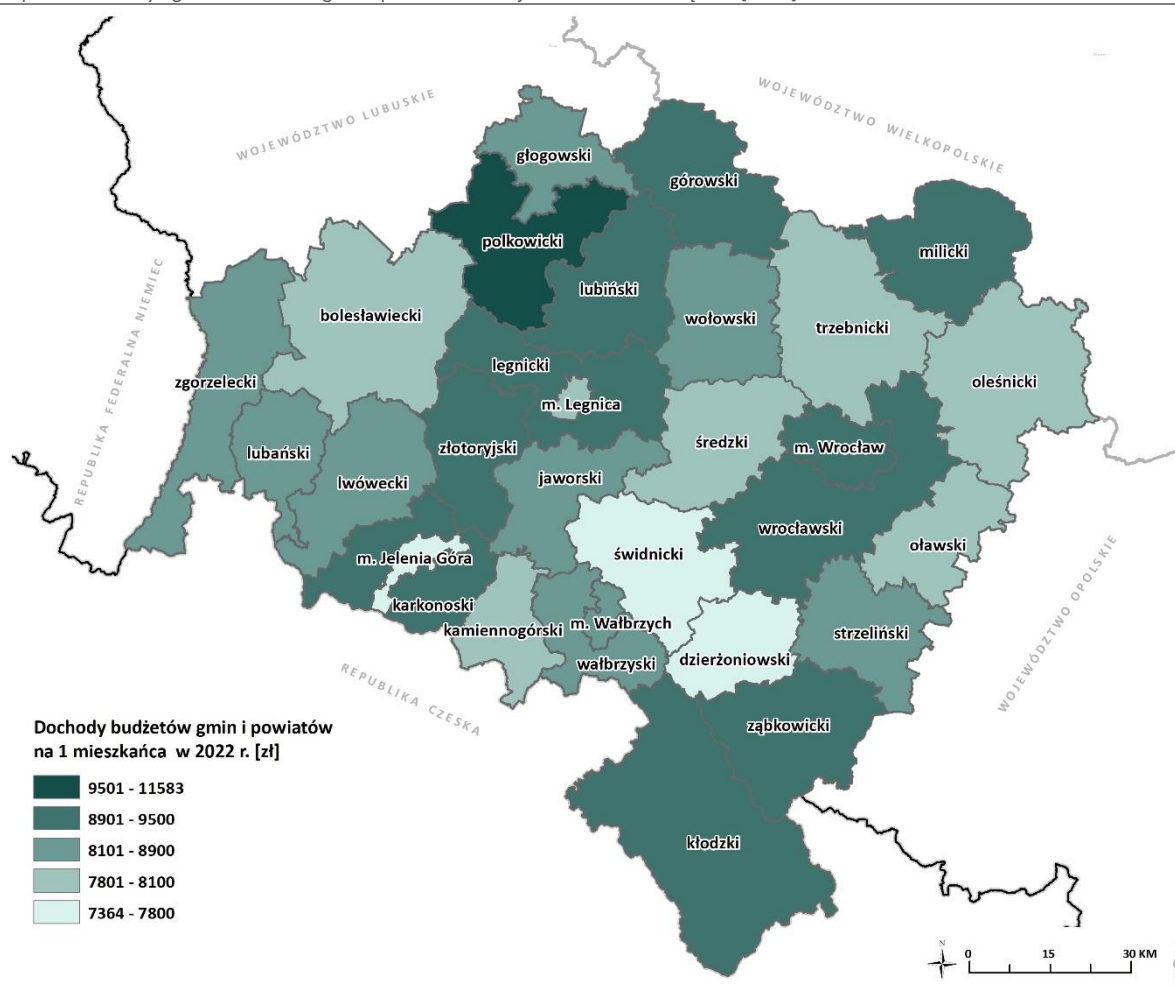
**DOLNY
ŚLĄSK**

udział przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną z sektora usług wyniósł w województwie dolnośląskim 18,2% (Polska 13,0%), a przedsiębiorstw przemysłowych 21,4% (Polska 20,2%).

FINANSE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W województwie dolnośląskim dochody budżetów gmin i powiatów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2022 roku wyniosły średnio blisko 8714 zł (w Polsce 8500 zł). W regionie w latach 2016-2022 odnotowano wzrost dochodów o ponad 65%. W układzie wewnątrzregionalnym najwyższymi wartościami wskaźnika wyróżniały się powiaty: polkowicki (11 583 zł), milicki (9443 zł), kłodzki (9405 zł), karkonoski (9387 zł), legnicki (9356 zł) oraz lubiński (8344 zł). Natomiast najniższą wartością dochodów budżetów samorządów gmin i powiatów cechowały się jednostki: powiat dzierzoniowski (7364 zł), świdnicki (7750 zł), Jelenia Góra (7759 zł) i Legnica (7871 zł); (mapa 10).

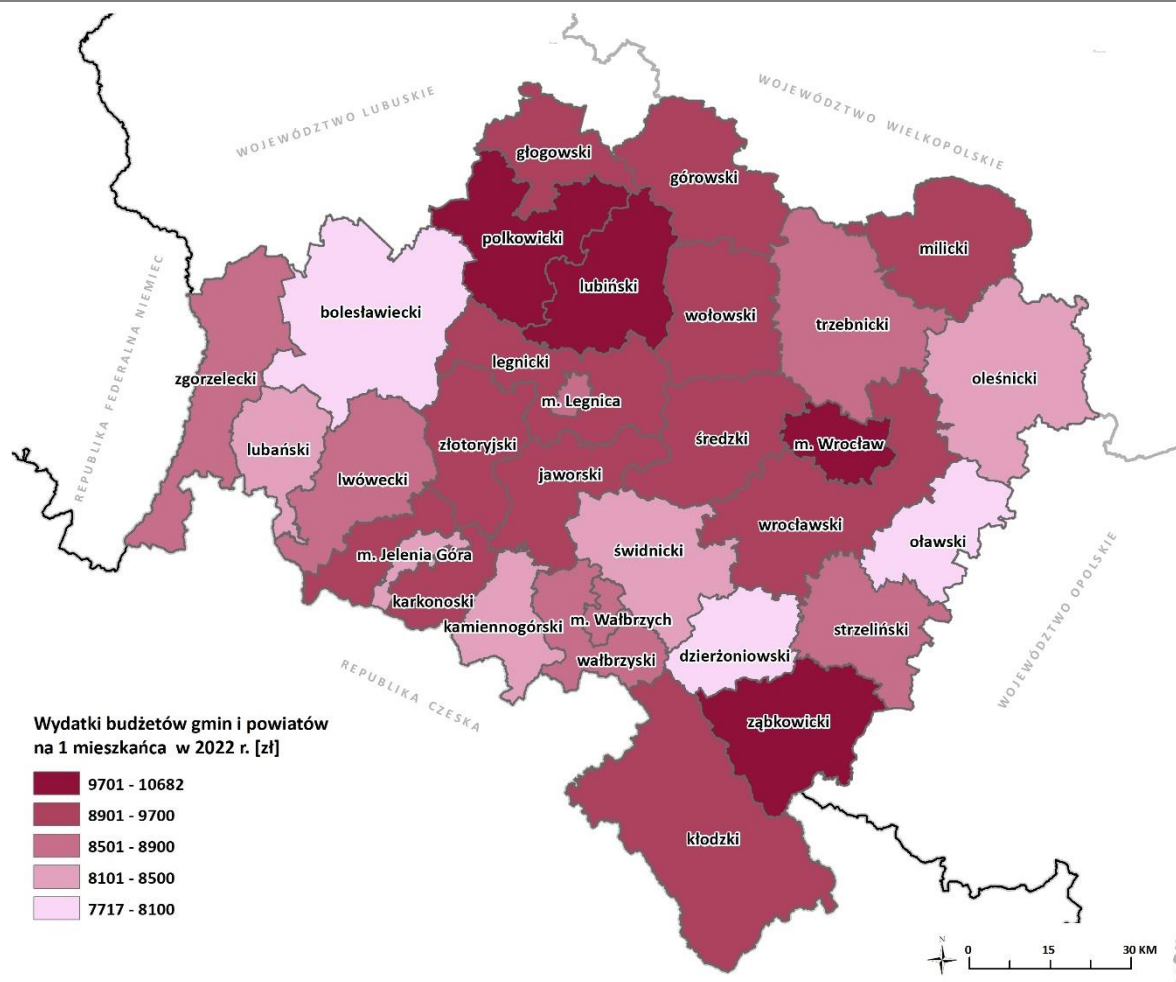
Mapa 10. Dochody ogółem budżetów gmin i powiatów w województwie dolnośląskim [2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie dolnośląskim wydatki budżetów gmin i powiatów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 roku wyniosły średnio 9038 zł (w Polsce 8740 zł). W regionie w latach 2016-2022 odnotowano wzrost wydatków o ponad 75%. W układzie wewnątrzregionalnym najwyższymi wartościami wskaźnika wyróżniały się powiaty usytuowane w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym: polkowicki (10 682 zł) i lubiński (10 093 zł) oraz powiat ząbkowski (10 014 zł). Najniższe wartości analizowanych wydatków wystąpiły w powiatach: dzierzoniowski (7717 zł), bolesławieckim (7840 zł), oławskim (8094 zł), Jeleniej Górze (8116 zł) oraz świdnickim (8123 zł); (mapa 11).

Mapa 11. Wydatki ogółem budżetów gmin i powiatów w województwie dolnośląskim [2022].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Część II - Wyzwania rozwojowe

MONITORING REALIZACJI SRWD 2030

Na potrzeby monitoringu *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* (SRWD 2030) stworzona została macierz wskaźników ilościowych, odnoszących się do rezultatów realizacji każdego z jej celów strategicznych.

Macierz wskaźników monitorujących realizację SRWD 2030 stanowi zatem doskonałe uzupełnienie dla wskazania najważniejszych wyzwań rozwojowych stojących przed regionem. Należy jednak zaznaczyć, że ze względu na stosunkowo krótki okres obowiązywania Strategii (od 2018 roku) wnioskowanie w zakresie uwidaczniających się tendencji badanych zjawisk ma charakter uproszczony (tabela 1).

W ramach realizacji celu 1 „Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu” większość wskaźników monitorujących cechuje się wzrostem wartości. Szczególnie korzystna sytuacja uwidacznia się pod względem wartości produktu krajowego brutto per capita (wskaźnik 1.1.), liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON (wskaźnik 1.3.), poziomu nakładów na działalność badawczo-rozwojową (wskaźnik 1.4) oraz udziału przedsiębiorstw współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej (1.6.)

W odniesieniu do realizacji celu 2 „Poprawa jakości i dostępności usług publicznych” prawie wszystkie wskaźniki monitorujące charakteryzują się korzystnym kierunkiem zmian wartości. Szczególnie dobra sytuacja zaznacza się w obszarze opieki nad dziećmi w żłobkach i przedszkolach (wskaźnik 2.2. i 2.4.), w którym to mierniki osiągnęły wartości docelowe nie tylko dla 2020 roku, ale także dla 2030 roku. Niepokojącym zjawiskiem w ramach analizowanego celu są wahania wartości liczby zgonów niemowląt (wskaźnik 2.6.), który wzrósł w 2022 roku względem 2016 roku.

Analizując realizację celu 3 „Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego”, należy stwierdzić, że prawie wszystkie wskaźniki monitorujące wyróżniają się korzystnym trendem zmian wartości. Wyraźne zmiany *in plus* obserwuje się w zakresie aktywności obywatelskiej (wskaźnik 3.1.), odsetka osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (wskaźnik 3.2.), liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (wskaźnik 3.6.), a także w zakresie aktywizacji ludności w wieku 25-64 lata na rynku pracy (wskaźnik 3.7.). W każdym z wymienionych obszarów wartości wskaźników monitorujących osiągnęły stan docelowy przewidziany dla 2020 roku. W 2022 roku docelową wartość dla 2030 osiągnął również wskaźnik zdawalności matur (wskaźnik 3.5.).

W ramach realizacji celu 4 „Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego” większość wskaźników wykazuje pozytywny trend zmian. Korzystna sytuacja występuje m.in. w przypadku wolumenu odpadów komunalnych zebranych selektywnie (wskaźnik 4.5.), czy wzrostu udziału energii z odnawialnych źródeł (wskaźnik 4.2.). Korzystnym zjawiskiem, jest również spadek udziału gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem (wskaźnik 4.1.). W większości przypadków wartości wskaźników osiągnęły zakładane wartości dla 2020 roku.

Odnosząc się do realizacji celu 5 „Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu” należy podkreślić, że wszystkie wskaźniki monitorujące cechuje korzystna tendencja zmian ich wartości. W szczególności pozytywne zmiany uwidaczniają się pod względem długości dróg ekspresowych i autostrad (wskaźnik 5.1.), spadku liczby wypadków drogowych (wskaźnik 5.5.), czy liczby miast obsługiwanych regionalnym transportem kolejowym (wskaźnik 5.7.). Widać wyraźny wzrost wartości wskaźników, które rok wcześniej notowały jeszcze niższe wartości ze względu na przedłużającą się sytuację pandemiczną. Dotyczy to wskaźników charakteryzujących liczbę pasażerów korzystających z transportu kolejowego (wskaźnik 5.3.) oraz pasażerów w transporcie lotniczym (wskaźnik 5.4.).

Tabela 1. Macierz wskaźników monitorujących realizację SRWD 2030.

Lp.	Cel strategiczny	Nr wskaźnika	Nazwa wskaźnika [jednostka]	Źródło	Tendencja 2010-2016	Tendencja 2016-2022	Wartości wskaźników w latach			
							2016	2022	2020*	2030*
1.	EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE GOSPODARCZEGO POTENCJAŁU REGIONU	1.1.	Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca [zł]	GUS	▲	▲	53 754	90 980(a)	59 000	75 000
		1.2.	Relacja skrajnych wartości (liczona jako iloraz maksymalnej i minimalnej wartości) PKB brutto na 1 mieszkańca [zł] w podregionach	GUS	▲	▲	2,23	2,29 (2021)	2,15	2,05
		1.3.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	GUS	▲	▲	1 244	1 479	1 325	1 500
		1.4.	Nakłady na B+R w relacji do PKB oraz nakłady przedsiębiorstw na B+R w relacji do PKB	GUS	▲	▲	0,69 0,46	1,48 0,95	1,10 0,70	2,00 1,80
		1.5.	Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych na eksport w przychodach netto ze sprzedaży ogółem [%]	GUS	▲	▼	11,05	4,4 (2021)	12,40	16,00
		1.6.	Udział przedsiębiorstw przemysłowych/usługowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej w % ogółu przedsiębiorstw [%]	GUS	▼	▲	6,2 3,3	9,9 7,3	6,4 4,1	7,0 6,0
2.	P O P R	2.1.	Budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji w % ogółu budynków mieszkalnych [%]	GUS	▲	▲	59,2	61,5	63,5	73,0

Lp.	Cel strategiczny	Nr wskaźnika	Nazwa wskaźnika [jednostka]	Źródło	Tendencja 2010-2016	Tendencja 2016-2022	Wartości wskaźników w latach			
							2016	2022	2020*	2030*
		2.2.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%]	GUS	▲	▲	12,5	25,8	16,5	20,0
		2.3.	Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej [szt.]	GUS	▲	▲	8 223	9 767	8 700	9 800
		2.4.	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	GUS	▲	▲	81,9	94,6	84,0	89,0
		2.5.	Odsetek przedsiębiorstw sektora niefinansowego wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną [%]	GUS	▲	▲ (2016-2017)	95,5	96,5 (2017)	97,0	99,0
		2.6.	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	GUS	▼	▲	3,8	3,9	3,6	3,3
		2.7.	Liczba uczestników imprez masowych ogółem (artystyczno-rozrywkowych, sportowych i interdyscyplinarnych) [tys. os.]	GUS	▼	▲	2 176	2 239	2 220	2 300
		2.8.	Liczba uczestników imprez masowych ogółem (artystyczno-rozrywkowych, sportowych i interdyscyplinarnych) [tys. os.]	GUS	▼	▲	2 176	2 239	2 220	2 300
3.	WZMOCNIENIE REGIONALNEGO KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO	3.1.	Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura) [%]	GUS	-	▲ (2014-2018)	44,8 (2014)	53,2 (2018)	47,0	51,0
		3.2.	Osoby w wieku 25-64 lata uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu [%]	GUS	▼	▲	4,3	11,4	4,8	5,5
		3.3.	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym [%]	GUS	▼	▼ (2016-2019)	10,5	8,4 (2019)	10,0	9,0
		3.4.	Liczba kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka na 10 tys. mieszkańców [os.]	GUS	▼	▼	43,5	27,7	42,0	39,0
		3.5.	Zdawalność egzaminów maturalnych [%]	GUS	▼	▲	77,0	90,8	78,5	82,0
		3.6.	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	GUS	▲	▲	40,4	46	42,5	46,0
		3.7.	Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wg BAEL [%]	GUS	▲	▲	71	76,5	71	73
		3.8.	Liczba widzów i słuchaczy teatrów i instytucji muzycznych na 1000 mieszkańców (wg miejsca prezentacji)	GUS	▲	▼	716	311	725	750
4.	ODPOWIEDZIALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW I OCHRONA WALORÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	4.1.	Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem [%]	GUS	▲	▼	0,40	0,32	0,35	0,20
		4.2.	Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem [%]	GUS	▲	▲	6,5	10,3	9,5	22,0
		4.3.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych SO ₂ / NO _x [kg na 1 mieszkańca]	GUS	▼ ▼	▼ ▲	6,9 3,8	3,5 4,3	6,0 3,5	4,8 2,9
		4.4.	Klasa stref dla pyłów zawieszonych PM ₁₀ (wartość średniodobowa):	WIOŚ						
		- aglomeracja wrocławska			▼	▲	C	A	B	A
		- miasto Legnica			▼	▲	C	A	B	A
		- miasto Wałbrzych			▼	•	A	A	A	A
		- strefa dolnośląska			▼	•	C	C	B	A
		4.5.	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ilości odpadów komunalnych ogółem [%]	GUS	▲	▲	21,3	37,2	24,5	35,0
		4.6.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	GUS	▲	•	18,6	18,6	18,6	18,8
		4.7.	Odpady wytworzone w ciągu roku (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych) [tys. ton]	GUS	▲	▲	35 579	35 895	34 000	32 600
		4.8.	Odpady wytworzone w ciągu roku (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych) [tys. ton]	GUS	▲	▲	35 579	35 895	34 000	32 600
		4.9.	Odpady wytworzone w ciągu roku (nagromadzone z wyłączeniem odpadów komunalnych) [tys. ton]	GUS	▲	▲	35 579	35 895	34 000	32 600
5.	WZMOCNIENIE PRZESTRZENNEJ SPÓJNOŚCI REGIONU	5.1.	Długość dróg ekspresowych i autostrad na 10 tys. ludności [km]	GUS	▲	▲	0,99	1,52	1,05	1,67
		5.2.	Udział mieszkańców w strefie dostępności do 30 minut od węzłów autostrad i dróg ekspresowych w ogólnej liczbie ludności [%]	IRT	▲	▲	63	80(b)	65	79
		5.3.	Liczba pasażerów odprawianych w transporcie kolejowym (Koleje Dolnośląskie, Przewozy Regionalne) [mln os.]	UMW D	▲	▲	19,8	28,2	-	-
		5.4.	Ruch pasażerów w portach lotniczych - przyjazdy i wyjazdy [tys. os.]	GUS	▲	▲	2 371	2 868	2 700	4 000
		5.5.	Wypadki drogowe na 100 tys. ludności [osoba]	GUS	▲	▼	80	64,6	67	50
		5.6.	Długość czynnych linii kolejowych w województwie	GUS	▲	▲	1 750	1 804	1 850	2 050
		5.7.	Liczba miast obsługiwanych regionalnym transportem kolejowym	IRT	▲	▲	53	63	57	83

Oznaczenia: a – szacunki wstępne; b – dane uaktualniono w związku z pozyskaniem bazy adresowej powiązanej z bazą danych PESEL (inne niż dotąd wyniki w szacowaniu ludności); * – wartość oczekiwana; kolor szary – tendencja korzystna; kolor czerwony – tendencja niekorzystna.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego

Część III
**REALIZACJA POLITYK,
PROGRAMÓW I STRATEGII
WOJEWÓDZKICH**

**DOLNY
ŚLĄSK**

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

ROLNICTWO I OCHRONA ŚRODOWISKA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych oraz Departament Ochrony Środowiska**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego

Wydział Instrumentów Środowiskowych

Informacje podane w sprawozdaniu dotyczące realizacji Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska pochodzą z GUS i na chwilę sporządzania opracowania dostępne były dane wyłącznie do końca roku 2022. Nie jest znana data publikacji kompletnych danych GUS za 2023 rok, w latach poprzednich udostępnienie tych informacji następowało w III kwartale.

Działania związane z ograniczeniem niskiej emisji realizowane w 2023 roku przez gminy i powiaty wiązały się m.in. z likwidacją konwencjonalnych źródeł ciepła lub wymianą na inne z zastosowaniem paliwa gazowego lub energii elektrycznej w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych oraz termomodernizacją budynków mieszkalnych, publicznych i usługowych.

Na terenie Dolnego Śląska (wg danych GUS) w 2022 roku działało 135 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, czyli tyle samo co w 2018 roku. Około połowa ww. zakładów wyposażona jest w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych lub/i gazowych, w tym m.in. cyklony, filtry tkaninowe, elektrofiltry, urządzenia mokre, z których większość charakteryzuje się wysoką skutecznością działania.

W porównaniu do roku 2021, w roku 2022 w województwie dolnośląskim odnotowano 6% wzrost wielkości zanieczyszczeń gazowych emitowanych do powietrza przez ww. zakłady (z 15 105 772 ton na rok do 16 047 570 ton na rok). Niemniej w 2022 roku, 96,2% wytworzonych zanieczyszczeń gazowych ogółem zostało zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń (wzrost o ok. 0,01% w stosunku do roku 2021). Wielkość zanieczyszczeń pyłowych emitowanych przez zakłady do powietrza w 2022 roku spadła o 5% w stosunku do roku 2021 (z 1402 ton na rok do 1331 ton na rok), przy czym 99,9% wytworzonych pyłów ogółem zostało zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń. Z dostępnych na stronie GUS danych ujętych w bazie danych lokalnych wynika, że nakłady poniesione w 2022 roku na środki trwałe służące ochronie środowiska związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu na terenie Dolnego Śląska, w stosunku do roku 2021 wzrosły o około 130% i wyniosły 557 640,4 tys. zł, z czego 86 851,2 tys. zł przeznaczono na redukcję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Brak danych w GUS odnośnie udziału w ww. kwocie nakładów poniesionych na zapobieganie zanieczyszczeniom w tym na wdrażanie nowych technik i technologii spalania paliw wraz z modernizacją kotłowni i ciepłowni.

Programy ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego

Wydział Instrumentów Środowiskowych

Na terenie województwa dolnośląskiego obowiązuje Program ochrony powietrza przyjęty uchwałą XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020r. Dokument określa działania naprawcze, których realizacja ma obniżyć stężenia substancji w powietrzu oraz prowadzenie edukacji ekologicznej (kod działania: DsEdEk), za których realizację odpowiedzialny jest Zarząd Województwa Dolnośląskiego (poprzez IRT) oraz jednostki samorządu terytorialnego. W ramach zadania należy wziąć udział w min. 2 ogólnopolskich akcjach edukacyjnych oraz prowadzić min. 2 akcje edukacyjne. Tematyka akcji edukacyjnych powinna dotyczyć: promowania wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji, wspierania zachowań proekologicznych w zakresie ogrzewania indywidualnego i przyzwyczaję transportowych.

Termin składania sprawozdań z realizacji ww. działania przez jednostki samorządowe: do 15 lutego za poprzedni rok sprawozdawczy.

Na dzień 2 lutego 2024 roku sprawozdania z realizacji działania w 2023 roku z ww. działania złożyło 27 samorządów gminnych i 6 jednostek powiatowych.

Ogółem samorządy gminne: wzięły udział w 43 ogólnopolskich akcjach edukacyjnych oraz przeprowadziły 251 akcji edukacyjnych na terenie swoich gmin dot. czystości powietrza.

Samorządy powiatowe: wzięły udział w 4 ogólnopolskich akcjach edukacyjnych oraz przeprowadziły 6 akcji edukacyjnych na terenie swoich powiatów dot. czystości powietrza.

Deklarowany koszt realizacji działania wyniósł: 178 084,96 zł.

W 2023 roku przygotowano Uchwałę Nr LVII/1201/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 13 lipca 2023 roku w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których

w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu, zmienioną uchwałą LXVI/1411/24 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 lutego 2024 r.

Programy ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego

Wydział Instrumentów Środowiskowych

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego jest przyjęty:

- uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr III/34/18 z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie zmiany uchwały na LI/1832/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego (dla dróg wojewódzkich, dróg na terenie miasta Jelenia Góra oraz linii kolejowych);
- uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego nr XII/288/19 z dnia 24 października 2019 r. w sprawie zmiany uchwały nr LI/1832/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego (dla dróg krajowych).

Program ochrony środowiska przed hałasem dotyczy terenów, wskazanych przez zarządzających drogami i linią kolejową (zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach), na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny. Jego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego poprzez wskazanie działań naprawczych, które powinny być wykonane przez zarządców dróg i linii kolejowej.

Celem programu jest zmniejszenie uciążliwości oraz ograniczenie nadmiernego poziomu hałasu drogowego i kolejowego na obszarach poza aglomeracjami województwa dolnośląskiego poprzez m.in. naprawę nawierzchni dróg, ograniczenie prędkości ruchu pojazdów, budowę alternatywnych dróg, wprowadzenie środków trwałego uspokojenia ruchu, budowę ekranów akustycznych. Niektóre działania podejmowane w programie tj. naprawa uszkodzonej nawierzchni dróg oraz szlifowanie szyn wpisują się działanie strategiczne nr 5.1.1. pn.: Modernizacja dróg i linii kolejowych na terenie WD ze szczególnym uwzględnieniem problematyki transportu ciężkiego.

Monitorowanie realizacji działań określonych w programie odbywa się na podstawie raportów z realizacji sporządzanych przez zarządcę obiektów przekazywanych corocznie do Marszałka Województwa Dolnośląskiego w terminie do 31 marca za rok poprzedni.

Termin sprawozdawczy za 2023 rok w tym zakresie przypada na dzień 31 marca 2024 roku.

Działania podejmowane przez Zarządców w 2022 roku:

1. Zarządzający drogami krajowymi – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA):

- droga krajowa nr 8: przebudowa skrzyżowania w Magnicach oraz remonty nawierzchni i nasadzenia drzew (powiat dzierżoniowski, kłodzki, wrocławski),
- droga krajowa nr 12 (Głogów) remont częściowy nawierzchni i nasadzenia drzew,
- droga krajowa nr 36 (Prochowice) Km 2+060 – likwidacja przełomów i wysadzin, odtwarzanie konstrukcji drogi, (Niemstów) remont częściowy nawierzchni,
- droga krajowa nr 94 (Prochowice, powiat średzki) remonty częściowe nawierzchni,
- droga krajowa nr 30 (Gryfów Śl.) remont częściowy nawierzchni,
- droga krajowa nr 5 (Modłęcin) remont częściowy nawierzchni,
- droga krajowa nr 35 (powiat świdnicki i wrocławski) remonty częściowe nawierzchni.

2. Zarządzający drogami wojewódzkimi – Zarząd Województwa Dolnośląskiego (DSDiK):

- Obwodnica Dzierżoniowa – etap I oddany do użytkowania I kw. 2020 roku, etap II oddany do użytkowania III kw. 2023 roku, etap III planowany termin zakończenia inwestycji III kw. 2026 roku,
- wykonano remont DW 396 na odcinku od mostu na rzece Odrze do skrzyżowania z DW 455,
- droga wojewódzka 382, 379 (powiat świdnicki) – na bieżąco przeprowadzane są remonty częściowe nawierzchni,
- Wschodnia Obwodnica Wałbrzycha oddana do użytku w II kw. 2022 roku

3. Zarządzający drogami na terenie miasta Jelenia Góra – Zarząd Miasta Jelenia Góra:

W 2022 roku wybudowano rondo na skrzyżowaniu ulic Dworcowej i Jagiellońskiej oraz prowadzono miejscowe naprawy nawierzchni jezdni ulic na terenie miasta.

4. Zarządzający liniami kolejowymi – PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.:

- linia 132 (odcinki torów od km 146,151 do km 181,346) mechaniczne podbicie toru wraz uzupełnieniem tłucznia i oprofilowaniem, reprofilacja szyn,
- linia 143 (km 153,742 do km 162,655) regeneracja części rozjazdowych - krzyżownicy zwyczajnej bądź podwójnej oraz mechaniczne podbicie toru wraz uzupełnieniem tłucznia i oprofilowaniem,
- linia 271 reprofilacja szyn w rozjazdach oraz wymiana doboru podrozdnic w Stacji Wrocław Główny.

Działania naprawcze są finansowane ze środków podmiotów zobowiązanych do ich wykonania.

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego Wydział Instrumentów Środowiskowych

W ramach prac nad Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego, zwanym dalej WPGO, na lata 2023-2028 z perspektywą do 2032 roku wykonano analizę pozwalającą na wyznaczenie miejsc spełniających warunki magazynowania zatrzymanych transportów odpadów.

W analizach wykonanych na potrzeby opracowania WPGO, uwzględnione zostały rodzaje odpadów powstających na obszarze województwa oraz przywożonych na jego teren, zgodnie z podziałem przedstawionym w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2028.

Przeprowadzono dwukrotnie procedurę opiniowania i konsultacji społecznych projektu WPGO wraz z załącznikiem w postaci projektu Planu Inwestycyjnego, które następnie zgodnie z przepisami, Zarząd Województwa przekazał w celu odpowiedniego zaopiniowania oraz uzgodnienia. Również dwukrotnie projekt WPGO został przekazany do Ministra Klimatu i Środowiska w celu odpowiedniego zaopiniowania oraz uzgodnienia. W wyniku zgłoszonych uwag zgłoszonych przez Ministra Klimatu i Środowiska projekt dokumentu poddano aktualizacji oraz dostosowywaniu do aktualnie obowiązujących przepisów w zakresie sposobu i formy sporządzania wojewódzkich planów gospodarki odpadami, które weszły w życie IV kwartale 2023 r.

Polityka krajobrazowa – audyt krajobrazowy dla województwa dolnośląskiego

Instytut Rozwoju Terytorialnego

1. Kontynuacja prac merytorycznych nad sporządzeniem audytu krajobrazowego województwa dolnośląskiego, realizowanego zgodnie z metodyką, określoną w rozporządzeniu w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych:

- wskazanie krajobrazów priorytetowych w województwie,
- ocena zagrożeń dla zachowania wartości projektowanych krajobrazów priorytetowych oraz obszarów objętych ochroną;
- inwentaryzacja terenowa projektowanych krajobrazów priorytetowych;
- rozpoczęcie prac nad formułowaniem rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz obszarów objętych ochroną;
- opracowanie zeszytów projektowanych krajobrazów priorytetowych w celu ich publikacji.

2. Odbiór zlecenia zewnętrznego polegającego na opracowaniu analiz krajobrazowych na obszarze województwa dolnośląskiego, odnoszących się do aspektów kulturowych, kompozycyjnych oraz percepcyjnych krajobrazu oraz lokalnych form architektonicznych.

3. Współpraca z DBGiTR we Wrocławiu oraz DZPK oraz Karkonoskim PN w zakresie wykonania i przekazania zdjęć, panoram i filmów z wykorzystaniem drona, przedstawiających krajobrazy priorytetowe.

4. Współpraca z Geodetą Województwa dotycząca przygotowania Audytu krajobrazowego do publikacji na Geoportalu Województwa Dolnośląskiego.

Zadanie realizowane w ramach budżetu Instytutu Rozwoju Terytorialnego i dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Strategia Energetyczna Dolnego Śląska – kierunki wsparcia sektora energetycznego

Instytut Rozwoju Terytorialnego/ Wydział Rozwoju Gospodarczego

W kwietniu 2023 r., ze względu na zmianę przepisów dotyczących lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz w oparciu o kryteria przyjęte przez zespół projektowy IRT przy przygotowywaniu analiz przestrzennych podczas prac nad „Strategią Energetyczną Dolnego Śląska – kierunkami wsparcia sektora energetycznego” - SEDŚ (przyjętą Uchwałą nr 6178/VI/22 Zarządu Województwa Dolnośląskiego w dniu 25 października 2022 r.), opracowane zostały nowe mapy prezentujące uwarunkowania i potencjał rozwoju odnawialnych źródeł energii (graficzny element treści dokumentu).

Od lutego/marca 2023 r. prowadzone były również intensywne prace nad wdrożeniem SEDŚ i uruchomieniem projektu dedykowanego tego typu działaniom oraz pozyskaniem środków finansowych na jego realizację. We wrześniu 2023 r. przygotowany i złożony został wniosek koncepcyjny o współfinansowanie projektu o nazwie PEARL-LIFE PL w naborze dla strategicznych projektów zintegrowanych w programie LIFE (I etap naboru). Jest to program zorientowany na wspieranie działań na rzecz środowiska i klimatu, zarządzany przez Komisję Europejską. Głównym celem projektu PEARL-LIFE PL („Nowy paradygmat bezemisyjnego postępu i zasobooszczędnego stylu życia w Polsce, ang.: New Paradigm of Emission-free Advancements and Resourceful Lifestyles in Poland) jest przyspieszenie realizacji SEDŚ i wcześniejsze osiągnięcie neutralności klimatycznej województwa (cel strategiczny wynikający z SEDŚ) oraz uruchomienie finansowania do pełnej jej realizacji. Realizację projektu planuje się w latach 2025 – 2034 i obejmować będzie działania dotyczące: przyspieszenia dekarbonizacji konwencjonalnych źródeł energii, wzmocnienia aktywności klastrów energetycznych i spółdzielni energetycznych, budowania zdolności instytucjonalnej i kompetencyjnej niezbędnej do pełnego wdrożenia SEDŚ, wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii i technologii magazynowania energii, poprawy dostępu do finansowania inwestycji

na rzecz neutralności klimatycznej i ograniczenia ubóstwa energetycznego, a także wdrożenia koncepcji transportu zeroemisyjnego.

W październiku 2023 r. Województwo Dolnośląskie, reprezentowane w projekcie PEARL-LIFE PL przez Instytut Rozwoju Terytorialnego, otrzymało zaproszenie od KE do II etapu naboru. Od tego czasu rozpoczęły się prace nad pełną, uszczegółowioną wersją wniosku projektowego. W ramach prac nad przygotowaniem wniosku (wspieranym finansowo ze środków unijnych z programu LIFE dot. pomocy technicznej) zawiązana została sieć współpracy z partnerami projektu: gminy, stowarzyszenia/fundacje, uczelnie, klastry energii.

3.6.4. Wspieranie działań na rzecz kształtowania postaw proekologicznych.

4.1.1. Działania w zakresie zwalczania źródeł niskiej emisji, szczególnie w uzdrowiskach.

Instytut Rozwoju Terytorialnego

1. Realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnej „Czyste Zasady” - edycja 2023 (kontynuacja działań edukacyjnych Samorządu Województwa Dolnośląskiego realizowanych przez Instytut Rozwoju Terytorialnego od 2019 r.).

Działania zrealizowane w 2023 r.:

- Przeprowadzenie warsztatu szkoleniowego pn. „Jakość powietrza i efektywność energetyczna - obowiązki oraz finansowanie” dla przedstawicieli samorządów gmin, straży miejskich i gminnych, doradców energetycznych i pozostałych zainteresowanych tematyką antysmogową. Data i miejsce szkolenia: 13.11.2023 r. Wrocław. Liczba uczestników: 140 osób;
- Organizacja akcji edukacyjno-medialnej pn. „Mobilne Płuca” w dwóch miastach: Bolesławiec (7.11-22.11.2023) i Lubiąż (22.11-06.12.2023). Szacowana liczba odbiorców (zasięg medialny) – ok. 300 000 osób;
- Produkcja i emisja przez TVP Wrocław audycji o charakterze społecznym pn. „Czyste zasady”, na temat obowiązków wynikających z uchwał antysmogowych;
- Organizacja konferencji z udziałem Marszałka Cezarego Przybylskiego pt. „Odpowiedzialny lider w trosce o czyste powietrze”. Data i miejsce: 14.06.2023 r., Dolnośląskie Centrum Filmowe we Wrocławiu. Liczba uczestników: 100 osób.

Finansowanie zadań - Budżet Instytutu Rozwoju Terytorialnego w kwocie 78 970,55 zł

2. Działania stałe, dotyczące upowszechniania informacji o uchwałach antysmogowych, kontynuowane w 2023 r.:

- Prowadzenie strony internetowej www.czystezasady.pl, która zawiera informacje o dotyczące uchwał antysmogowych (praca ciągła);
- Prowadzenie w IRT punktu informacyjnego i udzielanie informacji na temat uchwał antysmogowych drogą telefoniczną oraz e-mailową (praca ciągła);
- Organizacja i udział w posiedzeniu Zespołu roboczego ds. jakości powietrza i efektywności energetycznej województwie dolnośląskim. Data i miejsce spotkania: 09.02.2023 r., Wrocław;
- Finansowanie zadań z punktów 2 i 3 – zadania własne IRT, budżet IRT
- Kontynuacja projektu platformy edukacyjno-informacyjnej związanej z projektem LIFE-MAPPINGAIR/PL we współpracy z Uniwersyteciem Wrocławskim - Zakładem Klimatologii i Ochrony Atmosfery. W ramach projektu na dachu budynku IRT działa czujnik jakości powietrza, tworzący wraz z innymi urządzeniami we Wrocławiu i okolicach sieć pomiarową do pomiarów stężenia pyłu, w wybranych punktach ozonu oraz dodatkowo temperatury i wilgotności powietrza <https://airquality.uni.wroc.pl/>. Finansowanie zadania – Uniwersytet Wrocławski udzielił bezkosztowo IRT stację pomiarową do bezpłatnego używania na czas realizacji projektu „Czy wiesz czym oddychasz – kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz czystszej jakości powietrza” w ramach instrumentu finansowanego UE LIFE oraz dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na podstawie Umowy nr LIFE17 GIE/PL/000631 z Komisją Europejską oraz Umowy nr 430/2019/wn50/EE-PO-LF/D z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a Uniwersyteciem Wrocławskim tj. do 31 marca 2023 r. IRT ponosi jedynie koszty związane z zasilaniem urządzenia w energię elektryczną – w ramach środków własnych.

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie

Postępowania administracyjne

Wydział Opłat Środowiskowych/ Wydział Instrumentów Środowiskowych

Wydział Instrumentów Środowiskowych

W 2023 roku przeprowadzono szereg postępowań administracyjnych, w wyniku których Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał 245 decyzji i 65 postanowień.

Przygotowane przez Wydział Instrumentów Środowiskowych ww. rozstrzygnięcia administracyjne obejmowały:

- pozwolenia zintegrowane,
- pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza,
- zezwoleń na emisję gazów cieplarnianych,
- decyzje ustalające wymagania w zakresie ochrony powietrza dla instalacji niewymagających pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza,
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
- zezwolenia na zbieranie i/lub przetwarzanie odpadów,
- decyzje zatwierdzające instrukcję prowadzenia składowisk odpadów,
- decyzje udzielające zgody na zamknięcie składowisk odpadów,
- decyzje zatwierdzające programy gospodarowania odpadami wydobywczymi,
- decyzje potwierdzające spełnienie przez produkt lub substancję kryteriów uznania za produkt uboczny itp.

Wydział Opłat Środowiskowych

- Przeprowadzono 19 postępowań w wyniku, których wydano 13 decyzji dotyczących ulg z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska lub opłaty produktowej, a także odraczających terminy płatności opłaty podwyższonej za korzystanie ze środowiska.
- W wyniku przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 1 decyzję dotyczącą opłat za składowanie odpadów.
- Wszczęto 58 postępowań wyjaśniających ws. magazynowania/składowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym (41 zakończone, 17 w trakcie).
- W wyniku przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 84 decyzje dotyczące opłat produktowych i opłat przeznaczonych na publiczne kampanie edukacyjne z tytułu wprowadzania produktów w opakowaniach, produktów i sprzętu elektrycznego

Sprawozdania o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami

Wydział Opłat Środowiskowych

W 2023 roku rozpatrzono 11 827 sprawozdań o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami.

Zaświadczenia o pomocy de minimis

Wydział Opłat Środowiskowych

Wydano 999 zaświadczeń potwierdzających wysokość udzielonej pomocy de minimis z tytułu opłaty produktowej oraz ulg z tytułu opłat środowiskowych.

Rejestr podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami – rejestr BDO

Wydział Opłat Środowiskowych

- Rozpatrzono 8386 wniosków BDO, w tym 3689 wnioski o wpis do rejestru BDO, 4364 wnioski o aktualizację wpisu w rejestrze BDO, 333 wniosków o wykreślenie z rejestru BDO.
- Z urzędu wszczęto 800 postępowań o wykreślenie z rejestru BDO, w wyniku których wydano 745 decyzji (w tym 94 decyzje wykreślające z rejestru, 69 decyzji zmieniających wpis w rejestrze BDO oraz 582 decyzje umarzające postępowanie).
- Na dzień 31 grudnia 2023 roku w systemie BDO zarejestrowanych było 41 325 podmiotów mających adres zamieszkania lub siedzibę na terenie województwa dolnośląskiego.
- Ponadto do repozytorium wprowadzono 494 decyzje w zakresie gospodarowania odpadami oraz nadano 372 nowych danych dostępowych do rejestru.

System kontroli opłat za korzystanie ze środowiska

Wydział Opłat Środowiskowych

- Zaewidencjonowano 17 713 wpłat tytułem korzystania ze środowiska, opłat produktowych, opłat za publiczne kampanie edukacyjne, opłat recyklingowych za torby na zakupy z tworzywa sztucznego, opłat rocznych i rejestrowych za wpis do BDO (łącznie suma zaewidencjonowanych wpłat wyniosła 111 680 838,30 zł).
- Wystawiono 59 upomnień do zaległości dotyczących opłat za korzystanie ze środowiska i opłat produktowych,
- Wystawiono 435 postanowień o sposobie zarachowania wpłaty wniesionej po terminie,
- Wystawiono 330 zawiadomień o zadłużeniu wpłat wniesionych po terminie oraz opłat zaległych,
- Wystawiono 25 tytułów wykonawczych do właściwych terytorialnie urzędów skarbowych do zaległości dotyczących opłat za korzystanie ze środowiska i opłat produktowych,

- Przygotowano 3565 przelewów dotyczących zwrotu kwot nienależnych lub przeksięgowujących wpłaty na właściwy rachunek bankowy przypisany dla określonego rodzaju opłaty.
- W 2023 roku zweryfikowano 5859 wykazów zawierających zbiorcze zestawienie informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat z tytułu wprowadzania gazów i pyłów do powietrza oraz składowania odpadów.
- W 2023 roku zaopiniowano i wystawiono przedsiębiorcom 1130 zaświadczeń o stanie uregulowania zobowiązań sprawozdawczych i finansowych z tytułu opłat środowiskowych.
- Sprawozdania o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami. W 2023 roku rozpatrzono 11 827 sprawozdań o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami.

Analizy pozwoleń zintegrowanych

Wydział Instrumentów Środowiskowych

Przeprowadzono 53 analizy pozwoleń zintegrowanych.

Dowody z oględzin z zakresu gospodarki odpadami

Wydział Instrumentów Środowiskowych

W 2023 roku upoważnieni przedstawiciele Marszałka Województwa Dolnośląskiego przeprowadzili 11 dowodów z oględzin obejmujących oględziny wybranych instalacji z zakresu gospodarki odpadami. Działania te były podejmowane doraźnie, w miarę bieżących potrzeb wynikających z prowadzonych przez organ postępowań administracyjnych.

Kontrole

Wydział Instrumentów Środowiskowych

W 2023 roku upoważnieni przedstawiciele Marszałka Województwa Dolnośląskiego współuczestniczyli w 65 kontrolach przeprowadzonych wspólnie z Dolnośląskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska na podstawie art. 41a oraz art. 146 ust. 5 ustawy o odpadach.

W ramach kompetencji wynikających z art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska, Marszałek Województwa Dolnośląskiego wszczął 5 postępowań kontrolnych, które objęły instalacje komunalne. Przedmiotem tych kontroli było sprawdzenie zgodności funkcjonowania instalacji z warunkami pozwolenia zintegrowanego wydanego przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

Postępowanie administracyjne w zakresie Geologii

Wydział Geologii

W ramach realizacji zadań geologicznych, w roku 2023 przeprowadzono szereg postępowań administracyjnych, które zakończyły się wydaniem 233 decyzji administracyjnych dotyczących zatwierdzania projektów robót geologicznych i dokumentacji z zakresu geologii inżynierskiej, geologii złożowej i hydrogeologii jak również koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż. Wydano 13 decyzji zezwalających na przeklasyfikowanie zasobów w ramach zmiany projektu zagospodarowania złoża. Przeprowadzono 1 kontrolę zakładu górniczego w zakresie zgodności prowadzenia eksploatacji z udzieloną koncesją. Zaopiniowano 3 wnioski koncesyjne na eksploatację kopalin ze złóż, dla których organem administracji geologicznej jest starosta. Podpisano 1 umowę oraz 2 aneksy na użytkowanie górnicze.

Na wniosek Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, w ramach udzielania informacji o środowisku, sprawdzono 3100 działek pod względem występowania udokumentowanych złóż kopalin. Udzielono również 26 odpowiedzi na wnioski dotyczące informacji o środowisku dla podmiotów prywatnych. Dokonano weryfikacji zestawienia ilości wydobytej kopaliny ze złóż i wydano 116 decyzji dla przedsiębiorców w sprawie wysokości należnej opłaty eksploatacyjnej dla gmin i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w przypadku wydobywania węglowodorów dla gmin, powiatów, województwa i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). Wpłynęło 3335 wniosków o zaopiniowanie i uzgodnienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy. Przeprowadzono egzaminy dla 46 osób w zakresie kwalifikacji do wykonywania, dozoru i kierowania pracami geologicznymi kategorii XIII. Przyjęto i zarchiwizowano ponad 620 dokumentacji geologicznych, hydrogeologicznych oraz geologiczno-inżynierskich w ramach prowadzenia Wojewódzkiego Archiwum Geologicznego. Udzielono 62 odpowiedzi na wnioski o bezpłatne udostępnienie informacji geologicznej z zasobów archiwum geologicznego. Podpisano również 11 umów na korzystanie z informacji geologicznej za wynagrodzeniem niezbędnych do uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.

Postępowania administracyjne w zakresie zasobów przyrody

Wydział Obszarów Wiejskich

Przeprowadzono postępowania administracyjne, w wyniku których wydano:

- 1642 decyzje i postanowienia w sprawach dotyczących udzielenia zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów

- z terenów nieruchomości oraz wymierzających administracyjne kary pieniężne za nielegalne usuwanie lub niszczenie zieleni na terenach dolnośląskich miast na prawach powiatu, tj. Wrocławia, Wałbrzycha, Legnicy i Jeleniej Góry,
- 13 decyzji administracyjnych zezwalających na odstępstwa od zakazu płoszenia zwierząt łownych,
- 16 decyzji administracyjnych zezwalających na odstępstwa od zakazu połowu ryb z ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym,
- 1 decyzję administracyjną o zwolnieniu od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej
- w obwodach rybackich oraz o uznaniu zbiorników wodnych za nieprzydatne do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej.

Wizje terenowe i kontrole

Wydział Obszarów Wiejskich

Przeprowadzono 1219 wizji terenowych, w tym:

- 52 wizje związane z szacowaniem szkód łowieckich,
- 1167 oględzin drzew lub krzewów.

Przeprowadzono 22 kontrole wykonania decyzji Marszałka Województwa Dolnośląskiego w tym:

- 6 kontroli wykonania zezwolenia na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierząt łownych,
- 16 kontroli wykonania zezwolenia na połów ryb.

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich: 7.2.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Wydział Obszarów Wiejskich

Operacje realizowane w ramach PROW na lata 2014-2020.

Łączny limit środków 84 712 488 euro, w tym:

- 59 561 070 euro pochodzących z EFRROW (limit współdzielony z operacjami: Budowa lub modernizacja dróg lokalnych/Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego/ Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne),
- 25 151 418 euro środki pochodzące z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy (EURI).

W 2023 r. zakończyła się weryfikacja wniosków o przyznanie pomocy złożonych w trakcie III konkursu na działanie 7.2.2. Gospodarka wodno-ściekowa.

W ramach dostępnego limitu środków w wysokości 19 871 418 euro podpisano 28 umów o dofinansowanie na kwotę pomocy 92 358 748 zł. Prognozowane efekty realizacji projektów skierowanych do dofinansowania w 2023 r. to m.in. budowa ponad 45 km sieci wodociągowych, 42 km kanalizacji, 289 sztuk przydomowych oczyszczalni, 3 oczyszczalni ścieków, 3 podziemnych zbiorników retencyjnych o łącznej pojemności co najmniej 100 m³ wraz z systemem kanalizacji deszczowej, przebudowa 4 stacji uzdatniania i 4 ujęć wody.

Ponadto trwała realizacja projektów z wcześniejszych naborów. W 2023 złożonych zostało 27 wniosków o płatność na kwotę 24 889 571,39 zł. ARiMR zrealizowała 28 płatności na 18 707 403,04 zł. Zakończono realizację 19 projektów, w rezultacie których wybudowano 21,29 km sieci wodociągowych, 25,46 km sieci kanalizacyjnej, 2 stacje uzdatniania wody, 28 oczyszczalni przydomowych oraz 1 gminną oczyszczalnię ścieków. Dodatkowo przebudowano lub zmodernizowano 2 gminne oczyszczalnie ścieków, 5 stacji uzdatniania wody oraz 3 ujęcia wody.

Inwestycje w środki trwałe: 4.3 Scalanie gruntów

Wydział Obszarów Wiejskich

Działanie realizowane w ramach PROW na lata 2014-2020.

Limit środków: 35 882 845 euro.

W 2023 r. trwała realizacja rzeczowa i finansowa zadań dla projektów z wcześniejszych naborów.

Do Samorządu Województwa wpłynął 1 wniosek o płatność końcową dla projektu Scalanie gruntów wsi Granica, Tomkowice, Godziszówek, gmina Strzegom, powiat świdnicki na kwotę pomocy 11 219 887,85 zł. Do końca 2023 wniosek ten znajdował się w weryfikacji.

4.2.3. Prowadzenie działań na rzecz rozwoju systemu obszarów cennych przyrodniczo i efektywnej ochrony wartości krajobrazu

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych

W roku 2023 przeprowadzono 188 spraw dotyczących opiniowania gminnych dokumentów planistycznych, a także 206 spraw dotyczących opiniowania projektów inwestycji lub wycinki drzew/krzewów oraz 209 spraw dotyczących naruszeń przepisów w parkach krajobrazowych. Na obszarze wszystkich 12 parków krajobrazowych wyremontowano, odnowiono i zamontowano szereg nowych obiektów infrastruktury turystyczno-edukacyjnej – m.in. tablic edukacyjno-informacyjnych, drogowskazów, wiat i ławostolów. Pracownicy DZPK zinventaryzowali i udokumentowali kartami inwentaryzacyjnymi 261 obserwacji z zakresu występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt, aktualizując prowadzoną bazę danych GPS. Kontynuowano działalność Ośrodka Rehabilitacji

Zwierząt Dzikich i Chronionych w Myśliborzu, obejmując opieką łącznie 192 szt. ptaków i ssaków (z 29 gatunków), z których 129 szt. udało się przywrócić środowisku. Przeprowadzono cykliczną Akcję Żaba, angażując uczniów szkół z terenu Parku Krajobrazowego „Dolina Baryczy” w czynną ochronę płazów na trasach wędrówek sezonowych (przeniesiono przez drogi łącznie 3074 płazy). Kontynuowano działania finansowane z PROW 2014-2020 na terenie Przemkowskiego Parku Krajobrazowego poprzez zrównoważone gospodarowanie na terenie użytku ekologicznego „Przemkowskie Bagno” (wypas bydła, koni i owiec, koszenie użytków zielonych), a także działania na użytku ekologicznym „Łąki k. Osieka” (wykaszanie łąk z usunięciem zakrzaczeń). W roku 2023 na obszarze gospodarstwa rolnego prowadzonego przez DZPK przebywało w systemie całorocznym 350 koni oraz 86 krów. Ponadto kontynuowano i ukończono opracowywanie planu ochrony Parku Krajobrazowego Doliny Bobru.

Źródło finansowania: Budżet Państwa – kwota 1 891 995,95 zł; Budżet Województwa Dolnośląskiego – kwota 3 269 355,01 zł.

Dodatkowo w zakresie opracowania planu ochrony Parku Krajobrazowego Doliny Bobru.

Dotacja celowa WFOŚiGW – kwota 79 400,00 zł, Budżet Województwa Dolnośląskiego – kwota 47 949,50 zł.

4.1.2. Wspieranie edukacji ekologicznej w oparciu o zasoby lokalne (infrastrukturalne, przyrodnicze i kulturowe)

Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych

W ramach prowadzonej edukacji ekologicznej poprzez sieć ośrodków edukacyjnych zarządzanych i utrzymywanych przez Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych i na terenie samych parków krajobrazowych zorganizowane zostały bezpłatne zajęcia edukacyjne dla 952 grup dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w których łącznie udział wzięło 35 175 osób. Ponadto przeprowadzono w ramach edukacji ekologicznej 13 konkursów o zasięgu regionalnym i wojewódzkim. W całym 2023 roku pracownicy Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych zorganizowali, współorganizowali lub aktywnie uczestniczyli w 26 akcjach edukacyjnych i innych wydarzeniach ekologicznych. Ponadto opracowano i wydano 24 różne pozycje wydawnicze – w tym przewodnik, broszury, ulotki i kalendarze popularyzujące ochronę przyrody i krajobrazu, a także promujące wartości historyczne i kulturowe parków krajobrazowych Dolnego Śląska.

Źródła finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego – kwota 1 564 621,23 zł.

Dotacja celowa WFOŚiGW – kwota 327 765,00 zł.

Działania w dziedzinie Rolnictwo i ochrona środowiska realizowane przez spółki województwa dolnośląskiego

Spółki województwa dolnośląskiego

Spółka Stawy Milickie S.A.

4.2.3 Prowadzenie działań na rzecz rozwoju systemu obszarów cennych przyrodniczo i efektywnej ochrony wartości krajobrazu

W trakcie 2023 roku Spółka realizowała następujące zadania:

- zarybianie stawów na poziomie niezbędnym do zachowania i ochrony siedlisk i gatunków ekosystemów stawowych;
- ochrona i odtwarzanie miejsc lęgowych dla ptaków;
- prowadzenie niezbędnych prac konserwacyjnych cieków wodnych, utrzymanie przejezdności dróg na oraz utrzymanie wód i urządzeń wodnych w należyłym stanie technicznym;
- utrzymanie i odtwarzanie łąk i pastwisk w celu zachowania siedlisk gatunków chronionych ptaków;
- utrzymanie, remont i budowa urządzeń turystycznych (konserwacja, naprawa elementów infrastruktury, uzupełnianie infrastruktury turystycznej i prowadzenie bieżących prac porządkowych);
- edukacja przyrodnicza;
- utrzymanie retencji wodnej dla całego regionu.

W ramach wspierania obszarów cennych przyrodniczo:

- 29.03.2023 r. spółka podpisała umowę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na dofinansowanie operacji „Zakup pojazdu do realizacji zadań związanych z ochroną przyrody na terenie rezerwatu Stawy Milickie”. Wartość projektu brutto 97 235,77 zł, wysokość dofinansowania 58 341,46 zł. Zadanie zostało zrealizowane i zakończone w kwietniu 2023 r.
- 31.03.2023 r. spółka podpisała umowę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na dofinansowanie operacji „Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza oraz zużycia paliw emisyjnych w transporcie w spółce Stawy Milickie poprzez zakup samochodu niskoemisyjnego”. Wartość projektu brutto 141 382,11 zł, wysokość dofinansowania 70 691,05 zł. Zadanie zostało zrealizowane i zakończone w kwietniu 2023 r.

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

TRANSPORT

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Infrastruktury**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Województwa Dolnośląskiego – „Plan Transportowy”

Wydział Transportu

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje zadania związane z organizacją publicznego transportu zbiorowego na obszarze województwa dolnośląskiego w ramach Departamentu Infrastruktury, w oparciu o ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym oraz o akt prawa miejscowego, jakim jest „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Dolnośląskiego”.

ZADANIA

W 2023 r. zrealizowano następujące zadania:

- **DOTACJE**

„Dotowanie i organizowanie kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich”: zawarto umowy z przewoźnikami kolejowymi tj. Polregio S.A. oraz Kolejami Dolnośląskimi S.A. w sprawie świadczenia usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego, wojewódzkie kolejowe przewozy pasażerskie realizowane w terminie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. W roku sprawozdawczym przekazano tym przewoźnikom środki dotacji w kwocie 275 282 596,92 zł, w tym także za realizację przewozów W 2022 r. (rozliczenie umów i rekompensata za m-c grudzień 2022 r.);

- **PRACA EKSPLOATACYJNA**

W ramach organizacji wojewódzkich kolejowych przewozów pasażerskich w 2023 roku zrealizowana została praca eksploatacyjna w wysokości 14 557 006,571 pockm (pociągokilometrów), co oznacza wzrost wykonanej pracy eksploatacyjnej o około 6% względem roku 2022. W okresie tym przewieziono wojewódzkim transportem kolejowym 31 375 145 pasażerów, co oznacza wzrost o około 11% względem roku 2022. Znaczący wzrost liczby przewożonych pasażerów wynika wprost z dalszego etapu odbudowy popytu po ograniczeniach w ofercie oraz obostrzeń sanitarnych wprowadzonych podczas pierwszego etapu epidemii roku 2020 oraz skutków w 2021. Sytuacja ta wynikała bezpośrednio ze zmniejszonego zainteresowania podróży spowodowanego zamknięciem placówek oświatowych oraz przejścia wielu przedsiębiorstw na pracę zdalną. Rosnący popyt jest też wynikiem rozbudowy oferty przewozowej, zwiększania pojemności pociągów, ale także i przywróceniu przewozów na kolejnych odcinkach.

- **OFERTA PRZEWOZOWA**

W rozkładzie jazdy pociągów 2022/2023 obowiązującym przez większą część 2023 roku rozbudowie uległa oferta przewozowa wojewódzkich kolejowych połączeń pasażerskich.

Rozbudowana oferta przewozowa w obrębie aglomeracji wrocławskiej funkcjonuje dzięki współpracy nawiązanej pomiędzy wybranymi gminami i powiatami skupionymi wokół aglomeracji wrocławskiej oraz Samorządem Województwa Dolnośląskiego w zakresie współorganizacji i współfinansowania przewozów.

Ponadto dzięki przejęciu na własność samorządu oraz przeprowadzeniu modernizacji, w dniu 10.12.2023, po 27 latach od zawieszenia, wznowiono ruch na odcinku Gryfów Śląski – Mirsk – Świeradów-Zdrój.

W celu odbudowy popytu na planowane do wznowienia przewozy kolejowe, od 03.09.2023 r. wznowiono przewozy w ramach Kolejowej Komunikacji Autobusowej na odcinkach Rawicz – Bojanowo – Góra Śląska oraz Oleśnica – Syców. Działania te przeprowadzono we współpracy finansowej z samorządami lokalnymi.

Dzięki współpracy z sąsiednimi organizatorami połączeń uruchamiane były połączenia styczne z sąsiednimi województwami (lubuskim, wielkopolskim, opolskim), na liniach:

- Görlitz/Zgorzelec – Węgliniec – Żary/Zielona Góra (województwo lubuskie),
- Wrocław/Legnica – Żary – Forst (Lausitz) (województwo lubuskie),
- Wrocław – Głogów – Zielona Góra (województwo lubuskie),
- Głogów – Wschowa – Leszno (województwo lubuskie),
- Wrocław – Rawicz – Leszno – Poznań (województwo wielkopolskie),
- Wrocław – Oleśnica – Milicz – Krotoszyn (województwo wielkopolskie),

- Wrocław – Oleśnica – Ostrów Wielkopolski (województwo wielkopolskie),
- Wrocław – Oleśnica – Kluczbork (województwo opolskie),
- Wrocław – Jelcz-Laskowice – Opole (województwo opolskie)
- Wrocław – Oława – Opole/Nysa (województwo opolskie),
- Kłodzko – Kamieniec Ząbkowicki – Nysa (województwo opolskie),

Połączenia transgraniczne realizowane były we współpracy z krajami czeskimi (liberecki, hradecki, pardubicki) i Wolnym Państwem Saksonia w RFN.

W ruchu transgranicznym przewozy odbywały się na liniach:

- Szklarska Poręba Górna – Harrachov – Liberec (Kraj Liberecki),
- Sędziszów – Kamienna Góra – Lubawka – Královce/Trutnov (Kraj Kralovehradecki) (weekendowe w sezonie letnim),
- Wrocław/Wałbrzych – Meziměstí/Adršpach (Kraj Kralovehradecki) (weekendowe w sezonie letnim),
- Wrocław – Kłodzko – Międzyzlesie/Lichkov – Praga (Kraj Pardubicki),
- (Wrocław – Legnica –) Węgliniec – Zgorzelec – Görlitz – Drezno (Wolne Państwo Saksonia),
- Jelenia Góra – Lubań Śląski – Zgorzelec – Görlitz (Wolne Państwo Saksonia).

DOLNOŚLĄSKA SŁUŻBA DRÓG I KOLEI WE WROCŁAWIU

Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu, zwana DSDiK, jest samorządową jednostką budżetową powołaną przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego.

DSDiK wykonuje z upoważnienia Zarządu Województwa Dolnośląskiego zadania zarządcy drogi dróg wojewódzkich na terenie województwa dolnośląskiego w zakresie:

- budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg wojewódzkich wraz z infrastrukturą techniczną związaną z drogami wojewódzkimi;
- budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony obiektów inżynierskich;
- inżynierii ruchu drogowego.
- budowy i utrzymania infrastruktury kolejowej;
- prowadzenia ruchu pociągów na liniach kolejowych;
- utrzymywania infrastruktury kolejowej w stanie zapewniającym bezpieczne prowadzenie ruchu kolejowego;
- udostępniania tras pociągów dla przejazdu pociągów na liniach kolejowych i świadczeniu usług z tym związanych;
- zarządzania nieruchomościami wchodzącymi w skład infrastruktury kolejowej.
- budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg dla rowerów.

Terenem działania DSDiK jest obszar województwa dolnośląskiego.

Wg stanu na dzień 31.12.2023 DSDiK w zarządzaniu było: 2230 km dróg wojewódzkich, 421 mostów, 61 wiaduktów, 5 kładek dla pieszych, 1 estakada, 4 tunele, 7 przejść podziemnych, 2541 przepustów oraz 26 odcinków linii kolejowych o łącznej długości blisko 355 kilometrów w tym 62,5 kilometra czynnej i w pełni zrewitalizowanych:

Linie czynne

- Linia kolejowa nr 311 odcinek Szklarska Poręba Górna – Granica Państwa
- Linia kolejowa nr 326 odcinek Wrocław Zakrzów – Trzebnica
- Linia kolejowa nr 341 odcinek Bielawa Zachodnia – Dzierżoniów
- Linia kolejowa nr 303 odcinek Duninów – Chocianów
- Linia kolejowa nr 316 odcinek Chojnów – Rokiti
- Linia kolejowa nr 317 odcinek Gryfów Śląski – Świeradów Zdrój

Linie nieczynne

- Linia kolejowa nr 283 odcinek Jelenia Góra – Lwówek Śląski
- Linia kolejowa nr 284 odcinek Jerzmanice Zdrój – Lwówek Śląski
- Linia kolejowa nr 291 odcinek Szczawno Zdrój – Sobięcin
- Linia kolejowa nr 302 odcinek Strzegom – Marciszów
- Linia kolejowa nr 303 odcinek Chocianów – Przemków Odlewnia
- Linia kolejowa nr 308 odcinek Piszczowice – Jelenia Góra
- Linia kolejowa nr 310 odcinek Kobierzyce – Piława Górna
- Linia kolejowa nr 312 odcinek Wojciszów – Nowy Kościół
- Linia kolejowa nr 318 odcinek Srebrna Góra – Bielawa Zachodnia
- Linia kolejowa nr 319 odcinek Kondratowice – Łagiewniki

- Linia kolejowa nr 320 odcinek Ciepłowody – Ciepłowody
- Linia kolejowa nr 322 odcinek Kłodzko Nowe – Stronie Śląskie
- Linia kolejowa nr 323 odcinek Nowa Wieś Grodziska – Nowa Wieś
- Linia kolejowa nr 327 odcinek Ścinawka Średnia – Radków
- Linia kolejowa nr 327 odcinek Wolibórz – Nowa Ruda Słupiec
- Linia kolejowa nr 331 odcinek Rostoka – Rostoka
- Linia kolejowa nr 335 odcinek Henryków – Ciepłowody
- Linia kolejowa nr 340 odcinek Mysłakowice – Karpacz
- Linia kolejowa nr 345 odcinek Kamienna Góra - Pisarzowice
- Linia kolejowa nr 372 odcinek Bojanowo – Góra Śląska

Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu w roku 2023 realizowała 27 zadań współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej (16 zadań drogowych, 10 kolejowych, 1 termomodernizacja budynku należącego do DSDiK):

- Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 (RPO): 3 zadania drogowe i 3 zadania kolejowe,
- Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS): 12 zadań drogowych, 6 zadań kolejowych oraz 1 w ramach pozostałej działalności - termomodernizacja budynku należącego do DSDiK,
- Programu INTERREG Czechy – Polska 2021 – 2027: 1 zadanie drogowe, 1 zadanie kolejowe.

Na ich realizację wydatkowano 161 226 532,40 zł, z czego 102 993 539,45 zł stanowiły środki unijne (w tym: 65 483 714,82 zł RPO, 37 182 500,63 zł FEDS/wyprzedzające finansowanie ze środków BWD, 327 324,00 zł Interreg Czechy - Polska), 6 395 251,56 zł ze środków Budżetu Państwa, 1 351 999,77 zł pomoc finansowa, 133 993,87 zł inne źródła, 50 351 747,75 zł ze środków BWD.

RPO 2014-2020

Roboty budowlane:

- Budowa drogi wojewódzkiej od drogi wojewódzkiej nr 455 do drogi krajowej nr 98 – rozliczenie finansowe zadania.
- Realizacja projektu Trasa Sudecka - budowa obwodnicy Dzierżoniowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 382 (od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 384 ul. Batalionów Chłopskich do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 383 ul. Jana Kilińskiego) - etap II.
- Modernizacja ul. Dobroszyckiej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 340 od ul. Wojska Polskiego do węzła Dąbrowa drogi S8 – rozliczenie finansowe zadania.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 316 na odcinku Chojnów – Rokitki.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 317 i 336 na odcinku Gryfów Śląski – Mirsk – Świeradów, Etap I Gryfów Śląski – Mirsk.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 317 i 336 na odcinku Gryfów Śląski – Mirsk – Świeradów, Etap II - Mirsk – Świeradów Zdrój.

FEDS 2021-2027

Roboty budowlane:

- Realizacja projektu Trasa Sudecka - budowa obwodnicy Dzierżoniowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 382 (od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 382 w Piławie Górnej do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 384 ul. Batalionów Chłopskich w Dzierżoniowie) - etap III.
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 323 pomiędzy drogami S5 i S3 wraz z obwodnicą Góry.
- Przebudowa odcinków dróg wojewódzkich w ramach modernizacji systemu dróg na terenie województwa Dolnośląskiego DW 346 Stary Śleszów (DW 395) – Godzikowice (DK 94).
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 382 od m. Świdnica do m. Paczków odcinkami - etap II.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 340 i 308 na odcinku Jelenia Góra – Karpacz.

Dokumentacja:

- Budowa drogi wojewódzkiej od węzła A4 Bielany Wrocławskie (ul. Karkonoska) do drogi wojewódzkiej nr 395 (rondo Żerniki Wrocławskie) i do granicy Wrocławia (ul. Buforowa).
- Budowa obejścia m. Złotoryi – etapami.
- Przebudowa odcinków dróg wojewódzkich w ramach modernizacji systemu dróg na terenie województwa Dolnośląskiego DW 346 Wierzbice (DK 8) – Stary Śleszów (DW 395).
- Przebudowa odcinków dróg wojewódzkich w ramach modernizacji systemu dróg na terenie województwa dolnośląskiego - DW 382 Jawor – Świdnica.

- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 324 na odcinku Niechlów - Załęcze (do granicy województwa - węzeł Rawicz S5).
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 297 na odcinku Lwówek Śląski – Pasiecznik.
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 340 na odcinku Ścinawa – Oleśnica.
- Poprawa bezpieczeństwa drogowego na przejeździe kolejowym w ciągu drogi wojewódzkiej nr 333 - na ul. Legnickiej w m. Lubin.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 345 i 308 na odcinku Mysłakowice - Kowary - Kamienna Góra.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 310 na odcinku Kobierzyce - Łagiewniki Dzierżoniowskie - Piława Górna.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 372 na odcinku Bojanowo - Góra Śląska wraz z elektryfikacją.
- Elektryfikacja i zabudowa mijanki kolejowej wraz z zabudową urządzeń sterowania ruchem kolejowym na linii nr 326 Wrocław Psie Pole – Trzebnica.
- Rewitalizacja linii kolejowej nr 303 Duninów – Chocianów.
- Termomodernizacja budynku Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu - Obwód Drogowy Olszynec.

INTERREG Czechy – Polska 2021 – 2027

- Poprawa dostępności transportowej w Sudetach Wschodnich.
- Odnowa wybranych odcinków linii Tandvald - Korenov - Szklarska Poręba.

W ramach ww. zadań współfinansowanych ze środków unijnych w roku 2023 w zakresie robót budowlanych zakończono i oddano do użytku:

- drogę w ramach zadania: Realizacja projektu Trasa Sudecka - budowa obwodnicy Dzierżoniowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 382 (od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 384 ul. Batalionów Chłopskich do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 383 ul. Jana Kilińskiego) - etap II.
- linie kolejowe: Rewitalizacja linii kolejowej nr 316 na odcinku Chojnów – Rokitki, Rewitalizacja linii kolejowej nr 317 i 336 na odcinku Gryfów Śląski – Mirsk – Świeradów, Etap II - Mirsk – Świeradów Zdrój, Rewitalizacja linii kolejowej nr 317 i 336 na odcinku Gryfów Śląski – Mirsk – Świeradów, Etap I Gryfów Śląski – Mirsk

łącznie:

- wybudowano 2,81 km dróg,
- wybudowano ścieżki pieszo-rowerowe o dł. 0,97 km,
- przebudowano przejazd kolejowo-drogowy w Dzierżoniowie w km 4,004 linii kolejowej nr 341 Bielawa Zachodnia – Dzierżoniów,
- wybudowano 3 skrzyżowania,
- wybudowano most jednoprzęsłowy nad potokiem Brzęczek,
- przebudowano/zmodernizowano 21,54 km linii kolejowych,
- wykonano 5 szt. osobowych przystanków kolejowych.

W ramach zadań finansowanych ze środków BWD w roku 2023 w zakresie robót budowlanych zakończono i oddano do użytku:

- drogi w ramach 2 zadań: Budowa obwodnicy m. Krzeczyna Wielkiego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 335 i Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 395 w m. Henryków – etap II,
- linie kolejowe w ramach 2 zadań: Rewitalizacja linii kolejowej nr 308 na odcinku Jelenia Góra – Mysłakowice i Rewitalizacja linii kolejowej nr 310 Kobierzyce – Piława Górna na odcinku Łagiewniki Dzierżoniowskie - Piława Górna.

łącznie:

- wybudowano 2,610 km dróg,
- wybudowano 0,840 km chodników,
- wybudowano 3 skrzyżowania typu rondo
- przebudowano/zmodernizowano 11,307 km linii kolejowych
- Opracowano dokumentację przedprojektową dla zadania: Budowa linii kolejowej Lubin - Polkowice - Głogów wraz z rozbudową linii kolejowej nr 289 na odcinku Legnica - Lubin - Rudna Gwizdanów.

Ponadto trwa realizacja zadań w cyklu wieloletnim:

- 3 zadania obejmujące w 2023 r. roboty budowlane (2 drogowe i 1 kolejowe),
- 4 zadania obejmujące w 2023 r. tylko prace projektowe.

W roku 2023 wydatkowano 103 855 888,23 zł w tym 12 403 986,57 zł BP, 42 793 460,89 zł RFRD/ Polski Ład, 5 183 909,25 zł pomocy finansowej i 43 474 531,52 zł BWD (w tym środki niewygasające z upływem roku 2023 w kwocie 7 299 525,00 zł).

Roboty budowlane:

- Rewitalizacja linii kolejowej nr 310 Kobierzyce - Piława Górna na odcinku Łagiewniki Dzierżoniowskie - Piława Górna II etap;
- Budowa obwodnicy m. Boguszów Gorce (etap I);
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 345 odcinkami wraz z obejściem miejscowości Chełm.

Dokumentacja:

- Budowa II etapu obwodnicy Bolesławca;
- Budowa obwodnicy m. Boguszów Gorce (etap II);
- Budowa fragmentu obwodnicy miasta Kąty Wrocławskie;
- Skomunikowanie A4 z S5 – budowa obwodnicy Obornik Śląskich.

W ramach zadania Budowa, przebudowa i remonty infrastruktury drogowej wybudowano 0,586 km chodników o pow. 1157,00 m², dla 2 zadań trwa przetarg na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych, wypłacono odszkodowania za grunty w ramach 2 zadań oraz opracowano dokumentację dla 3 zadań. W roku 2023 wydatkowano 10 181 342,42 zł w tym 4 053 152,18 zł pomocy finansowej i 6 128 190,24 zł BWD.

Roboty budowlane:

- nr 381 w m. Jedlina Zdrój,
- nr 319 w m. Sobczyce.

Procedura przetargowa na wybór wykonawcy robót budowlanych:

- nr 448 z drogą powiatową nr 1500D w m. Syców,
- nr 297 ul. Kościuszki w Bolesławcu i m. Łąka.

Dokumentacja:

- nr 448 z drogą powiatową nr 1500D w m. Syców; nr 297 ul. Kościuszki w Bolesławcu i m. Łąka, nr 381 w zakresie kanalizacji deszczowej w obrębie skrzyżowania ul. Kłodzkiej z ul. Radkowską w m. Nowa Ruda wraz z nr 395 w zakresie rowów przydrożnych i przepustu na wlocie do m. Henryków.

Wykup gruntów

- DW 395 oraz 385 w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego ul. Wojska Polskiego – ul. Wałowej – ul. Zamkowej w Ziębicach, nieruchomości. w m. Trzebień i Police, obr. Wołów i m. Bielawa.

W ramach zadania: Budowa, przebudowa i remonty obiektów inżynierskich wybudowano most łącznej długości 0,017 km i łącznej powierzchni 103,04 m², 0,008 km chodników o łącznej powierzchni 21,50 m², przebudowano i wyremontowano 5 obiektów mostowych o łącznej długości 0,095 km i łącznej powierzchni 592,80 m² oraz 0,202 km chodników o łącznej powierzchni 154,00 m², opracowano dokumentację projektową dla 9 obiektów mostowych. W roku 2023 wydatkowano 19 140 687,80 zł w tym 309 151,43 zł pomocy finansowej, 645 565,53 zł dotacja z BP, 1 632 499,83 zł BP – inne źródła i 16 553 471,01 zł BWD (w tym środki niewygasające w roku 2023 w kwocie 1 060 670,00 zł).

Remonty:

- dokumentacja projektowa: nr 340 w m. Wołów, nr 366 w m. Piechowice, nr 369 km 5+487, km 6+028, km 7+735, km 11+320 oraz km 12+045, nr 387 na odcinku Radków-Karłów, nr 387 w pobliżu m. Radków, nr 439 w m. Milicz,
- roboty budowlane: nr 439 w m. Brzostowo, nr 388 w m. Chocieszów.

Przebudowy:

- dokumentacja projektowa: nr 292 w km 6+942 w m. Ciecłowice, nr 383 w km 23+200 w m. Pieszycy, nr 389 w km 49+460 w m. Międzyzlesie,
- roboty budowlane: nr 358 w km 4+379 w m. Platerówka.

Budowy:

- 381 w km 13+831 w m. Głuszycy.

W ramach zadania: Budowa, przebudowa i remonty dróg przebudowano i wyremontowano 22 dróg o łącznej długości 35,140 km i łącznej powierzchni 270 695,25 m², oraz 10,021 km chodników o łącznej powierzchni 31 085,10 m², opracowano dokumentację projektową dla 3 zadań drogowych oraz wypłacono odszkodowania za grunty w ramach 1 zadania. W roku 2023 wydatkowano 87 688 689,89 zł w tym 22 264 451,00 zł BP – inne źródła, 2 942 234,92 zł pomocy finansowej i 62 482 003,97 zł BWD. Dodatkowo pozyskano 3 379 179,71 zł pomocy rzeczowej.

Remonty:

- nr 292 odc. w km 20+540 - 20+732 i w km 22+672 - 23+625, nr 319 w m. Sobczyce, nr 329 na odcinku Jerzmanowa – Bądzów od km 9+510 do km 10+190, nr 324 w m. Jastrzębia – etap II, nr 334 odcinkami: Krzelów – Konary w km 25+100 - 28+000, Moczydlina Dworska w km 31+860 – 32+340, nr 339 od km 22+270 do km 24+350, nr 352 w km 9+550 - 12+500, nr 367 na odc. Borówno – Czarny Bór oraz Gorce – Boguszków Gorce, nr 367 Kostrzyca – Kowary od km 13+050 do km 15+180 i od km 16+730 do km 17+720, nr 381 w m. Świerki Kłodzkie w km 23+400 – 25+080, nr 381 Bierkowice – Gołogłowy km 49+180 - 51+300, nr 387 Ścinawka Średnia – Ratno Dolne km 1+070-2+670, nr 385 Wolibórz - Nowa Wieś Kłodzka km 0+000 - 3+900, nr 387 Karłów - skrzyżowanie na Łężycy w km 19+500 - 21+400, nr 389 Duszniki - Zdrój (Zieleniec) km 7+420 - 7+945.

Przebudowy:

- dokumentacja projektowa: nr 292 w m. Ścinawa, nr 350 w km 69+800 m. Dobra, nr 392 Żelazno - Łądek Zdrój od km 0+050 do km ok. 15+400, nr 364 w m. Złotoryja - ul. 3 Maja,
- roboty budowlane: nr 292 w m. Brzeg Głogowski, nr 328 w obrębie m. Świerzawa od km 90+510 do km 91+010, nr 338 w m. Wołów, nr 341 na odcinku od km 0+550 do km 2+680, nr 381 - ul. Kłodzkiej z ul. Radkowską w m. Nowa Ruda, nr 379 w Świdnicy- al. Niepodległości, nr 382 ul. Ząbkowicka w Dzierżoniowie,
- wykup gruntów: nr 292 w m. Ścinawa.

Remonty i przebudowy powierzone do realizacji jednostkom samorządu terytorialnego w ramach zastępstwa inwestorskiego:

- Skomunikowanie A4-S5. Budowa drogi wojewódzkiej Kąty Wrocławskie – Błonie – prace projektowe;
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 292 na terenie Gminy Ścinawa;
- Remont nawierzchni drogi wojewódzkiej nr 319 w m. Sobczyce wraz z aktualizacją docelowej organizacji ruchu;
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 338 w m. Wołów - ul. Kościuszki, Leśna, Wojska Polskiego, Chopina, Piłsudskiego, Poznańska, Ludowa i Wiejska od km 13+997 do km 18+785;
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 364 w m. Złotoryja - ul. 3 Maja;
- Granitowa obwodnica - wyprowadzenie transportu górniczego z miejscowości na terenie Gminy Strzegom, Dobromierz i Mściwojów – prace projektowe;
- Przebudowa al. Niepodległości (drogi wojewódzkiej nr 379) w Świdnicy – etapami;
- Budowa południowo-zachodniej obwodnicy m. Świdnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 382 – prace projektowe;
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 382 ul. Ząbkowicka w Dzierżoniowie, na odcinku od skrzyżowania z ul. Bielawską, do skrzyżowania z ul. Słowiańską – prace projektowe;
- Przebudowa jezdni wraz z budową chodnika na odcinku o długości 1350 m wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 388 pomiędzy miejscowościami Ratno Dolne – Wambierzyce – prace projektowe;
- Rozbudowa pasa drogi wojewódzkiej nr 439 Twardogóra – Chelstówek.

W ramach zadania: Program Infrastruktury Drogowej przebudowano i wyremontowano 5,627 km chodników o pow. 11 488,00 m², 0,854 km ścieżek rowerowych o pow. 2149,00 m² i 1,924 km dróg o pow. 4480,00 m². Ponadto opracowano dokumentację projektową dla 6 zadań i sygnalizację świetlną.

W roku 2023 wydatkowano 5 601 390,57 zł w tym 346 914,00 zł pomocy finansowej i 5 254 476,57 zł BWD. Dodatkowo pozyskano 4 897 180,93 zł pomocy rzeczowej.

- Budowa chodnika: nr 292 w m. Przychowa, nr 292 w m. Buszkowice, nr 292 w Chobienia ul. Głogowska, nr 296 w m. Czerwona Woda, nr 342 w m. Gołędzinów, nr 367 w m. Kostrzyca, nr 382 we wsi Łaziska, nr 382 w m. Mościsko, nr 395 w m. Szczodrowice.
- Przebudowa drogi: nr 292 w Chobienia ul. Głogowska, nr 382 we wsi Łaziska.
- Budowa ścieżki rowerowej: nr 341 w gm. Brzeg Dolny, nr 382 we wsi Łaziska.
- Dokumentacja na budowę chodnika: nr 382 w m. Niedaszów, nr 384 w m. Bielawa, nr 439 w m. Chelstówek, nr 396 w okolicy dworca PKS w Oławie, nr 382 w Rogoźnicy, 448 na odc. Moszyce-Goszcz.
- Budowa sygnalizacji świetlnej: nr 393 w m. Kościelnik.

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego w zastępstwie inwestorskim realizowały zadania finansowane w 100% ze środków własnych przekazując 3 938 307,05 zł pomocy rzeczowej.

W ramach zadań bieżących letniego i zimowego utrzymania dróg, kolei, obiektów inżynierskich oraz działalności DSDiK finansowanych ze środków BWD w ramach pozostałych wydatków w Dziedzinie Transport (łącznie

na drogi i linie kolejowe) wydatkowano 144 953 013,01 zł (w tym środki niewygasające w roku 2023 w kwocie 5 499 514,00 zł i 3 099 908,60 zł z BP - dotacja z Funduszu Kolejowego):

Drogi

Do najważniejszych prac bieżącego letniego i zimowego utrzymania dróg i obiektów inżynierskich w 2023 r. należy zaliczyć: bieżące utrzymanie dróg, bieżące utrzymanie mostów, bezpieczeństwo ruchu drogowego, dokumentacje geodezyjne i ekspertyzy techniczne, zimowe utrzymanie dróg oraz inne wydatki realizowane w całości z budżetu Województwa Dolnośląskiego a związane z zakupem materiałów i wyposażenia przeznaczonego bezpośrednio na potrzeby utrzymania dróg, zakup masy na zimno, znaków, materiałów do zimowego utrzymania dróg (piasek, sól), części do sprzętu zimowego utrzymania dróg, drobne sprzęty i urządzenia, zakup paliwa wykorzystywanego do sprzętu na potrzeby utrzymania dróg, energii do sygnalizacji świetlnej, konserwacje, naprawy maszyn i środków transportu, remonty i konserwacje sprzętu do bieżącego utrzymania dróg

Koleje

Do najważniejszych prac bieżącego letniego i zimowego utrzymania kolei w 2023 r. należy zaliczyć:

- Program Wieloletni pn. „Wsparcie zadań zarządców infrastruktury kolejowej, w tym w zakresie utrzymania i remontów, do 2023 roku”: ze środków Funduszu Kolejowego otrzymanych w ramach Programu Wieloletniego zostały częściowo sfinansowane koszty bieżącego utrzymania infrastruktury na lk. 311 Szklarska Poręba Górna – Granica Państwa; opłaty stałe związane ze zużyciem energii elektrycznej niezbędnej do oświetlenia przejazdów kolejowo-drogowych i przystanków osobowych, w ciągu lk. 311, koszty diagnostyki infrastruktury na lk. 311, koszty przeglądów okresowych infrastruktury kolejowej oraz budynków na lk. 303, 308, 311, 317, 336, 340, 345, 372. Koszty prowadzenia ruchu kolejowego po linii kolejowej nr 311 od stacji Szklarska Poręba Górna do granicy Państwa od km 29,844 do km 43,138. Odtworzenie rowów bocznych oraz wykonanie odwodnienia oraz drenażu liniowego w ciągu linii kolejowej nr 311. Wymiana wadliwych szyn wraz z likwidacją styków na obiektach inżynierskich, konserwacja obiektów inżynierskich, uzupełnienie brakującej podsypki tłuczniowej na linii kolejowej nr 311. Usługi naprawcze i konserwacyjne w budynkach infrastruktury kolejowej w Zaborowicach na linii kolejowej nr 372 - przebudowa kotłowni. Konserwacja budynku stacyjnego w Mirsku. Remont przepustów w ciągu linii kolejowej nr 372 w km 4,95, 0 km 6,278, km 7,673, km 8,171, km 8,607, km 9,169 oraz w km 10,280. Wykonanie utwardzonego dojścia do przystanków osobowych w Mroczkowicach i Orłowicach w ciągu linii kolejowej nr 317.
- Bieżące utrzymanie i konserwacja infrastruktury, opłaty stałe związane ze zużyciem energii elektrycznej niezbędnej do oświetlenia przejazdów kolejowo-drogowych i przystanków osobowych, prowadzenie ruchu kolejowego, zakup elementów eksploatacyjnych urządzeń SSP oraz narzędzi i artykułów niezbędnych do utrzymania linii kolejowej nr 326, remont budynku wchodzącego w skład infrastruktury kolejowej przy stacji Wrocław - Pawłowice w ciągu linii kolejowej nr 326, Usuwanie wychłapek w ciągu linii kolejowej nr 326, uzupełnienie brakującej podsypki tłuczniowej wzdłuż linii kolejowej nr 326, wymiana szyn na linii kolejowej, wykonanie drenażu, wykonanie odwodnienia liniowego, odtworzenie rowu bocznego oraz naprawa przejazdu kolejowo-drogowego w km 13,143 na linii kolejowej nr 326.
- Bieżące utrzymanie i konserwacja infrastruktury, opłaty stałe związane ze zużyciem energii elektrycznej niezbędnej do oświetlenia przejazdów kolejowo-drogowych i przystanków osobowych, prowadzenie ruchu kolejowego, zakup elementów eksploatacyjnych urządzeń SSP oraz narzędzi i artykułów niezbędnych do utrzymania linii kolejowej nr 341, odtworzenie rowu bocznego, wykonanie drenażu na linii kolejowej nr 341, korekta osi przejazdu wzdłuż linii kolejowej nr 341. Wzmocnienie skarpy nasypu kolejowego w km 2,507 linii kolejowej nr 341, Remont linii kolejowej nr 341 polegający na wymianie łubek na stykach szynowych.
- Obsługa notarialna w zakresie przejmowania nowych linii kolejowych na rzecz Województwa Dolnośląskiego od PKP PLK S.A. – przejęcie odcinka linii kolejowej nr 302 Strzegom – Marciszów oraz odcinka linii kolejowej nr 331 Rostoka – Rostoka.
- Usługa inwentaryzacji wraz z zaleceniami remontowymi linii kolejowej nr 303.

Celem przygotowania dolnośląskich cyklostrad w ramach zadania Prace projektowe sieci tras rowerowych zawarto 60 porozumień na wykonanie dokumentacji projektowej (15 ws. Pomocy WD dla Gminy i 45 ws. Pomocy finansowej Gminy dla WD) dla 12 tras tj.:

- Trasa Doliny Baryczy,
- Trasa Nysy Łużyckiej,
- Trasa Miedziana,
- Trasa Doliny Bobru,
- Trasa Złota,
- Trasa EuroVelo 9,

- Trasa Sudecka,
- Trasa Kłodzka,
- Trasa Kamienna,
- Trasa Blue Velo,
- Trasa Via Regia,
- Trasa Kolej na Rowery.

Stan na koniec roku 2023 to 26 postępowań przetargowych w przygotowaniu (23 przez DSDiK i 3 przez Gminy), planowane podpisanie 4 umów z wyłonionymi wykonawcami dokumentacji projektowej oraz 10 dokumentacji projektowych w trakcie realizacji.

Opracowano 1 dokumentację w ramach porozumienia o pomocy WD dla Gminy - Trasa Kolej na Rowery (gmina Chojnów). Pozostałe porozumienia są w trakcie realizacji. W roku 2023 wydatkowano 295 569 zł.

Dolnośląska Polityka Rowerowa

Instytut Rozwoju Terytorialnego

Dolnośląska Polityka Rowerowa stanowi jeden z dokumentów wykonawczych SRWD 2030. Jego wdrażanie ma charakter ciągły i obejmuje działania prowadzone głównie przez Instytut Rozwoju Terytorialnego, Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei we Wrocławiu a także Departament Infrastruktury oraz DOT.

W ramach prac wdrożeniowych DPR w roku 2023, Instytut Rozwoju Terytorialnego koncentrował się głównie na:

1. wdrażaniu Standardów projektowych i wykonawczych dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego (opiniowanie projektów budowlanych wraz z projektami zieleni i stałej organizacji ruchu, udział w radach technicznych DSDiK oraz GDDKiA),
2. prowadzeniu prac nad „Wytycznymi znakowania głównych tras rowerowych określonych w koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego – Dolnośląska Cyklostrada”,
3. opracowaniu komponentu rowerowego w Planie rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030,
4. udziale w pracach zespołu ds. mobilności rowerowej przy Konwencie Marszałków. W okresie od czerwca do grudnia 2023 koordynacja prac Zespołu, w tym organizacja spotkania w ramach dolnośląskiej prezydencji w KM (wrzesień 2023),
5. współpracy przy wdrażaniu Dolnośląskiej Cyklostrady (min. z DSDiK, Departamentem Infrastruktury i Departamentem Funduszy Europejskich oraz DOT a także samorządami lokalnymi),
6. współpracy z UMWD w zakresie konstruowania kryteriów „rowerowych” do poszczególnych konkursów FEDS 2021-2027,
7. opiniowaniu projektów budowlanych na potrzeby konkursów FEDS w zakresie zgodności z przebiegiem Dolnośląskiej Cyklostrady oraz ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego,
8. dalszym raportowaniu (jako Partner Wiodący) wdrażania projektu: Koncepcja rozwoju transgranicznej turystyki rowerowej na pograniczu polsko – czeskim, zrealizowanym w ramach Interreg PL – CR.

Departament Infrastruktury (Dział infrastruktury rowerowej oraz Pełnomocnik Marszałka Województwa Dolnośląskiego ds. rozwoju ruchu rowerowego)

W ramach aktywności Działu Infrastruktury Rowerowej wdrażanie DPR roku 2023 obejmowało:

- Uczestnictwo w spotkaniach z Jednostkami Samorządu Terytorialnego dotyczącymi budowy głównych tras rowerowych Dolnego Śląska – Dolnośląskiej Cyklostrady zorganizowanych przez DSDiK, które zaowocowały podpisaniem 60 porozumień z 54 gminami dotyczących współfinansowania prac projektowych. Z tego w 15 przypadkach gminy wzięły na siebie ciężar przygotowania dokumentacji projektowej (pomoc finansowa województwa dla JST w formie dotacji celowej), a w pozostałych przypadkach wykonanie dokumentacji projektowej zleci DSDiK (pomoc finansowa JST dla województwa);
- Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie wytyczenia wariantów przebiegu Dolnośląskiej Cyklostrady możliwych do realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem Ziemi Kłodzkiej, Dolnośląska Kraina Rowerowa – Dolina Baryczy;
- Uzupełnienie dokumentacji fotograficznej i kontynuacja inwentaryzacji dróg rowerowych na Dolnym Śląsku w „Geoportalu Dolny Śląsk”. Efektem prac jest mapa robocza obrazująca stan faktyczny wraz z zbiorem informacji dotyczących możliwości realizacji Dolnośląskiej Cyklostrady na wybranych odcinkach;
- Analiza stanu prawnego gruntów po zlikwidowanych liniach kolejowych przewidzianych do wykorzystania pod budowę głównych tras rowerowych Dolnego Śląska w ramach zamierzenia inwestycyjnego Dolnośląska Cyklostrada. Procedowanie uchwał zamiarowych podjętych przez Zarząd Województwa

Dolnośląskiego dotyczącego przejęcia tych linii. Analiza możliwości rozwiązań prawnych umożliwiających wykorzystanie tych gruntów przez jednostki samorządu terytorialnego w świetle aktualnych przepisów „Ustawy o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa Państwowego Polskie Koleje Państwowe” w porozumieniu z Departamentem Kolejnictwa w Ministerstwie Infrastruktury. Opracowanie map obrazujących stosunki własnościowe na w/w liniach. Opracowanie ścieżki formalno-prawnej umożliwiającej zniesienie zapisów o rezerwie gruntów na wybranych odcinkach zlikwidowanych linii kolejowych, a w efekcie zniesienie tych zapisów;

- Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i Wydziałem Współpracy z Samorządami Oddział Gospodarowania Nieruchomościami PKP S.A. we Wrocławiu w zakresie możliwego przekazywania kolejnych odcinków zlikwidowanych linii kolejowych pod budowę dróg rowerowych;
- Konsultacje (we współpracy z DSDiK) z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska oraz Dolnośląskim Zespołem Parków Krajobrazowych możliwych zapisów w planach ochronnych dotyczących kanalizowania rowerowego ruchu turystycznego pod kątem zmniejszenia antropopresji w związku z planowanymi działaniami w ramach FEDS: Priorytet 2 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku, działanie 2.7 Ochrona przyrody i klimatu;
- Prowadzenie (we współpracy z DSDiK) uzgodnień z GDDKiA w zakresie budowy drogi dla rowerów przy DK 36, monitorowanie możliwych kolizji projektu Cyklostrady Dolnośląskiej z inwestycjami drogowymi prowadzonymi przez GDDKiA;
- Przeprowadzenie (we współpracy z DSDiK) wstępnej analizy z PPW Wody Polskie Wrocław możliwości budowy infrastruktury rowerowej na wałach przeciwpowodziowych.

Działania dotyczące budowy infrastruktury sportowej dla rowerzystów realizowane we współpracy z Wydziałem Sportu:

- Konsultacje w procesie przygotowania programu budowy Dolnośląskich Rowerowych Parków Umiejętności, współpraca z Dolnośląskim Związkiem Kolarskim i Polskim Związkiem Kolarskim. Monitorowanie postępu prac przy wybranych obiektach i współpraca z projektantami oraz JST w zakresie dopuszczalnych modyfikacji projektów budowanych obiektów pod kątem ich zgodności z programem. Współpraca z Dolnośląskim Związkiem Kolarskim i Polskim Związkiem Kolarskim. Monitorowanie;
- Konsultacje w zakresie przygotowania koncepcji i projektów dla dwóch obiektów sportowych: Toru Kolarskiego w Bielawie oraz Trasy MTB XC w Polanicy Zdroju. Współpraca z Polskim Związkiem Kolarskim i Dolnośląskim Związkiem Kolarskim w zakresie wytycznych projektowych.

Działania z zakresu promocji turystyki rowerowej na Dolnym Śląsku organizowane i przeprowadzone wspólnie z Dolnośląską Organizacją Turystyczną:

- Przygotowanie we współpracy z Dolnośląską Organizacją Turystyczną i Polską Organizacją Turystyczną materiałów promocyjnych, w tym opisu dolnośląskich tras rowerowych i atrakcji, które wykorzystane zostały podczas transmisji wyścigu Tour de Pologne;
- Cykl czterech, bezpłatnych szkoleń on-line dla JST, przedsiębiorców, NGO's: Szkolenie wprowadzające: "Bądź Przyjazny Rowerzyście";
- Szkolenie dla branży noclegowej i turystycznej "Obiekt Przyjazny Rowerzyście";
- Szkolenie dla samorządów i NGO's – „Turystyka rowerowa – dlaczego warto w to iść”;
- Szkolenie dla organizatorów turystyki rowerowej – „Jak zarabiać na grupach rowerzystów”;
- Współpraca dotycząca rozwoju strony i aplikacji Dolny Śląsk Rowerem oraz promocji tras rowerowych w mediach;
- Współpraca w opracowaniu Strategii rozwoju turystyki rowerowej Dolnego Śląska;
- Prezentacja tras rowerowych Dolnego Śląska na targach Fiets en Wandelbeurs (Holandia);
- Prezentacja informacji o ofercie turystycznej dla rowerzystów w mediach: TVP Wrocław, PRW Wrocław;
- Przeprowadzenie konkursu na logotyp i system identyfikacji wizualnej Dolnośląskiej Cyklostrady;
- Przygotowanie bazy kontaktowej do środowisk rowerowych obejmującej organizatorów imprez, JST, NGO's.

Współpraca ze Stowarzyszeniem Rzeczpospolita Samorządna w zakresie wprowadzenia standardów oznakowania dróg rowerowych wykonanych w ramach projektu „Ochrona i udostępnienie cennych przyrodniczo terenów rzeki Odry poprzez budowę niezbędnej infrastruktury w zakresie przystani, portów rzecznych i infrastruktury turystycznej”.

Działania na rzecz rozwoju mobilności wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego:

- Koordynacja akcji „W kółko kręć” w sezonie wiosennym i jesiennym. Pracownicy UMWD wygrali rywalizację wśród największych firm we Wrocławiu;
- Współpraca z Biurem Obsługi Urzędu przy powiększeniu pomieszczenia na rowery przy ul. Walońskiej;
- Uczestnictwo w pracach Zespołu ds. Mobilności przy Konwencji Marszałków.

Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim

Instytut Rozwoju Terytorialnego

Plan rozwoju infrastruktury transportowej w województwie dolnośląskim z perspektywą do 2030 stanowi jeden z dokumentów wykonawczych SRWD 2030. Przyjęty został przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr 7954/VI/23 w dniu 18 grudnia 2023 r., po przeprowadzeniu i podsumowaniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz uzupełnieniu tekstu w wyniku uwzględnienia uwag Komisji Europejskiej.

Dokument jest wypełnieniem warunku podstawowego na poziomie regionalnym, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz stanowi wypełnienie obowiązku ustawowego nałożonego na Zarząd Województwa Dolnośląskiego wynikający z art. 20 pkt 1 Ustawy o drogach publicznych.

Nakreślając kierunki rozwoju sieci transportowej na poziomie regionalnym, definiując inwestycje (kolejowe, drogowe i rowerowe) w perspektywie do 2030 roku, Plan jest podstawą wydatkowania środków finansowych z wielu źródeł, w tym z Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 oraz Interreg Czechy-Polska 2021-2027, budżetu województwa dolnośląskiego oraz budżetu państwa (Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2028 roku oraz Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg).

Inwestycje wskazane w dokumencie realizowane będą przede wszystkim przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei we Wrocławiu będącą zarządem dróg i zarządcą infrastruktury kolejowej, wykonując obowiązki Zarządu Województwa Dolnośląskiego wynikające z ustaw o drogach publicznych i transporcie kolejowym.

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie

Działania w dziedzinie Transport realizowane przez spółki województwa dolnośląskiego

Spółki województwa dolnośląskiego

Spółka Koleje Dolnośląskie S.A.

2.3.6 Podejmowanie działań służących poprawie jakości usług publicznego transportu zbiorowego.

Rozbudowa zaplecza technicznego do obsługi i serwisowania taboru Kolei Dolnośląskich

Spółka Koleje Dolnośląskie S.A. zakończyła inwestycję w ramach projektu RPO WD 2014-2020 pn. „Podniesienie standardów obsługi klientów Spółki Koleje Dolnośląskie S.A. poprzez rozbudowę zaplecza technicznego do obsługi i serwisowania taboru”. Kwota dofinansowania wyniosła łącznie 60 521 694,86 zł. Inwestycja umożliwiła Spółce Koleje Dolnośląskie S.A. realizację przeglądów i serwisowanie taboru w zakresie przeglądów P3 i P4, co powoduje znaczne ograniczenie ponoszonych kosztów Spółki. W dniu 10.07.2023 r. został podpisany protokół końcowy inwestycji oraz nastąpiło przekazanie obiektu do użytku, zgodnie z decyzją nr 608/2023 z dnia 07.07.2023 r. wydaną przez Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego, uzyskano pozwolenia na użytkowanie budynku do obsługi i serwisowania taboru kolejowego spółki KD S.A. wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz wiaty magazynowej przy ul. Pątnowskiej 1 w Legnicy.

W 2023 roku Koleje Dolnośląskie przewiozły 19 182 644 pasażerów (wzrost o 20%), przy pracy eksploatacyjnej na poziomie 11 805 592 km (wzrost o 13,5%) osiągając rekordową liczbę przewiezionych pasażerów w ciągu roku kalendarzowego.

5.1.6 Zakup nowoczesnego taboru na potrzeby regionalnego systemu transportu publicznego.

Umowa KD/OZ/U/8/1/2020 z dnia 29 września 2020 roku na dostawę nowych, pięcioczęłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych z wykorzystaniem z prawa opcji w maksymalnym wymiarze

Spółka Koleje Dolnośląskie S.A. realizuje zamówienie o skorzystaniu z prawa opcji w ramach umowy KD/OZ/U/8/1/2020 podpisanej w dniu 29 września 2020 roku z firmą PESA Bydgoszcz S.A. na dostawę nowych, pięcioczęłonowych elektrycznych zespołów trakcyjnych. Koleje Dolnośląskie wyraziły wolę skorzystania z prawa opcji w maksymalnym wymiarze zamówienia – zamawiając dodatkowo 20 sztuk elektrycznych zespołów trakcyjnych 48WEc serii Elf 2 (w podziale na: opcja I – 8 pojazdów, opcja II – 12 pojazdów).

Pojazdy zakupione z opcji I są sfinansowane ze środków kredytu inwestycyjnego zawartego z bankiem PKO BP S.A. Wkład własny poniesiony na zakup tych pojazdów wyniósł do tej pory 15 mln zł netto. Kwota kredytu

uruchomiona na pojazdy z opcji I wyniosła 137 730 000 zł netto. Pojazdy zakupione z opcji II są sfinansowane ze środków kredytu inwestycyjnego podpisanego z bankiem PKO BP S.A. Wkład własny poniesiony na zakup tych pojazdów wyniósł do tej pory 25 mln zł netto. Kwota kredytu uruchomiona na pojazdy z opcji II wyniosła 229 550 000 zł netto.

Realizacja opcji z umowy KD/OZ/U/8/1/2020 trwa od 2022 roku. Od początku jej realizacji Spółka odebrała 16 sztuk pojazdów Elf2 (z przysługującej opcji 20 sztuk). W 2022 roku 4 sztuki pojazdów, numery: 48WEc-029, 48WEc-030, 48WEc-031, 48WEc-032. W 2023 roku 12 sztuk pojazdów, numery: 48WEc-033, 48WEc-034, 48WEc-035, 48WEc-036, 48WEc-037, 48WEc-0238, 48WEc-039, 48WEc-040, 48WEc-041, 48WEc-042, 48WEc-043, 48WEc-044.

Wszystkie pojazdy włączone są do ruchu i realizują przejazdy zgodnie z zapotrzebowaniem Organizatora. Pojazdy obsługują głównie poniższe relacje:

- Wrocław Gł. - Zgorzelec;
- Wrocław Gł. - Lubiąż Śl.;
- Wrocław Gł. - Legnica/Lubin/Głogów;
- Wrocław Gł. - Wołów/Ścinawa/Głogów;
- Wrocław Gł. - Szklarska Poręba Górna;

a także pojedyncze przejazdy do Międzyzlesia, Wałbrzycha, Rawicza i Krotoszyna.

Zakup pojazdów ma służyć poprawie oferty przewozowej w regionie.

Ponadto, Koleje Dolnośląskie S.A. w 2023 roku przystąpiły do dwóch konkursów, umożliwiających pozyskanie dofinansowania na zakup taboru kolejowego w ramach umowy KD/OZ/U/8/1/2020 (prawo opcji):

- ogłoszony przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych w dniu 31.03.2023 roku konkursu nr KPOD.09.08-IW.02-001/23 na dofinansowanie zakupu pojazdów ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności Komponent E "Zielona, inteligentna mobilność" E2. Zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa i cyfrowych rozwiązań. E2.1.2. Pasażerski tabor kolejowy. Wnioskowane kwoty dofinansowania 124 577 921 zł i 209 307 707,28 zł
- ogłoszony w Kontrakcie Programowym dla Województwa Dolnośląskiego jako przedsięwzięcie priorytetowe, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 w ramach celu szczegółowego 3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej. Wnioskowana kwota dofinansowania 168 176 600 zł. Konkursy nie zostały jeszcze rozstrzygnięte.

Konkurs dla gmin „Odnowa Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku

Wydział Obszarów Wiejskich

W ramach konkursu „Odnowa Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku dofinansowano 2 projekty w ramach dziedziny transport. Konkurs był finansowany ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego.

W ramach konkursu wykonano:

- w Gminie Przeworno remont chodnika przy drodze gminnej,
- w Gminie Dobromierz budowę oświetlenia drogowego przy drodze gminnej.

Łączne środki przekazane na ten cel – 51 206 zł, w tym na:

- subregion wałbrzyski – 25 320 zł,
- subregion wrocławski – 25 886 zł.

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich: 7.2.1. Budowa lub modernizacja dróg lokalnych

Wydział Obszarów Wiejskich

Łączny limit środków 59 561 070 euro (limit współdzielony z operacjami: Gospodarka wodno-ściekowa/Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego/ Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne).

W 2023 r. zakończyła się weryfikacja wniosków złożonych w II naborze konkursowym, w którym obowiązywał limit w wysokości 16 464 344,51 euro. Do końca roku Samorząd Województwa podpisał 28 umów o dofinansowanie na kwotę pomocy EFRROW 62 741 000,00 zł. Planowane rezultaty dla nowo podpisanych umów to m.in. modernizacja/ przebudowa ponad 36 km dróg gminnych lub powiatowych.

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

OCHRONA ZDROWIA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Zdrowia**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024

Wydział Zdrowia

Zadanie: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Źródło finansowania: BWD-cel

Wykonanie wydatków: 1 281 323 zł.

a) Kontynuowano świadczenie usług w powołanym **Dolnośląskie Centrum Diagnostyki i Terapii FAS**. Celem działalności Centrum jest diagnostyka i wsparcie w rozwoju dzieci, które zmagają się ze skutkami ekspozycji na alkohol w okresie prenatalnym. W trakcie obowiązywania umowy wykonano 140 diagnoz (kompleksowa diagnoza w oparciu o badania pediatryczne, psychologiczne, psychiatryczne i logopedyczne - 17 diagnoz, podstawowe badanie pediatryczne i psychologiczne pozwalające ocenić narażenie na alkohol w okresie prenatalnym - 89 diagnoz, podstawowe badania diagnostyczne z uwzględnieniem dodatkowych badań psychiatrycznych - 14 diagnoz, podstawowe badania diagnostyczne z uwzględnieniem dodatkowych badań logopedycznych - 6 diagnoz, badanie pediatryczne w celu oceny zdrowia fizycznego i rozwoju fizycznego dzieci z podejrzeniem FAS - 14 diagnoz. Diagnozy prowadziły dwa zespoły diagnostyczne w składzie pediatra, psychiatra, psycholog i logopeda.

b) Zlecono do realizacji **programy ponad standardową ofertę** dla pacjentów podmiotów leczniczych wykonujących działalność w zakresie leczenia odwykowego oraz ich rodzin, w tym m.in. Program Terapii Dorosłych Dzieci Alkoholików, Zjazdy Absolwentów, Programy Rozwoju Osobistego, Sesje Rodzinne, Grupy Wsparcia, Treningi Asertywności, Treningi Umiejętności Społecznych; Trening Kontroli Złości, Zapobieganie Nowotworom Choroby oraz Warsztaty rozwoju kompetencji wychowawczych dla rodzin z problemami uzależnienia

Programy realizowano w Dolnośląskim Centrum Leczenia Uzależnień, Dolnośląskim Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o., Wojewódzkim Szpitalu Dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu, Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu, Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym w Złotoryi.

c) Zlecono do realizacji **programy superwizji grupowych** dla personelu następujących podmiotów leczniczych wykonujących działalność w zakresie leczenia odwykowego: Dolnośląskie Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze, Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o., Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotoryi.

d) Utrzymano **ofertę doradczą** w trzech z pięciu dostępnych na terenie województwa dolnośląskiego **Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych HIV/AIDS**. Dotacja pozwoliła na zwiększenie liczby wykonywanych badań testowych, przyczyniła się ponadto do zwiększenia świadomości dotyczącej profilaktyki HIV/AIDS.

e) Zakupiono testy na obecność narkotyków w ślinie i moczu dla Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o. o.

f) Utrzymano **ofertę programu leczenia substytucyjnego** na terenie województwa dolnośląskiego. Program pozwolił na zwiększenie dostępności usługi terapii indywidualnej, grupowej oraz interwencji środowiskowej dla osób objętych programem leczenia substytucyjnego, ich rodzin oraz osób oczekujących na terapię. Z programu skorzystały 388 osoby, w tym również obywatele Ukrainy. Odbyło się 869 spotkań indywidualnych. Do programu leczenia substytucyjnego przyjęto 326 osób w 2023 roku. Program realizowano w Ośrodku Profilaktyczno-Lecznym Chorób Zakaźnych i Terapii Uzależnień WCL SP ZOZ.

g) utworzono ścieżkę dydaktyczno-terapeutyczną na terenie Zespołu Pałacowo-Parkowego Dolnośląskiego Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze, która ma na celu podniesienie jakości terapii prowadzonej w DCLU.

h) Zlecono zrealizowanie „Badania rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych w populacji dorosłych mieszkańców Dolnego Śląska”. W badaniu wzięło udział 1000 pełnoletnich mieszkańców województwa. Wyniki badania zostały przedstawione w raporcie zawierającym wnioski dotyczące rozpowszechnienia i wzorów picia alkoholu i używania narkotyków, rozmiarów i charakterystyki problemów

związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, oceny podejmowanych dotychczas działań profilaktycznych i pomocowych, a także warunków społecznych przeciwdziałania.

i) Zlecono przygotowanie oraz zrealizowanie „Szkolenia realizatorów programów rekomendowanych z bazy programów promocji zdrowia psychicznego, profilaktyki zachowań problemowych i uzależnień”.

j) Wspierano rozwój placówek leczenia odwykowego, zakupiono sprzęt, wyposażenie istniejących placówek prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i współuzależnionych.

k) Zlecono zorganizowanie i przeprowadzanie konferencji pn.: „Znaczenie działalności Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich funkcjonujących na terenie Dolnego Śląska przy realizacji zadań własnych Gmin i Województwa”.

l) Zlecono realizację zadania pod tytułem: „Zapobieganie uzależnieniom i patologiom społecznym wśród osób dotkniętych kryzysem bezdomności”.

Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2027

Wydział Zdrowia

a) Zlecono realizację programu UPRIGHT - powszechny profilaktyczny program globalnej interwencji na rzecz odporności, wdrażany dla poprawy i promocji zdrowia psychicznego wśród nastolatków. Celem ogólnym programu jest promowanie dobrostanu psychicznego i zapobieganie przyszłym zaburzeniom psychicznym i emocjonalnym poprzez zwiększenie odporności psychicznej u dzieci w wieku 12-14 lat. Program objął swoim zasięgiem 11 gmin województwa dolnośląskiego, w tym 18 szkół podstawowych. Realizatorzy: Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotorzy

Łączna kwota poniesionych wydatków: 175 000,00 zł. BWD

b) Wspierano rozwój placówek psychiatrycznych poprzez poprawę bazy diagnostyczno-terapeutycznej w zakresie świadczeń dotyczących psychiatrii dzieci i młodzieży na terenie województwa dolnośląskiego. Realizatorzy: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego, Powiatowe Centrum Zdrowia Lwówek Śląski, Wojewódzki Szpital Psychiatryczny SPZOZ w Złotorzy, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu, Fundacja Raduga, Fundacja centrum Terapii i Rozwoju, Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Lubinie Sp. z o.o.; Era Psyche dr Anetta Pereświat-Sołtan, Fundacja Promyk Słońca

Łączna kwota poniesionych wydatków: 1 121 296,58 zł. BWD

c) Zlecono realizację Programu Polityki Zdrowotnej w zakresie zaburzeń psychicznych, w tym depresji oraz zapobiegania samobójstwom dla dzieci i młodzieży na terenie Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2025. Głównym założeniem programu jest wczesna identyfikacja i pomoc osobom w kryzysie psychicznym lub doświadczającym zaburzeń psychicznych oraz u których występują czynniki ryzyka samobójstwa. Założeniami programu objęto dzieci i młodzież w wieku 10-19 lat oraz ich rodziców i opiekunów prawnych. W ramach realizacji zadania zaplanowano uruchomienie nr telefonu – infolinii – Triage, powołanie koordynatorów regionalnych (po 1 w każdym z 4 regionów), utworzenie zespołu diagnostycznego (do 3 spotkań po 1,5 h), umożliwienie wsparcia terapeutycznego i diagnostycznego (nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu, do momentu wejścia w 1 z 3 poziomów referencyjności psychiatrii dziecięcej), objęcie wsparciem psychologicznym rodziców i opiekunów prawnych dzieci doświadczających kryzysu psychicznego.

Łączna kwota poniesionych wydatków w 2023 r.: 825 000,00 zł. BWD

d) Zlecono realizację kampanii promocyjnej zdrowie psychiczne dla mężczyzn 35+ pn.: „Jestem silny, chodzę do specjalisty od zdrowia psychicznego i nie wstydę się tego”. Głównym celem kampanii było zachęcenie mężczyzn do otwarcia się na temat swojego zdrowia psychicznego i podjęcia kroków w celu poprawy swojego stanu emocjonalnego, promując ideę, że pomocy w przypadku chorób psychicznych jest oznaką siły a nie słabości. Akcję promocyjną zostało objętych około 20 tys. mężczyzn z Dolnego Śląska.

Łączna kwota poniesionych wydatków: 100 000,00 zł. BWD

e) Zlecono realizację kampanii o PTSD (zespół stresu pourazowego) pn.: „Nie jesteś ofiarą swojej traumy – jesteś bohaterem swojej historii”. Głównym celem kampanii było przeszkolenie docelowych grup społecznych, które mają najczęściej styczność z osobami dotkniętymi traumą: pracownicy socjalni, nauczyciele, personel medyczny. W ramach zadania przeprowadzono warsztaty dla 3 grup docelowych, podczas których poza podstawową wiedzą na temat działań proceduralnych zaprezentowane były korzyści jakie niesie ze sobą przejście przez trudne momenty życiowe. Łącznie w warsztatach uczestniczyło 196 osób.

Łączna kwota poniesionych wydatków: 300 000,00 zł. BWD

f) Wsparto organizację III Świadomej Edukacji pod hasłem: „Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży”, które odbyło się w Świdnicy w Sali teatralnej Świdnickiego Ośrodka Kultury i Sportu. W ramach konferencji odbyło się kilka merytorycznych prelekcji. Celem projektu było poszerzenie wiedzy nauczycieli, pedagogów, specjalistów zatrudnionych w szkołach oraz rodziców w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Udział w wydarzeniu wzięło 341 uczestników. Realizator: Fundacja z innej Bajki. Kwota wydatku 5000,00 zł. BWD

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie

Polityka zdrowotna i promocja zdrowia

Wydział Zdrowia

Wykonanie wydatków: 725 890,97 zł. BWD

- **wsparto realizację zadania pn. „Bieg Kobiet Zawsze Pier(w)si”**. Zadanie polegało na organizacji zawodów biegowych dedykowanych paniom. Zawody promują profilaktykę raka szyjki macicy (Badam HPV) oraz raka piersi. Bieg kobiet jest stałym punktem wrocławskich wydarzeń, odbywa się cyklicznie wiosną. W wydarzeniu wzięło udział 2700 kobiet, w kursie samobadania piersi 1000 kobiet.

Realizator: Fundacja w Biegu. Kwota wydatku 5000,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania - promującą spot wideo kampanię męskiej profilaktyki nowotworowej Złoty Wąs 2023.**

Celem stworzenia i publikacji spotu było zwrócenie uwagi mężczyzn na zaniechany temat męskiej profilaktyki nowotworowej. Udział znanych i rozpoznawalnych aktorów, miało na celu zwrócenie uwagi jak największej liczby mężczyzn 40+. Emisja spotu odbyła się w serwisach You Tube, Facebook na terenie Dolnego Śląska. Spot wideo trwał 40 sekund, zasięg na Facebook osiągnął zakładany poziom 100 tys. użytkowników i 150 tys. wyświetleń, na platformie You Tube zasięg 20 tys. użytkowników i 40 tys. wyświetleń.

Realizator – Fundacja Forum Mężczyzn. Kwota wydatku 10 000,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania - kampania męskiej profilaktyki nowotworowej „Zdrowe jądra”**. Celem zadania były darmowe badania profilaktyczne wraz z konsultacją dot. darmowych i ogólnodostępnych praktyk profilaktycznych dla mężczyzn w tym nauka samobadania jąder. W dniu 18 listopada, w Mobilnym Centrum Zdrowia, zrealizowane zostały darmowe, ogólnodostępne badania oraz konsultację dla mężczyzn. W trakcie eventu byli edukowani mężczyźni na temat samobadania jąder przy użyciu specjalnego fantom. W Polsce wykrywa się ok. 800 przypadków nowotworu jąder rocznie, a w samym 2020 roku było to aż 1156 przypadków.

Realizator – Fundacja Forum Mężczyzn. Kwota wydatku 6444,00 zł. BWD.

- **wsparto „Kurs Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy dla streetworkerów”**. Celem kursu było zwiększenie kompetencji pracowników oraz wolontariuszy w zakresie udzielania fachowej pomocy medycznej oraz ratowania zdrowia i życia w trakcie wykonywania pracy związanej ze streetworkingiem realizowanym w ramach Ambulatorium Uliocznego MiserArt. 5-dniowy kurs (zajęcia praktyczne i teoretyczne) był prowadzony na terenie Fundacji przy ul. Wojciecha Cybulskiego we Wrocławiu. Uczestniczyło 7 osób, po zdanym egzaminie otrzymali certyfikaty, po zdanym egzaminie otrzymali certyfikaty. Realizator: Fundacja „Homo Sacer” Kwota wydatku 10 000,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania pn.: Kampania społeczna „Ruszamy po zdrowie”**. Celem kampanii było przeprowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, skierowanych do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w obszarze zdrowego odżywiania. W ramach kampanii wybrano ambasadora kampanii Bartka Oskrobę – wicemistrza Europy w jeździe na hulajnodze. Został nagrany film z jego udziałem promujący zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży, dostępny na stronie YT i MPK Wrocław. Powstała również animacja zachęcająca do zdrowego trybu życia. Produkcja spotu radiowego w Radiu Wrocław oraz Radiu Rodzina, audycja radiowa, nagrania telewizyjne, publikacja w prasie oraz online. Zrealizowano akcje promocyjno-informacyjną w szkołach.

- **publikacja w dziennikach elektronicznych, wysyłka materiałów do Dyrektorów**. Dzień sportu realizowany z wrocławską szkołą z wykorzystaniem busa „Mobilne Centrum Zdrowia” we współpracy z Uzdrowiskiem Kłodzkim. Kampania outdoor – bilbordy, citylighty (liczba kontaktów w kampanii bilbordy oraz citylighty: 67 635 – 162 000 kontaktów – citylighty, potencjalna widownia miesięczna w 25 autobusach komunikacji miejskiej Wrocław – 394 500 osób. Publikacja na stronach zarządzanych przez szpital, w tym baner na stronie głównej szpitala wyświetlany na Izbie Przyjęć. Dotarcie na Facebook do 10 000 tys. osób, Instagram dotarcie do 6677 osób.

Realizator – Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Gromkowskiego we Wrocławiu. Kwota wydatku 100 000,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania pn.: „Kampania informacyjna w zakresie transplantacji narządów”**. Celem Kampanii informacyjnej w zakresie transplantacji narządów „Podaruj innym czas” była poprawa świadomości mieszkańców Dolnego Śląska znaczenia transplantacji narządów jako metody, która umożliwia ratowanie zdrowia i życia ludzi, przybliżenie aktualnego stanu prawnego oraz procedur dotyczących transplantacji oraz zachęcenie do rozmów z bliskimi o temat swojego stosunku oddania narządów po śmierci. Wydarzenie odbyło się 4 czerwca 2023 r., w wydarzeniu wzięło ok 40 uczestników. W trakcie wydarzenia miała miejsce konferencja prasowa, na podstawie której powstały m.in. publikacje elektroniczne w dolnośląskich mediach regionalnych, takich jak: Gazeta Wrocławska, Radio Wrocław).

Realizator Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka Centrum Medycyny Ratunkowej we Wrocławiu. Kwota wydatku 50 000,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania z zakresu poprawy jakości opieki okołoporodowej na terenie Województwa Dolnośląskiego.** W ramach realizacji projektu zostały opracowane i wydane materiały edukacyjne dla rodziny w ciąży i po porodzie na temat zachowania dobrostanu prowadzenia ciąży, dbania o zdrowie dziecka w okresie prenatalnym, przygotowanie do porodu, opieki nad dzieckiem po porodzie, karmienie piersią, tzw. Karty Ciąży – wydrukowano 500 szt. Stworzono dwa 10 odcinkowe cykle edukacyjno-promocyjne dla Pacjentelek w ciąży, podcasty oraz udostępnienie na platformie streamingowej Spotify (udostępniono 18 odcinków). Opracowano jeden scenariusz audytu oraz przeprowadzono preaudyt sprawdzający realizację zapisów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej.

Realizator Szpital Specjalistyczny im. A. Falkiewicza we Wrocławiu. Kwota wydatku 83 000,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację kampanii społeczno-edukacyjną na temat profilaktyki raka piersi, jąder oraz czerniaka pt.: Czy ten Pan i Pani są poinformowani?.** W ramach zadania zespół edukacyjny wraz z koordynatorem uczestniczył w 6 akcjach profilaktycznych w dniach: 15.07.2023, 22.07.2023, 19.08.2023, 26.08.2023, 27.08.2023 i 09.09.2023, w tym współuczestnicząc w trzech wyjazdach zorganizowanych przez Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka we Wrocławiu. Podczas pobytu zespół edukacyjny oraz lekarze prowadzili: edukację w zakresie podniesienia samoświadomości pacjentów na temat raka piersi (404 osoby), jąder (221 osób); edukacja pacjentów na temat badania mammograficznego (633 osób); edukacja i podniesienie samoświadomości pacjentów w zakresie monitorowania poziomu cukru (glukozy) we krwi (1282 osób) oraz ciśnieniu krwi RR (1220 osób); zapisy kobiet 50+ na badania mammograficzne w ramach Programu Profilaktyki Raka Piersi; USG piersi (33 kobiety); przebadano chętne osoby pod kątem oceny znamion i pieprzyków (125 osób). Zrealizowano transmisję telewizyjną z jednego dnia akcji terenowej.

Realizator Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu. Kwota wydatku 98 430,39 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania pn.: „Promocja zachowań prozdrowotnych w zakresie profilaktyki nowotworów szyjki macicy.”** W ramach działań edukacyjnych Panie biorące udział w programie były instruowane przez wykwalifikowany personel na temat korzyści i sposobu wykonania badania w zakresie profilaktyki raka szyjki macicy. Grupa docelowa Panie w wieku 40-49 lat zamieszkałych na terenie Województwa Dolnośląskiego. W ramach projektu umówiono na badania 350 Pań, wydano 346 testów (4 zestawy zostały wydane i przebadane po zakończeniu realizacji projektu). Panie wykonywały samopobranie samodzielnie po instruktażu, ponadto każda z Pań otrzymała drobny upominek w postaci zestawu gadżetów. Badania były realizowane w mobilnym gabinecie położnej – Cytobusie oraz gabinecie stacjonarnym w DCOPIH.

Realizator Dolnośląskie Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii. Kwota wydatku 118 941,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania pn.: „Biała Sobota dla Seniora”.** Zadanie zrealizowano w dniu 7 października 2023 r. w godzinach od 10:00–14:00. Podczas wydarzenia popularyzowane były informacje dotyczące zdrowego trybu życia, prawidłowej diety, dostępu do usług ochrony zdrowia, w tym rehabilitacji i programów profilaktycznych dla seniorów. Razem z zaproszonymi gośćmi (4 WSK, Audiofon, Stowarzyszenie Amazonki, DCZP, NFZ) zostały zapewnione uczestnikom możliwości: konsultacja z fizjoterapeutą, konsultacja psychologa klinicznego i lekarza geriatry na temat diagnostyki i profilaktyki chorób otępiennych, konsultacja dietetyka, pomiaru poziomu glukozy, badania składu ciała -BIA; pomiaru ciśnienia tętniczego, konsultacji lekarza POZ, badania słuchu, konsultacje w zakresie profilaktyki raka piersi i nauka samobadania piersi, wykonanie spirometrii, zapisy do programu geriatry, zapisy do programu POCHP, wyrobienie karty EKUZ. W ramach przygotowania i przeprowadzenia wydarzenia zapewniono materiały promocyjne: roll-upy, potykacze, ulotki, plakaty, koszulki, długopisy, notesy, karty życia.

Realizator Wojewódzki Zespół Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej Dobrzyńska we Wrocławiu. Kwota wydatku 21 763,91 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania pn.: „Razem dla zdrowia” – badania profilaktyczne.** W ramach zadania wykonano przez Fundację Kochaj Dopilnuj warsztaty samobadania piersi, jąder - przeszkolono 50 osób; wykonano badania: USG piersi (32 kobiety), USG jąder, prostaty (30 mężczyzn), badania mammograficzne (83 kobiety), cytobus (23 kobiety); DKMS w bazie dawców szpiku zarejestrowało się 18 dawców. Zasięg informacji internetowych umieszczonych przed i po akcji profilaktycznej wynosił 21 217 osób.

Realizator Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu. Kwota wydatku 10 120,00 zł. BWD.

- **wsparto realizację zadania pod nazwą „Organizacja jednodniowej konferencji naukowej pt. „Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży w systemie opieki koordynowanej. Gdzie jesteśmy i dokąd zmierzamy?”.**

Konferencja odbyła się w dniu 15 grudnia 2023 r. w hotelu Scandic we Wrocławiu, podczas której udział wzięło 120 osób. W godz. 9-15 odbyło się 11 wykładów oraz sesja dyskusji moderowanej, z wystąpieniem 9 prelegentów, którzy prezentowali zagadnienia rozwiązań systemowych dla zdrowia psychicznego dzieci

i młodzieży z punktu widzenia lekarzy psychiatrów, pediatrów, psychologa, pedagogów i sędziego rodzinnego. W ramach realizacji zadania przygotowano materiały informacyjne oraz zamówiono materiały reklamowe/promocyjne, identyfikatory, certyfikaty uczestnictwa oraz podziękowania dla prelegentów. Zapowiedź konferencji znalazła się na stronie www, facebooku i Instagramie szpitala (informacja dotarła do ponad 4000 odbiorców).

Realizator Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu. Kwota wydatku 46 900,00 zł. BWD

- wsparto realizację zadania pn.: „Razem dla zdrowia 2” – badania profilaktyczne. Akcja profilaktyczna była zaplanowana na dzień 21.12.2023 r. Badania profilaktyczne wykonano w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu: mammobus (50 badań), badania znamion skóry (41 badań), densytometria (37 badań), przesiewowe badania oczu (52 badania), wykrywania nowotworów głowy i szyi (9 badań). Realizator Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu. Kwota wydatku 4520,00 zł. BWD.

- wsparto realizację zadania pn.: pn.: „Kampania społeczna dotycząca redukcji ryzyka udaru mózgu i zawału serca.” Celem realizacji zadania było przeprowadzenie kampanii społecznej - działań edukacyjno-informacyjnych nakierowanych na redukcję ryzyka zachorowania na choroby naczyń mózgowych i wieńcowych, ze szczególnym uwzględnieniem udaru mózgu i zawału serca wśród mieszkańców Dolnego Śląska w grupie wiekowej powyżej 40 roku życia.

Realizator Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka Centrum Medycyny Ratunkowej we Wrocławiu. Kwota wydatku 150 000,00 zł. BWD.

- wsparto realizację zadania pn.: „Białe Soboty”. Zadanie objęło organizację i przeprowadzenie bezpłatnych badań profilaktycznych dla pacjentów powyżej 65 roku życia w ramach walki z nowotworami u kobiet i mężczyzn. W dniu 25 listopada 2023 r. w godz. 7:30-15:00 odbyło się wydarzenie, podczas którego przeprowadzono u mężczyzn: USG jamy brzusznej lub USG jąder, badanie EKG spoczynkowe, badania laboratoryjne markery nowotworowe CEA, PSA całkowite, konsultacje z dietetykiem. Ilość świadczeń wykonanych w sobotę wynosiła 112. W dniu 16 grudnia 2023 r. w godz. 7:30-15:00 wykonano u kobiet: USG jamy brzusznej lub USG tarczycy, mammografię, badania laboratoryjne markery nowotworowe CA-15-3; CA125 oraz przeprowadzono konsultacje z dietetykiem Ilość wykonanych badań 101.

Realizator Dolnośląskie Centrum Medyczne DOLMED SA. Kwota wydatku 10 771,67 zł. BWD.

- zrealizowano realizację kampanii promocyjnej o charakterze społecznym w zakresie profilaktyki onkologicznej.

Ogłoszono postępowanie na platformie zakupowej, na podstawie którego wyłoniono wykonawcę SZULA Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Rafał Szula. Przedmiotem umowy była realizacja kampanii promocyjnej o charakterze społecznym w zakresie profilaktyki onkologicznej, prowadzonej we wskazanych mediach dla mieszkańców województwa dolnośląskiego zgodnie ze Szczegółowym Opisem Przedmiotu Zamówienia. Celem kampanii było zbudowanie silnego przekazu w tematyce profilaktyki onkologicznej i dotarcie do mieszkańców Dolnego Śląska. Elementami kampanii było: opracowanie hasła przewodniego, opracowanie, przygotowanie i emisja spotu kampanii promocyjnej na Facebooku, Instagramie i w regionalnym radio. Kwota wydatku 32 499,31 zł. BWD.

Program polityki zdrowotnej w zakresie promocji zdrowia dla pracowników ochrony zdrowia na terenie Województwa Dolnośląskiego

Wydział Zdrowia

Zlecono opracowanie programu polityki zdrowotnej w zakresie promocji zdrowia dla pracowników ochrony zdrowia na terenie Województwa Dolnośląskiego. W ramach realizacji zadania ogłoszono postępowanie na platformie zakupowej, na podstawie którego wyłoniono wykonawcę - Konsorcjum: Michalina Krzyżak, Katarzyna Cwalina, Magda Grugoruk. Program został opracowany zgodnie ze wzorem określonym w *Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2017 roku w sprawie wzoru programu polityki zdrowotnej, wzoru raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej oraz sposobu sporządzenia projektu programu polityki zdrowotnej i raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej*. Kwota wydatku - 23 900,00 zł. BWD.

Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki nadwagi i otyłości w grupie dzieci i młodzieży na terenie Województwa Dolnośląskiego

Wydział Zdrowia

Zlecono opracowanie programu polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki nadwagi i otyłości w grupie dzieci i młodzieży na terenie Województwa Dolnośląskiego. W ramach realizacji zadania ogłoszono postępowanie na platformie zakupowej, na podstawie którego wyłoniono wykonawcę - Konsorcjum: Michalina Krzyżak, Katarzyna Cwalina, Magda Grugoruk. Program został opracowany zgodnie ze wzorem określonym

w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2017 roku w sprawie w sprawie wzoru programu polityki zdrowotnej, wzoru raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej oraz sposobu sporządzenia projektu programu polityki zdrowotnej i raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej. Kwota wydatku - 23 900,00 zł. BWD

Program polityki zdrowotnej pn. „Kompleksowa diagnostyka w zakresie spektrum płodowego zespołu alkoholowego na terenie Województwa Dolnośląskiego

Wydział Zdrowia

Zlecono opracowanie programu polityki zdrowotnej pn. „Kompleksowa diagnostyka w zakresie spektrum płodowego zespołu alkoholowego na terenie Województwa Dolnośląskiego. W ramach realizacji zadania ogłoszono postępowanie na platformie zakupowej, na podstawie którego wyłoniono wykonawcę - Konsorcjum: Michalina Krzyżak, Katarzyna Cwalina, Magda Grugoruk. Program został opracowany zgodnie ze wzorem określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2017 roku w sprawie w sprawie wzoru programu polityki zdrowotnej, wzoru raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej oraz sposobu sporządzenia projektu programu polityki zdrowotnej i raportu końcowego z realizacji programu polityki zdrowotnej. Kwota wydatku - 23 900,00 zł. BWD.

Program polityki zdrowotnej w zakresie wczesnego wykrywania wad rozwojowych u noworodków i niemowląt – poprawa opieki perinatalnej na terenie Województwa Dolnośląskiego

Wydział Zdrowia

- zlecono realizację zadania pn.: Program polityki zdrowotnej w zakresie wczesnego wykrywania wad rozwojowych u noworodków i niemowląt – poprawa opieki perinatalnej na terenie Województwa Dolnośląskiego. Głównym celem programu jest realna poprawa opieki perinatalnej na terenie województwa dolnośląskiego w zakresie: wczesnego wykrywania wad i zaburzeń rozwojowych u noworodków i niemowląt; wprowadzenia kompleksowej i skoordynowanej opieki (poprzez konsylia lekarskie); holistycznej opieki uwzględniającej opiekę psychologiczną nad całą rodziną pacjenta oraz wsparcie formalno-logistyczne dla rodziców dziecka z wadą rozwojową w jego pierwszym okresie życia (okres noworodkowo - niemowlęcy). Realizator Uniwersytecki Szpital Kliniczny. Kwota wydatku – 1 022 000,00 zł. BWD.

Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy wśród mieszkańców Województwa Dolnośląskiego

Wydział Zdrowia

- zlecono realizację zadania pn.: Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy wśród mieszkańców Województwa Dolnośląskiego. Cel główny programu to uzyskanie lub utrzymanie wysokiego poziomu wiedzy z zakresu profilaktyki osteoporozy oraz zapobiegania złamaniom osteoporotycznym, obejmującej zagadnienia teoretyczne i praktyczne wśród 70% wszystkich uczestników programu korzystających z edukacji zdrowotnej. Zaplanowano, że programem zostanie objętych 5300 osób, w tym: Grupa I - 5000 osób skorzysta z działań edukacyjnych oraz oszacowania ryzyka złamań metodą FRAX, Grupa II - 2000 osób (40% uczestników z grupy I) skorzysta z działań edukacyjnych, oszacowania ryzyka złamań metodą FRAX, z badania densytometrycznego i konsultacji lekarskiej, Grupa III - 300 osób skorzysta ze szkolenia dla personelu medycznego (bez kategorii wiekowej). Szkolenie jest przewidziane dla lekarzy, pielęgniarek, położnych, fizjoterapeutów, koordynatorów opieki medycznej. Każdy z uczestników będzie mógł uczestniczyć w 1,5 h wykładzie online. Dodatkowo działaniami edukacyjnymi (ulotki, pogadanki, itp.) zostaną objęte osoby z populacji ogólnej (od 18 r.ż.). Realizator Cogito Sebastian Łażniak. Kwota wydatku – 432 966,00 zł. BWD.

Program polityki zdrowotnej w zakresie zachowania płodności u pacjentów leczonych onkologicznie na terenie województwa dolnośląskiego

Wydział Zdrowia

Zlecono realizację zadania pn.: Program polityki zdrowotnej w zakresie zachowania płodności u pacjentów leczonych onkologicznie na terenie województwa dolnośląskiego

Cel główny programu to ochrona zdrowia prokreacyjnego chorych onkologicznie i hematologicznie, mieszkańców województwa dolnośląskiego poprzez rozszerzenie dostępu do specjalistycznej edukacji zdrowotnej z zakresu zachowania płodności, kompleksowego wsparcia specjalistów oraz zastosowanie postępowania rekomendowanego przez ONCOFERTILITY. Program realizowany będzie w latach 2023-2025. Część programu adresowana do mężczyzn, obejmująca zastosowanie procedury kriokonserwacji nasienia obejmie lata 2024-2025. Odbiorcami programu będą mężczyźni i kobiety w wieku 18-40 lat ze zdiagnozowaną chorobą onkologiczną bądź hematologiczną. Przewiduje się, że w programie rocznie indywidualną edukacją zdrowotną prowadzoną przez specjalistów zostanie objętych około 100 kobiet, dla których zostanie opracowany

plan postępowania w chorobie z możliwością zabezpieczenia płodności. Z edukacji specjalistycznej on-line dotyczącej krioprezerwacji tkanki jajnika skorzysta ok. 2000 osób. Program zakłada również działania szkoleniowe skierowane do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, lekarzy w trakcie specjalizacji, specjalistów oraz pielęgniarek bądź położnych. W ramach programu planuje się przeprowadzenie 4 szkoleń, w których udział weźmie do 100 uczestników (kobiet). Element szkoleń dla personelu medycznego dotyczy części programu związanej z zabezpieczeniem płodności kobiet.

Realizator Szpital Specjalistyczny im. A. Falkiewicza we Wrocławiu. Kwota wydatku – 593 300,00 zł. BWD.

Projekt REGIONS4PERMED

Wydział Zdrowia

Zadanie polega na koordynowaniu polityki regionalnej z programami innowacyjnymi w zakresie szybkiego i dogłębnego wdrażania spersonalizowanego zdrowia, inicjuje i wdraża programy UE w sektorze e-zdrowia. Projekt skupia się na wykorzystaniu danych medycznych zarejestrowanych w systemach ochrony zdrowia (HIS) i w systemach powiązanych oraz na zbudowaniu na ich podstawie BigData. Projekt jest realizowany w 5 europejskich regionach o zróżnicowanym dochodzie tj. Polska-dolnośląskie, Hiszpania-Galicja, Włochy-Lombardia i Toskania oraz w Niemcy-Saksonia.

W ramach projektu w 2023 r. zrealizowano dwudniową wizytę studyjną w obszarze medycyny spersonalizowanej i kierowanej we Wrocławskim Parku Technologicznym oraz na Uniwersytecie Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu. Termin wizyty studyjnej był wyznaczony na dzień 01-03.02.2023 r.

Projekt REGIONS4PERMED realizowany jest w ramach Programu Horyzont 2020. W 2023 r. na realizację zadania wydatkowano kwotę 300 449,35 zł (w tym 13 372,74 zł wynagrodzenia - źródło finansowania środki europejskie w ramach programu Horyzont 2020 oraz zwrot otrzymanej zaliczki po zakończeniu i rozliczeniu projektu w 2023 r. w kwocie 167 519,66 zł, w tym ze środków BWD - 10 556,66 zł).

Pomoc obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi w zakresie ochrony zdrowia

Wydział Zdrowia

Udzielono dotacji celowej na realizację zadania związanego z zapewnieniem pomocy obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa oraz obywatelom Ukrainy posiadającym Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dotacja w zakresie ochrony zdrowia związana była m.in. z finansowaniem usług związanych z obsługą prawną, tłumaczeniem przysięgłym dokumentacji przedkładanej do Ministerstwa Zdrowia w związku z procedurą zatrudniania w podmiotach leczniczych, dla których organem założycielskim jest Samorząd Województwa Dolnośląskiego, uchodźców wykonujących zawody medyczne.

Zadanie było realizowane w okresie od dnia 1 lutego 2023 r. do dnia 30 czerwca 2023 r. Zainteresowani obywatele Ukrainy byli przyjmowani przez osoby zatrudnione w podmiocie, od poniedziałku do piątku, w godzinach 10:00–12:00, ponadto udzielano porad poprzez kontakt telefoniczny i mailowy. Liczba obsługiwanych obywateli Ukrainy, wykonujących zawody medyczne wyniosła 159 osób.

W 2023 r. na zadanie wydatkowano 17 061,93 zł (źródło finansowania BWD).

Zadania w zakresie medycyny pracy

Wydział Zdrowia

Udzielono dwóch dotacji. Łącznie w 2023 r. wydatkowano 14 023 000,00 zł (źródło finansowania BWD), w tym:

1. na działalność Dolnośląskiego Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy we Wrocławiu wydatkowano 12 150 000,00 zł. Obowiązek finansowania z budżetu województwa działalności Dolnośląskiego Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy we Wrocławiu, określonej w art. 17 pkt 1-8, 11-12 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r., wynika z przepisów art. 21 ust. 1 pkt 4 i 6 ww. ustawy.
2. na zakup usług zdrowotnych w zakresie medycyny pracy wydatkowano 1 873 000,00 zł.

Realizacja zadania polegała na:

- wykonywaniu badań lekarskich zakończonych wydaniem orzeczenia stwierdzającego istnienie lub brak przeciwwskazań zdrowotnych kandydatów do szkół ponadpodstawowych, wyższych, na kwalifikacyjne kursy zawodowe, uczniów tych szkół i studentów, słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych oraz uczestnikom

studiów doktoranckich, którzy w trakcie praktycznej nauki zawodu, studiów są narażeni na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia. Dolnośląski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy we Wrocławiu na podstawie zawartych umów z 37 jednostkami medycyny pracy sfinansował badania kandydatów, uczniów i studentów, zakończone wydaniem orzeczeń w ilości 21 593 na kwotę 1 873 000,00 zł;

- prowadzeniu działalności konsultacyjnej, diagnostycznej i orzeczniczej w trybie orzeczniczym II stopnia w stosunku do osób zamieszkałych na obszarze województwa dolnośląskiego. Świadczenia zdrowotne realizował na podstawie umowy zawartej z DWOMP we Wrocławiu - Instytut Medycyny Pracy im. prof. dra med. Jerzego Nofera w Łodzi. Świadczeniami objętych zostało łącznie 64 osoby, z tego badanych w trybie ambulatoryjnym 13 osób, hospitalizowanych 51 osób.

Staże podyplomowe lekarzy i lekarzy dentystów

Wydział Zdrowia

Zgodnie z Umową nr 1 z dnia 26 stycznia 2023 r., zmienionej aneksem nr 1 z dn. 20.03.2023 r., aneksem nr 2 z dn. 10.07.2023 r., aneksem nr 3 z dn. 14.11.2023 r., zawartą ze Skarbem Państwa - Wojewodą Dolnośląskim, Marszałek Województwa Dolnośląskiego realizuje zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, określone w art. 15i ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, tj. organizacja, finansowanie oraz zapewnienie warunków odbywania stażu podyplomowego przez lekarzy i lekarzy dentystów na obszarze województwa dolnośląskiego (w tym koszty obsługi zadania 123,00 zł za każdego finansowanego lekarza stażystę – dysponentem środków jest Sekretarz Województwa Dolnośląskiego – Wydział Kadr), zgodnie z art. 15i ust. 1 tej ustawy. Wartość umowy w 2023 r. wynosiła 70 268 900,00 zł. Środki wykorzystane przez Marszałka w okresie sprawozdawczym wyniosły 68 978 002,84 zł (źródło finansowania dotacja z budżetu państwa), zwrot niewykorzystanych w 2023 r. środków – 1 290 897,16 zł.

Marszałek województwa zawarł umowy, na podstawie których przekazuje środki finansowe, zapewniające odbycie stażu osobom mającym stałe zamieszkanie na obszarze województwa podmiotom:

1. uprawnionym, które zawarły z lekarzem lub lekarzem dentystą umowę na odbycie stażu. Umowy obejmują: wynagrodzenia stażystów oraz składki (na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych), ryczałt (obejmujący wynagrodzenia koordynatorów, koszty czynności administracyjnych oraz inne koszty wynikające z realizacji przez stażystę programu stażu), w przypadku podmiotu zatrudniającego lekarza dentystę stażystę - również dofinansowanie kosztów materiałowych związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w ramach realizacji programu przez tego stażystę. W 2023 r. do podmiotów zostały przekazane środki w łącznej wysokości 68 368 377,84 zł i na podstawie zawartych umów staż podyplomowy odbywało 1187 stażystów, w tym: 986 lekarzy i 201 lekarzy dentystów.
2. prowadzącym szkolenia, które obejmują koszty prowadzenia szkoleń w ramach stażu częstkowego, z zakresu transfuzjologii klinicznej oraz z zakresu profilaktyki zakażeń HIV, diagnostyki i leczenia AIDS, medycyny ratunkowej, ratownictwa medycznego, orzecznictwa lekarskiego, bioetyki i prawa medycznego, dla stażystów zatrudnionych na obszarze województwa. W 2023 r. na realizację szkoleń zostały przekazane środki w łącznej kwocie 338 362,00 zł.
3. Dolnośląskiej Izbie Lekarskiej. Umowa obejmuje pokrycie kosztów czynności administracyjnych za każdego członka izby skierowanego do odbycia stażu podyplomowego w 2023 r., niezbędnych do realizacji przez okręgową radę lekarską zadań przewidzianych w ustawie w zakresie stażu podyplomowego, przy czym wysokość tych kosztów ustala się jako ryczałt w wysokości 210 zł za każdego członka izby skierowanego do odbycia stażu podyplomowego. W 2023 r. opłacono obsłużono 600 członków izby skierowanych do odbycia stażu i przekazano środki w kwocie 126 000,00 zł.

Projekt Poprawa dostępności i podniesienie jakości świadczeń zdrowotnych na rzecz ograniczenia zachorowalności mieszkańców regionu w związku z pojawieniem się COVID-19 (nr RPDS.06.02.00-02-0001/20)

Wydział Zdrowia

Głównym celem projektu było zwiększenie możliwości diagnostycznych, ratowniczych i medycznych na terenie województwa dolnośląskiego w związku z epidemią spowodowaną koronawirusem SARS-CoV-2 oraz stworzenie odpowiedniej bazy sprzętowej przeznaczonej do wykorzystanych w czasie przyszłych zdarzeń epidemiologicznych w zakresie chorób zakaźnych jak i zakresie normalnego funkcjonowania podmiotów leczniczych po pandemii.

Projekt był realizowany od dnia 01.02.2020 r. do dnia 30.06.2022 r. i obejmował zakup i wyposażenie karettek pogotowia ratunkowego, zakup niezbędnej aparatury medycznej, laboratoryjnej i diagnostycznej oraz materiałów medycznych, środków ochrony indywidualnej, urządzeń do dezynfekcji, środków do dezynfekcji,

środków farmaceutycznych, przeprowadzenie niezbędnych prac remontowo-budowlanych oraz działania informacyjno-promocyjne.

W związku z realizacją projektu od początku jego trwania zakupiono:

- aparaturę medyczną diagnostyczną i laboratoryjną, w tym m. in.: 22 aparaty USG, 130 łóżka, 89 ssaków elektrycznych, 80 kardiomonitorów, 5 wirówek laboratoryjnych, 2 zamrażarki laboratoryjne, 24 wideolaryngoskopy, 63 defibrylatory, 9 krzesła kardiologiczne, 13 noszy elektrycznych, 309 pomp infuzyjnych, 74 respiratory, 39 urządzeń do kompresji klatki piersiowej, 202 worki AMBU, 32 stacje dokujące do pomp infuzyjnych, 6 aparatów do oznaczania koronawirusa, 2 automatyczne systemy do izolacji kwasów nukleinowych, 4 komory laminarne, 152 lampy UV, 34 aparaty do EKG, 7 aparatów do pomiaru parametrów krytycznych, 225 pulsoksymetrów, 112 wózków transportowych, 5 aparatów do znieczulenia z parownikiem, 5 aparatów RTG, 7 bronchoskopów, 1 centrala monitorująca funkcje życiowe, 5 torów wizyjnych z wideobronchoskopami do diagnostyki endoskopowej płuc, 7 diatermii chirurgicznych i 47 koncentratorów tlenu, 2 mobilne urządzenie do biodekontaminacji;
- 8 karettek pogotowia ratunkowego,
- 860 urządzeń do dezynfekcji / dekontaminacji / zamgławiania / dozowniki,
- a także środki do dezynfekcji oraz środki ochrony osobistej.

Promocja outdoorowa objęła ekspozycję plakatów na 50 billboardach oraz 50 citylightach w miastach Dolnego Śląska: Wrocław, Legnica, Jelenia Góra, Wałbrzych. Powstał spot telewizyjny, który był emitowany w stacjach telewizyjnych na terenie województwa oraz spot wyemitowany w regionalnych rozgłoszeniach radiowych na terenie województwa dolnośląskiego. Zostały opracowane i opublikowane artykuły w prasie (w sumie 50 publikacji). Zostało wykonanych 25 sztuk tablic pamiątkowych informujących o dofinansowaniu unijnym projektu, które zostały przekazane wszystkim partnerom projektu.

Projekt o nr RPDS.06.02.00-02-0001/20 realizowany był w ramach Działania 6.2 „Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną” w Osi Priorytetowej nr 6 Infrastruktura spójności społecznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Całkowita wartość projektu (przed ostatecznym rozliczeniem) wynosi 91 700 000,00 zł, w 100% finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W 2023 r. Partnerom projektu zostały przekazane środki refundacji poniesionych wydatków w łącznej wysokości 704 509,23 zł (bez Partnerów nr 6 - Zespół Opieki Zdrowotnej w Bolesławcu, nr 23 - Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu i nr 24 - 4. Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SP ZOZ we Wrocławiu, którzy otrzymali refundacje bezpośrednio z BGK w 2023 r.) ze środków RPO WD 2014-2020 – EFRR). Projekt jest w trakcie rozliczenia.

Zwiększenie udziałów Województwa Dolnośląskiego w kapitale zakładowym i dopłaty w spółkach prowadzących działalność w zakresie ochrony zdrowia

Wydział Nadzoru Właścicielskiego (Dział Nadzoru Korporacyjnego)

Celem zadania jest cykliczne obejmowanie przez Województwo Dolnośląskie udziałów spółek Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o., Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji i Ortopedii sp. z o.o. oraz akcji spółki Dolnośląskie Centrum Medyczne DOLMED S.A. W 2023 r. Województwo Dolnośląskie objęło udziały o łącznej wartości 17 128 000,00 zł.

Zwiększenie udziałów Województwa Dolnośląskiego w spółkach prowadzących działalność w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego

Wydział Nadzoru Właścicielskiego (Dział Nadzoru Korporacyjnego)

Celem zadania jest cykliczne podnoszenie kapitału zakładowego przez Województwo Dolnośląskie w spółce „Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A.”, Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A. oraz Sanatoria Dolnośląskie sp. z o.o. W 2023 r. objęto akcje o łącznej wartości 26 400 000,00 zł.

Działanie 8.7 RPO WD

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy

Celem szczegółowym Działania 8.7 Aktywne i zdrowe starzenie się była poprawa dostępu do programów zdrowotnych dotyczących chorób negatywnie wpływających na rynek pracy, dedykowanych osobom w wieku aktywności zawodowej oraz wydłużenie aktywności zawodowej na rynku pracy osób powyżej 50 roku życia.

W 2023 roku kontynuowano realizację 5 projektów ramach 2 Programów Zdrowotnych:

1. „Regionalny Program Zdrowotny Województwa Dolnośląskiego w zakresie profilaktyki chorób odkleszczowych” – 1 projekt, którego realizacja trwała od 01.09.2020 r. do 31.12.2023 r. Kwota projektu wynosiła 3 533 140,40 zł.
2. „Regionalny Program Zdrowotny zapobiegania i wczesnego wykrywania cukrzycy typu 2 wśród mieszkańców Województwa Dolnośląskiego” – 4 projekty, których realizacja rozpoczęła się w 2021 roku i trwała do października i listopada 2023 roku. Kwota tych projektów wynosiła łącznie 10 000 735,50 zł.

Projekty zostały zakończone a obecnie trwa ich końcowe rozliczanie.

We wszystkich 16 projektach zrealizowanych w ramach Działania 8.7 RPO WD (dot. profilaktyki raka piersi, raka szyjki macicy, raka jelita grubego, chorób odkleszczowych oraz cukrzycy typu 2) do końca 2023 roku – 90 304 osoby zostały objęte programem zdrowotnym dzięki EFS, a 46 204 osoby dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne.

W roku 2023 nie podpisano nowych umów.

Działania w dziedzinie Ochrona zdrowia realizowane przez spółki województwa dolnośląskiego

Spółki województwa dolnośląskiego

2.3.3 Podejmowanie działań dla poprawy dostępności i podniesienia jakości świadczeń zdrowotnych oraz na rzecz ograniczenia zachorowalności mieszkańców regionu.

Spółka DCRiO sp. z o.o.

W 2023 roku Spółka oprócz prowadzenia podstawowej działalności realizowała następujące zadania:

1. Uruchomienie pracowni rezonansu magnetycznego.

Wartość zadania: 8 886 518,25 zł. Spółka otrzymała dokapitalizowanie od Województwa Dolnośląskiego w wysokości 700 000 zł na sfinansowanie tej inwestycji. Zadanie zakończono 2023 r.

Cel: rozszerzenie zakresu oraz podniesienie jakości świadczonych usług.

2. Termomodernizacja ścian fundamentowych budynku Pawilonu 2B.

Zadanie zakończono w listopadzie 2023 r. Wartość zadania: 1 073 718,02 zł. Spółka otrzymała dokapitalizowanie od Województwa Dolnośląskiego na realizację zadania w wysokości 1 200 000 zł.

Zadanie zakończono w listopadzie 2023 r.

Cel: zabezpieczenie majątku Spółki przed degradacją, zapewnienie ciągłości funkcjonowania placówki.

3. Budowa miejsc postojowych w rejonie Pawilonu 2A (13 miejsc postojowych, w tym 2 miejsca dla osób niepełnosprawnych)

Wartość zadania: 203 978,37 zł. Zadanie zrealizowane w 2023 r. Spółka otrzymała dokapitalizowanie od Województwa Dolnośląskiego na realizację zadania w wysokości 200 000 zł.

Cel: zapewnienie lepszego dostępu do szpitala, ochrona terenów zielonych.

4. Budowa pochylni (podjazdu) do Pawilonu 2A

Wartość zadania: 127 694,50 zł. Zadanie realizowane ze środków własnych w 2023 r.

Cel: zapewnienie dostępu osobom niepełnosprawnym.

5. Remont z termomodernizacją poddasza budynku 1E

Wartość zadania: 431 490,17 zł. Spółka otrzymała dokapitalizowanie od Województwa Dolnośląskiego na realizację zadania w wysokości 400 000 zł.

Zadanie wykonane w 2023 r.

Cel: zabezpieczenie majątku Spółki przed degradacją.

6. Przebudowa instalacji gazowej w willach 1C, 1D, 1E

Wartość zadania: 135 364,90 zł. Zadanie realizowane ze środków własnych.

Zadanie wykonane w 2023 r.

Cel: usunięcie zagrożeń, poprawa bezpieczeństwa.

7. Przebudowa pomieszczeń centralnej sterylizatorni wraz z montażem sterylizatora parowego

Wartość zadania: 356 508,87 zł. Zadanie realizowane ze środków własnych.

Zadanie wykonane w 2023 r.

Cel: Zapewnienie ciągłości pracy bloku operacyjnego.

8. Przeniesienie wyrzutni wentylacji i agregatu skraplającego w rejon Pawilonu 1B

Wartość zadania: 166 121,31 zł. Zadanie zrealizowane ze środków własnych w 2023 r.

Cel: uporządkowanie przestrzeni, udostępnienie terenu pod przyszłą inwestycję.

9. Przebudowa balkonów i tarasów Pawilonu 2A wraz z przebudową pochylni

Wartość zadania: 2 026 652,78 zł. Zadanie rozpoczęte w 2023 r. - w toku. Spółka otrzymała dokapitalizowanie od Województwa Dolnośląskiego na realizację zadania w wysokości 965 000 zł.

Cel: poprawa dostępności do placów, w tym dla osób niepełnosprawnych, modernizacja obiektu, usunięcie zagrożeń budowlanych, poprawa jakości świadczonych usług.

10. Przebudowa placu wjazdowego wraz z budową miejsc postojowych na terenie DCRO

Wartość zadania: 2 586 112,90 zł. Zadanie rozpoczęte w 2023 r. - w toku.

Spółka otrzymała dokapitalizowanie od Województwa Dolnośląskiego na realizację zadania w wysokości 850 000 zł.

Cel: modernizacja dróg, usunięcie zagrożeń, ochrona zieleni, zwiększenie dostępności do placówki, w tym dla osób niepełnosprawnych, modernizacja oświetlenia ulicznego.

11. Poprawa efektywności energetycznej poprzez modernizację źródeł ciepła oraz budowę instalacji fotowoltaicznej dla kompleksu budynków – Pawilonu 1A i 1B –

Trwa przygotowywanie dokumentacji projektowej i uzyskiwanie zezwoleń na realizację. Szacowana wartość zadania: 13 000.000 zł, w tym dokapitalizowanie przez Województwo Dolnośląskie na realizację zadania w wysokości 10 000 000 zł.

Cel: usunięcie zagrożeń, ograniczenie kosztów centralnego ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz kosztów zużycia energii elektrycznej.

12. Wymiana dźwigu osobowego w Pawilonie 1A wraz z dostosowaniem dźwigu i szybu do obowiązujących przepisów

Wartość zadania: 461 018,75 zł. Zadanie realizowane ze środków własnych.

Zadanie rozpoczęte w 2023 r. - w toku.

Cel: poprawa dostępności do placów, w tym dla osób niepełnosprawnych, poprawa jakości świadczonych usług.

13. Wymiana okien w patio wschodnim Pawilonu 1A

Wartość zadania: 193 000,53 zł. Zadanie realizowane ze środków własnych.

Zadanie rozpoczęte w 2023 r. - w toku.

Cel: modernizacja stolarki okiennej, przywrócenie wartości historycznej obiektu.

14. Poprawa dostępności i podniesienie jakości świadczeń zdrowotnych na rzecz ograniczenia zachorowalności mieszkańców regionu w związku z pojawieniem się COVID-19 w ramach RPO WD 2014-2020.

W dniu 30 czerwca 2023 r. projekt został zakończony. Dofinansowanie w projekcie wynosiło 100% wydatków kwalifikowanych. Łączna wartość przyznanego dofinansowania wyniosła zgodnie z umową: 2 118 873,29 zł.

15. Zakup mobilnego aparatu RTG z ramieniem C

Spółka otrzymała darowiznę w wysokości 400 000,00 zł z Fundacji KGHM Polska Miedź na zakup aparatu. Darowizna stanowi 100% wartości nakładów finansowych poniesionych w 2023 r. Cel: poprawa jakości świadczonych usług medycznych.

16. Zakup egzoszkieletu i robotów rehabilitacyjnych ze środków subfunduszu terapeutyczno-innowacyjnego w ramach Funduszu Medycznego.

Nazwa projektu: "Doposażenie polegające na zakupie robotów rehabilitacyjnych i egzoszkieletu aktywnego w celu doskonalenia procesu rehabilitacji".

Wartość dotacji: 1 800 000 zł.

Cel: poprawa jakości świadczonych usług medycznych.

17. Zakup łóżek szpitalnych dla Dolnośląskiego Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o. w Kamiennej Górze

Wartość zadania: 965 574 zł. Zadanie zrealizowane ze środków własnych.

Cel: poprawa jakości świadczonych usług medycznych

18. Zakup sprzętu do rehabilitacji dla Dolnośląskiego Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o. w Kamiennej Górze.

Wartość zadania: 339 056,58 zł. Zadanie zrealizowane ze środków własnych.

Cel: poprawa jakości świadczonych usług medycznych.

19. Zakup aparatów do znieczulania – 2 szt.

Wartość zadania: 291 600 zł. Zadanie zrealizowane ze środków własnych.

Cel: zapewnienie ciągłości świadczonych usług medycznych.

20. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa teleinformatycznego przez zastosowanie systemu kopii zapasowych systemu przetwarzania danych szpitala oraz skuteczne wykonywanie kopii zapasowych i separacji sieciowej wraz z przeszkoleniem pracowników działu IT, zapewniające ciągłość działania systemów medycznych przetwarzających dane Pacjentów DCRO w Kamiennej Górze.

Zadanie finansowane z środków pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa teleinformatycznego u świadczeniodawców.

Kwota ogółem: 400 000 zł, dofinansowanie: 400 000 zł.

21. Spółka otrzymała dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na zadanie pn.:

„Instalacja SAP w Pawilonie 1A Dolnośląskiego Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o. w Kamiennej Górze” w wysokości 500 000 zł, wkład własny wynosi 10 000 zł, dofinansowanie 490 000 zł.

22. Spółka otrzymała dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na zadanie pn.:

„Remont dachu budynku 1F Dolnośląskiego Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o. w Kamiennej Górze” w wysokości 500 000 zł, wkład własny wynosi 100 000 zł, dofinansowanie 400 000 zł.

23. Przebudowa Działu Żywienia

Wartość zadania: 6 500 000 zł.

W 2023 r. opracowano dokumentację projektową dla I etapu realizacyjnego zadania, w toku jest opracowanie dokumentacji dla II etapu realizacyjnego.

Wartość poniesionych wydatków: 84 218,57 zł. Zadanie realizowane ze środków własnych.

Roboty budowlane planowane do wykonania w 2024 r.

Cel: usunięcie zagrożeń, poprawa bezpieczeństwa.

Nowy Szpital Wojewódzki sp. z o.o.

W 2023 roku spółka NSzW oprócz prowadzenia podstawowej działalności, polegającej na utrzymaniu i administrowaniu infrastrukturą obiektu szpitalnego przy ul. Gen. Fieldorfa 2 we Wrocławiu, realizowała następujące zadania:

- **Ośrodek Interwencji Sercowo-Naczyniowej**

Spółka „Nowy Szpital Wojewódzki” sp. z o.o. działając jako inwestor zastępczy, kompleksowo zrealizowała na rzecz Szpitala im. Marciniaka I etap inwestycji o nazwie „Ośrodek Interwencji Sercowo – Naczyniowej”. Spółka przeprowadziła postępowanie przetargowe na wybór wykonawcy tej inwestycji, w imieniu Szpitala im. Marciniaka zawarła z wykonawcą umowę oraz na bieżąco nadzorowała przebieg realizacji umowy. Koordynacja tego ostatniego w szczególności obejmowała nadzór nad dostawą, montażem i uruchomieniem aparatu USG do elektrofizjologii oraz roboty budowlane niezbędne dla adaptacji pomieszczeń.

Inwestycja zakończyła się w zaplanowanym terminie, tj. 30.11.2023 r.

Budowa Ośrodka Interwencji Sercowo–Naczyniowej stanowi przemyślany krok w kierunku optymalnego dostosowania zasobów i możliwości obiektu szpitalnego przy ul. Gen. Fieldorfa 2 we Wrocławiu do zmieniających się potrzeb pacjentów nie tylko ze stolicy Dolnego Śląska, ale z całego regionu. Pomieszczenia dotychczasowego Działu Rehabilitacji Ambulatoryjnej – po wnikliwych analizach rzeczywistego zapotrzebowania oraz realnych możliwości efektywnego przeprowadzania świadczeń medycznych – postanowiono przebudować na sale operacyjne, w których ratowane będzie życie pacjentów zagrożonych ostrym przebiegiem chorób serca. Wartość inwestycji (I etapu): 6,8 mln brutto, dotacja z UMWD.

- **Przygotowania do przebudowy lądowiska dla helikopterów.**

Spółka prowadzi prace przygotowawcze związane z koniecznością przebudowy lądowiska dla helikopterów, którą wymuszają zmiany w przepisach prawa. Aby dostosować lądowisko do nowych regulacji i móc kontynuować obsługę helikopterów Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, należy m.in.: zmienić lokalizację tzw. opaski bezpieczeństwa brukowanej kostką betonową wokół płyty lądowiska, dokonać zmian w obrębie rozmieszczenia lamp nawigacyjnych i zmiany lokalizacji urządzenia nawigacyjnego HAPI. Wykonana została „Koncepcja przebudowy lądowiska dla śmigłowców ratunkowych w celu dostosowania do obowiązujących przepisów”. Trwają procedury zmierzające do wyłonienia projektanta przebudowy lądowiska. Ze względu na obowiązujące uregulowania formalne, ani spółka NSzW, ani Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka nie może się ubiegać o dofinansowanie modernizacji lądowiska z grantów celowych zarządzanych przez Ministerstwo Zdrowia, zatem koszt inwestycji w całości obciąża budżet Spółki. Spółka zawarła umowę na Wykonanie dokumentacji projektowej i nadzór autorski nad przebudową lądowiska. Spółka otrzymała od wykonawcy projekt przebudowy lądowiska dla helikopterów, z pozytywną opinią Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Realizacja przebudowy – pod nadzorem autorskim projektanta – nastąpi w roku 2024. Szacunkowa wartość projektu to 200 000 zł netto.

- **Audyt energetyczny**

Spółka przeprowadziła audyt wraz z analizą systemu energetycznego pod kątem optymalizacji zużycia energii elektrycznej w obiekcie szpitala. Z wniosków audytowych wynika przede wszystkim, że największe oszczędności wygenerowałaby wymiana oświetlenia na tzw. oświetlenie typu LED oraz inwestycja w farmę fotowoltaiczną.

- **Kompensacja mocy biernej**

Spółka zrealizowała działania zmierzające do obniżenia kosztów energii elektrycznej poprzez montaż kompensatora mocy biernej. Inwestycja o wartości 10 tys. zł spowodowała obniżenie rachunków szpitala o ok. 4 tys. zł miesięcznie.

- **Wymiana instalacji wodnej**

Spółka prowadzi również rozeznanie oraz prace przygotowawcze dotyczące wymiany magistralnych części instalacji wody użytkowej. Działania te są konieczne z uwagi na duży stopień korozji oraz zakamienienia instalacji. Szacowana wartość inwestycji to 5,37 mln zł.

Całość inwestycji została - ze względu na geometrię instalacji, podzielona na 24 etapy.

Wskazano podział zakresów z uwagi na pilność ich wykonania.

Z uwagi na wysoki koszt inwestycji Spółka koncentruje się na poszukiwaniu możliwości pozyskania środków zewnętrznych na inwestycje.

- **Montaż żurawia do obsługi przepompowni wód deszczowych**

Spółka przeprowadziła inwestycję związaną z zakupem i montażem żurawia do przepompowni wód deszczowych. Inwestycja wpłynie na obniżenie kosztów eksploatacyjnych przepompowni oraz zwiększy szybkość naprawy z uwagi na wyeliminowanie konieczności każdorazowego zamawiania dźwigu w celu obsługi pomp. Szacunkowa wartość projektu to około 50 tys. zł.

- **Działania związane z SOC (Security Operation Center), obsługa IT, centrali telefonicznej i CCTV.**

Zarząd spółki w swoich działaniach, nadal koncentruje się na pozyskaniu kolejnych podmiotów, w imieniu których spółka mogłaby prowadzić tego typu usługi.

Województwo Dolnośląskie cyklicznie obejmuje udziały spółki Nowy Szpital Wojewódzki sp. z o. o. - w 2023 r. Województwo Dolnośląskie dokapitalizowało Spółkę kwotą w wysokości 5 723 000 zł - Spółka przeznaczyła pozyskane środki na obsługę zadłużenia związanego z finansowaniem budowy szpitala - nowej siedziby Szpitala im. Marciniaka we Wrocławiu przy ul. Gen. Fieldorfa 2. Ponadto Województwo Dolnośląskie spłaciło część zadłużenia Spółki w wysokości 5 754 320 zł na podstawie zawartej umowy gwarancji.

Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o.

W październiku 2023 r. rozpoczęło działalność Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzielnic Krzyki, a 10.10.2023 r. odbyła się konferencja prasowa dot. rozpoczęcia działalności CZP Krzyki. Programem pilotażowym CZP, prowadzonym przez Spółkę DCZP sp. z o.o., objęte są obecnie dwie dzielnice Wrocławia: Psie Pole oraz Krzyki, co daje w sumie prawie 260 tysięcy dorosłych mieszkańców Wrocławia. W ramach działań jednostek, o których mowa powyżej, świadczone są następujące usługi zdrowotne:

- pomoc ambulatoryjna w poradniach:
 - przy ulicy Korzeniowskiego 18,
 - przy ulicy Bończyka 11-13,
 - przy ulicy Powstańców Śląskich 166,
- aktywna pomoc środowiskowa Zespołu Leczenia Środowiskowego,
- pomoc w trybie dziennym przy ul. Korzeniowskiego 18,
- pomoc w trybie oddziału dziennego przy ul. Antoniego Czechowa 36,
- pomoc w trybie stacjonarnym przy ul. Korzeniowskiego 18.

Oprócz wsparcia lekarza psychiatry oraz psychologa CZP Psie Pole oraz CZP Krzyki oferują zajęcia wspierające powrót do zdrowia, tj. terapię sztuką, muzyką, tańcem, jogą, zajęcia z obsługi komputera czy nauki języków obcych, wizażu i makijażu.

W listopadzie 2023 r. rozpoczęto pierwszy etap prac w zakresie realizacji projektu "Stworzenie stref terapeutycznych oraz wypoczynkowych dla pacjentów "Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego" Sp z o. o. oraz wydzielonej strefy rekreacji dla okolicznych mieszkańców. Projekt i prace zostały podzielone na trzy etapy. Pierwszy etap prac został wyceniony na 2 980 457,29 zł. Drugi etap został wyceniony na 6 850 620,63 zł, a trzeci etap na 2 023 463,55 zł. W sumie całość to 11 854 541,40 zł. Pierwszy etap prac zostanie zakończony w pierwszym półroczu 2024 r. Również w pierwszym półroczu 2024 r. planowane jest rozpoczęcie prac w ramach II etapu rewitalizacji ogrodu, w tym w części otwartej dla okolicznych mieszkańców.

W 2023 r. DCZP Sp. z o.o. podjęła działania w celu polepszenia warunków bytowych pacjentów „Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego” sp. z o.o. W tym celu rozpoczęto prace projektowe remontów oddziałów stacjonarnych, w tym konsultacje z pracownikami oddziałów, z projektantami oraz z konserwatorem zabytków. W 2024 r. planowane jest zakończenie prac dot. dokumentacji projektowo-wykonawczej wraz z otrzymaniem niezbędnych pozwoleń na remonty oddziałów. Planowane jest również rozpoczęcie prac remontowych na oddziałach.

W 2023 r. zrealizowano również obowiązek sprecyzowany w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, tj. podłączono zasilanie awaryjne. Koszt inwestycji to 464 571 zł.

W 2023 r. Spółka we współpracy z Wydziałem Zdrowia UMWD zrealizowała kampanię „Jestem silny, chodzę do specjalisty od zdrowia psychicznego i nie wstydę się tego!” oraz o PTSD: "Nie Jesteś Ofiarą Swojej Traumatycznej Historii". Kampania „Jestem silny, chodzę do specjalisty od zdrowia psychicznego i nie wstydę się tego!” skierowana była do mężczyzn powyżej 35 roku życia, którzy często zaniedbują swoje zdrowie psychiczne ze względu na stereotypy związane z męskością i oczekiwania społeczne. Działania

podejmowane w ramach kampanii miały na celu zachęcić panów do dbania o swoje zdrowie psychiczne i do korzystania z pomocy specjalistów. Kampania była bardzo dobrze przyjmowana i miała duży odzew. Natomiast w ramach kampanii o PTSD – stresie pourazowym, prowadzona była na terenie całego Dolnego Śląska szeroko zakrojona kampania medialna w zakresach: przedstawienia traumy jako budującego w człowieku doświadczenia, promowanie dostępu do opieki psychiatrycznej i psychoterapeutycznej; informacja na temat dostępnych zasobów i organizacji wsparcia; wspieranie rodzin i bliskich osób cierpiących na PTSD, promocja technik relaksacyjnych i umiejętności rozwiązywania konfliktów, zachęcanie do wczesnego rozpoznawania objawów PTSD i poszukiwania pomocy. Kampania była skierowana głównie do osób pracujących z osobami, które doświadczyły sytuacji powodujących syndrom stresu pourazowego. Ponadto przeprowadzone zostały warsztaty psychoedukacyjne w zakresie PTSD zarówno dla osób doświadczonych traumą jak i dla pracowników sektora edukacji, sektora pomocy społecznej i sektora ochrony zdrowia. Dzięki przeprowadzonym działaniom, po powołaniu zespołu ekspertów, powstał praktyczny poradnik radzenia sobie z traumą.

Sanatoria Dolnośląskie sp. z o.o.

Realizacja zadań publicznych w obszarze usług medycznych i społecznych:

1. Dzienny Dom Opieki Medycznej w Sokołowsku

W ramach RPO WD 2014-2020, na podstawie umowy RPDS.09.03.00-02-0005/20 z dnia 05.11.2020 r. przeprowadzono zadanie pn. Utworzenie Dziennego Domu Opieki Medycznej w Sokołowsku. Spółka realizowała działania podejmowane na rzecz tworzenia różnych form świadczeń zdrowotnych w środowisku lokalnym, mających na celu zapewnienie właściwej opieki oraz wydłużenie okresu sprawności psychofizycznej i możliwości pełnienia ról społecznych, zawodowych osobom z chorobami przewlekłymi, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku. Całkowita wartość finansowa projektu to 3 421 409,85 zł (w tym wkład UE 2 908 198,37 zł, budżet państwa 341 557,48 zł i wkład własny 171 654,00 zł).

We wrześniu 2023 r. 2,5-letni projekt został zakończony. Spółka otrzymała w roku obrotowym dofinansowanie na bieżącą działalność jednostki oraz na zakup wyposażenia i środków trwałych w łącznej wysokości 751 458,70 zł.

2. Wsparcie rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności dzieci w ośrodku „Orlik” w Kudowie-Zdroju

Na podstawie umowy współpracy z dnia 15.02.2022 r. zawartej z Fundacją „Suweren”, obowiązującej w okresie od 15.02 do 31.12.2023 r. Spółka realizowała usługi opiekuńcze na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach projektu Województwa Dolnośląskiego o realizację zadania publicznego nr DS.-R-I/9/2023 pod tytułem „Wsparcie rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności dzieci w ośrodku „Orlik” w Kudowie-Zdroju”. Wartość zrealizowanych usług wyniosła 603 601,19 zł.

3. Pilotażowy program leczenia ambulatoryjnego gruźlicy wielolekoopornej

Realizacja programu pilotażowego, którego celem głównym jest sprawdzenie modelu leczenia pacjentów z gruźlicą wielolekooporną (MDR-TB) w warunkach ambulatoryjnych i jego harmonizacja ze standardami Światowej Organizacji Zdrowia poprzez wypracowanie optymalnego modelu leczenia i nadzoru nad przyjmowaniem leków przez osoby chore na gruźlicę wielolekooporną w systemie ambulatoryjnym w połączeniu z systemem zaopatrywania w leki. Specjalistyczny Szpital Chorób Płuc w Rościszowie znalazł się w wąskim gronie instytucji, które prowadzą od początku 2023 r. leczenie gruźlicy wielolekoopornej w warunkach ambulatoryjnych (nowatorska usługa medyczna wprowadzona w Polsce). Realizatorem programu pilotażowego leczenia gruźlicy wielolekoopornej jest Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, jako centralny ośrodek koordynujący, oraz regionalne ośrodki koordynujące - w tym Szpital w Rościszowie.

4. Pomoc humanitarna cudzoziemcom w ośrodku DWD „Odrodzenie” w Sokołowsku, którzy zmuszeni byli opuścić terytorium Ukrainy w związku z wybuchem konfliktu zbrojnego

Na podstawie umowy nr 1/03/2022/u z dnia 12.03.2022 r. zawartej z Gminą Mieroszów Spółka w roku 2023 kontynuowała realizację usług: zakwaterowania, wyżywienia i zapewnienia warunków socjalno-bytowych dla uchodźców z Ukrainy. Wartość zrealizowanych usług wyniosła 642 183,19 zł.

Realizacja zadań inwestycyjnych:

1. Modernizacja i przebudowa budynku „Górnik” w Sokołowsku

W kwietniu 2023 r. zakończone zostało postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy modernizacji i przebudowy obiektu „Górnik” w Sokołowsku. Wartość zadania – 12 304 244,28 zł, termin realizacji do IX 2024 r. Zaawansowanie robót budowlanych wynosi 25%, poniesione wydatki 4 417 589,31 zł.

2. Modernizacja zabytkowej palmiarni w budynku „Biały Orzeł” w Sokołowsku

W 2023 r. Spółka zrealizowała dwa zadania inwestycyjne, mające na celu przygotowanie zabytkowej palmiarni do realizacji usług najmu obiektu z przeznaczeniem na organizację konferencji oraz wydarzeń kulturalnych.

Pierwsze zadanie inwestycyjne obejmowało modernizację systemu wentylacji i docieplenie dachu palmiarni, drugie utworzenie węzła sanitarno-higienicznego. Łączna wartość ulepszenia wyniosła 224 008,49 zł.

3. Budowa przyłącza kanalizacji sanitarnej w budynku „Biały Orzeł” w Sokołowsku

W 2023 r. zakończony został pierwszy etap modernizacji instalacji kanalizacji sanitarnej - budowa nowego przyłącza o wartości 133 806,07 zł. Inwestycja będzie kontynuowana w obszarze przebudowy wewnętrznej instalacji sanitarnej w roku 2024.

4. Przebudowa i modernizacja SU „Azalia” w Szczawnie-Zdroju

Pierwszy etap modernizacji obiektu Sanatorium Uzdrowskiego „Azalia” obejmował wymianę pokrycia dachowego, wymianę części elementów konstrukcyjnych więźby dachowej, docieplenie dachu, remont ścian szczytowych (odtworzenie zabytkowego muru pruskiego) i wykonanie niezbędnych instalacji – odgromowej, odprowadzenia wód deszczowych, a także remont elewacji pawilonu z częściową wymianą stolarki okiennej. Wartość inwestycji zakończonej zamknęła się w kwocie 1 348 245,41 zł.

Spółka rozpoczęła również drugi etap modernizacji obiektu „Azalia”, przygotowała projekt oraz uzyskała pozwolenie budowlane na przebudowę łącznika między pawilonem I i pawilonem II, który docelowo zostanie wykorzystany pod rozbudowę zakładu przyrodoleczniczego jednostki. Wartość wydatków na projekt budowlany wyniosła 57 810,00 zł. Spółka przystąpiła do procedury postępowania przetargowego na przebudowę łącznika.

5. Wymiana windy kuchennej w SU „Azalia” w Szczawnie-Zdroju

W pawilonie III Sanatorium Uzdrowskiego „Azalia” wymieniony został dźwig kuchenny. Wartość urządzenia wraz z kosztami instalacji wyniosła 123.529 zł.

6. Przebudowa i modernizacja instalacji hydrantowej w SU „Zimowit” w Dusznikach-Zdroju

W 2023 r. Spółka zakończyła projekt modernizacji infrastruktury p. poż. w obiektach uzdrowskich. Wartość zakończonej inwestycji przebudowy instalacji hydrantowej w Dusznikach-Zdroju wyniosła 129 016 zł.

7. Przebudowa przepompowni wody mineralnej w SU „Zimowit” w Dusznikach-Zdroju

Inwestycja zrealizowana przez Spółkę obejmowała prace budowlane polegające na rozbiórce istniejących zabudowań, budowie nowego obiektu przepompowni oraz instalacji nowych urządzeń i przyłączy. Wartość inwestycji to 367 527 zł.

8. Wykonanie drenażu pawilonu I w SU „Zimowit” w Dusznikach-Zdroju

Inwestycja wykonania odwodnienia pawilonu I Sanatorium Uzdrowskiego „Zimowit” rozpoczęła się w roku 2022, a zakończyła w styczniu roku 2023. Wartość inwestycji wynosi 1 136 856,03 zł, a nakłady roku 2023 to kwota 503 410,43 zł.

9. Modernizacja Specjalistycznego Szpitala Chorób Płuc w Rościszowie

W 2023 r. Spółka wykonała prace budowlane pomieszczeń na poziomie „0”, mające na celu przygotowanie infrastruktury przyszpitalnej poradni gruźlicy i chorób płuc. Wartość zakończonej inwestycji wyniosła 326 808,66 zł. Nowa przychodnia została wyposażona w aparat USG o wartości 159 462 zł oraz inny sprzęt medyczny o łącznej wartości 18 815,29 zł. W szpitalu wykonano także prace remontowe w budynku chłodni oraz zakupione zostały nowe komory chłodnicze wraz z osprzętem. Wartość zakupionych urządzeń wyniosła 112 545 zł.

10. Przebudowa kotłowni w Szpitalu Rehabilitacyjnym Hematologicznym dla Dzieci „Orlik” w Kudowie-Zdroju

Prace budowlane w kotłowni miały na celu poprawę efektywności energetycznej systemów zaopatrzenia w ciepło. Wartość inwestycji wyniosła 47 840,80 zł.

11. Modernizacja sieci informatycznej w zakresie elektronicznej akceptacji zabiegów (prowadzenia EDM)

w zakresie Lecznictwa Uzdrowskiego - 100 tys. zł.

W 2023 r. Spółka poniosła nakłady inwestycyjne na ulepszenie budynków i infrastrukturę techniczną w łącznej wysokości 7 428 620,34 zł, na zakup środków trwałych i wyposażenia wydatkowano 1 338 680,54 zł.

Projekty realizowane przez DCM DOLMED S.A.

„Pomoc humanitarna na Ukrainę”

W 2023 r. spółka zakończyła realizację zadania związanego z pomocą humanitarną szpitalom w Ukrainie opartego o Uchwałę Zarządu Województwa Dolnośląskiego nr 6449/VI/23 z dnia 24 stycznia 2023 r. Spółka zorganizowała zakupy specjalistycznego wyposażenia i środków medycznych (materiały opatrunkowe i materiały ratunkowe, łóżka szpitalne, aparaty do znieczuleń, defibrylatory, respiratory, systemy do kontrolowanej hipotermii, USG, RTG, sprzęt okulistyczny i stomatologiczny, agregaty prądotwórcze) niezbędnych do wyposażenia szpitali w warunkach wojennych oraz ich transport bezpośrednio do szpitali w Ukrainie, a także koordynowała wsparcie udzielone przez prywatnych przedsiębiorców. Przy realizacji przedsięwzięcia wykorzystano doświadczenia grupy zakupowej prowadzonej przez Spółkę dla jednostek medycznych zależnych od Województwa Dolnośląskiego.

W ramach realizowanego zadania spółka przygotowała 7 postępowań przetargowych na 45 zadań o wartości brutto 10 300 882,15 zł.

„Budowa nowej przychodni DCM DOLMED S.A. w Miękinii”

Uwzględniając fakt, iż Dolnośląskie Centrum Medyczne DOLMED spółka akcyjna realizuje świadczenia z zakresu ochrony zdrowia na terenie Gminy Miękinia na rzecz jej mieszkańców, w celu poprawy dostępności i podniesienia jakości realizowanych świadczeń zdrowotnych, Spółka w dniu 15.06.2022 r. rozpoczęła prace mające na celu zaprojektowanie i zbudowanie nowoczesnej przychodni podstawowej opieki zdrowotnej z funkcjonalnym rozkładem gabinetów lekarskich, diagnostyczno-zabiegowych, pielęgniarskich i położniczych. Dotychczasowy budynek przychodni, w celu spełnienia wymagań stawianych służbie zdrowia, kwalifikowany jest do generalnego remontu. Zakres prac, jakim musiałby być objęty wiązałby się z wyłączeniem na kilka miesięcy całego obiektu z użytkowania, a tym samym wstrzymania udzielenia świadczeń medycznych w tym miejscu. Nowa inwestycja wpisuje się w wymagania i wytyczne stawiane przez Ministerstwo Zdrowia, NFZ i Ustawy o dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W dniu 15.12.2022 r. – uzyskano decyzję o pozwoleniu na budowę.

Po uzyskaniu w dniu 15.12.2022 r. pozwolenia na budowę Spółka przystąpiła do opracowywania szczegółowej dokumentacji projektowo-kosztorysowej i dalszych uzgodnień dla postawienia nowego budynku przychodni DOLMED w Miękinii przy ul. Różanej, działki nr 77/10 i 77/11.

W dniu 14.12.2023 r. Gmina Miękinia przeniosła na rzecz Spółki nieruchomość niezabudowaną składającą się z działek numer 77/10 o pow. 0,1097 ha oraz 77/11 o pow. 0,1089 ha, położonej w miejscowości Miękinia. Wartość nieruchomości została oszacowana na kwotę 619 714 zł.

DCM Dolmed S.A. w dniu 18.12.2023 roku pod numerem 2023/BZP 00558265/01 ogłosił postępowanie przetargowe, którego przedmiotem jest: Budowa przychodni zdrowia wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Miękinia, ul. Różana, na działkach nr 77/10 i 77/11, AM-1, obręb Miękinia. Termin składania ofert został wyznaczony na 31.01.2024 r. Szacowany koszt inwestycji to kwota ok. 3,2 mln zł, natomiast termin realizacji to okres 20 miesięcy od momentu podpisania umowy z wykonawcą.

„Rozwój działalności poprzez modernizację i wdrożenie nowych świadczeń medycznych”

W 2023 roku spółka podjęła szereg działań mających na celu rozszerzenie wachlarza oferowanych usług będących odpowiedzią na oczekiwania pacjentów oraz podniesienie jakości i bezpieczeństwa wykonywanych świadczeń.

Na przełomie 2022/2023 Spółka wykonała prace remontowe w dwóch gabinetach Poradni Ginekologicznej, dostosowując jeden z nich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz w gabinecie Poradni Otolaryngologicznej. Prace remontowe zostały skoordynowane z zakupem nowego wyposażenia sprzętowego i meblowego do obu poradni i obejmowały m. in.: przeróbki instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej; malowanie ścian; zakup, podłączenie i uruchomienie unitu laryngologicznego wraz z pełnym wyposażeniem sprzętowo-narzędziowym; zakup i uruchomienie aparatu ultrasonograficznego ginekologicznego. Całość robót budowlanych i dostaw sprzętu medycznego została zakończona w styczniu 2023 roku i wyniosła ok. 707 000 zł.

W I kwartale 2023 roku Spółka przystąpiła do przygotowania zadania obejmującego całkowitą wymianę rozdzielni głównej niskiego napięcia (RGNN) w budynku przychodni we Wrocławiu. Obecna rozdzielnia została oddana do użytku wraz z całym budynkiem w 1977 r. i nie gwarantuje aktualnie wymaganej niezawodności zasilania oraz bezpieczeństwa jej obsługi. Dodatkowo wymagane są prace adaptacyjne piwnicznego pomieszczenia rozdzielni. Opracowany w I kwartale 2023 r. projekt wymiany RGNN planowany jest do realizacji na 2024 rok. Całkowity koszt realizacji zadania oszacowany został na poziomie ok. 300 000 zł.

W III kwartale 2023 roku Spółka poszerzyła swoją ofertę o usługi z zakresu stomatologii zachowawczej, chirurgii, protetyki i implantologii. W ramach prac przygotowawczych do uruchomienia tej działalności zaadaptowano pomieszczenia, wykonano instalacje elektryczne, wod.-kan., sprężonego powietrza, wdrożono system sygnalizacji zajętości gabinetów. Zakupiono niezbędny sprzęt medyczny tj. m.in stomatologiczny tomograf komputerowy, RTG stomatologiczne wraz ze skanerem płytek obrazowych, mikroskop stomatologiczny, nóż chirurgiczny, urządzenie do piezochirurgii kości, unity stomatologiczne z wyposażeniem. Łączna wartość w/w prac i zrealizowanych dostaw to ok. 880 000 zł brutto.

„DOLMED.TECH – Forum Dolnośląskie”

Doświadczenie i zaangażowanie Dolmedu jako rozpoznawalnego centrum medycznego na Dolnym Śląsku sprzyjało również rozwojowi projektów w obszarach nowych technologii branży medycznej, czego przykładem było zorganizowanie w dniach 21-22 września 2023 r. II edycji Forum Dolnośląskiego DOLMED.Tech będącego kontynuacją działań w obszarze strategii komunikacji oraz w zgodzie z misją i wizją firmy. „Dbamy o zdrowie

pacjentów, codziennie dążąc do najwyższej jakości opieki. Stale poszukujemy i wdrażamy najnowsze technologie, doskonaląc procesy diagnostyczne i realizowane zabiegi, w trosce i o dobro pacjentów”.

Głównym celem Forum Dolnośląskiego DOLMED.tech jest aktywizacja i integracja firm branży medycznej, administracji oraz świata nauki w celu inicjacji działań, a także rozbudzania ciekawości wobec nowych rozwiązań technologicznych. Tematem wiodącym II edycji konferencji był rozwój obszaru AI i jego wpływu na system opieki zdrowotnej, pokonania wielu problemów systemowych oraz zapewnienia bezpieczeństwa i efektywności diagnostyki oraz budowania zaufania pacjenta.

Konferencja skupiła blisko 200 uczestników, w tym przedstawicieli blisko 40 placówek medycznych, z czego znaczną część stanowiły placówki Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Merytoryczny wkład w konferencję wnieśli paneliści instytucji państwowych oraz przedstawiciele organizacji dolnośląskich, uczelni państwowych oraz firm i start-upów. Gośćmi specjalnymi II edycji była grupa delegatów z Ministerstwa Zdrowia i Spraw Socjalnych z Gruzji, w tym Minister of Health and Social Affairs of Ajara AR.

4.2.4 Wzmocnienie potencjału uzdrowiskowego i turystycznego, w tym rozwój nowych gałęzi turystyki.

Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A.

Zadania inwestycyjne Spółki w roku 2023 obejmowały następujące prace:

1. **Remont elewacji bębna pod kopułą Zakładu Przyrodoleczniczego „Wojciech” w Łądku-Zdroju.**
Łączny koszt 298 431,38 zł. (w tym dofinansowanie z UMWD 190 000,00 zł). Był to ostatni etap remontu elewacji tego zabytkowego obiektu.
2. **Termomodernizacja Szpitala Uzdrowiskowego „Jubilat” w Łądku-Zdroju.**
Zaangażowanie finansowe na 31 grudnia 2023 r. wynosiło 8 236 241,24 zł. Równolegle w obiekcie realizowany był II etap prac związany z dostawą i montażem systemu sygnalizacji pożarowej, w zakresie którego na koniec grudnia 2023 r. wykonano prace o łącznej wartości 501 108,43 zł.
3. **Przebudowa pomieszczeń na salę jadalnianą w Sanatorium „Ondraszek” w Długopolu-Zdroju.**
Kontynuacja projektu. W 2023 r. zostało zakupione wyposażenie jadalni o łącznej wartości 46 739,78 zł.
4. **Przeprowadzenie modernizacji zespołu obiektów projektowanego Centrum Radonowego – Etap I Przebudowa basenu”.**
Została podpisana umowa na wykonanie dokumentacji projektowej remontu kapitalnego oraz modernizacji obiektu Zakładu Przyrodoleczniczego „Stary Jerzy” w Łądku-Zdroju na kwotę 332 100 zł. Dnia 16 października 2023 r. został złożony wniosek o wydanie decyzji w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, a 8 stycznia 2024 r. wniosek o wydanie pozwolenia na budowę. Spółka oczekuje na decyzję Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
5. **Modernizacja obiektu „Zdrój Wojciech”.**
Łączne zaangażowanie środków w to zadanie wyniosło 32 708,14 zł. W ramach kontynuowania prac przy zadaniu Spółka pozyskała „Projekt wykorzystania wody radonowej z ujęcia Marii Skłodowskiej-Curie do zabiegów radonoterapeutycznych w ZPL „Wojciech” w Łądku-Zdroju.
6. **Doposażenie Oddziału Rehabilitacji Ogólnoustrojowej w nowoczesne roboty rehabilitacyjne w celu dywersyfikacji możliwości terapeutycznych Spółki „Uzdrowisko Łądek-Długopole” S.A. w zakresie rehabilitacji.**
Dzięki dofinansowaniu z Ministerstwa Zdrowia, w zakresie programu REHABILITACJA.ROBOTY.2023, Spółka dokonała zakupu innowacyjnych urządzeń i aparatury medycznej na łączną kwotę 497 766,40 zł., kwota otrzymanej dotacji wyniosła 458 766,40 zł.
7. Ponadto, w 2023 roku, Spółka zakupiła inne środki trwałe, m.in.: nowy samochód dostawczy oraz traktor ogrodowy z pługiem, wyposażenie kuchni w niezbędne urządzenia (piece konwekcyjno-parowe, szafy chłodnicze, zmywarki), agregat ssący do kotłowni, 4 defibrylatory, stół do ćwiczeń manualnych, stoły do masażu na łączną wartość 499 174,88 złotych.

Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A.

Zadania inwestycyjne Spółki wykonane w roku 2023 objęły następujące prace:

1. Modernizacja Domu Zdrojowego w Szczawnie Zdroju na kwotę 1 100 000 zł (w tym dotacja z UMWD w wysokości 495 400 zł). W ramach tych prac wykonano remont tarasu z płyt marmurowych, renowację oraz odtworzenie balustrad i gazonów oraz remont schodów terenowych w zabytkowym obiekcie Dom Zdrojowy w Szczawnie-Zdroju. Prace miały na celu podwyższenie standardu obiektu oraz znaczną poprawę jego wyglądu.
2. Dokończenie robót hydroizolacyjnych i przygotowawczych w Zakładzie Przyrodoleczniczym w Szczawnie Zdroju (kontynuacja z 2022 r.) – całość prac na kwotę 370 000 zł. W zakresie tych prac wykonano hydroizolację ścian piwnic, rozbiórkę posadzek marmurowych, rozbiórkę wskazanych w dokumentacji

elementów konstrukcji oraz wykonanie przekuć, nowych otworów oraz ścianek działowych. Prace te były kolejnym etapem odbudowy po pożarze Zakładu Przyrodoleczniczego w Szczawnie-Zdroju.

3. Modernizacja Sanatorium Pionier w Szczawnie Zdroju na kwotę 3 910 000 zł (kontynuacja z 2022 r., całość inwestycji 7 700 000 zł). Prace objęły kompleksową modernizację obiektu Sanatorium Uzdrowskiego „Pionier” w Szczawnie-Zdroju, głównie: remont dachu, remont elewacji wraz z wykonaniem hydroizolacji ścian i piwnic, wymianę stolarki okiennej w całości budynku, kompleksową modernizację wnętrza budynku wraz z wykonaniem nowych instalacji oraz dostosowanie budynku do warunków bezpieczeństwa pożarowego. Prace miały na celu podniesienie standardu oraz estetyki obiektu oraz zmniejszenie kosztów jego eksploatacji.
4. Modernizacja budynku Anka w Szczawnie Zdroju na kwotę 491 000 zł (roboty hydroizolacyjne i konstrukcyjne (w tym dotacja z UMWD w wysokości 237 689 zł), obejmujące głównie wykonanie hydroizolacji ścian piwnic, wykonanie nowych schodów wejścia głównego, schodów bocznych, schodów do piwnicy wraz z wykonaniem okładziny i balustrad, remont podjazdu dla niepełnosprawnych, rozebranie balkonów. Remont miał za zadanie podniesienie estetyki oraz standardu i dostępności budynku administracji dla osób niepełnosprawnych.
5. Kontynuacja modernizacji infrastruktury informatycznej na kwotę 470 000 zł, obejmującej dostosowanie jej do wymogów dla wdrożenia e-dokumentacji i zwiększenie cyberbezpieczeństwa.
6. Nakłady na zakup sprzętu rehabilitacyjnego na kwotę 82 000 zł, obejmujące wymianę zużytego sprzętu oraz zakup nowego.
7. Rozstrzygnięcie przetargu na wykonawcę zadania „Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w Domu Zdrojowym w Szczawnie-Zdroju” na kwotę 4 990 000 zł.

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

WSPARCIE ROZWOJU REGIONALNEGO

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Gospodarki**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Dolny Śląsk. Zielona Dolina Żywności i Zdrowia

Wydział Rozwoju Regionalnego

I. Opracowywanie i realizacja projektów zgodnych z założeniami programu DOLNY ŚLĄSK ZIELONA DOLINA ŻYWNOSTCI I ZDROWIA

W 2023 roku prowadzono prace w ramach n/w projektów:

1. „Innowacyjne technologie upraw warzyw w zamkniętym cyklu wody”

Dolnośląska Zielona Dolina Sp. z o.o. (dalej: Spółka) jest liderem operacji, którą realizuje wraz z Grupą Operacyjną pn. "Innowatorzy Upraw", złożoną z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego i Politechniki Wrocławskiej oraz Zrzeszenia Producentów Papryki Rzeczypospolitej Polskiej. Wniosek o przyznanie pomocy został złożony w marcu 2020 r., zaś informacja o przyznaniu pomocy została potwierdzona w październiku 2020 r. Operacja realizowana jest w ramach działania 16 „Współpraca” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i jest współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W 2023 zrealizowano ostatni, IV etap operacji z czterech zaplanowanych w ramach projektu.

Wysokość pomocy: 1 316 602,00 zł.

Źródła finansowania operacji:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW): 837 753,85 zł.
- Krajowe środki publiczne: 478 848,15 zł.

2. „Innowacyjne metody chowu i hodowli owiec w świetle zmieniających się warunków klimatycznych Dolnego Śląska”.

Spółka jest liderem operacji, która jest realizowana wraz z Grupą Operacyjną „Owce z Zielonej Doliny”, w skład której wchodzi Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego i dolnośląscy hodowcy owiec. Wniosek o przyznanie pomocy został złożony w marcu 2020 r., zaś informacja o przyznaniu pomocy została potwierdzona w październiku 2020 r. Operacja realizowana jest w ramach działania 16 „Współpraca” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i jest współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W 2023 zrealizowano etap IV, z czterech zaplanowanych etapów projektu.

Wartość całkowita operacji: 2 098 317,00 zł, z czego wysokość pomocy wynosi: 1 812 237,00 zł.

Źródła finansowania operacji:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW): 1 153 126,40 zł.
- Krajowe środki publiczne: 659 110,60 zł.

W ramach operacji w okresie sprawozdawczym przeprowadzono w trybie stacjonarnym konferencję pn.: „Innowacyjne metody chowu i hodowli owiec w świetle zmieniających się warunków klimatycznych Dolnego Śląska – grupa operacyjna: Owce w Zielonej Dolinie” (03.02.2023 r., Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bożkowie).

3. „IQSell: Innowacje organizacyjne dla rozwoju krótkich łańcuchów dostaw żywności”

Spółka jest liderem operacji, która jest realizowana wraz z Grupą Operacyjną „Innowacje dla Lokalnych Rynków Rolnych”, w skład której wchodzi Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu, Polska Fundacja Innowacji, Małopolska Izba Rolnicza w Krakowie, Iso-Tech sp. z o.o., Stowarzyszenie Producentów Koszyka Liseckiego oraz 15 osób fizycznych. Wniosek o przyznanie pomocy został złożony w marcu 2020 r., zaś informacja o przyznaniu pomocy została potwierdzona w lutym 2021 r. Operacja realizowana jest w ramach działania 16 „Współpraca” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i jest współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W 2023 zrealizowano ostatni (IV) z czterech zaplanowanych etapów projektu.

Wartość całkowita operacji: 2 007 113,00 zł, z czego wysokość pomocy wynosi: 1 839 854,06 zł.

Źródła finansowania operacji:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW): 1 170 699,10 zł.
- Krajowe środki publiczne: 669 154,90 zł.

W ramach operacji w okresie sprawozdawczym przeprowadzono w trybie hybrydowym konferencję pn.: „IQSell: Innowacje organizacyjne dla rozwoju krótkich łańcuchów dostaw żywności”. Konferencja odbyła się w dniu 30 czerwca 2023 r. w formule hybrydowej:

- stacjonarnej: w siedzibie Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu Wydział Przyrodniczo-Technologiczny, ul. Grunwaldzka 24a 50-363 Wrocław, sala 018
- zdalnej (online): za pośrednictwem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość (Komunikator do wideokonferencji Zoom).

4. „Innowacyjne metody chowu bydła mięsnego na opas na Przedgórzu Sudeckim w celu wytworzenia wołowiny o unikalnych właściwościach i wprowadzenie jej na rynek”

Spółka jest liderem operacji, która jest realizowana wraz z Grupą Operacyjną „Innowacje dla Lokalnych Rynków Rolnych”, w skład której wchodzi Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu oraz trzy gospodarstwa hodowlane z Dolnego Śląska.

Wniosek o przyznanie pomocy został złożony w czerwcu 2022 r., zaś Umowa o przyznanie pomocy została podpisana w maju 2023 r. Operacja realizowana jest w ramach działania 16 „Współpraca” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i jest współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W 2023 zrealizowano pierwszy z dwóch zaplanowanych etapów projektu.

Wartość całkowita operacji: 2 060 662,04 zł, z czego wysokość pomocy wynosi: 1 376 367,00 zł.

Źródła finansowania operacji:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW): 875 782,32 zł.
- Krajowe środki publiczne: 500 584,68 zł.

Celem głównym projektu jest wzrost rentowności gospodarstw rolnych zajmujących się hodowlą bydła mięsnego prowadzącej do trwałego i zrównoważonego rozwoju sektora wołowiny.

Celami szczegółowymi projektu są:

- osiągnięcie odpowiedniej wagi zwierząt w wieku 18-22 miesiąca życia;
- uzyskanie mięsa o unikalnych właściwościach;
- dokonanie oceny wpływu zastosowanych dawek pokarmowych na wybrane wyróżniki jakości kulinarnej i przerobowej otrzymanego mięsa wołowego;
- opracowanie dawek pokarmowych dostosowanych do potrzeb poszczególnych grup żywieniowych z wykorzystaniem pasz o zmniejszonej emisyjności oraz określenie ich wpływu na wyniki opasowe, rzeźne oraz jakość mięsa.

5. „Innowacyjna technologia wytwarzania i rozlewu wina musującego oraz sposób organizacji produkcji jako czynniki podniesienia jakości produktów winiarskich wytworzonych lokalnie”

Spółka jest liderem operacji, która jest realizowana wraz z Grupą Operacyjną „Frizzy Bubbles”, w skład której wchodzi Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Winnica Niemczańska, Gospodarstwo Rolne Tomasz Pawlaczek, Gospodarstwo Rolne Tomasz Pilawka.

Wniosek o przyznanie pomocy został złożony w czerwcu 2022 r., zaś Umowa o przyznaniu pomocy została podpisana w marcu 2023 r. Operacja realizowana jest w ramach działania 16 „Współpraca” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i jest współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

W 2023 zrealizowano pierwszy z dwóch zaplanowanych etapów projektu. Wartość całkowita operacji: 1 533 837,16 zł, z czego wysokość pomocy wynosi: 1 118 956,00 zł.

Źródła finansowania operacji:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW): 711 991,70 zł.
- Krajowe środki publiczne: 406 964,30 zł.

6. „Dobre, bo z Dolnego Śląska”

Dolnośląska Zielona Dolina Sp. z o.o. jest liderem Grupy Operacyjnej pn.: „Zielona Dolina – jakość z Dolnego Śląska” składającej się z 19 podmiotów, z których 18 to wytwórcy, producenci, rolnicy z Dolnego Śląska.

Celem operacji realizowanej jest podjęcie i rozwój współpracy oraz zbiorowe działanie małych gospodarstw rolnych, a także niewielkich przedsiębiorstw skupionych w ramach grupy operacyjnej poprzez utworzenie i rozwijanie kompleksowego Centrum Produktu Lokalnego i Edukacji (CPLiE) - prowadzącego do zacieśnienia relacji geograficznych i społecznych między konsumentami a producentami i podmiotami zajmującymi się przetwórstwem na Dolnym Śląsku.

Realizacja niniejszej operacji polega na uruchomieniu Centrum Produktu Lokalnego i Edukacji opartego na modelu krótkiego łańcucha dostaw w postaci rozwiązania kompleksowego (łączącego różne formy sprzedaży i aktywności).

Niniejsza operacja jest zbieżna z kluczowymi zagadnieniami Programu Rozwoju „Dolny Śląsk. Zielona Dolina Żywności i Zdrowia”, tj.: uczynienia Dolnego Śląska liderem w zakresie produkcji żywności nowej generacji, w tym żywności funkcjonalnej o znaczeniu profilaktycznym wobec chorób cywilizacyjnych oraz żywności tradycyjnej, ekologicznej, a także zagadnieniem dotyczącym edukacji we wszystkich segmentach wiekowych popularyzujących zachowania prozdrowotne (m.in. dotyczące żywienia), podkreślające walory rodzimych surowców i produktów naturalnego pochodzenia z uwzględnieniem efektów prozdrowotnych.

Umowa na realizację operacji została podpisana w lutym 2022 r., zaś sam wniosek został przedłożony do ARiMR w kwietniu 2021 r.

Operacja realizowana jest w ramach działania 16 „Współpraca” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i jest współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Wartość przyznanej pomocy wynosi: 280 000,00 zł.

Źródła finansowania operacji:

- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW): 178 164,00 zł.
- Krajowe środki publiczne: 101 836,00 zł.

Od grudnia 2022 Spółka jako Lider operacji prowadzi w Hali Targowej Punkt sprzedaży produktu lokalnego. W maju 2023 r. uruchomiono platformę sprzedażową <https://produktlokalny.sklep.pl/>.

II. Działania promocyjne:

W okresie sprawozdawczym wszystkie działania podejmowane przez Spółkę były promowane i rozpowszechniane za pomocą prowadzonych:

- kanałów internetowych w SOCIAL MEDIA na platformach:
1. FACEBOOK: <https://www.facebook.com/dzddozedo> (dane za 2023 r.: 21 – ilość postów, 4280 – całkowity zasięg dotarcia, 236 – średni zasięg dotarcia/post)
 2. LINKEDIN: <https://www.linkedin.com/company/dolno%C5%9Bl%C4%85ska-zielona-dolina-dozedo-sp-z-o-o/?viewAsMember=true> (dane za 2023 r.: 15 – ilość postów, 4934 – całkowity zasięg dotarcia, 215 – średni zasięg dotarcia/post)
 3. TWITTER: <https://twitter.com/DOZEDO3> (dane za 2023 r.: 7 – ilość postów, 994 – całkowity zasięg dotarcia, 103 – średni zasięg dotarcia/post)

Strony internetowe: <http://www.zielonadolina.biz/> (dane za 2023 r.: 9111 – liczba wejść na stronę, 3232 – liczba użytkowników).

Dolnośląska Strategia Innowacji 2030

Wydział Rozwoju Regionalnego

W ramach działań na rzecz wdrażania Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030 (DSI 2030) i zarządzania regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami (RIS), Wydział oprócz realizacji działań ze środków samorządu województwa dolnośląskiego, pozyskuje również środki zewnętrzne na realizację zadań wynikających z wdrażania celów DSI 2030. Efektem tego jest realizacja projektów współfinansowanych przez Unię Europejską. Działania projektowe mają wpływ zarówno na realizację poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych Strategii, jak i wpływają na rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska.

W roku 2023 Wydział realizował działania na rzecz wdrażania DSI 2030 w następujących projektach:

1. „Rozwój inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska poprzez skoordynowane działania animacyjne w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania”

Celem projektu była rozbudowa dotychczas istniejącej oferty samorządu województwa w ramach wsparcia współpracy w obszarze tzw. poczwórnej helisy, zintensyfikowanie i skupienie działań w ramach zidentyfikowanych inteligentnych specjalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy międzynarodowej, a w szczególności transgranicznej. Ponadto, wypracowano i wdrożono nowe, innowacyjne instrumenty wsparcia współpracy pomiędzy uczelniami/jednostkami naukowymi, społeczeństwem obywatelskim, przedsiębiorcami i samorządem terytorialnym. W roku 2023 kontynuowane były działania podjęte w 2022 r.

Działania podjęte w 2023 r.:

- Koordynowanie działalności Grupy Ekspertów ds. Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030 (powołanej przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr 4314/VI/21 ZWD z dnia 21 września 2021 r.) oraz Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji (powołanej uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego nr 3798/VI/21 ZWD z dnia 1 czerwca 2021 r.). Uczestnikami obu opiniodawczo-doradczych ciał dla Zarządu Województwa w zakresie prowadzenia polityki innowacyjnej, są wysocy rangą przedstawiciele dolnośląskich: jednostek naukowych, przedsiębiorstw, samorządów lokalnych i instytucji otoczenia biznesu.

Zaangażowany Wykonawca - ekspert zewnętrzny, we współpracy z Wydziałem Rozwoju Regionalnego wypracował koncepcję, scenariusze i metodologię pracy z Grupami oraz kontynuował moderację spotkań Grup, zgodnie z wypracowaną wcześniej koncepcją, scenariuszami i metodologią pracy. W roku 2023 r. w ramach tego działania zorganizowano 2 spotkania Grupy Ekspertów ds. DSI 2030 oraz 2 spotkania Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji. Spotkania te poświęcone były rozważaniom i dyskusjom (Grupy Ekspertów) nad wskazaniem potencjału badawczo-rozwojowego Dolnego Śląska wspierającego realizację zidentyfikowanych na spotkaniach Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji inicjatyw dla każdej z inteligentnych specjalizacji. Wypracowane koncepcje stanowią punkt wyjścia do współpracy w grupach w latach następnych, nad budowaniem agend badawczych, konsorcjów i partnerstw wokół wypracowanych obszarów, które następnie będą mogły otrzymać finansowanie w ramach Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS 2021-2027).

- Przeprowadzono **pierwszy monitoring i ewaluację Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030**. Na bazie założeń i przyjętego w DSI2030 schematu monitoringu i ewaluacji strategii oraz wniosków płynących z realizacji analizy dot. weryfikacji wskaźników strategii pod kątem dostępności danych i możliwości ich pozyskiwania w dłuższym okresie czasowym oraz spójności z systemem wskaźników programu FEDS 2021-2027, Wykonawca pozyskał najbardziej aktualne i dostępne dane niezbędne do oszacowania wartości poszczególnych wskaźników i przeprowadził monitoring i ewaluację DSI 2030. Na tej podstawie opracowano wnioski dotyczące postępów w realizacji Strategii i osiągnięcia jej celów w okresie wdrażania 2021-2023 oraz sformułowano rekomendacje na dalszy okres wdrażania.
- Przeprowadzono również badanie dotyczące branży HoReCa obejmujące analizę jakościową i ilościową nadprodukcji oraz odpadów kuchennych wytwarzanych w dwóch wybranych hotelach w subregionie jeleniogórskim. W czerwcu 2023 r. w Szklarskiej Porębie zorganizowano w ramach projektu konferencję, na której zaprezentowano m.in. wyniki badania oraz wysłuchano wykładów zaproszonych specjalistów na temat obecnej sytuacji dotyczącej stanu marnowania żywności w sektorze HoReCa na Dolnym Śląsku i w Europie. Uczestnicy wzięli również udział w warsztacie kulinarnym, gdzie mieli okazję zapoznać się z kuchnią w stylu zero waste.
- Zorganizowano cztery wyjazdy zagraniczne dla osób odpowiedzialnych za współpracę nauki i biznesu oraz transfer technologii na Dolnym Śląsku – 2 wyjazdy na wydarzenia w Brukseli: „European Space Conference” dla przedstawicieli branży aerospace i „Industry 4.0. Ensuring technological progres” dla przedstawicieli branż zainteresowanych cyfrowym rozwojem technologicznym) oraz 2 wyjazdy na wydarzenia organizowane w obszarze transgranicznym do Regionu Usteckiego: konferencja międzynarodowa "Future of the Ústí Region" – strategic sources and materials of the region dla przedstawicieli branży energetycznej i surowcowej i Saksonii: misja gospodarcza „SAXONY!visit – a business tour through aviation and aerospace location Saxony” przedstawicieli branży lotniczej i aerospace. Wyjazdy przyczyniły się do nawiązania kontaktów międzynarodowych reprezentantów przedsiębiorstw i instytucji działających w określonych obszarach inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska.
- 20 czerwca 2023 r. zorganizowano Dolnośląskie Forum Innowacji. Tematem przewodnim spotkania było pytanie: Czy Dolny Śląsk może być liderem zmian technologicznych? Na to pytanie odpowiadali zaproszeni przedstawiciele biznesu, nauki, samorządu oraz instytucji wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa w regionie.
- Opracowano projekt graficzny oraz uruchomiono i zapewniono pełną funkcjonalność nowej witryny internetowej poświęconej innowacjom pod domeną: innowacje.dolnyslask.pl.

Źródło finansowania: 85% - EFRR, 15% - BWD. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. **Kwota poniesionych wydatków:** 451 343,94 zł

2. Działania w ramach realizacji przez Wydział Rozwoju Regionalnego, **Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020** w roku 2023 r. dotyczyły przeprowadzenia dwóch analiz będących elementem monitoringu i aktualizacji obszarów inteligentnych specjalizacji dla województwa dolnośląskiego oraz efektywnego programowania i wdrażania FEDS 2021-2027 i DSI 2030:

- Badanie pn.: „**Weryfikacja systemu monitoringu i ewaluacji Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030**”, którego celem była weryfikacja założeń systemu monitoringu i ewaluacji określonych w Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030 wraz z korektą przyjętego schematu pod kątem możliwości pozyskania danych, w tym m.in. danych korelujących z przyjętym schematem i katalogiem wskaźników

monitoringu Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (FEDS 2021-2027). Analiza ta stanowiła punkt wyjścia dla przeprowadzenia pierwszego monitoringu DSI 2030.

- Badanie pn.: **„Identyfikacja nisz rozwojowych i obszarów działalności badawczo-rozwojowej (B+R) oraz analiza aktywności i osiągnięć przedsiębiorstw i jednostek naukowych Dolnego Śląska w okresie 2011-2022 z wykorzystaniem badania bibliometrycznego na potrzeby wdrażania inteligentnych specjalizacji Dolnego Śląska”**, którego celem głównym była identyfikacja nisz rozwojowych i najważniejszych obszarów działalności badawczo-rozwojowej (B+R) w województwie dolnośląskim, scharakteryzowanie aktywności przedsiębiorstw i jednostek naukowych w tym regionie, a także ocena zgodności regionalnego potencjału badawczo-rozwojowego z wyznaczonymi regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami. Zagadnienia te analizowano w oparciu o źródła bibliometryczne, w szczególności bazy danych o publikacjach naukowych Web of Science i bazy patentowe: Urzędu Patentowego RP (UP RP) i Europejskiego Urzędu Patentowego (European Patent Office – EPO). Badanie jest elementem monitoringu i aktualizacji obszarów inteligentnych specjalizacji dla województwa dolnośląskiego.

Źródło finansowania: 85% EFS, 15% BWD. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Europejski Fundusz Społeczny. **Kwota poniesionych wydatków:** 218 688,20 zł.

3. Zrównoważony ekosystem edukacji klimatycznej – Polska, Niemcy, Republika Czeska

Głównym celem projektu jest opracowanie metody, która pozwoli praktycznie uczyć o klimacie i zaprojektować ekosystem wsparcia dla uczniów i nauczycieli szkół, które chcą aktywnie rozwijać kompetencje środowiskowe i technologiczne. Drogą do osiągnięcia tego celu jest **budowa nowego modelu praktycznej i sprawczej edukacji klimatycznej w oparciu o przygotowany specjalnie w tym celu podręcznik dla uczniów i nauczycieli, w ramach którego uczniowie będą poznawać narzędzia i rozwijać umiejętności pozwalające zapobiegać zmianom klimatu oraz adaptować się do nich.**

Działania podjęte w 2023 r.:

- udział w spotkaniu partnerów projektu w Horní Maršov 11 września 2023 r.
- udział w spotkaniu partnerów projektu we Wrocławiu 7 listopada 2023 r.
- organizacja konferencji zamykającej projekt pn. "Zrównoważony ekosystem edukacji klimatycznej – Polska, Niemcy, Republika Czeska", składającej się z części konferencyjnej i części warsztatowej. Konferencja odbyła się 8 listopada 2023 roku we Wrocławiu. Wykonawca został wyłoniony w postępowaniu o udzielenie zamówienia prowadzonym w trybie podstawowym bez negocjacji. Usługę konferencyjną zrealizowała firma Modern Events z Warszawy na podstawie umowy DG-G/43/2023. W konferencji wzięli udział przedstawiciele placówek oświaty (95 osób), uczelni (6 osób), NGO (13 osób), samorządu (33 osoby), przedsiębiorstw/firm (22 osoby). Najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele oraz uczniowie VI LO we Wrocławiu, I LO z Oddziałami Dwujęzycznymi w Wałbrzychu oraz Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. "Na Bursztynowym Szlaku" w Lewinie Kłodzkim. Ponadto w konferencji udział wzięli nauczyciele i uczniowie dolnośląskich szkół podstawowych i średnich z Wrocławia, Wałbrzycha, Polkowic, Zgorzelca, Środy Śląskiej, Trzebnicy, Kłodzka, Bolesławca, Lwówka Śląskiego, Lubania, Lubina, Szczawna Zdroju.

Podczas konferencji zapewnione było tłumaczenie na język czeski i niemiecki z wykorzystaniem kabin do tłumaczeń symultanicznych.

Źródło finansowania: budżet Republiki Federalnej Niemiec oraz budżet Województwa Dolnośląskiego (wydatki realizowane w ramach zadania na zasadzie zaliczki: 90% - Budżet Republiki Federalnej Niemiec, 10% - BWD). **Kwota poniesionych wydatków:** 120 128,11 zł.

4. Bon na innowacje 2022-2023

Realizacja projektu zakończyła się 31 sierpnia 2023 r. Celem projektu było zwiększenie aktywności innowacyjnej oraz wsparcie współpracy dolnośląskich mikro, małych, średnich przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi w zakresie dotyczącym prowadzenia prac B+R i wdrożeń, czego efektem powinna być poprawa działalności przedsiębiorstwa, dzięki wykorzystaniu wiedzy wywodzącej się ze środowisk naukowych.

Projekt oferował przedsiębiorstwom następujące formy wsparcia:

- konsultacje i doradztwo udzielane w zakresie dot. m.in. wstępnej oceny możliwości dofinansowania usługi, wpisywania się przedsiębiorcy i jego pomysłu/problemu w warunki projektu (np. wpisywania się w dolnośląskie inteligentne specjalizacje),
- wsparcie w formie grantu wynosiło maksymalnie 135 000 zł i przeznaczone było na dofinansowanie usługi świadczonej na rzecz przedsiębiorcy przez jednostkę naukową (Wykonawcę usługi), której realizacja przyczynić

się miała do powstania innowacji produktowej lub procesowej, wpisującej się w dolnośląskie inteligentne specjalizacje.

W trakcie trwania realizacji projektu odbyły się 3 nabory wniosków o przyznanie grantu, w tym jeden w 2023 r., w terminie 01.02-15.02. W 2023 r. wpłynęło dziewięć wniosków o przyznanie grantu. Łącznie, we wszystkich trzech naborach wpłynęło 91 wniosków.

Źródło finansowania: 85% - EFRR, 15% - BWD. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. **Kwota poniesionych wydatków:** 4 640 757,32 zł.

5. Innowacyjny Dolny Śląsk

Projekt stanowi kontynuację projektu dot. procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) realizowanego w latach 2021–2023 przez Wydział Rozwoju Gospodarczego (wydział funkcjonował do grudnia 2023 r., obecnie jest to Wydział Rozwoju Regionalnego) w ramach RPO WD 2014-2020.

Celem głównym projektu jest wzmacnianie potencjału B+R+I regionu poprzez prowadzenie PPO, integrowanie podmiotów dolnośląskiego systemu innowacji i animowanie współpracy tego środowiska w zakresie opracowywania i realizacji projektów B+R+I z obszarów inteligentnych specjalizacji.

Cel ten będzie realizowany poprzez cztery pakiety zadań, na które będą się składały m.in.: prowadzenie badań i analiz systemu innowacji oraz ewaluacji monitoringu realizacji DSI 2030, organizacja cyklicznych spotkań we Wrocławiu i na obszarze Dolnego Śląska Grupy Ekspertów ds. DSI 2030 i Grupy Roboczej ds. Inteligentnych Specjalizacji, organizacja krajowych i międzynarodowych wizyt studyjnych, seminariów, warsztatów i konferencji związanych z obszarami inteligentnych specjalizacji dla przedstawicieli Dolnośląskiego Systemu Innowacji. Ponadto w ramach projektu realizowane będą działania na rzecz podnoszenia wiedzy i świadomości podmiotów Dolnośląskiego systemu Innowacji w zakresie zmian wynikających z transformacji gospodarczej (w tym transformacji cyfrowej i „zielonej” transformacji) oraz promocja dobrych praktyk w zakresie realizacji projektów B+R+I.

Źródło finansowania: 70% EFRR, 30% BWD. Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. **Kwota poniesionych wydatków:** 63 815,37 zł.

Program współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku

Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

W 2023 r. w UMWD funkcjonowało 25 zespołów, grup i rad o charakterze doradczym oraz inicjatywnym złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych lub podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, przedstawicieli administracji publicznej oraz innych podmiotów.

Lp.	Nazwa zespołu, grupy, rady	Ogólna liczba członków	Liczba przedstawicieli Podmiotów Programu	Liczba spotkań, posiedzeń w 2023 r.	Wydział/ Departament obsługujący
1	Regionalne Forum Terytorialne	88	4	1	Wydział Rozwoju Regionalnego, Departament Gospodarki
2	Grupa robocza wspierająca prace nad przygotowaniem Regionalnego Programu Operacyjnego dla województwa dolnośląskiego na lata 2021–2027	116	59	1	Wydział Rozwoju Regionalnego, Departament Gospodarki
3	Dolnośląska Rada Gospodarcza	63	27	0	Wydział Rozwoju Gospodarczego, Departament Gospodarki
4	Grupa ekspertów ds. Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030	24	3	4	Wydział Rozwoju Gospodarczego, Departament Gospodarki
5	Grupa Robocza ds. Inteligentnych Specjalizacji	63	7	4	Wydział Rozwoju Gospodarczego, Departament Gospodarki
6	Grupa Robocza ds. Funduszu Sprawiedliwej Transformacji	78	14	2	Wydział Rozwoju Gospodarczego, Departament Gospodarki
7	Komitet Monitorujący RPO WD 2014–2020	43	18	0	Wydział Zarządzania RPO, Departament Funduszy Europejskich
8	Grupa Robocza ds. przedsiębiorstw i innowacji powołana w ramach KM RPO WD 2014-2020	18	11	0	Wydział Zarządzania RPO, Departament Funduszy Europejskich
9	Grupa Robocza ds. zrównoważonego rozwoju powołana w ramach KM RPO WD 2014–2020	15	9	0	Wydział Zarządzania RPO, Departament Funduszy Europejskich

10	Komitet Monitorujący program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027	55	28	6	Wydział Zarządzania, Departament Funduszy Europejskich
11	Grupa ad hoc ds. Regulaminu KM FEDS 2021–2027 powołana w ramach KM FEDS 2021–2027	10	7	3	Wydział Zarządzania, Departament Funduszy Europejskich
12	Stała grupa robocza ds. przedsiębiorstw i innowacji powołana w ramach KM FEDS 2021–2027	19	12	2	Wydział Zarządzania, Departament Funduszy Europejskich
13	Stała grupa robocza ds. rozwoju społecznego powołana w ramach KM FEDS 2021–2027	25	22	3	Wydział Zarządzania, Departament Funduszy Europejskich
14	Stała grupa robocza ds. sprawiedliwej transformacji (regionu wałbrzyskiego) powołana w ramach KM FEDS 2021–2027	25	12	2	Wydział Zarządzania, Departament Funduszy Europejskich
15	Dolnośląska Rada Działalności Pożytku Publicznego	20	10	4	Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy
16	Rada Seniorów Województwa Dolnośląskiego	28	10	5	Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy
17	Dolnośląska Kapituła Wspierania Uzdolnień	11	1	1	Wydział Edukacji, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy
18	Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych	7	4	5	Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy
19	Dolnośląski Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej	29	15	4	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
20	Grupa robocza ds. reintegracji	10	5	1	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
21	Grupa robocza ds. społecznie odpowiedzialnych zamówień	12	9	0	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
22	Grupa robocza ds. promocji i współpracy z biznesem	10	7	2	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
23	Grupa robocza ds. aktualizacji planu	9	4	0	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
24	Wojewódzka Rada Rynku Pracy	15	1	4	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy
25	Zespół ds. jakości powietrza i efektywności energetycznej	15	2	1	Instytut Rozwoju Terytorialnego

Wskaźniki realizacji „Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku w 2023 roku”:

Lp.	Rodzaj wskaźnika realizacji Programu w 2023 r.	Wielkość wskaźnika
1	Liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych	40
2	Liczba ofert złożonych przez podmioty Programu do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych	1039
3	Liczba umów podpisanych z podmiotami Programu w danym roku budżetowym, w trybie konkursowym	448
4	Wysokość środków finansowych wykorzystanych przez podmioty Programu, wg stanu na 31 grudnia w danym roku budżetowym, przekazanych w trybie konkursowym	34 011 204,75
5	Liczba ofert złożonych przez podmioty Programu w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy	419
6	Liczba umów podpisanych z podmiotami Programu w danym roku budżetowym, w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy	187
7	Wysokość środków finansowych wykorzystanych przez podmioty Programu, wg stanu na 31 grudnia w danym roku budżetowym, w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a ustawy	1 430 173,63
8	Liczba wniosków złożonych przez podmioty Programu na podstawie innych przepisów prawa	39
9	Liczba zadań zrealizowanych przez podmioty Programu w danym roku budżetowym na podstawie innych przepisów prawa	27
10	Wysokość środków finansowych wykorzystanych przez podmioty Programu, wg stanu na 31 grudnia w danym roku budżetowym, przekazanych na podstawie innych przepisów prawa	12 174 073,52

11	Liczba inicjatyw realizowanych przez podmioty Programu objętych patronatem Marszałka	162
12	Liczba dokumentów Samorządu zaopiniowanych przez DRDPP	5
13	Liczba dokumentów Samorządu skonsultowanych z podmiotami Programu lub z DRDPP	7
14	Liczba warsztatów, spotkań, konferencji, wizyt studyjnych, inicjatyw, przedsięwzięć, kampanii medialnych i informacyjnych, projektów i innych działań, w których uczestniczyły podmioty Programu (zorganizowanych wspólnie, przez Urząd lub przez podmioty Programu)	1046
15	Liczba wspólnych podmiotów o charakterze opiniodawczo-doradczym	25

Przedsięwzięcie strategiczne 2.2.3

Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami: w 2023 r. podpisano 11 umów, kwota realizacji wynosiła 5 330 780,00 zł (środki PFRON).

Podmiot realizujący: Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

Przedsięwzięcie strategiczne 3.5.2.

a) Udostępnianie usług wspierających dla OzN (m.in. asystentura, przerwa wytchnieniowa) w 2023 r.: 7 podpisanych umów, na łączną kwotę 2 200 000,00 zł (BWD).

b) Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy w 2023 r.: podpisanych umów – 9, kwota 173 028,00 zł (PFRON).

c) Organizowanie lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych w 2023 r.: podpisanych umów – 28, kwota 584 684,00 zł (PFRON) oraz 8 umów, kwota 58 772,00 zł (BWD).

d) Dofinansowanie działania zakładów aktywności zawodowej w 2023 r.: podpisanych umów – 8 ze środków PFRON i 8 umów ze środków BWD, kwota 11 168 000,00 zł ze środków PFRON i 1 240 933,00 zł ze środków BWD (utrzymanie stałego zatrudnienia dla 349 osób z niepełnosprawnościami).

Dofinansowanie kosztów utworzenia zakładów aktywności zawodowej: kontynuowano podpisaną umowę. Zakład rozpoczął działalność 18 grudnia 2023 r. W 2023 r. wypłacono dotacje ze środków PFRON na koszty utworzenia zakładu w wysokości 3 400 000,00 zł.

e) Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej w 2023 r.: podpisanych umów – 1, kwota 7 000,00 zł (PFRON) oraz 1 umowa, kwota 10 000,00 zł (BWD).

f) Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć usprawniających w 2023 r.: podpisanych umów – 5, kwota 140 000,00 zł (PFRON).

g) Promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego w 2023 r.: podpisanych umów – 2, kwota 62 212,00 zł (PFRON) oraz 3 umowy, kwota 68 000,00 zł (BWD).

h) Przeprowadzenie konsultacji w sprawie zadań w planowanym ogłoszeniu konkursowym dot. zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym wg Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r.

i) Prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek w 2023 r.: podpisanych umów – 2 na 58 000,00 zł (PFRON).

j) Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego w 2023 r.: podpisanych umów – 1 na kwotę 5000,00 zł (BWD).

k) Produkcja i emisja programów TV, audycji radiowych – kampania „Nie ma barier. Dolny Śląsk”, której założeniem jest m.in. pokazanie integracji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami na Dolnym Śląsku. W ramach audycji przekazywane są m.in. informacje o wydarzeniach sportowych, społecznych, kulturalnych, sukcesach zawodowych i społecznych osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku zlecono produkcję i emisję audycji radiowych pod roboczym tytułem „Pełnosprawni” i audycji telewizyjnych pt. „Nie ma barier. Dolny Śląsk” w ramach 9 umów. Łączna wartość zawartych i zrealizowanych umów z mediami wyniosła 105 338,20 zł (BWD).

Podmiot realizujący: Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Dolnośląskiego

Wydział Współpracy z Zagranicą

1.2.3. Wsparcie internacjonalizacji przedsiębiorstw.

Samorząd Województwa Dolnośląskiego wsparł internacjonalizację przedsiębiorstw poprzez następujące działania:

- podpisanie porozumienia o współpracy z Prowincją Gyeonggi z Korei Południowej, nie tylko tworzące warunki do realizacji wspólnych inwestycji, ale także otwierające i ułatwiające drogę przedsiębiorcom do nawiązania kontaktów biznesowych. Podpisanie miało miejsce przy okazji inauguracji bezpośredniego połączenia lotniczego Wrocław – Seul, którego znaczenie jest niebagatelne ze względu na obecność i zatrudnienie w Polsce i na Dolnym Śląsku licznej grupy obywateli Korei Południowej.
- organizację udziału dolnośląskich przedsiębiorców w wydarzeniach koordynowanych przez Regionalne Biuro Województwa Dolnośląskiego w Brukseli:
 - udział dolnośląskich przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej w wydarzeniu z okazji 50. jubileuszu istnienia rynku spożywczego MaBru w Brukseli. Prezentacja produktów w Polskim Pawilonie Narodowym koordynowanym m.in. przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu oraz Ambasadę RP w Brukseli. Wydarzenie skierowane do przedstawicieli belgijskiej branży HoReCa, hurtowników, właścicieli sklepów stworzyło możliwości do spotkań B2B.
 - udział dwóch dolnośląskich winnic w Festiwalu Polskiego Wina w Brukseli organizowanym z inicjatywy Ambasady RP w Królestwie Belgii. Celem festiwalu była międzynarodowa promocja turystyki kulinarnej opartej na regionalnym dziedzictwie lokalnych produktów.
- organizację przez Wydział Współpracy z Zagranicą wizyty na Dolnym Śląsku zagranicznych dyplomatów w randze radców handlowych, zrzeszonych w Klubie Radców Handlowych przy Krajowej Izbie Gospodarczej. Celem było nawiązanie współpracy i dotarcie do przedstawicieli biznesu oraz instytucji okołobiznesowych z krajów reprezentowanych przez członków Klubu.

1.3.6. Tworzenie warunków do współpracy badawczo – rozwojowej o zasięgu międzynarodowym.

Samorząd Województwa Dolnośląskiego tworzył możliwość rozwoju międzynarodowej współpracy badawczo-rozwojowej poprzez m.in.:

- członkostwo w Europejskiej Sieci Współpracy Regionów na rzecz Badań i Innowacji ERRIN, stanowiącej platformę wymiany wiedzy i doświadczeń oraz budowania partnerstw do realizacji międzynarodowych projektów i inicjatyw;
- współpracę z – działającym przy Politechnice Wrocławskiej – Horyzontalnym Punktem Kontaktowym Polska Południowo-Zachodnia ds. Programu Horyzont Europa oraz informowanie i wspieranie dolnośląskich uczelni i innych podmiotów w pozyskiwaniu projektów i zaangażowaniu w inicjatywy na poziomie Unii Europejskiej;
- współpracę z brukselskim przedstawicielstwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju działającego w ramach Business & Science Poland i udział w wydarzeniach poświęconych problematyce rozwoju europejskiego sektora badań i innowacji;
- współpracę z Biurem Promocji Nauki „PoISCA” Polskiej Akademii Nauk w Brukseli;
- organizację wyjazdów studyjnych w ramach projektu „#Ecologic-study trails”, którego celem było poszerzenie wiedzy i promocja ekologicznych rozwiązań z zakresu segregacji i utylizacji odpadów, stosowanych w regionach Unii Europejskiej oraz edukacja w zakresie bezpieczeństwa i innowacyjności tego typu rozwiązań. Projekt zakładał organizację wizyt studyjnych w zakładach utylizacji odpadów (np. termicznych, biologicznych, naturalnych) zlokalizowanych w Belgii, Szwecji, Niemczech i we Włoszech. Dodatkowo celem projektu był wzrost świadomości w zakresie konieczności sortowania i recyklingu odpadów. Uczestnikami projektu byli samorządowcy z Dolnego Śląska i przedstawiciele ich jednostek organizacyjnych zajmujących i specjalizujących się w tematyce ochrony środowiska.

5.3.1 Rozwój współpracy międzyregionalnej.

Współpraca międzyregionalna realizowana była m.in. poprzez następujące działania:

- w związku z trwającą agresją zbrojną Federacji Rosyjskiej w Ukrainie, rozpoczętą w dn. 24.02.2022 r., Samorząd Województwa Dolnośląskiego zakupił artykuły (m.in. sprzęt medyczny, odzież, żywność) i przekazał do regionów partnerskich w Ukrainie w formie pomocy humanitarnej. Decyzją zarządu województwa w budżecie na rok 2023 zarezerwowano na ten cel 23 miliony złotych, co stanowiło 1% całego budżetu województwa;
- samorząd województwa pozostawał w bieżącym kontakcie z władzami ukraińskich regionów partnerskich w kontekście sytuacji wojennej oraz przekazywanej pomocy humanitarnej. W styczniu 2023 r. na Dolnym Śląsku przebywała delegacja przedstawicieli Rady Najwyższej Ukrainy. Na spotkaniu - z udziałem Konsula generalnego Ukrainy – podsumowano pomoc udzieloną w roku 2022 i omówiono plany na 2023 r.
- w ramach wsparcia obywateli Ukrainy w lutym 2023 r. z wizytą na Dolnym Śląsku przebywali uczniowie ze szkoły we Lwowie. Młodzież miała okazję zwiedzić Dolny Śląsk i spotkać się z polskimi rówieśnikami. Przyjazd do Polski był szansą na oderwanie się od problemów wynikających z trwającej wojny;
- udział Dolnego Śląska – koordynowany przez Regionalne Biuro Województwa Dolnośląskiego w Brukseli – w konsorcjum regionów (Dolna Saksonia, Północne Niemcy) w ramach Europejskiego Tygodnia Regionów

i Miast i organizacja seminarium eksperckiego pn. Innowacje społeczne na rzecz spójności i wzrostu w Unii Europejskiej, podczas którego zaprezentowany został – realizowany przez Uniwersytet Wrocławski – projekt ProPoLab dot. współtworzenia senioralnego co-housingu. Wydarzenie było także okazją do nawiązania kontaktów pod tworzenie przyszłych konsorcjów projektowych z partnerami z Holandii oraz Niemiec w szeroko pojętej tematyce innowacji społecznych;

- organizacja uroczystości wręczenia 47. Nagrody Kulturalnej Śląska Kraju Związkowego Dolnej Saksonii. Nagroda jest jednym z najważniejszych wyróżnień w ramach współpracy Dolnego Śląska i Dolnej Saksonii. Pozwala docenić dorobek twórców, artystów oraz instytucji, które wywodzą się ze Śląska lub których twórczość nawiązuje do naszego regionu. Nagrodą główną zostali uhonorowani dyrektor generalny Festiwalu Krzyżowa-Music Matthias von Hülsen oraz pisarz i filolog klasyczny Marek Krajewski. Nagrodę specjalną jury przyznało tłumacze, dziennikarce i reportażystce Karolinie Kuszyk. Uroczystość odbyła się w październiku, tj. miesiącu jubileuszu 25-lecia dolnośląskiego samorządu.

5.3.2 Rozwój współpracy transgranicznej.

- współpraca transgraniczna z Saksonią realizowana była m.in. przy udziale Regionalnego Biura Województwa Dolnośląskiego w Dreźnie, które powstało, by promować Dolny Śląsk w Niemczech, a także pomagać nawiązywać kontakty partnerom biznesowym, naukowym, kulturalnym z obu regionów. W 2023 r. Regionalne Biuro Województwa Dolnośląskiego w Dreźnie zorganizowało wydarzenia z myślą o promocji dolnośląskich produktów regionalnych i zgromadzeniu w jednym miejscu przedstawicieli instytucji zaangażowanych we współpracę polsko-niemiecką. „Wydarzenie wiosenne” z prezentacją tradycyjnych dań wielkanocnych przygotowanych przez Stowarzyszenie „Partnerstwo Izerskie” oraz produktów pochodzących z pięciu dolnośląskich winnic, a także Dolnośląski Wieczór Grillowy – wydany z okazji 2. rocznicy powstania biura i podsumowujący jego dotychczasową działalność - promujący wina z dolnośląskich winnic oraz piwa z regionalnych browarów. Przed uczestnikami obu wydarzeń – umożliwiającymi rozmowy w celu nawiązania nawiązaniu kontaktów -zaprezentowali się młodzi muzycy z Państwowej Szkoły Muzycznej II Stopnia im. Ryszarda Bukowskiego we Wrocławiu.

- Dwustronnym relacjom naukowym i gospodarczym z Krajem Hradeckim z Czech poświęcona była wizyta na Dolnym Śląsku Pavla Bulička, 1. Zastępcy Hetmana Kraju Hradeckiego, w maju 2023 r. Inspiracją do nowych działań była wizyta w nowopowstałym Inkubatorze TriQube Dolnośląskiej Agencji Współpracy Gospodarczej a także na Politechnice Wrocławskiej, gdzie rozmowa dotyczyła wizyt studyjnych, projektów międzyuczelnianych, zaproszeń do udziału w konferencjach naukowych itd. Wizyta umożliwiła też rozmowy z przedstawicielami portu lotniczego we Wrocławiu, którzy zachęcali stronę czeską do korzystania z bogatej oferty połączeń lotniczych, z której w 2022 r. skorzystało 8000 obywateli Czech.

- Przykładem współdziałania Dolnego Śląska i Kraju Libereckiego było podpisanie memorandum otwierającego drogę do powstania transgranicznego, makroregionalnego obszaru rozwoju sportów zimowych. Partnerzy memorandum zadeklarowali także gotowość angażowania się we wspólną organizację imprez sportowych rangi mistrzowskiej. Zamierzeniem strony czeskiej jest finansowe wsparcie rekonstrukcji skoczni narciarskich w Harrachovie z budżetu państwa. Województwo Dolnośląskie, Dolnośląski Park Innowacji i Nauki oraz miasto Szklarska Poręba dołożą starań do modernizacji jakuszyckich tras biegowych. Sportowcy z Polski oraz Czech wspólnie będą mogli korzystać z infrastruktury DCS, nowoczesnego ośrodka narciarstwa biegowego i biathlonu, oraz skoczni narciarskich w Harrachovie. Będzie to stwarzało w przyszłości możliwości ubiegania się o prawo do organizacji wydarzeń sportowych rangi mistrzowskiej Sygnatariuszami dokumentu byli: Województwo Dolnośląskie, Kraj Liberecki, miasta Harrachov i Szklarska Poręba, Ośrodek Skoczni Narciarskich w Harrachovie i Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A. we Wrocławiu oraz polski i czeski związek narciarski.

- przykładem polsko – czesko - niemieckiej współpracy był Rudawski Jarmark Bożonarodzeniowy w Brukseli organizowany cyklicznie przez przedstawicielstwo Kraju Związkowego Saksonii we współpracy z Dolnym Śląskiem – za pośrednictwem Regionalnego Biura Województwa Dolnośląskiego w Brukseli – i Krajem Libereckim. Celem wydarzenia była promocja współpracy przygranicznych partnerów oraz prezentacja rodzimych twórców zajmujących się rękodziełem artystycznym. Z Dolnego Śląska na Jarmarku prezentowane były wyroby z ceramiki bolesławieckiej oraz pierniki wytwarzane metodą tradycyjną. Jarmark został uroczystie zainaugurowany przez przedstawicieli trzech partnerskich regionów w obecności kilkuset gości – posłów do Parlamentu Europejskiego, pracowników instytucji UE, Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE, placówek dyplomatycznych, biur regionalnych, przedstawicieli władz regionu i miasta Brukseli oraz jego mieszkańców.

Strategia komunikacji wizerunkowej województwa dolnośląskiego w kraju i zagranicą na lata 2021-2030

Wydział Promocji Województwa

Działania promocyjne i wizerunkowe realizowane w 2023 r. koncentrowały się przede wszystkim na turystyce dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, „odkrywaniu tajemnic” i kontynuowaniu akcji

#ZnajdźSwojąTrasę (ukazującą turystykę rowerową), prezentacji Dolnego Śląska jako silnej marki terytorialnej i miejsca pełnego potencjału oraz upowszechnianiu walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych regionu:

- organizacja eventów promujących Dolny Śląsk oraz atrakcje turystyczne regionu, w tym m.in.: *Finał Święta Województwa* na WTKW Partynice, *„Ochota na Dolny Śląsk”* w Warszawie;
- produkcja filmu reklamowego promującego turystykę na Dolnym Śląsku oraz filmów promujących podziemne atrakcje regionu;
- kampania promująca *Święto Województwa Dolnośląskiego* i 25-lecie województwa;
- promocja województwa podczas projektu pn. *„Najdłuższe wyzwanie sportowe na Świecie” - #365triathlon*;
- promocja województwa podczas projektu *#Szlakiem Odry*;
- emisja spotów promujących turystykę i atrakcje turystyczne Dolnego Śląska na antenie telewizji regionalnych i ogólnopolskich oraz stacji radiowych (akcje m.in.: *Ferie na Dolnym Śląsku*);
- udział w cyklu eventów pn. *„Projekt Zima”* stacji telewizyjnej TVN organizowanych w czasie ferii zimowych w miejscowościach Dolnego Śląska i w Białce Tatrzańskiej oraz produkcja felietonów o regionie emitowanych na antenie TVN w ramach projektu;
- współprodukcja audycji promujących atrakcje turystyczne województwa emitowanych w programach telewizyjnych Polsat News i Polsat;
- opracowanie merytoryczne i graficzne projektu przewodnika po Dolnym Śląsku *„Zamki i pałace Dolnego Śląska. 50 pereł architektury”*;
- produkcja i emisja na antenie ECHO 24 cyklu audycji propagujących działania związane z promocją dolnośląskich atrakcji turystycznych;
- akcje i kampanie realizowane w social mediach:
 - *#GóryBezBrawury* - propagowanie bezpieczeństwa podczas górskich wędrówek i odkrywanie Dolnego Śląska.
 - *#KultoweMiejscaWDolnośląskichGórach* - promocja schronisk, klimatycznych obiektów położonych przy szlakach.
 - *#ZnajdźSwojąTrasę* - promocja turystyki rowerowej.
 - *#DolnyŚląskNaFerie* - prezentacja atrakcji na wypoczynku zimowy.
 - *#DolnyŚląskDlaKażdego* - kampania ukazująca otwartość i dostępność regionu poprzez propozycje tematycznych wycieczek po regionie, dostępnych dla rodzin z małymi dziećmi, seniorów, osób z niepełnosprawnościami.
 - *#DolnyŚląskPoKolei* - akcja promująca miejscowości, do których można dostać się Kolejami Dolnośląskimi.
 - *#DolnyŚląskPoKrólewsku* - kampania prezentująca uroki regionalnych zamków i pałaców, a także wydarzenia w tych miejscach.
 - *Szlakiem Odry po Dolnym Śląsku* – promocja aktywnego wypoczynku i spędzania czasu bezpiecznie, lokalnie nad zbiornikami wodnymi, ukazywanie ciekawych lokalizacji w okolicach Odry.
 - *Dolny Śląsk z klasą* – propozycje dolnośląskich destynacji wycieczek szkolnych, warsztatów, ofert edukacyjnych, które pozwolą odkrywać Dolny Śląsk wspólnie z rówieśnikami.
 - *#Mam25lat* – z okazji jubileuszu województwa promowanie około 200 wydarzeń oraz imprez z zakresu kultury, turystyki, sportu i edukacji w tym *Finału Święta Województwa*.
 - *#OdraNaSpokojnie* – promowanie bezpiecznego zachowania w obrębie Odry i innych rzek regionu we współpracy z Wydziałem Turystyki.
 - *Dolnośląskie gry terenowe* - autorski projekt Wydziału Promocji Województwa, cykl gier terenowych promujących dolnośląskie destynacje turystyczne, m.in. Zamek Czocho i Stawy Milickie.
 - *Wyzwanie #365triathlon* – promocja aktywności fizycznej, atrakcyjnych lokalizacji, aktywnego wypoczynku, zdrowego stylu życia w ramach wsparcia wyzwania sportowca Adriana Kostery, który zamierza pobić rekord świata w kategorii „Najdłuższy Triathlon” i przebyć dystans większy od obwodu ziemi wzdłuż równika. Akcja dzieje się na terenie Dolnego Śląska.
 - *#Zgłębiaj Tajemnice* - akcja promująca odkrywanie podziemi w regionie.
 - *#DolnyŚląskNaturalnie* - akcja promująca przyrodnicze walory Dolnego Śląska.
 - *#DolnośląskieBożeNarodzenie* - Dolnośląski Kalendarz Świąteczny - prezentacja dolnośląskich atrakcji, kurortów, stoków narciarskich idealnych na zimowy wypoczynek,
 - konkursy.
- kampanie internetowe promujące województwo;
- konferencje prasowe wspierające nowe akcje promocyjne prowadzone przez Wydział;
- opracowanie i druk autorskich gier terenowych Wydziału Promocji Województwa;
- ekspozycja wystawy fotograficznej promującej atrakcje turystyczne regionu na terenie Opery Wrocławskiej;
- udział w targach, wydarzeniach w tym m.in.: *Międzynarodowe Targi Turystyki i Czasu Wolnego we Wrocławiu*, *Targi turystyczne w Batumi*, *„Jedyne w swoim rodzaju - targi rzeczy wyjątkowych” we Wrocławiu*, *Dzień Polski w Brukseli*, *Górnictwo Dzień Dziecka w Starej Kopalni w Wałbrzychu*, *Turystyczne Otwarcie Wakacji na Zamku Grodziec*, *Dolnośląskie Mikołajki*, *Sudecki Festiwal Mineratów*, *Dni Morza 2023 w Świnoujściu*, *Festiwal Góry Literatury*, *Otwarcie sezonu turystycznego na Dolnym Śląsku*, *Twierdza Legend - Srebrna Góra*, *Dolnośląski*

Festiwal Biegów Górskich w Łądku Zdroju, Festiwal Winiarzy i Przyjaciele z Gastro Miasto - Grande Finale na wrocławskich Partynicach, Garmin Iron Triathlon Syców i wiele innych;

- udział filmu promującego turystykę rowerową w międzynarodowym konkursie *CIFFT Circuit 2023* (cykl 8 międzynarodowych festiwali filmów turystycznych) oraz w *"17th FilmAT Festival"* (wygrana województwa w *"17th FilmAT Festival"*; nominacja na festiwalu w Nowym Yorku oraz wygrana na festiwalu w Hiszpanii – w ramach *CIFFT Circuit 2023*);

- udział autorskich publikacji w konkurach: *„Róża Regionów 2023”* oraz *„31 Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej”*;

- stworzenie serii autorskich filmów i artykułów promujących województwo;

- przeprowadzenie promocji województwa podczas eventu pn. *„Influencers Live Wrocław”* oraz przygotowanie i realizacja wyprawy z twórcami Internetowymi po Dolnym Śląsku;

- działania promujące Dolny Śląsk podczas *XXXII Forum Ekonomicznego w Karpaczu* (tytuł Głównego Partnera konferencji);

- przeprowadzenie działań promujących turystykę na Dolnym Śląsku oraz atrakcje turystyczne regionu w ramach następujących projektów i akcji: *"Supermiasta i Superregiony"* (*Gazeta Wyborcza*), *Eska Summer City"* (*Radio Eska*), *„Boskie Dolnośląskie”* i *„Interaktywny Przewodnik Turystyczny"* (*Gazeta Wrocławska*);

- druk publikacji pt. *„Dolny Śląsk dla każdego”* - przewodnika po Dolnym Śląsku dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz rodzin z małymi dziećmi;

- dodruk publikacji promujących atrakcje turystyczne regionu: *„Dolnośląskie NAI – 50 niekoniecznie znanych ciekawostek”*, *„Tajemniczy Dolny Śląsk”*, mapa *„Zabytki techniki na Dolnym Śląsku”*;

- zapewnienie wielkogabarytowych materiałów promocyjnych, zabudowy wystawienniczej, artykułów i materiałów obradowanych logotypem Dolnego Śląska, zestawów produktów regionalnych do degustacji podczas wydarzeń, konferencji, eventów, spotkań;

- zamieszczenie artykułów promujących Dolny Śląsk w magazynach: *„Wydarzenia Turystyczne”*, *„Czerwona Szpilka”*, *„Film, Art & Promotion”*, *„Nowe Życie”* oraz w Programie Zawodów Drużynowego Pucharu Świata na Żużlu;

- promocja województwa podczas wydarzeń sportowych, kulturalnych, rozrywkowych i gospodarczych, w tym m.in.: *Festiwal Góry Literatury*, *80 Tour de Pologne UCI World Tour*, *27 Festiwal Górski im. Andrzeja Zawady Łądek-Zdrój*, *sezon wyścigów konnych na Wrocławskim Torze Wyścigów Konnych Partynice*, *konkurs Dolnośląski Klucz Sukcesu*, *Bike Maraton*, *Super Bieg*, *Maja Włoszczowska MTB Race*, *Gravel Adventure*, *Bike Adventure* oraz *Uphill Race Śnieżka*, *Giganci Siatkówki*, *Twierdza Legend w Twierdzy Srebrna Góra*, *rozgrywki żużlowe PGE Ekstraligi na Stadionie Olimpijskim we Wrocławiu*, *Festiwal Bohaterowie i Książniczki* oraz *Czarodziejem być ... Szkoła Magii na Zamku Czocho*, *Festiwal Kwiatów i Sztuki* oraz *Letni Festiwal Tajemnic na Zamku Książ*, promocja na terenie *Portu Lotniczego we Wrocławiu*.

Promocja województwa uwzględnia ukazanie Dolnego Śląska jako silnej marki terytorialnej, atrakcyjnej pod względem inwestycji i biznesu, rozpoznawalnej na arenie kraju, słynącej z otwartości i wykształconych kadr. Promowana jest również ciekawa oferta kulturalna i edukacyjna naszego regionu. Działania Wydziału Promocji Województwa obejmują szeroką współpracę z podmiotami i przedstawicielami branży turystycznej w regionie. Wspierane są kluczowe inicjatywy rynku turystycznego, jak również tworzone są nowe możliwości promocyjne poszczególnych atrakcji. Współpraca obejmuje także wspólną promocję w Polsce i zagranicą w trakcie wydarzeń związanych z turystyką (targi, festiwale, dni poświęcone prezentacji Polski w poszczególnych krajach), współpracę promocyjną przy tworzeniu treści reklamowych dotyczących destynacji turystycznych w regionie (tworzenie filmów, kreacji w social mediach, artykułów, zdjęć). Realizacja strategii to także wsparcie medialne podczas konferencji prasowych i w kontakcie z dziennikarzami, promocja poprzez specjalne akcje i konkursy organizowane w regionie (gry terenowe z nagrodami dedykowane poszczególnym miejscom na Dolnym Śląsku, konkursy tematyczne poświęcone różnego rodzaju akcjom i tematom związanym z rynkiem turystycznym).

Promocja Dolnego Śląska obejmuje również działania w mediach tradycyjnych i Internecie, gdzie promowane są nie tylko lokalizacje i szlaki turystyczne, ale również różnego typu wydarzenia (turystyczne, kulturalne, sportowe, rekreacyjne, naukowe) skierowane do różnorodnych grup odbiorców, uwzględniające osoby ze szczególnymi potrzebami. Promocja w Internecie obejmuje kampanie w social mediach – na Facebooku, gdzie liczba obserwujących sięgnęła ponad 213 tysięcy, zajmując czołową pozycję w Polsce wśród profili promujących regiony, na Instagramie, gdzie liczba organicznych obserwujących (osiągnięta bez działań płatnych) sięgnęła niemal 41 tysięcy obserwujących, docierając do młodszych odbiorców. Działania podejmowane są również na YouTube, gdzie publikowane są filmy ukazujące różnorodność regionu (często osiągając nawet 60 tysięcy wyświetleń), a także na TikToku. Współpracujemy także z Dolnośląską Organizacją Turystyczną przy tworzeniu

treści na stronie dolnyslask.travel, a także z Magazynem Pokładowych KD, który dostępny jest online i w formie tradycyjnej. Prowadzone przez Wydział działania w tym zakresie były silnym wsparciem dla realizowanych projektów, m.in. takich jak Projekt Zima, udział w targach polskich i międzynarodowych. Publikowane posty osiągnęły wysokie zasięgi organiczne. Aktywność promocyjna w Internecie stanowi również istotny element kształtowania i podtrzymywania poczucia regionalnej tożsamości wśród Dolnoślązaków.

Konsultacje i spotkania z przedstawicielami rynku turystycznego, przedstawicielami sportu, kultury czy nauki były podstawą dla stworzenia nowych treści promocyjnych i planów na kolejne działania, w oparciu o cele wyznaczone w strategii.

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie

Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej

Wydział Rozwoju Regionalnego

W ramach zadania zrealizowane zostały przedsięwzięcia mające na celu osiągnięcie wysokiego i stabilnego tempa wzrostu oraz poziomu rozwoju i poprawy konkurencyjności. Przyznano środki na realizację projektów w szczególności w gminach Dolnego Śląska o niskich dochodach podatkowych. Dotacja celowa była udzielana na realizację przedsięwzięć z zakresu zadań własnych gminy, realizujących cele Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, dotyczących podniesienia poziomu bezpieczeństwa.

W 2023 roku osiągnięto następujące rezultaty w wyniku przyznania dotacji 28 gminom:

- Bielawa: w ramach inwestycji wykonano ciąg pieszy o długości 120 m, szerokości 2,00 m i 3,00 m, o nawierzchni z kostki betonowej, ograniczonej obrzeżami betonowymi, stanowiący dojście z Centrum Przesiadkowego typu P&R do przejścia przez tory, ul. Przemysłowej i na peron stacji kolejowej Bielawa Centralna. Wzdłuż chodnika, od strony torów kolejowych, wykonano ogrodzenie z paneli metalowych o długości 85 m. Ponadto wybudowano bezpieczne przejście dla pieszych typu E przez tor kolejowy zabezpieczonego balustradami w formie labiryntu,
- Bierutów: dostarczono i zamontowano znaki drogowe (element znaku to: tarcze, słupki i obejmy), łącznie 127 sztuk. Ponadto zostały wykonane 3 progi zwalniające oraz zamontowano wiaty przystankowe w liczbie 7 sztuk,
- Bystrzyca Kłodzka: zamontowano oświetlenie drogowe - 13 punktów świetlnych (oświetlenie LED),
- Chojnów gmina miejska: w ramach projektu wybudowano oświetlenie przy ulicach Pogodnej, Radosnej, Miłej, Tulipanowej i Różanej oraz Leśnej w Chojnowie, łącznie zamontowano łącznie 50 lamp,
- Dobromierz: zamontowano oświetlenie przy drodze powiatowej w kierunku Bolkowic (5 lamp) oraz przy drogach dojazdowych do budynków mieszkalnych (3 lampy i 1 oprawa na istniejącym słupie),
- Gaworzyce: inwestycja polegała na przebudowie drogi w Wierzchowicach na odcinku 183 metrów. Dla zwiększenia bezpieczeństwa wykonano 2 przejścia dla pieszych oraz zamontowano lampę solarną,
- Głuszyca: w wyniku realizacji inwestycji powstał nowy łącznik drogowy o długości 0,135 km i powierzchni 555,70 m²,
- Góra: przedsięwzięcie polegało na uzupełnieniu ubytków na odcinku 450,00 m² drogi gminnej o nawierzchni z kamienia polnego w miejscowości Borszyn Mały,
- Gryfów Śląski: w ramach projektu zamontowano sygnalizację świetlną przejścia dla pieszych z doświetleniem lampami typu LED zasilanymi energią słoneczną, aktywne przejście dla pieszych, 8 lamp solarnych oraz automatyczny szlaban wjazdowy / wyjazdowy na/z plac parkingowy przy Szkole Podstawowej,
- Jaworzyna Śląska: przedmiotem zadania była przebudowa drogi gminnej dz. nr 296 w Starym Jaworowie, która miała na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa drogowego. W efekcie przebudowano drogę gminną o łącznej długości 94,75 m o szerokości 3,50 wykonanej z betonu asfaltowego AC 11 S 50/70 ograniczonej krawężnikiem betonowym wraz ze zjazdami do posesji,
- Kamienna Góra: zadanie obejmowało wykonanie robót budowlanych w zakresie infrastruktury oświetlenia drogowego w liczbie 10 sztuk, przy drodze powiatowej nr 3468D w Gorzeszowie,
- Kostomłoty: w efekcie realizacji projektu wykonana została następująca infrastruktura: chodnik o długości 590 m z kostki betonowej i kamiennej z krawężnikami, 2 przejścia dla pieszych, 12 szt. znaków drogowych, oznakowanie poziome na skrzyżowaniach i przejściach dla pieszych,
- Kudowa-Zdrój: zamontowano 22 punktów oświetleniowych (17 szt. ul. Pstrążna; 5 szt. ul. Brzozowie). Zastosowano źródła światła LED i wprowadzono system zarządzania oświetleniem,
- Lewin Kłodzki: zakupiono oraz zamontowano łącznie 97 sztuk słupków ze wskaźnikami w 13 miejscowościach gminy,
- Lubań: w wyniku realizacji projektu wybudowano 9 punktów oświetlenia drogowego w miejscowości Uniegoszcz oraz 3 punkty oświetlenia drogowego w Radostowie Górnym,

- Łagiewniki: w ramach zadania zamontowano 13 słupów i 13 opraw oświetlenia drogowego typu LED, w tym montaż czterech słupów i opraw oświetleniowych dedykowanych do oświetlenia dwóch przejść dla pieszych,
- Marcinowice: w wyniku realizacji projektu poprawiono podstawowe warunki oświetleniowe w gminie montując 9 lamp,
- Międzyzlesie: w ramach wykonanego zadania zamontowano 17 lamp LED na wysięgnikach, dzięki czemu uzyskano oświetlenie przy 2 drogach gminnych,
- Niechlów: w wyniku realizacji zadania zamontowano 21 lamp solarnych w miejscowościach: Żuchłów, Niechlów, Szaszorowice, Klimontów,
- Nowa Ruda gmina wiejska: w ramach projektu zainstalowano 24 szt. opraw typu LED o mocy 40W montowanych na słupach stalowych ocynkowanych o wysokości 8 m i 5 m z wysięgnikiem i fundamentem prefabrykowanym wzdłuż drogi powiatowej oraz przyłączenie do sieci,
- Olszyna: zamontowano 20 słupów oświetleniowych wraz z 20 oprawami oświetleniowymi. Lampy są zasilone napowietrznymi liniami,
- Pięńsk: wybudowano parking na 28 miejsc postojowych dla samochodów osobowych, w tym 2 miejsca dla kierowców z niepełnosprawnością,
- Przemków: w wyniku realizacji projektu wybudowano chodnik o powierzchni 107 m² przy odcinku dróg gminnych wraz ze zjazdami do posesji i wykonaniem docelowej organizacji ruchu, powstał również utwardzony ciąg pieszo-rowerowy o powierzchni 210 m² i wykonano utwardzony plac manewrowy o powierzchni 258 m²,
- Udanin: w ramach projektu zamontowano oświetlenie drogowe w formie lamp LED w Udaninie (12 szt.) i w Karnicy (3 szt.),
- Wądroże Wielkie: w ramach prac budowlanych wykonano 53 mb. chodnika oraz jedno przejście dla pieszych z aktywnym oświetleniem,
- Ziębice: w ramach przebudowy chodnika przy ul. Słonecznej, który stanowi element infrastruktury drogowej wykonano 62 mb. chodnika oraz 2 skrzyżowania, oznakowano 1 przejście dla pieszych.
- Złoty Stok: w wyniku prac na odcinku ulicy Lelewela w Złotym Stoku o długości 171 m wykonane zostały: roboty budowlane, kanalizacja deszczowa, branża elektryczna.
- Żmigród: w ramach inwestycji został wykonany chodnik z kostki betonowej wzdłuż drogi gminnej przy Szkole Podstawowej o długości 202,48 m, parking dla autobusu oraz bezpieczne przejście dla pieszych.

Kwota poniesionych wydatków: 3 465 366,40 zł.

Maksymalna wysokość przyznanej dotacji wynosiła 180 000,00 zł.

Źródło finansowania dotacji: Budżet Województwa Dolnośląskiego – 100%.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej / Interreg na Dolnym Śląsku

Wydział Rozwoju Regionalnego

Współpraca transgraniczna – Program Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 oraz Program Interreg Czechy – Polska 2021-2027

- Udział w pracach Komitetu Monitorującego Program;
- Udział w pracach Euroregionalnego Komitetu Sterującego Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Glacensis;
- Udział ekspertów regionalnych w ramach prac Wspólnego Panelu Ekspertów;
- Udział w pracach nad perspektywą UE 2027+ we współpracy ze stroną rządową oraz partnerami zagranicznymi;
- Realizacja rzeczowa i finansowa projektów Pomocy Technicznej;
- Prowadzenie Regionalnego Punktu Kontaktowego w Wałbrzychu (RPK), finansowanego w ramach Projektów Pomocy Technicznej „Wdrażanie Czechy” – usługi doradcze dla dolnośląskich Wnioskodawców i Beneficjentów.

W 2023 r. zrealizowano następujące działania:

- W ramach bieżącej działalności Regionalnego Punktu Kontaktowego w Wałbrzychu zrealizowano w sumie 515 konsultacji, w tym: 369 telefonicznych, 43 mailowych oraz 103 konsultacje stacjonarne i online;
- Zorganizowano 6 szkoleń dla potencjalnych beneficjentów Programu. Szkolenia przeprowadzane były w formule stacjonarnej przez pracowników Regionalnego Punktu Kontaktowego i odbywały się w zarówno w Wałbrzychu jak i poza, w zależności od zgłoszonego zapotrzebowania. Tematyka szkoleń dotyczyła m.in.: podstawowych założeń Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027, ukierunkowania tematycznego trwających naborów, załączników do wniosku o dofinansowanie oraz propozycji projektowych. Szkolenia

stanowiły również doskonałą okazję do konsultacji przygotowywanych wniosków o dofinansowanie oraz propozycji projektowych.

Szkolenia odbyły się w następujących terminach:

- 07.03.2023 r. - Szkolenie w ramach celu szczegółowego 1.1 Większa gotowość i transgraniczna zdolność do radzenia sobie z zagrożeniami i katastrofami na pograniczu czesko-polskim związanymi ze zmianami klimatu.
- 24.03.2023 r. - Szkolenie w ramach celu szczegółowego 4.2 Pogłębianie więzi transgranicznych mieszkańców i instytucji pogranicza czesko-polskiego.
- 06.04.2023 r. - Szkolenie w ramach celu szczegółowego 2.1 Lepsze transgraniczne wykorzystanie potencjału turystyki zrównoważonej dla rozwoju gospodarczego pogranicza czesko-polskiego.
- 17.04.2023 r. - Międzynarodowa konferencja dotycząca polsko-czeskiej współpracy Gminy Radków.
- od 17.05.2023 r. do końca roku – cykl spotkań warsztatowo-konsultacyjnych Programu Interreg Czechy – Polska (szkolenia prowadzone były w formie warsztatów a ich zakres dostosowywany był do indywidualnych potrzeb uczestników).
- 24.08.2023 r. - Szkolenie we współpracy z Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich w Jeleniej Górze w zakresie trwających naborów.

We wskazanych szkoleniach wzięły udział 233 osoby.

- W dniach 11-12.09.2023 r. zorganizowano wizytę studyjną dla potencjalnych beneficjentów Programu ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów mało aktywnych w aplikowaniu o środki z Programu. Celem wizyty było zaprezentowanie efektów zrealizowanych projektów w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska, które przyczyniły się do rozwoju regionu. Wizyta stanowiła także doskonałą okazję do przekazania najważniejszych założeń Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027 wraz z harmonogramem naborów oraz zakresu wsparcia. W wizycie wzięło udział 13 przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i instytucji publicznych z obszaru wsparcia programu w województwie dolnośląskim.
- Pracownicy Regionalnego Punktu Kontaktowego brali również udział w spotkaniach organizowanych przez jednostki zewnętrzne, które miały na celu zwiększenie świadomości na temat wpływu środków Programu na codzienne życie mieszkańców.
 - 19.01.2023 r. - Szkolenie stacjonarne praktyczne/warsztatowe dla studentów Uniwersytetu Wrocławskiego. W szkoleniu wzięły udział 22 osoby.
 - 04.04.2023 r. - Udział w Dniu Kariery Akademii Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu oraz przygotowanie wykładu dla studentów pt. „Zatrudnienie w polsko-czeskich projektach transgranicznych” – w wykładzie uczestniczyło 14 osób.
 - 20.05.2023 r. - Szkolenie on-line dla studentów Uniwersytetu Wrocławskiego, poświęcone zaprezentowaniu dobrych praktyk Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska oraz ogólnych założeń Programu Interreg Czechy – Polska. Podczas spotkania omówiono także praktyczne aspekty przygotowania propozycji projektowej/wniosku projektowego. W szkoleniu wzięło udział 14 osób.
 - 22-24.09.2023 r. Udział w Dolnośląskim Festiwalu Zabytków Techniki. Podsumowanie polsko-czeskiego projektu „Zabytki przemysłowe pogranicza otwierają swe podwoje dla zwiedzających”. Wydarzenie stanowiło okazję do promocji efektów Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2024-2020.

Pozostałe działania promocyjne w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020 oraz Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027 zwiększające świadomość opinii publicznej na temat Programu i możliwości korzystania z efektów zrealizowanych projektów:

- Aktualizacja i optymalizacja strony internetowej www.ewt.dolnyslask.pl ze szczególnym uwzględnieniem promocji rezultatów projektu oraz promocją nowego okresu programowania. Celem działania była prezentacja dobrych praktyk Programu w regionie, korzyści ze współpracy z partnerami czeskimi oraz informowanie o możliwościach i zakresie wsparcia.
- Prezentacja wystawy o rezultatach projektów zrealizowanych przez dolnośląskich partnerów (banery 12 sztuk) m.in. podczas Konferencji Programów Interreg 2021-2027 na Dolnym Śląsku, podczas wizyty studyjnej oraz podczas organizowanych szkoleń.

- Emisja spotu promującego Program i jego rezultaty na obszarze Dolnego Śląska na telebimach należących do UMWD w celu zwiększenia świadomości opinii publicznej w zakresie efektów Programu i zrealizowanych projektów, inspiracja do realizacji projektów transgranicznych w ramach Programu Interreg Czechy – Polska.

Projekt Pomocy Technicznej – „WS Czechy”

Dotyczy delegowania do pracy we Wspólnym Sekretariacie w Ołomuńcu pracowników UMWD. Delegowani pracownicy realizują działania Wspólnego Sekretariatu zgodnie ze Strategią Komunikacji Programu w tym m.in.:

- Informacyjno-promocyjne w ramach Programu;
- Konsultacje, pomoc w nawiązywaniu partnerstw, szkolenia;
- Prowadzenie strony internetowej, profilu w mediach społecznościowych;
- Opracowanie materiałów informacyjno-promocyjnych;
- Współpraca przy działaniach organizowanych przez Podmioty Regionalne;
- Organizacja posiedzeń panelu ekspertów oraz Komitetu Monitorującego.

Źródła finansowania: 85% dofinansowania z EFRR, 10% z budżetu państwa, 5% wkładu własnego

Kwoty poniesionych wydatków w 2023 roku:

- „WS Czechy 2022-2023” – 533 876 zł;
- „Wdrażanie Czechy 2022-2023” – 515 272 zł.

„Jesteśmy z Wami – Razem dla Ukrainy” – projekt dolnośląsko-czeskiej współpracy transgranicznej realizowanej w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020

Projekt miał na celu zwiększenie intensywności współpracy polskich i czeskich instytucji na rzecz bezpośredniego wsparcia uchodźców z Ukrainy, którzy po agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę przybyli na polsko-czeskie pogranicze oraz stworzenie platformy do dyskusji i wypracowania mechanizmów rozwiązywania długofalowych aspektów kryzysów uchodźczych/migracyjnych.

Projekt był realizowany w okresie od VII 2022 r. do XII 2023 r. w międzynarodowym partnerstwie czterech instytucji, tj. Województwa Dolnośląskiego – Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Fundacji Ukraina oraz dwóch regionów czeskich - Kraju Libereckiego i Kraju Hradeckiego

W ramach budżetu Województwa Dolnośląskiego – UMWD, jako Partnera wiodącego projektu zrealizowano poniższe działania:

- Spotkania polsko-czeskich grup roboczych w czterech obszarach tematycznych - Rynek pracy, Opieka zdrowotna, Edukacja, Prawo i administracja, przy czym każda z grup spotkała się 3 razy na dwudniowych posiedzeniach. Członkowie/uczestnicy grup roboczych to praktycy. Osoby te albo zajmowały się organizacją pracy/zarządzaniem podczas kryzysu uchodźczego spowodowanego wojną w Ukrainie w swoich miejscach pracy lub bezpośrednio pracowały/pracują z uchodźcami;
- Seminarium podsumowujące;
- Spotkania zespołu projektowego;
- Zarządzanie projektem.

W wyniku spotkań grup roboczych opracowany został dokument pn. „Raport z prac grup roboczych” zawierający rekomendacje rozwiązań systemowych i transgranicznych mechanizmów skutecznego reagowania na potencjalne kryzysy migracyjne/uchodźcze mogące występować w przyszłości. Wypracowany Raport został przekazany Wojewodzie Dolnośląskiemu oraz Hetmanom Kraju Libereckiego i Kraju Hradeckiego, a także wszystkim uczestnikom grup roboczych - przedstawicielom różnych instytucji po polskiej i czeskiej stronie, które zetknęły/stykają się na co dzień z problematyką uchodźstwa/migracji. Ponadto dokument został wysłany do jednostek samorządu terytorialnego z obszaru wsparcia Programu Interreg Czechy - Polska, a także do Ministerstw: Zdrowia, Edukacji, Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji. Raport został również upubliczniony na stronie internetowej UMWD, w zakładce dot. Europejskiej Współpracy Terytorialnej (www.ewt.dolnyslask.pl). Projekt oferował kompleksową i wielokierunkową formę wsparcia osób uchodźczych oraz urzędów i instytucji zajmujących się kryzysem uchodźczym na polsko-czeskim pograniczu. Wśród działań projektowych zrealizowanych przez pozostałych Partnerów, skierowanych bezpośrednio do uchodźców, można wskazać m.in. doradztwo i konsultacje, kursy językowe (języka polskiego/czeskiego), działania integracyjno-adaptacyjne dla dzieci, działania edukacyjne w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Efekty projektu mogą stanowić ważny impuls na przyszłość i będą miały pozytywny wpływ na wprowadzanie zmian w systemach wsparcia dla uchodźców/migrantów oraz przyczynią się do ulepszania przyszłych inicjatyw pomocowych zarówno w Polsce jak i w Czechach. Potrzebne są rozwiązania systemowe, które pozwolą stawić czoła obecnym oraz przyszłym wyzwaniom i zmianom oraz umożliwią profesjonalne i „mądre” wsparcie potrzebujących.

Źródła finansowania: 85% współfinansowanie ze środków UE – EFRR, 15% środki BWD.

Kwota poniesionych wydatków w 2023 roku: 763 837 zł.

Współpraca transgraniczna – Program Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2021-2027

- Udział w pracach Komitetu Monitorującego Program;
- Koordynacja oceny zgodności projektów ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego w ramach oceny merytorycznej;
- Udział w pracach nad perspektywą UE 2027+ we współpracy ze stroną rządową oraz partnerami zagranicznymi;
- Regionalne działania promujące Program na terenie województwa dolnośląskiego poza strategią komunikacji Programu finansowane ze środków budżetu województwa dolnośląskiego (zakres w zależności od dostępności środków), w tym:
 - regionalna strona internetowa Programów Interreg/EWT (www.ewt.dolnyslask.pl), ze specjalną zakładką dedykowaną Programowi INTERREG PL-SN (promowanie oraz rozpowszechnianie informacji dot. Programu);
 - promocja rezultatów projektów współpracy PL-SN z udziałem partnerów z obszaru województwa dolnośląskiego,
 - organizacja konferencji regionalnej dedykowanej Programom Interreg 2021-2027 wdrażanym na Dolnym Śląsku (02.03.2023 r., ponad 100 uczestników).

Współpraca transnarodowa i międzyregionalna – Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego, Program Interreg Europa 2021-2027

- Udział w pracach Komitetu Konsultacyjnego Programów Współpracy Transnarodowej i Międzyregionalnej, w tym:
 - wkład regionalny do polskiego stanowiska odnośnie oceny i wyboru projektów w ramach prac międzynarodowych Komitetów Monitorujących Programy,
 - udział w przygotowaniu polskiego stanowiska w zakresie dokumentów strategicznych i wdrożeniowych Programów;
- Regionalne działania informacyjno-promocyjne Programów na terenie województwa dolnośląskiego we współpracy z Krajowym Punktem Kontaktowym Programów Transnarodowych i Międzyregionalnych, w tym:
 - organizacja regionalnej konferencji Programów Interreg 2021-2027 na Dolnym Śląsku, która odbyła się we Wrocławiu, 2 marca 2023 r. W konferencji uczestniczyło 106 osób, miała ona na celu przygotowanie dolnośląskich instytucji i organizacji do udziału w trzecich naborach projektów w ramach programów współpracy transnarodowej i międzyregionalnej,
 - regionalna strona internetowa Programu – w 2023 r. 62 newsy,
 - mailing wśród instytucji i organizacji w regionie zainteresowanych współpracą międzynarodową – w 2023 r. 7 newsletterów,
 - promocja rezultatów projektów z udziałem partnerów z obszaru województwa dolnośląskiego,
 - usługi informacyjne dla jednostek zainteresowanych w regionie współpracą transnarodową i międzyregionalną,
 - promocja oferty webinarów dla Wnioskodawców i spotkań networkingowych w celu nawiązywania kontaktów na potrzeby realizacji projektów, organizowanych przez Wspólne Sekretariaty Programów,
 - współpraca z Krajowym Punktem Kontaktowym przy organizacji webinarów informacyjnych Programów dla polskich Partnerów Projektów w celu przygotowania do udziału w naborach – w 2023 r. 5 spotkań online, w których wzięło udział 179 uczestników z Dolnego Śląska oraz 2 spotkania w formule wydarzenia na miejscu, w których wzięło udział 33 uczestników z Dolnego Śląska,
 - rozpowszechnianie w regionie informacji o naborach projektów – w 2023 r. 4 zakończone nabory, w którym złożono 20 projektów z udziałem 27 partnerów z Dolnego Śląska,

- działania wspierające nawiązywanie partnerstw projektowych w regionie zwłaszcza w ramach platform poszukiwania partnerów,
- działania w celu popularyzacji w regionie programów transnarodowych i międzyregionalnych,
- udział w spotkaniach koordynacyjnych z Krajowym Punktem Kontaktowym,
- współpraca z Regionalnymi Punktami Kontaktowymi prowadzonymi przez pozostałe województwa,
- promocja ogólnoeuropejskiej platformy e-learningowej polityk rozwoju regionalnego.

Stan realizacji Programów transgranicznych 2021-2027 na dzień 31.12.2023 r.

Program EWT/ INTERREG	Alokacja środków EFRR (w mln EUR)	Zatwierdzone projekty			
		Ilość		Wartość dofinansowania z EFRR (w mln EUR)*	
		Ogółem	Z udziałem partnerów z obszaru województwa dolnośląskiego, w tym UMWD i jednostek organizacyjnych Województwa Dolnośląskiego	Ogółem	Z udziałem partnerów z obszaru województwa dolnośląskiego, w tym UMWD i jednostek organizacyjnych Województwa Dolnośląskiego
PROGRAM INTERREG CZECHY – POLSKA 2021- 2027	167,14	17	13	46,65	38,39
PROGRAM WSPÓŁPRACY INTERREG POLSKA – SAKSONIA 2021- 2027	60,28	15	13	18,44	16,50
Razem	227,42	32	26	65,09	54,89

*Zgodnie z zasadami Programów EWT/ INTERREG wartość dofinansowania z EFRR w odniesieniu do całości projektu z oddziaływaniem na wszystkich partnerów zaangażowanych w projekt.

Stan realizacji programów współpracy transnarodowej i międzyregionalnej Interreg na dzień 31.12.2023 r.

Program EWT/ INTERREG	Realizowane projekty			
	Ilość		Wartość dofinansowania z EFRR (w mln EUR)	
	Z udziałem partnerów z obszaru województwa dolnośląskiego	Z udziałem Województwa Dolnośląskiego	Projekty z udziałem partnerów z obszaru województwa dolnośląskiego	Bezpośrednio dla partnerów z obszaru województwa dolnośląskiego
PROGRAM INTERREG EUROPA ŚRODKOWA 2021-2027	5	1	9,4	0,9
PROGRAM INTERREG REGION MORZA BAŁTYCKIEGO 2021-2027	4	2	8,1	0,6
PROGRAM INTERREG EUROPA 2021-2027	2	0	2,4	0,3
RAZEM	11	3	19,9	1,8

Organizacja, przeprowadzenie i obsługa warsztatów dla członków Regionalnego zespołu roboczego ds. SRWD 2030+

Wydział Rozwoju Regionalnego

Spotkania warsztatowe odbyły się w dn. 23 października oraz 20 listopada 2023 r. w ramach przedsięwzięcia „Organizacja, przeprowadzenie i obsługa warsztatów dla członków Regionalnego zespołu roboczego ds. SRWD 2030+” realizowanego przez firmę 4CF na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego i były elementem procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030+. Celem warsztatu 1. było wypracowanie wstępnej listy rekomendacji dla Województwa Dolnośląskiego w zakresie mitygacji ryzyk/ maksymalizacji szans (innowacyjnych, skutecznych i możliwych do realizacji w przyjętym horyzoncie czasowym

2030+) w podziale na obszary tematyczne z uwzględnieniem aspektów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego. W trakcie warsztatów wypracowano propozycje:

- Listy kluczowych międzyobszarowych szans i ryzyk stanowiących konsekwencje aspektów 6 megatrendów,
- Listy szans i zagrożeń dla Województwa Dolnośląskiego w perspektywie 2030+ (do 2050) wraz z ich konsekwencjami pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia w podziale na obszary tematyczne z uwzględnieniem aspektów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego,
- Listę rekomendacji dla Województwa Dolnośląskiego umożliwiającą mitygację ryzyk/maksymalizację szans (innowacyjnych, skutecznych i możliwych do realizacji w przyjętym horyzoncie czasowym) w podziale na obszary tematyczne z uwzględnieniem aspektów: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Cel drugiego warsztatu, realizowanego w ramach projektu, był dwójaki i obejmował:

- wypracowanie propozycji celów strategicznych i operacyjnych, przedsięwzięć strategicznych i obszarów strategicznej interwencji, a także rezultatów oraz kluczowych wskaźników osiągnięcia celów i działań w podziale na obszary tematyczne z uwzględnieniem aspektów społecznego, gospodarczego i przestrzennego;
- zebranie i uwspólnienie propozycji modyfikacji zapisów aktualnej wizji i misji województwa.

Rezultaty wypracowane przez każdą grupę tematyczną w toku drugiego warsztatu obejmowały:

- cele strategiczne,
- cele operacyjne,
- przedsięwzięcia strategiczne (kluczowe działania),
- rezultaty planowanych działań,
- proponowane wskaźniki osiągnięcia celów i działań.

Ponadto zebrano i oceniono propozycje modyfikacji zapisów wizji i misji województwa dolnośląskiego oraz zidentyfikowano rekomendowane obszary strategicznej interwencji.

Wyniki prac warsztatowych poddane zostaną dalszej analizie w toku prac nad aktualizacją SRWD 2030+.

Kwota poniesionych wydatków: 135 300 zł

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Konferencja „Dolny Śląsk 2020+ – szanse rozwojowe regionu”

Wydział Rozwoju Regionalnego

W dniu 13 czerwca 2023 r. w Wałbrzychu, z inicjatywy Wicemarszałka Województwa Dolnośląskiego Grzegorza Macko odbyła się konferencja pn. „Dolny Śląsk 2020+ – szanse rozwojowe regionu”. Wydarzenie zostało objęte honorowym patronatem Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego oraz honorowym patronatem Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Celem konferencji było określenie priorytetów rozwojowych Dolnego Śląska w kontekście wyzwań polityki krajowych i europejskich. Podczas wydarzenia odbyła się dyskusja w ramach dwóch paneli tematycznych:

1. Nowe wyzwania i kierunki rozwoju województwa dolnośląskiego 2030+. Rola Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w rozwoju subregionu wałbrzyskiego,
2. Energetyczne i gospodarcze wykorzystanie technologii wodorowych.

Poruszone zostały m.in. zagadnienia dotyczące rozpoczęcia wdrażania Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w województwie dolnośląskim, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. Omówiona została kwestia rozpoczęcia prac nad nową Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030+ w kontekście zmian społeczno-gospodarczych, które zaszły w Polsce, Europie i na świecie od momentu uchwalenia we wrześniu 2018 r. obecnie obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, a także w kontekście zmian formalno-prawnych związanych z nowelizacją ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zmierzających do zintegrowania planowania strategicznego z planowaniem przestrzennym oraz w kontekście opracowywania nowej Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 oraz innych istotnych dokumentów strategicznych i wdrożeniowych szczebla regionalnego i krajowego. Dodatkowo poruszono temat koncepcji dolin wodorowych i wizji rozwoju energetyki w oparciu o zielone źródła, transformacji przemysłu w kierunku zielonych technologii, trigeneracja – nowe technologie produkcji energii elektrycznej, cieplej i chłodu, magazynowanie energii elektrycznej.

Kwota poniesionych wydatków: 35 300 zł

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Regionalne Forum Terytorialne

Wydział Rozwoju Regionalnego

W 2023 r. odbyła się jedna konsultacja z członkami Regionalnego Forum Terytorialnego – celem prezentacji założeń oraz wydania opinii dla dokumentu wykonawczego SRWD 2030 – „Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku w 2024 r. Zastępca Przewodniczącego Regionalnego Forum Terytorialnego, działając zgodnie z § 5 Regulaminu Pracy Regionalnego Forum Terytorialnego, skorzystał z przewidzianego trybu udzielenia pisemnej akceptacji, bez konieczności zwoływania posiedzenia. Opiniowanie dokumentów przez RFT było poprzedzone wydaniem opinii przez Komitet Koordynujący ds. SRWD 2030, składający się z przedstawicieli departamentów UMWD oraz jednostek zaangażowanych w proces realizacji polityki regionalnej województwa.

Inwestycje i działania na rzecz Odrzańskiej Drogi Wodnej

Wydział Rozwoju Regionalnego

Transport wodny śródlądowy

Przez obszar województwa dolnośląskiego przepływa Odrzańska Droga Wodna o międzynarodowym oznaczeniu E-30, stanowiąca jedyny w Polsce szlak wodny zdalny do uprawiania profesjonalnej żeglugi śródlądowej. Odra z jej równoleżnikowymi kanałowymi powiązaniami z siecią dróg wodnych Europy Zachodniej, pozwala na dostęp do portów, nabrzeży i infrastruktury towarzyszącej, w szczególności do zespołu portów morskich Szczecin - Police - Świnoujście.

Transport wodny śródlądowy odgrywa obecnie niewielką rolę w przewozach towarowych oraz gospodarce regionu. W przewozach osób jego rola ogranicza się do turystyki wodnej, a lokalnie – występuje on jako transport uzupełniający do transportu samochodowego.

W 2023 r. na terenie Dolnego Śląska realizowano m.in. następujące zadania:

- Uczestnictwo przedstawiciela Wydziału w bieżących pracach Zespołu ds. Żeglugi na Odrze;
- Uczestnictwo w posiedzeniach Komitetu konsultacyjnego Dorzecza Odry, w tym analiza dokumentów projektu aktualizacji Programu planowanych inwestycji w gospodarce wodnej PGW Wody Polskie oraz Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030;
- Promocja żeglugi na rzece Odrze m.in. poprzez uczestnictwo w obchodach Dni Marynarzy Rzecznych;
- Bieżące śledzenie postępów modernizacji Odrzańskiej Drogi Wodnej i dostępności/ udostępniania obiektów hydrotechnicznych dla żeglugi i turystyki wodnej;
- Współpracowano z Wodami Polskimi - Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej we Wrocławiu w tym zakresie.

Prezydencja w Konwencie Marszałków Województw Rzeczypospolitej Polskiej w drugim półroczu 2023 r.

Wydział Rozwoju Regionalnego

W związku z przejściem od 1 lipca 2023 r. przez Województwo Dolnośląskie przewodnictwa w Konwencie Marszałków Województw RP zorganizowano 2 dwudniowe posiedzenia dla Zespołu Eksperskiego ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej ZW RP (ZEEiKPS) i Grupy Roboczej ds. EFS:

- w dniach 14-15 września 2023 r. w Karpaczu,
- w dniach 28-29 listopada 2023 r. we Wrocławiu,

oraz posiedzenie Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji:

- w dniach 20-22 września 2023 r. we Wrocławiu.

Zespół Eksperski ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej ZW RP to gremium opiniotwórczo-doradcze działające przy Konwencie Marszałków i Związku Województw RP, składające się z przedstawicieli wszystkich Urzędów Marszałkowskich w Polsce, natomiast jako goście i eksperci są także zapraszani m.in. przedstawiciele strony rządowej. Zespół odpowiada za opiniowanie dokumentów strategicznych i operacyjnych związanych z realizacją polityki rozwoju regionalnego i rozwoju kraju na szczeblu krajowym i unijnym, a także dokumentów związanych z realizacją polityki spójności Unii Europejskiej (rozporządzenia, wytyczne, analizy, inne dokumenty operacyjno-wdrożeniowe). Ponadto Zespół zajmuje się przygotowaniem i opiniowaniem stanowisk Konwentu Marszałków oraz stanowisk Związku Województw.

W ramach I Posiedzenia Zespołu Eksperskiego ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej ZW RP (ZEEiKPS) w dniach 14-15 września 2023 r. w Karpaczu omówiono m.in. organizację pracy w związku z kształtowaniem

przyszłej polityki spójności po 2027 roku, stan prac nad aktualizacją krajowych dokumentów strategicznych związanych z rozwojem regionalnym, projekt Stanowiska Konwentu Marszałków Województw RP w sprawie wzmocnienia roli i znaczenia regionalnej polityki przestrzennej w systemie prowadzenia polityki rozwoju kraju. Poruszono również zagadnienia związane z zamykaniem perspektywy 2014-2020, w tym finansowaniem kosztów związanych z zamykaniem Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Podczas dwudniowych obrad II Posiedzenia omówiono m.in. kwestie związane z wdrażaniem programów regionalnych w perspektywie finansowej 2021-2027. Dyskutowano również na temat toczących się na poziomie Unii Europejskiej prac nad przyszłością Polityki Spójności, w tym o możliwościach władz regionalnych do włączenia się do tych prac. Natomiast przedstawiciele Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej omówili stan prac nad aktualizacją krajowych dokumentów strategicznych związanych z rozwojem regionalnym, w tym nad założeniami do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

W posiedzeniach **Grupy Roboczej ds. EFS przy Konwencie Marszałków Województw RP** udział wzięli członkowie Grupy – przedstawiciele Urzędów Marszałkowskich i ich jednostek organizacyjnych oraz przedstawiciele administracji rządowej (Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i administracji).

Podczas I posiedzenia omówiono m.in. tematy dotyczące koordynacji projektów EFS+ z FAMI, doświadczeń z Centrum Integracji Cudzoziemców, uproszczonych metody rozliczania projektów, próby projektów do kontroli, projektów sieci EURES realizowanych przez WUP, dokumentów poświadczających kwalifikowalność uczestników projektów, wkładu niepieniężnego, Karty Praw Podstawowych i zasady niedyskryminacji.

W trakcie II Posiedzenia Grupy Roboczej ds. EFS omówiono takie kwestie związane z realizacją projektów dofinansowanych z EFS+ w ramach programów regionalnych, jak temat zamykania perspektywy finansowej 2014-2020, VAT i pomoc de minimis w projektach partnerskich; Lokalne Grupy Działania i RLKS, wsparcie w zakresie POZ i AOS; projekty grantowe – rozliczanie i zakres projektów, wątpliwości dot. LWK, czy zagadnienia dot. SOWA EFS.

Regionalne Forum Inteligentnych Specjalizacji przy Konwencie Marszałków jest międzyregionalną platformą wymiany doświadczeń i informacji oraz upowszechniania dobrych praktyk w zakresie problematyki inteligentnych specjalizacji. W II połowie 2023 r. gospodarzem Konwentu Marszałków, a co za tym idzie również Regionalnego Forum Inteligentnych Specjalizacji było województwo dolnośląskie.

Pierwszego dnia, 20 września, uczestnicy spotkania poświęcili czas na dyskusję związaną z monitorowaniem warunkowości podstawowej w ramach 1 celu polityki spójności: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz łączności cyfrowej (CP1). Kluczowym zagadnieniem było wypracowanie wspólnego stanowiska regionów w kontekście sprawozdawania się Komisji Europejskiej z utrzymywania spełnienia warunku. W dyskusji wzięli także udział przedstawiciele Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Następnego dnia odbyła się sesja tematyczna poświęcona realizacji procesu przedsiębiorczego odkrywania w regionach w perspektywie finansowej 2021-2027. Podczas tej sesji prelegenci reprezentujący Województwo Dolnośląskie, Województwo Małopolskie i Województwo Mazowieckie przedstawili swoje innowacyjne projekty i inicjatywy.

W drugiej części spotkania skoncentrowano się na tematyce, która dotyczyła inicjatyw wspierających innowacyjność na szczeblu centralnym w perspektywie finansowej 2021-2027, szczególnie w kontekście współpracy z regionami. Stosowne prezentacje zostały wygłoszone przez przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej i Ministerstwa Rozwoju i Technologii. Sesja ta stanowiła platformę do wymiany doświadczeń i inspiracji, a także wiedzy o przyszłych możliwościach współpracy z organami administracji rządowej.

Ostatniego dnia, 22 września, uczestnicy mieli okazję odbyć wizytę studyjną w zlokalizowanym na wrocławskich Stabłowicach Polskim Ośrodku Rozwoju Technologii PORT Sieć Badawcza Łukasiewicz, gdzie zapoznali się z historią i profilem działalności placówki, innowacyjnymi rozwiązaniami i projektami w dziedzinie nauki i technologii oraz profesjonalnym sprzętem i wyposażeniem, którymi ośrodek może się pochwalić.

Forum było nie tylko okazją do wymiany wiedzy i doświadczeń, ale także do budowania współpracy i kształtowania przyszłości innowacyjności w Polsce.

Kwota poniesionych wydatków (RFIS): 39 667,20 zł.

Kwota poniesionych wydatków (ZEEiKPS oraz Grupa EFS): 223 700,00 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Wydarzenia wspierające rozwój gospodarczy organizowane/ współorganizowane przez Wydział

Wydział Rozwoju Regionalnego

Kongres Firm Rodzinnych

Współorganizowano VI edycję Kongresu, która odbyła się 6 czerwca 2023 r. we Wrocławskim Centrum Kongresowym Hali Stulecia pod hasłem „**Znaleźć energię**”. Kongres stanowił platformę dla przedsiębiorców rodzinnych województwa dolnośląskiego, dzięki której mogli podzielić się swoimi doświadczeniami, nawiązać nowe kontakty, czerpać inspiracje do rozwoju firm oraz korzystać z wiedzy specjalistów, reprezentujących instytucje dostarczające rozwiązania dla biznesu rodzinnego. Organizatorem wiodącym wydarzenia był Uniwersytet WSB Merito Wrocław. Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego Cezarego Przybylskiego. Podczas wydarzenia odbyły się sesje tematyczne i panele dyskusyjne poświęcone m.in. sukcesji, fundacji rodzinnej, trendom, współpracy, zrównoważonemu rozwojowi oraz energii przyszłości. Nowością była debata specjalna pt. „Przyszłość firm rodzinnych. Wystarczy nie przeszkadzać, czy należy wspierać” z udziałem przedstawicieli ogólnopolskich i dolnośląskich organizacji reprezentujących firmy rodzinne oraz przedsiębiorców. Kongres Firm Rodzinnych jest wspólnym dziełem środowiska biznesowego, samorządowego i akademickiego na Dolnym Śląsku.

Kwota poniesionych wydatków: 15 498,00 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Spotkania biznesowe

W 2023 r. przeprowadzono cykl spotkań w formie śniadań biznesowych z udziałem przedstawicieli sektora przedsiębiorstw reprezentujących regionalne środowiska MŚP z Dolnego Śląska. Odbyło się 9 spotkań w powiatach: wałbrzyskim, świdnickim, kłodzkim, dzierzoniowskim i ząbkowickim. Celem spotkań było przekazanie informacji o funduszach europejskich i innych rodzajach pomocy dla prowadzenia biznesu. Przedsiębiorcy otrzymali informację na temat wsparcia inwestycyjnego dla MŚP w formie dotacji w subregionie wałbrzyskim, które realizuje Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca oraz regionalne instytucje finansowe.

Kwota poniesionych wydatków: 97 017,48 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Konkurs "Dolnośląski Gryf - Nagroda Gospodarcza", Edycja XX 2023 r.

Współorganizowano XX edycję konkursu. Sfinansowano oprawę artystyczną, w trakcie uroczystego wręczenia nagród "Dolnośląski Gryf - Nagroda Gospodarcza". Konkurs przeznaczony jest dla przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego z Dolnego Śląska. Podczas Wielkiej Gali, która odbyła się 23 października 2023 r. w Narodowym Forum Muzyki we Wrocławiu, wręczono statuetki Laureatom **konkursu**. Nagroda Gospodarcza - Dolnośląski Gryf promuje i nagradza najważniejsze osiągnięcia gospodarcze regionu. Kapituła w składzie której jest Marszałek Województwa Dolnośląskiego Cezary Przybylski, przyznała nagrody w 7 kategoriach:

1. Firma wspierająca rozwój pracowników,
2. Dolnośląski Produkt Roku,
3. Lider/ka biznesu,
4. Samorząd przyjazny biznesowi,
5. Wschodząca gwiazda biznesu,
6. Zielona Transformacja,
7. Współpraca nauki i biznesu

Podczas Wielkiej Gali Biznesu dodatkowo wręczono trzy Gryfy Dwudziestolecia dla największych osobowości biznesu, nauki i samorządu oraz sześć wyróżnień dla patronów, którzy najdłużej wspierają Konkurs.

Wydarzenie od 2010 roku współorganizowane jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Głównym organizatorem jest Zachodnia Izba Gospodarcza – Pracodawcy i Przedsiębiorcy.

Kwota poniesionych wydatków: 50 000,00 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

XV Polsko-Saksońskie Forum Gospodarcze

Polsko-Saksońskie Forum Gospodarcze jest cyklicznym wydarzeniem wspierającym i stymulującym rozwój współpracy gospodarczej między Dolnym Śląskiem i Saksonią jako regionami partnerskimi. Piętnasta edycja tego wydarzenia została zorganizowana w Dreźnie podczas targów Clean Hydrogen Convention i dotyczyła rozwoju branży wodorowej w obu regionach. Było to wspólne przedsięwzięcie Województwa Dolnośląskiego i Wolnego Państwa Saksonia. Forum zostało otwarte przez Martina Duliga, Ministra Gospodarki, Pracy i Transportu Wolnego Państwa Saksonia oraz dr Marka Obrębalskiego, Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. W ramach programu prelekcje wygłosili przedsiębiorcy i przedstawiciele instytucji publicznych obu krajów, prezentujący poziom zaawansowania oraz perspektywy rozwoju przedsięwzięć wodorowych. Podsumowanie wydarzenia stanowił panel dyskusyjny pt. „Gospodarka wodorowa w polsko-saksońskim dialogu: potencjał i perspektywy współpracy”. Uczestnicy mieli także możliwość zwiedzenia z przewodnikiem targów Clean Hydrogen Convention, na których prezentowały się głównie niemieckie przedsiębiorstwa oraz inne instytucje, np. uniwersytety, przedsiębiorstwa komunalne, IOB z branży wodorowej.

Kwota poniesionych wydatków: 4 907,53 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Kongres Energetyczny

Przedstawiciele Departamentu Gospodarki wzięli udział w organizacji IX Edycji Kongresu Energetycznego „Transformacja Energetyczna sposobem na wyjście z kryzysu”, poprzez wsparcie merytoryczne DISE oraz współudział w organizacji uroczystej kolacji (usługa cateringowa). Uroczysta kolacja odbyła się dla 80 uczestników VIP, IX Edycji Kongresu Energetycznego, w dniu poprzedzającym Kongres, tj. 26.09.2023 r. w Hydropolis we Wrocławiu.

Kongres Energetyczny DISE stanowi cenione, międzynarodowe forum dyskusji o najważniejszych wyzwaniach dla polskiej energetyki. Wydarzenie odbywa się co roku z udziałem wybitnych postaci sektora energetycznego z Polski i zza granicy, polityków, top managerów i naukowców. Podczas dwóch dni Kongresu, interdyscyplinarne grono ekspertów poszukiwało najlepszych rozwiązań dla osiągnięcia celów transformacji energetycznej i zapewnienia bezpieczeństwa systemu energetycznego.

Kwota poniesionych wydatków: 17 440,00 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Realizacja zadań publicznych z zakresu działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości z dziedziny efektywności energetycznej regionu

Wydział Rozwoju Gospodarczego

W ramach ogłoszonego otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego z zakresu działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości z dziedziny efektywności energetycznej regionu zrealizowane zostało 1 zadanie publiczne na łączną kwotę dotacji **56 130 zł**:

„Organizacja cyklu warsztatów z zakresu poszerzania świadomości oraz wzmacniania wiedzy na temat Funduszu Sprawiedliwej Transformacji i możliwości realizacji projektów w ramach tego Funduszu” – zadanie zrealizowane w obrębie powiatów subregionu wałbrzyskiego: ząbkowski, kłodzki, świdnicki, dzierzoniowski, wałbrzyski (miasto i powiat). W ramach zadania w okresie od X do XI 2023 r. przeprowadzono 5 profilowych warsztatów szkoleniowo-doradczych, adresowanych do przedstawicieli trzech grup odbiorców: JST, MŚP i dużych firm na temat efektywności energetycznej, rozwiązań energetyki odnawialnej oraz źródeł finansowania projektów w obszarze EE i OZE.

Zadanie zrealizowane przez Stowarzyszenie „Wolna Przedsiębiorczość”.

Kwota poniesionych wydatków: 56 130,00 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Forum Inteligentnych Specjalizacji

Wydział Rozwoju Regionalnego

Na zaproszenie Komisji Europejskiej i sekretariatu S3 CoP przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego uczestniczyli w dniach 28-29.11.2023 r. w dwudniowej konferencji poświęconej tematyce inteligentnych specjalizacji w regionach europejskich. Na dwudniowym wydarzeniu, które odbyło się w Barcelonie, uczestnicy mieli okazję zapoznać się ze stanowiskiem Komisji Europejskiej w sprawie realizacji programów i inicjatyw w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 wspierających innowacyjny rozwój w Europie bazujących na koncepcję inteligentnych specjalizacji krajowych i regionalnych.

Spotkanie było również okazją do wymiany opinii i poglądów pomiędzy osobami reprezentującymi instytucje unijne i regionalne działające w obszarze innowacji i rozwoju gospodarczego w oparciu o ideę inteligentnych specjalizacji. Podczas pierwszego dnia konferencji uczestnicy mogli uczestniczyć w dyskusji poświęconej roli europejskiego sektora B+R w dynamicznie zmieniającym się świecie. Podczas sesji przedstawione zostały nowe

narzędzia i programy przygotowane przez Komisję Europejską w perspektywie finansowej 2021-2027 służące jeszcze lepszej integracji europejskich regionów i europejskiego sektora B+R. Przedstawiono pierwsze wnioski i plany na najbliższą przyszłość związaną z implementacją Regionalnych Dolin Innowacji (RIV) oraz tzw. Tematycznych Platform S3.

Podczas dwóch bloków, w łącznie ośmiu prowadzonych równolegle sesji, przedstawiono doświadczenia w implementacji strategii inteligentnych specjalizacji w tak różnych obszarach jak: transformacja przemysłowa, Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO), międzyregionalna współpraca, monitoring i ewaluacja regionalnych strategii, dyfuzja innowacji, wsparcie i udoskonalenie regionalnych systemów badań i innowacji, zarządzanie strategią inteligentnych specjalizacji, wspieranie współpracy międzyregionalnej za pośrednictwem platform tematycznych S3 i partnerstw tematycznych na rzecz inteligentnych specjalizacji (TSSP).

Podczas drugiego dnia konferencji przedstawiciele regionu katalońskiego podzielili się z pozostałymi uczestnikami wydarzenia swoimi doświadczeniami w implementacji ich regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji. W dwóch równolegle prowadzonych sesjach przedstawiciele regionu i gmin katalońskich przedstawili dwa pilotażowe projekty wpisujące się w regionalną strategię inteligentnych specjalizacji. Pierwszy projekt prowadzony był przez region Lleida. Projekt dotyczył wyzwania, jakim jest wyludnienie obszarów wiejskich poprzez inteligentną specjalizację opartą na biogospodarce. Drugi projekt realizowany był w gminie Manresa i dotyczył wyzwania, jakim jest starzenie się społeczeństwa i sprostania temu wyzwaniu poprzez realizację innowacyjnych i kompleksowych działań wpisujących się w inteligentną specjalizację dot. życia wspomaganego technologią.

ERRIN

Wydział Rozwoju Regionalnego

Sieć ERRIN, z siedzibą w Brukseli, powstała w 2001 roku i jest dynamicznie rozwijającą się organizacją, zrzeszającą ponad 120 podmiotów, w tym ponad 110 regionów europejskich. Jej działalność skupia się na ułatwianiu wymiany wiedzy i doświadczenia oraz służy nawiązywaniu wspólnych działań i partnerstw projektowych w celu wzmocnienia potencjału badawczego i innowacyjnego swoich członków. Poprzez angażowanie się w dyskusję z instytucjami europejskimi, sieć ERRIN stara się również wywierać wpływ na poszczególne polityki unijne w celu ich lepszego dostosowania do potrzeb regionalnych. Regularne spotkania członków sieci w ramach tematycznych grup roboczych oraz kluczowych z punktu widzenia ich interesów wydarzeniach (zarówno w Brukseli, jak i regionach partnerskich) służą głównie wymianie dobrych praktyk, organizacji wspólnych wydarzeń oraz budowaniu partnerstw międzynarodowych na rzecz inicjatyw projektowych. W ramach Europejskiej Sieci Współpracy Regionów w zakresie Badań i Innowacji funkcjonuje obecnie 15 grup tematycznych. Województwo Dolnośląskie uczestniczy aktywnie w pracach grupy Smart Specialisation.

W I połowie 2023 r. we współpracy merytorycznej z przedstawicielami sieci ERRIN, NCBiR oraz Business & Science Poland zorganizowano dwa wyjazdy zagraniczne dla osób odpowiedzialnych za współpracę nauki i biznesu oraz transfer technologii na Dolnym Śląsku – „European Space Conference” dla przedstawicieli branży aerospace i „Industry 4.0. Ensuring technological progress” dla przedstawicieli branż zainteresowanych cyfrowym rozwojem technologicznym.

Przynależność do Stowarzyszenia „Dolnośląska Dolina Wodorowa”

Wydział Rozwoju Regionalnego

25 lutego 2022 r. w Centrum Konferencyjnym Wrocławski Park Przemysłowy została powołana Dolnośląska Dolina Wodorowa. Celem Stowarzyszenia „Dolnośląska Dolina Wodorowa” jest wspieranie rozwoju gospodarki wodorowej, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru województwa dolnośląskiego oraz województw sąsiadujących z tym regionem. „Dolnośląska Dolina Wodorowa” poprzez swoje działania propaguje postawy proekologiczne, zwłaszcza wśród przedsiębiorców i społeczności lokalnych. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego jest członkiem wspierającym Stowarzyszenie.

Kwota poniesionych wydatków: 77 500 zł (wpisowe oraz składka członkowska).

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji

Wydział Rozwoju Regionalnego

30 czerwca 2021 r. Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2021/1056 z 24 czerwca 2021 r. ustanowiony został Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Określono, że regiony w celu uzyskania funduszy na wsparcie sprawiedliwej transformacji, realizowanej m.in. w wymiarze łagodzenia społecznych i gospodarczych skutków odejścia od gospodarki opartej na paliwach kopalnych, muszą przygotować Terytorialne Plany Sprawiedliwej Transformacji (TPST). W przypadku Dolnego Śląska jako obszar wymagający

specjalnej interwencji w ramach FST, KE wskazała subregion wałbrzyski dla którego przygotowano TPST, zatwierdzony przez KE w grudniu 2022 r.

W roku 2023 skoncentrowano się na działaniach koordynacyjnych, informacyjnych i wspierających wszystkich interesariuszy zaangażowanych w proces rozwoju subregionu w aspekcie sprawiedliwej transformacji. Dokonano aktualizacji listy członków Grupy Roboczej ds. FST, obecnie składającej się z 78 podmiotów. Zorganizowano dwa spotkania Grupy Roboczej. Spotkanie w formule on-line, współorganizowane z JASPERS Networking Platform, dotyczyło zasad korzystania z pomocy państwa w kontekście projektów współfinansowanych z FST. Drugie spotkanie zorganizowano w Boguszowie-Gorcach i zostało ono poświęcone terenom pokopalnianym należącym do Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. oraz możliwym sposobom ich rewitalizacji z wykorzystaniem środków FST.

Przedstawiciele UMWD uczestniczyli w dwóch posiedzeniach Just Transition Platform – sieci współpracy wspomagającej wdrażanie FST (Bruksela i Karlsruhe). Na drugim spotkaniu delegacji przewodniczył Wicemarszałek Grzegorz Macko. Wypracowano wówczas deklarację o potrzebie utrzymania wsparcia dla regionów objętych procesem sprawiedliwej transformacji po 2027 r., popartą przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego. Urząd Marszałkowski przyłączył się również do działań, których celem było przesunięcie perspektywy wydatkowania wszystkich środków z FST do 2029 r. Rozpoczęto także przygotowania do opracowania projektu pt. „Wsparcie implementacji Funduszu Sprawiedliwej Transformacji na terenie subregionu wałbrzyskiego”, przedsięwzięcia wspierającego realizację działań współfinansowanych z FST.

Kolejnym elementem służącym wdrażaniu TPST była realizacja międzynarodowego projektu JTPeers Exchange, który ma na celu rozwijać wymianę pomysłów i wiedzy pomiędzy różnymi regionami UE w zakresie wspierania procesów sprawiedliwej transformacji. Przedsięwzięcie to zainicjowała Komisja Europejska, a do edycji w 2023 r. zakwalifikowano również Dolny Śląsk, który został w ramach projektu powiązany z regionem Zasavje w Słowenii. Region ten również jest w trakcie procesu sprawiedliwej transformacji, rekultywuje teren po dużej, wygaszonej kopalni odkrywkowej węgla (kopalnia Trbovlje-Hrastnik). Podczas wizyty dolnośląskiej delegacji w Słowenii przeprowadzono szereg rozmów oraz wizyt studyjnych. W agendzie znalazły się tematy dotyczące m.in. wspólnot energetycznych, specjalnych stref ekonomicznych oraz rozwoju przedsiębiorczości. Zebrana wiedza i doświadczenie mogą przysłużyć się efektywnemu wdrażaniu środków z FST na terenie Subregionu Wałbrzyskiego.

Kwota poniesionych wydatków: 2520,00 zł.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Przygotowywanie opinii dla Zarządu Województwa w zakresie planowania energetycznego

Wydział Rozwoju Regionalnego

W 2023 roku Zarząd Województwa Dolnośląskiego wydał 12 opinii w zakresie projektów założeń, z czego 11 pozytywnych dla wnioskujących gmin oraz dla jednej gminy pozytywnie w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami i negatywnie w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa.

Działania ewaluacyjne i programowe dot. RPO WD 2014-2020 oraz FEDS 2021-2027

Wydział Rozwoju Regionalnego

I. Spotkania informacyjne dla potencjalnych beneficjentów

Zadanie dot. organizacji spotkań dla potencjalnych beneficjentów jest aktualizowane i realizowane zgodnie z harmonogramem naborów oraz zgłoszonymi potrzebami. W 2023 roku ze względu na brak zapotrzebowania na spotkania ze względu na kończące się już nabory w perspektywie 2014-2020 organizacja spotkań stacjonarnych została wstrzymana.

II. Badania ewaluacyjne i analizy

W ramach zadania w 2023 roku zostało zrealizowane 1 badanie ewaluacyjne dotyczące RPO WD 2014-2020, tj.:

1. „Ocena efektów inwestycji transportowych realizowanych w ramach RPO WD 2014-2020” – celem badania była ocena wpływu inwestycji transportowych na sytuację społeczno-gospodarczą województwa dolnośląskiego. Badanie pozwoliło zweryfikować, czy i w jakim stopniu założone w ramach RPO WD 2014-2020 cele zostały osiągnięte i czy rzeczywista interwencja z EFRR skierowana na inwestycje transportowe przyczyniła się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego.

Źródła finansowania: 85% EFS, 15% BWD.

Kwota poniesionych wydatków: 119 310,00 zł.

Zadanie realizowane jest zgodnie z „Planem ewaluacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020” oraz Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020.

Ponadto w ramach przygotowania perspektywy finansowej 2021-2027 została zakończona 1 analiza:

1. „Świadczenie eksperckiej usługi doradczej, polegającej na wykonaniu prac koncepcyjnych, analitycznych i redakcyjnych prowadzących do sporządzenia oceny ex-ante dotyczącej instrumentów finansowych wdrażanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego w okresie 2021-2027 wraz z merytorycznym wsparciem doradczym w zakresie instrumentów finansowych na etapie negocjacji programu z Komisją Europejską” – zrealizowano III (ostatni) etap zadania, polegający na wykonaniu dokumentu pn. „Strategia Inwestycyjna dla instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

Źródła finansowania: 85% EFS, 15% BWD.

Kwota poniesionych wydatków: 102 705,00 zł.

III. Zmiany RPO WD 2014-2020

W 2023 r. Komisja Europejska wydała dwukrotnie decyzję o zatwierdzeniu zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, tj.:

- decyzja z dn. 14.02.2023 r. Zmiany zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr 6348/VI/22 z 30 grudnia 2022 r. Zmiany wynikały z konieczności aktualizacji wartości docelowych wskaźników, w związku z wcześniejszymi zmianami alokacji dla danego priorytetu.
- decyzja z dn. 11.12.2023 r. Zmiany programu zostały przyjęte uchwałą nr 7634/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 października 2023 r. Zaktualizowano zapisy programu w ramach osi priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i Innowacje w zakresie warunków dotyczących wsparcia infrastruktury B+R publicznych jednostek naukowych oraz wsparcia przygotowania terenów inwestycyjnych.

Zmiany RPO WD 2014-2020 w 2023 r. dotyczyły również zmian notyfikacyjnych, czyli nie wymagały one decyzji Komisji Europejskiej w sprawie zmiany programu. Modyfikacje programu polegały na przesunięciach środków pomiędzy celami tematycznymi 1 i 3 w ramach różnych priorytetów oraz poszczególnymi celami tematycznymi w ramach tego samego priorytetu. Zmiany notyfikacyjne wprowadzono także na innych kategoriach interwencji programu, które nie wpływały na konieczność zmian wartości docelowych wskaźników. Zmiany zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr 7482/VI/23 z 26 września 2023 r.

Wszystkie zmiany programu były procedowane zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury oraz programów współpracy transgranicznej w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (2014–2020) (Dziennik Urzędowy UE 2022/C 474/01).

IV. Realizacja programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

W 2023 r. trwał proces roboczej weryfikacji fiszek projektowych oraz dokumentów strategicznych wszystkich instrumentów terytorialnych, utworzonych na terenie Dolnego Śląska, mający na celu praktyczne umożliwienie realizacji podejścia terytorialnego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

W 2023 r. podpisano 5 porozumień w sprawie określenia zasad realizacji projektów w ramach instrumentów terytorialnych:

- dn. 22.08.2023 r. podpisano Porozumienie z ZIT Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF),
- dn. 23.09.2023 r. podpisano Porozumienie z IIT Subregionu Wrocławskiego (IIT SW),
- dn. 10.10.2023 r. podpisano Porozumienie z ZIT Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT LGOF),
- dn. 13.12.2023 r. podpisano Porozumienie z ZIT Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WOF),
- dn. 14.12. 2023 r. podpisano Porozumienie z ZIT Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT JOF).

Dnia 24.08.2023 r. uchwałą nr 7373/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego w sprawie wydania opinii w zakresie możliwości finansowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Instytucja Zarządzająca FEDS pozytywnie zaopiniowała Strategię ZIT Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Dnia 18.12.2023 r. uchwałą nr 7947/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego w sprawie wydania opinii w zakresie możliwości finansowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji

Jeleniogórskiej na lata 2021-2029 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Instytucja Zarządzająca FEDS pozytywnie zaopiniowała Strategię ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej.

W 2023 r. rozpoczął się proces wskazania zakresów projektów wybieranych w sposób niekonkurencyjny w ramach celów szczegółowych programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. Projekty te zostały ujęte i wskazane w załączniku 10 do Kontraktu Programowego dla Województwa Dolnośląskiego, jako przedsięwzięcia priorytetowe, finansowane w ramach Programu Regionalnego.

Do dnia 31.12 2023 r. pozytywnie oceniono 31 fiszek projektowych, które umieszczono na listach projektów niekonkurencyjnych stanowiących załącznik do następujących uchwał Zarządu Województwa Dolnośląskiego:

- uchwała nr 7130/VI/23, z 26 czerwca 2023 r.,
- uchwała nr 7357/VI/23, z 22 sierpnia 2023 r.,
- uchwała nr 7411/VI/23, z 11 września 2023 r.,
- uchwała nr 7693/VI/23, z 7 listopada 2023 r.

Dnia 18 grudnia 2023 r. uchwałą nr 7945/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego zatwierdzony został Plan ewaluacji programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. Wcześniej dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Krajową Jednostkę Ewaluacji (opinia z dnia 10 listopada 2023 r.) oraz zatwierdzony przez Komitet Monitorujący Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 uchwałą nr 56/23 z dnia 11 grudnia 2023 r. w sprawie zatwierdzenia Planu ewaluacji programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. W Planie ewaluacji ujęto 11 badań. Realizacja pierwszego badania przewidziana jest w okresie III-IV kw. 2024 – IV kw. 2025.

Działania informacyjno-promocyjne

Wydział Komunikacji Społecznej

W 2023 roku realizowane były standardowe działania informacyjno-promocyjne, polegające na przekazywaniu opinii publicznej informacji dotyczących bieżących wydarzeń, pracy oraz zadań samorządu województwa. Zorganizowano i zrealizowano w sumie 170 konferencji prasowych i wydarzeń medialnych, w tym konferencji online. Zrealizowano 60 nagrań materiałów informacyjnych na potrzeby poszczególnych dolnośląskich stacji telewizyjnych i stacji radiowych oraz związanych z wydarzeniami, w których uczestniczył Zarząd Województwa Dolnośląskiego. Ponadto przygotowanych zostało blisko 230 informacji prasowych, które publikowane były na łamach dzienników, tygodników lokalnych i ogólnopolskich oraz na regionalnych portalach informacyjnych. Prowadzona była także współpraca z regionalnymi, lokalnymi stacjami radiowymi i telewizyjnymi przy realizacji cyklicznych audycji poświęconych bieżącym wydarzeniom i pracy samorządu województwa oraz jednostek mu podległych. W sumie zrealizowano 320 audycji. Utrzymywany był stały kontakt z przedstawicielami mediów zarówno z regionu, jak i całej Polski. W sumie w 2023 roku wpłynęło ok. 232 indywidualnych pytań od dziennikarzy, na które udzielono analogiczną liczbę odpowiedzi.

W 2023 roku do UMWD wpłynęło 360 wniosków, w tym 349 o przyznanie Patronatu Honorowego Marszałka Województwa Dolnośląskiego oraz 11 o przyjęcie członkostwa w Komitecie Honorowym Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Przyznano 332 Patronaty Honorowe oraz wszystkie wnioski o członkostwo w Komitecie Honorowym.

Zadania dotyczące informacji i promocji RPO WD 2014-2020 oraz Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska

Wydział Komunikacji Społecznej

W ramach zadań dotyczących informacji i promocji programu regionalnego tj. RPO WD 2014-2020 oraz FEDS 2021-2027 wszystkie podejmowane działania były związane głównie z promocją projektów dofinansowanych z programu RPO WD 2014-2020 oraz promocją nowego programu FEDS 2021-2027.

Zrealizowana została kampania o szerokim zasięgu, której celem było zwiększenie świadomości mieszkańców Dolnego Śląska na temat korzyści płynących z efektów wdrażania środków unijnych w regionie, a także budowa pozytywnego wizerunku funduszy europejskich i instytucji zaangażowanych w ich wdrażanie oraz upowszechnienie dobrych praktyk.

W ramach kampanii zostało wykonanych 150 zdjęć do 30 projektów, przygotowano 3 ulotki informacyjne, elektroniczną wersję dokumentu „Przewodnik po osiach priorytetowych” oraz animowany materiał promocyjny będący prezentacją głównych informacji o programie - skrót elektronicznej wersji FEDS 2021-2027. W kampanii emitowano również spot promujący program, przez dziesięć tygodni w trzech falach emisyjnych na ekranach w komunikacji miejskiej we Wrocławiu, Legnicy, Wałbrzychu i Świdnicy oraz na ekranach w Kolejach Dolnośląskich w trzech miesięcznych falach emisyjnych.

W 2023 r. wyemitowanych zostało łącznie 60 audycji w radiu regionalnym oraz w trzech stacjach lokalnych. Opublikowano w sumie 14 artykułów w prasie regionalnej, 99 artykułów w prasie lokalnej, 113 artykułów na stronach internetowych gazet lokalnych i regionalnych, oraz na ich profilach na, 90 artykułów na dolnośląskich portalach informacyjnych, niezwiązanych z tytułami prasowymi.

Opublikowano 8 materiałów video w internecie, wspomagających treści zawarte w wybranych artykułach prasowych. W kwietniu 2023 r. zorganizowano konferencję inaugurującą program regionalny Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

Uruchomiono nową stronę internetową dla programu FEDS 2021-2027. Strona internetowa programu www.rpo.dolnyslask.pl w 2023 r. miała ponad 450 tys. odsłon. Program był również aktywnie promowany w mediach społecznościowych: opublikowano 200 postów. Przeprowadzono kampanie postów sponsorowanych Facebook Ads, skierowanych do mieszkańców Dolnego Śląska.

Szkolenia oraz działania podejmowane w Punktach Informacyjnych Funduszy Europejskich

Wydział Informacji o Funduszach Europejskich

Dział Informacyjno-Szkoleniowy

W 2023 r. zostały zaplanowane i zrealizowane przedsięwzięcia, dotyczące przygotowania i organizacji szkoleń dla Beneficjentów Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027. Działania na rzecz Beneficjentów prowadzone były w formie szkoleń stacjonarnych oraz szkoleń online i miały na celu zwiększenie kompetencji w zakresie prawidłowej realizacji projektów FEDS 2021-2027. Łącznie przeprowadzono 13 szkoleń, w których uczestniczyło 1615 osób. Przeznaczono na ten cel 57 290,00 zł. Informacja i promocja, przy użyciu elektronicznych środków komunikacji, dotarła do bardzo wielu beneficjentów, dzięki czemu osiągnięty został wskaźnik produktu na poziomie 201,88 % realizacji w stosunku do pierwotnie zakładanego.

Tematyka przeprowadzonych szkoleń:

- Wytyczne kwalifikowalności w projektach FEDS 2021-2027;
- PZP w projektach FEDS 2021-2027 – praktyczne podejście;
- PZP w projektach FEDS 2021-2027;
- Zasada konkurencyjności i zamieszczanie ogłoszeń w bazie konkurencyjności w projektach FEDS 2021-2027;
- Wytyczne do kwalifikowalności wydatków w projektach FEDS 2021-2027;
- Zarządzanie projektem, w tym obowiązki beneficjentów wynikające z umowy o dofinansowanie w FEDS 2021-2027;
- Pomoc publiczna i pomoc de minimis w projektach FEDS 2021-2027;
- Projekty edukacyjne w FEDS 2021-2027, prawo oświatowe, wkłady, zatrudnienie nauczycieli;
- Uprozczone metody rozliczania projektów, w tym zasady rozliczenia projektów ryczałtowych w FEDS 2021-2027.

Dział Komunikacji Społecznej Programów

Głównym zadaniem działu jest realizacji projektu pn. „*Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich*”, w ramach którego funkcjonuje Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich we Wrocławiu oraz Lokalne Punkty Informacyjne w Jeleniej Górze oraz Legnicy, świadczące usługi informacyjne na rzecz beneficjentów, potencjalnych beneficjentów oraz potencjalnych uczestników projektów finansowanych z Funduszy Europejskich. Realizacja zadania finansowana jest w formie dotacji celowej ze środków budżetu Państwa, w tym w 20,29% ze środków krajowych i w 79,71% ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z PT FE. W ramach usług informacyjno-promocyjnych w województwie dolnośląskim w roku 2023 zorganizowano:

- 90 Mobilnych Punktów Informacyjnych,
- 74 spotkania informacyjne,
- 160 spotkań informacyjnych w szkołach ponadpodstawowych,
- 64 wystąpienia w roli prelegenta,
- 61 stoisk na targach, konferencjach i imprezach plenerowych.

Konsultanci ds. funduszy europejskich w roku 2023 odpowiedzieli również na:

- 8047 zapytań telefonicznych,
- 1593 wiadomości e-mail.

Zrealizowano również 1112 konsultacji bezpośrednich w siedzibach Punktów informacyjnych.

Dotacje na konserwację urządzeń melioracji wodnych szczegółowych dla j.s.t.**Wydział Obszarów Wiejskich**

W ramach wsparcia melioracji wodnych ogłoszono nabór wniosków na dofinansowanie bieżącego utrzymania urządzeń melioracji wodnych w zakresie eksploatacji, konserwacji oraz remontu w celu zachowania funkcji tych urządzeń. Zrealizowano zadania związane z czyszczeniem i naprawą budowli na rowach, naprawą skarp rowów, usuwaniem tzw. „awarii drenarskich”, odmuleniem dna rowów i inne.

Konkurs był finansowany ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego.

Dofinansowano 49 projektów (100% złożonych wniosków) na łączną kwotę 1 302 885,00 zł, w tym na:

- subregion legnicko-głogowski – 223 660 zł,
- subregion jeleniogórski – 249 573 zł,
- subregion wałbrzyski – 523 206 zł,
- subregion wrocławski – 306 446 zł.

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich: 7.4.2. Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów**Wydział Obszarów Wiejskich**

Operacje realizowane w ramach PROW na lata 2014-2020.

Limit Środków: 2 350 229 euro.

W 2023 r. na wniosek gminy rozwiązano ostatnią realizowaną w ramach poddziałania umowę na kwotę dofinansowania EFRROW 992 462 zł. Tym samym zakończona została realizacja finansowa i rzeczowa wszystkich projektów w ramach tego poddziałania.

Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER - 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność:**Wydział Obszarów Wiejskich**

Operacje realizowane w ramach PROW na lata 2014-2020.

Limit środków: 54 955 500 euro.

W 2023 r. do Samorządu Województwa przekazano 164 wnioski o przyznanie pomocy na kwotę pomocy ogółem 21 423 722 zł. Podpisano 325 nowych umów o przyznanie pomocy, na kwotę 40 865 996 zł. Do Samorządu Województwa wpłynęło 455 wniosków o płatność na kwotę 34 446 915 zł, a ARiMR zrealizowała płatności dla 552 zleceń (w tym 83 zleceń dla wniosków wyprzedzającego finansowania) na kwotę ogółem 37 895 623,51 zł., 278 projektów zostało zakończonych, w rezultacie utworzono m.in. 141 nowych mikroprzedsiębiorstw a wsparcie rozwojowe otrzymało 38 istniejących przedsiębiorstw. Nowopowstałe przedsiębiorstwa wraz z tymi, które otrzymały wsparcie na rozwój przyczyniły się do utworzenia 199 nowych miejsc pracy. W wyniku realizacji wybudowano, przebudowano bądź zmodernizowano 83 obiekty infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej. Ponadto wybudowano 25 km ścieżek rowerowych. Powstało ponad 3 km nowych szlaków turystycznych. Pracom konserwatorskim lub restauratorskim poddano 6 zabytkowych obiektów. Powstało 5 lokalnych inkubatorów przetwórstwa produktów rolnych.

Dolnośląska infrastruktura informacji przestrzennej**Geodeta Województwa – Wydział Geodezji i Kartografii**

(Zadanie 5.2.2. Rozwój Dolnośląskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej w zakresie zwiększenia dostępności do zasobów informacyjnych o regionie).

A. Utrzymanie trwałości projektu pn. „Rozbudowa Geoportalu Dolny Śląsk – budowa Dolnośląskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej”

Rok 2023 był kolejnym rokiem utrzymania zakończonego w 2018 roku projektu pn. „Rozbudowa Geoportalu Dolny Śląsk – budowa Dolnośląskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej”. Został on zrealizowany w ramach PROW 2014-2020. W 2023 roku powstały następujące nowe opracowania wspomagające zarządzanie województwem, będące efektem realizacji zadań publicznych przez jednostki UMWD:

- *Moduł "Strategia energetyczna Dolnego Śląska"*
- Mapa dolnośląskich campingów,
- Mapa dolnośląskich zabytków ujętych w Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024,
- Mapa dotacji dla dolnośląskich zabytków,
- Mapa „Zabytki na dawnych rycinach”.

Aktualizacji poddane zostały przestrzenne bazy danych zasilające Geoportal Dolny Śląsk:

- plany urządzeniowo-rolne gmin – na Geoportalu Dolny Śląsk prezentowanych jest 65 planów,
- mapa cyklu radiowo-reporterskiego „Dolnośląskie tajemnice”,
- mapa schronisk dla zwierząt i ośrodków leczenia dzikich zwierząt,
- moduł "Przystanki autobusowe",
- mapa wypadków drogowych zaktualizowana o dane za 2022 rok,
- mapa topograficzna województwa,
- skategoryzowane obiekty hotelarskie.

Zorganizowana została po raz IX ogólnopolska konferencja pn. „Informacja przestrzenna impulsem do rozwoju lokalnego”, skierowana szczególnie do przedstawicieli jednostek administracji publicznej szczebla lokalnego oraz wszystkich zainteresowanych wykorzystaniem systemów informacji przestrzennej do realizacji zadań z zakresu administracji publicznej. W 2023 roku tematem głównym konferencji było wykorzystanie GIS w zarządzaniu przestrzenią na szczeblu lokalnym i regionalnym, z wykorzystaniem: danych historycznych, danych państwowych jednostek badawczych oraz sztucznej inteligencji.

B. Realizacja projektu pn. „Transformacja cyfrowa administracji publicznej szczebla wojewódzkiego poprzez zwiększenie cyfrowych zasobów informacyjnych oraz e-usług publicznych Geoportalu Dolny Śląsk”.

W 2023 roku wykonywane były zadania związane z przygotowaniem wniosku o dofinansowanie realizacji projektu pn. „Transformacja cyfrowa administracji publicznej szczebla wojewódzkiego poprzez zwiększenie cyfrowych zasobów informacyjnych oraz e-usług publicznych Geoportalu Dolny Śląsk” w ramach RPO WD 2021-2027. Założeniem projektu jest zwiększenie potencjału Geoportalu Dolny Śląsk poprzez wzbogacenie go o nowe zasoby informacyjne oraz e-usługi publiczne w zakresie: dostępu do wojewódzkich danych geologicznych, informacji o środowisku, wydawania zezwoleń dla przewoźników w zakresie publicznego transportu zbiorowego, zgłaszania szkód łowieckich, monitoringu uchwały antysmogowej oraz składania wniosków o dotacje z ochrony gruntów rolnych. Projekt zakłada także rozbudowę Geoportalu Dolny Śląsk także o narzędzia do prowadzenia procesów partycypacji społecznej. Realizacja projektu przyczyni się do wypełnienia zapisów ujętych w SRWD 2030 w zakresie zwiększenia dostępności do zasobów informacyjnych o regionie oraz poprawy sprawności obsługi społeczeństwa przez instytucje publiczne poprzez e-usługi publiczne poziomu 4. W 2023 roku w ramach realizacji projektu podpisana została umowa korporacyjna na dostęp do oprogramowania GISowego firmy Esri. Zakupiony został również sprzęt informatyczny potrzebny do powiększenia infrastruktury serwerowo-sprzętowej UMWD, w celu gromadzenia i publikacji danych przestrzennych. Zakupiona została również usługa opracowania analizy finansowej do wniosku o dofinansowanie projektu.

Wojewódzki zasób geodezyjny i kartograficzny

Geodeta Województwa – Wydział Geodezji i Kartografii

W 2023 r. zaktualizowana została baza danych topograficznych w skali 1:10 000 – BDOT10k dla następujących powiatów: wrocławskiego, m. Wrocław, oleśnickiego, trzebnickiego, świdnickiego, wałbrzyskiego, kamiennogórskiego, jaworskiego, legnickiego, m. Legnica, lwóweckiego. W ciągu całego roku udostępniany był w postaci cyfrowej i papierowej wojewódzki zasób geodezyjny i kartograficzny, zgodnie z zapisami ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne odpłatnie i nieodpłatnie. Zrealizowanych zostało 140 wniosków, w tym odpłatnych na kwotę 9928,40 zł.

Ochrona gruntów rolnych w województwie dolnośląskim

Geodeta Województwa – Wydział Geodezji i Kartografii

(Zadanie 4.2.1. Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i leśnych)

W 2023 roku w ramach zadania ochrona gruntów rolnych wydatkowano kwotę: 36 034 026,97 zł. Zrealizowano i rozliczono 201 umów dla 24 powiatów, 76 gmin oraz 25 jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (w tym osoby fizyczne). Wydział Geodezji i Kartografii zrealizował 1 zadanie własne.

Z budżetu Województwa Dolnośląskiego została przekazana, w formie dotacji lub pomocy finansowej, kwota 35 954 026,97 zł na realizację prac z zakresu ochrony gruntów rolnych, między innymi:

- drogi dojazdowe do gruntów rolnych – 129 zadań (88,55 km) na łączną kwotę: 34 290 242,41 zł;
- zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania - 25 zadań na łączną kwotę: 1 070 168,06 zł;
- usuwanie kamieni na gruntach ornych – 24 zadania (579,77 ha) na łączną kwotę: 173 931,00 zł;
- zbiorniki wodne służące małej retencji wodnej – 2 zadania (0,92 ha pow. lustra wody) na łączną kwotę: 83 000,00 zł;
- przeciwdziałanie erozji gleb i ruchom masowym ziemi na gruntach rolnych - 18 zadań (2301 szt. drzew) na łączną kwotę: 305 628,00 zł;

- pomiary geodezyjne oraz sprawdzanie klasyfikacji gruntów – 3 zadania (7,68 ha) na łączną kwotę: 31 057,50 zł.

Zrealizowano 1 zadanie własne na kwotę: 80 000 zł.

Prace zrealizowane przez Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu

Geodeta Województwa – Wydział Geodezji i Kartografii

(Zadanie 1.4.4. Programowanie i realizacja prac urządzeniowo-rolnych, działania na rzecz scalania gruntów rolnych oraz melioracji)

A. PRACE URZĄDZENIOWO-ROLNE

Opracowywano aktualizację planów urządzeniowo-rolnych 20 gmin tj.: Radwanice, Grębocice, Dobroszyce, Dzierżonów, Żórawina, Udanin, Pęcław, Domaniów, Janowice Wielkie, Jaworzyna Śląska, Świdnica, Ruja, Kostomłoty, Jordanów Śląski, Żukowice, Wiązów, Leśna, Pielgrzymka, Olszyna, Siekierzyn (łączna powierzchnia obszarów objętych opracowaniami to ok. 194 530 ha).

B. PRACE SCALENIOWE

prorowadzone na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów:

- Opracowywano projekty scaleń gruntów 3 obiektów: Snowidza (gmina Mściwojów, powiat jaworski), Niedźwiedzice (gmina Chojnów, powiat legnicki), Księżyce (gmina Wiązów, powiat strzeliński). Łączna powierzchnia obszarów objętych scaleniem wynosi ok. 3718 ha.
- Działania w zakresie zagospodarowania poscaleniowego prowadzono w 7 obiektach: Piława Dolna (gmina Dzierżonów, powiat dzierżonowski), Tomkowice, Granica, Godziszówek (gmina Strzegom, powiat świdnicki), Niedaszów (gmina Mściwojów, powiat jaworski), Luboradz (gmina Mściwojów, powiat jaworski), Piotrowice Świdnickie i część wsi Pastuchów (gmina Jaworzyna Śląska, powiat świdnicki), Brunów (gmina Chocianów, powiat polkowicki), Mokrzeszów (gmina Świdnica, powiat świdnicki). W roku 2023 zrealizowano przebudowę ok. 9,5 km dojazdowych do gruntów rolnych.
- Opracowywano założenia do projektu scalenia gruntów obiektów: Kwielice, Ogorzelec, Obiszów (gmina Grębocice, gmina Głogów, powiat polkowicki, powiat głogowski), Grabik, Wierzchowice, Kłobuczyn (gmina Gaworzyce, powiat polkowicki), Sokolniki, Pielaszkowice (gmina Udanin, powiat średzki), Gogołów, Pszenno, Miłochów (gmina Świdnica, powiat świdnicki), Marcinowice, Drzymałowice, Skąta (gmina Mściwojów, gmina Wądroże Wielkie, powiat jaworski). Łączna powierzchnia obszarów objętych opracowaniami wynosi ok. 5897 ha. *Na potrzeby założeń opracowywanych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 dla interwencji I.10.8 „Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym” podjęto współpracę z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu w celu opracowania kompleksowej koncepcji poprawy warunków wodnych oraz budowy i renowacji zbiorników wodnych służących małej retencji na obszarze planowanych obiektów scaleniowych.*

C. OBSŁUGA DOCHODÓW BUDŻETU WOJEWÓDZTWA

prorowadzona w imieniu Marszałka Województwa Dolnośląskiego jako wierzyciela oraz organu egzekucyjnego, o którym mowa art. 22b ust. 4 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, uprawnionego do egzekucji należności za zobowiązania z tytułu wyłączenia z produkcji gruntów rolnych.

Kwota dochodów budżetu województwa uzyskanych w 2023 r. z tytułu opłat za wyłączenia z produkcji gruntów rolnych wyniosła 45 642 287 zł, w tym 141 935 zł pozyskano w postępowaniu windykacyjnym oraz 272 124 zł drogą egzekucji administracyjnej.

D. PRACE GEODEZYJNO-KARTOGRAFICZNE ORAZ WYCENY NIERUCHOMOŚCI

realizowane dla zadań leżących w zakresie działania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego (Wydział Geodezji i Kartografii, Wydział Mienia Wojewódzkiego, Wydział Zarządzania Środowiskiem, Wydział Obszarów Wiejskich) oraz wojewódzkich jednostek organizacyjnych (Dolnośląska Służba Dróg i Kolei, Instytut Rozwoju Terytorialnego) na podstawie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne oraz ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Działanie 8.5 RPO WD

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy

Celem szczegółowym **Działania 8.5 Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych** była poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych.

Typ projektów w ramach Działania 8.5 obejmował wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie poprzez wsparcie typu outplacement, tj. kompleksowy zestaw działań dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników projektu, w szczególności:

- doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania jako obowiązkowy element wsparcia;
- poradnictwo psychologiczne;
- pośrednictwo pracy;
- szkolenia, kursy, studia podyplomowe;
- staże, praktyki zawodowe;
- subsydiowanie zatrudnienia;
- dodatek relokacyjny;
- wsparcie finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, w formie zwrotnej lub bezzwrotnej, połączone ze wsparciem doradczo-szkoleniowym.

W ramach Działania 8.5 w roku 2023 kontynuowano realizację 1 projektu o wartości 12 691 223,60 zł. Projekt został zakończony 31.10.2023 r. a obecnie trwa jego końcowe rozliczanie.

We wszystkich 3 projektach zrealizowanych w ramach Działania 8.5 RPO WD zostały osiągnięte następujące wskaźniki:

Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie – 1373,

Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu – 400,

Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie – 1859.

Podmiot realizujący: Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej Sp. z o.o.

W roku 2023 nie podpisano nowych umów.

Działanie 8.6 RPO WD

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy

Celem szczegółowym **Działania 8.6 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP** była poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców sektora MMŚP.

Typ projektów ukierunkowany był na wzrost konkurencyjności dolnośląskich mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych pozwalające na rozwój przedsiębiorstwa i/lub jego pracowników, w szczególności nabycie lub potwierdzenie kwalifikacji, usprawnienie procesów lub obszaru działania przedsiębiorstwa, częściową lub całkowitą zmianę profilu działalności gospodarczej.

W 2023 roku nie realizowano projektów w ramach Działania 8.6 RPO. Ostatni projekt został zakończony i rozliczony w 2022 roku.

W 2 projektach zrealizowanych w ramach Działania 8.6 osiągnięto następujące wskaźniki:

Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie – 4029,

Liczba mikropodsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie – 3914,

Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu – 11 414,

Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 11 680,

Liczba osób pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 1586,

Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 3911.

Podmiot realizujący: Agencja Rozwoju Regionalnego „ARLEG” S.A.

W roku 2023 nie podpisano nowych umów.

Działanie 7.4.A FEDS

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy

Działanie 7.4 Adaptacja do zmian na rynku pracy

Typ 7.4.A Projekty w zakresie Podmiotowego Systemu Finansowania

Celem interwencji jest wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych pozwalające na rozwój przedsiębiorstwa i/lub jego pracowników, w szczególności nabycie lub potwierdzenie kwalifikacji, usprawnienie procesów lub obszaru działania przedsiębiorstwa, częściową lub całkowitą zmianę profilu działalności gospodarczej.

W dniu 19.12.2023 r. została podpisana 1 umowa na realizację projektu w ramach Działania 7.4 Typ A na kwotę 169 483 032,86 zł.

Projekt skierowany jest do mikro, małych, średnich i dużych przedsiębiorstw oraz ich pracowników z województwa dolnośląskiego.

Projekt ukierunkowany jest na usługi rozwojowe, czyli udzielanie dofinansowania w postaci refundacji kosztów usług rozwojowych odpowiadających na potrzeby przedsiębiorców połączonej z promesą.

W przypadku zapotrzebowania - usługa diagnozy i doradztwo w zakresie określenia potrzeb rozwojowych przedsiębiorstwa, poradnictwo w wyborze usług oraz wsparcie w zakresie korzystania z BUR.

Podmiot realizujący: Agencja Rozwoju Regionalnego „ARLEG” S.A.

Zadania zrealizowane w Departamencie Rozwoju Aglomeracji

Departament Rozwoju Aglomeracji

W 2023 roku w budżecie województwa dolnośląskiego zarezerwowano kwotę na działania Departamentu na łączną sumę 657 000,00 zł.

W ramach tego budżetu zrealizowano:

- Współorganizacja dwudniowej konferencji naukowej pt. "XIV Krakowsko-Wrocławskie Spotkania Naukowe Administratywistów. Administracja publiczna wobec nowych technologii. W kierunku neutralności klimatycznej", która odbyła się na Uniwersytecie Wrocławskim, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii (UWr, WPAiE) w dniach 23 i 24 września 2023 r. W konferencji udział wzięło ok. 100 osób.
- Współorganizacja dwudniowej konferencji pt. "25 lat Województwa Dolnośląskiego - dorobek i perspektywy". Konferencja zorganizowana została przez Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii (UWr WPAiE) w dniach 5 i 6 czerwca 2023 r. z okazji 25-lecia SWD. Udział w konferencji wzięło ok. 100 osób.
- Współorganizacja dwudniowej konferencji pn. Międzynarodowa Konferencja Naukowa PERSPEKTYWA HUMANISTYCZNA I SPOŁECZNA W NAUKACH TECHNICZNYCH – HUSNAT. Inicjatorem konferencji była Politechnika Wrocławska i Politechnika Rzeszowska (Wydział Zarządzania). Udział w konferencji wzięło ok. 100 osób.
- Zainicjowano, przygotowanie (założenia metodologiczne) i przeprowadzenie cyklu badań w województwie:
 - Środki (2 220 000,00 zł) zakontraktowane przez Sejmik Województwa w ramach budżetu 2023 r. wydatkowano na realizację umowy Usługa badawcza polegająca na przeprowadzeniu badania stanu rzeki Odry przez Wykonawcę wraz z opracowaniem wyników badań w postaci Raportów. W grudniu 2023 r. raport z badań za okres kwiecień-listopad 2023 r. został przekazany przez Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu. Kwotę 70 000 zł na kontynuowanie badań do kwietnia 2024 r. zabezpieczono w WPF i budżecie na 2024 r.;
 - Środki wydatkowo na badania opinii publicznej dotyczące zapotrzebowania na usługi i świadczenia na obszarze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF) w sferze środowiska, mobilności (transportu), rynku pracy i edukacji wraz z opracowaniem wyników badań w postaci raportów;
 - Środki wydatkowano na przeprowadzenie badań opinii publicznej na terenie wybranych gmin i w obszarze wybranych zagadnień wraz z oceną preferencji w zakresie świadczonych usług publicznych wraz z opracowaniem wyników badań w postaci raportów;
 - Środki wydatkowano na badania opinii publicznej dotyczące zapotrzebowania na usługi i świadczenia na obszarze ZIT Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego w sferze środowiska, mobilności, rynku pracy i edukacji wraz z opracowaniem wyników badań w postaci raportów;
- w ramach współpracy z sektorem przedsiębiorców zorganizowano cykl tzw. śniadań biznesowych w subregionach w okresie od stycznia do kwietnia 2023 r. Udział w projekcie wzięło ponad 1000 przedsiębiorców we wszystkich powiatach w regionie. Projekt był realizowany we współpracy z JST oraz agencjami wsparcia przedsiębiorczości (DAWG, KARR, ARLEG, WARR, DFR, DFP).

W ramach kooperacji utrzymywana była stała współpraca z samorządami terytorialnymi, uczelniami wyższymi m.in. Uniwersytetem Wrocławskim, Politechniką Wrocławską, Uniwersytetem Przyrodniczym, Uniwersytetem Medycznym im. Piastów Śląskich, instytucjami wsparcia biznesu, jednostkami samorządu województwa: IRT, organizacjami pozarządowymi: Stowarzyszenie Rzeczpospolita Samorządna w tematach bieżących a dotyczących kwestii aglomeracyjnych.

Działania w dziedzinie Wsparcie rozwoju regionalnego realizowane przez spółki województwa dolnośląskiego

Spółki województwa dolnośląskiego

1.1.3 Wzmocnienie roli MŚP, w tym firm rzemieślniczych i rodzinnych w aktywizacji gospodarczej subregionów oraz 1.2.2 Wspieranie przedsiębiorczości, rozwój usług otoczenia biznesu oraz rozwój sieci powiązań gospodarczych, w tym inicjatyw klastrowych.

„Promocja Dolnego Śląska w kraju i za granicą w obliczu zmian w gospodarce światowej”.

Celem projektu była realizacja promocji Województwa Dolnośląskiego w perspektywie zmian w globalnej gospodarce w związku z pandemią Covid-19. W ramach projektu DAWG koncentrował się na prezentowaniu Dolnego Śląska jako regionu o przyjaznym klimacie dla inwestycji poprzez promocję w kraju i za granicą.

Budżet projektu: 5 987 374,40 zł. **Dofinansowanie:** 5 089 268,24 zł.

Czas realizacji: 01.12.2019 - 31.05.2023 r.

Źródła finansowania: wkład własny DAWG 898 106,16 zł, 85% tj. 5 089 268,24 zł w ramach 1.4 RPO WD 2014-2020.

Kompetencje dla sektorów

Celem projektu było udzielenie wsparcia mikro-, małym i średnim przedsiębiorcom poprzez refundację usług szkoleniowych, doradczych lub innych usług o charakterze doradczym lub szkoleniowym wspierających rozwój przedsiębiorcy, w zakresie wynikającym z rekomendacji Sektorowych Rad ds. Kompetencji dotyczących zapotrzebowania na kompetencje w danym sektorze. Projekt realizowany był na terenie całego kraju przez ARR ARLEG S.A.

Okres realizacji projektu: 2022-01-01 do: 2023-06-30

Źródło finansowania: Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.21 Poprawa zarządzania, rozwój kapitału ludzkiego oraz wsparcie procesów Innowacyjnych w przedsiębiorstwach. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Całkowity budżet projektu: 224 801,55 zł; **Dofinansowanie:** 205 113,87 zł; **Wkład własny:** 19 687,68 zł.

Aktywizacja dolnośląskiego rynku pracy” – III EDYCJA

Projekt outplacementowy zrealizowany przez DAWG w partnerstwie z ARLEG, KARR S.A., WARR S.A., DPiN S.A. Projekt realizowany był na obszarze całego województwa dolnośląskiego. Wsparcie kierowane było do pracodawców – przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne oraz ich pracowników. Kompleksowym wsparciem outplacementowym zostało objętych 678 osób przewidzianych do zwolnienia, zagrożonych zwolnieniem oraz zwolnionych z przyczyn dot. zakładu pracy i osób odchodzących z rolnictwa zamierzających podjąć zatrudnienie poza rolnictwem. W dniu 22.06.2023 r. Instytucja Pośrednicząca RPO WD (DWUP) wyraziła zgodę na wydłużenie okresu realizacji projektu do 31.10.2023 r.

Całkowity budżet projektu: 12 691 223,60 zł.

Czas realizacji: 01.05.2021 – 31.10.2023 r.

Źródła finansowania: Dofinansowanie w 95%, w ramach Działania 8.5 Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych, RPO WD 2014-2020 i wkłady własne podmiotów realizujących projekt.

„Zdobycie nowych rynków zbytu oraz budowanie rozpoznawalności marki Dolny Śląsk w kraju i za granicą – edycja II”

Projekt realizowany był w partnerstwie (Lider projektu - DAWG sp. z o.o., partner Gmina Miejska Lubin) internacjonalizacja dolnośląskich przedsiębiorstw, obsługa i promocja regionu wśród potencjalnych inwestorów.

Całkowity budżet projektu: 2 236 160,95 zł. **Dofinansowanie:** 1 900 736,80 zł.

Czas realizacji: 02.01.2019 – 31.05.2023 r.

Źródła finansowania: Projekt uzyskał dofinansowanie w ramach RPO WD 2014-2020 85%, wkład własny DAWG 15%.

„Bony na innowacje dla MŚP z Dolnego Śląska”

Głównym celem projektu jest zwiększenie aktywności innowacyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz stymulacji współpracy z uczelniami wyższymi i innymi jednostkami naukowymi. Projekt zakładał oferowanie MŚP dwóch rodzajów wsparcia: doradztwo udzielane przez ekspertów WARR oraz wsparcie w formule grantu na usługi badawczo-rozwojowe. Projekt był realizowany od 01.02.2022 do 30.06.2023 r. Całkowita kwota projektu:

8 708 208,20 zł przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na poziomie 6 435 976,96 zł. Projekt realizowany był przez Wrocławską Agencję Rozwoju Regionalnego.

„Bony na wsparcie innowacyjności dolnośląskich przedsiębiorstw”

Projekt realizowany był w partnerstwie (Lider projektu DAWG sp. z o.o., partner z ARR Arleg). Głównym celem projektu było zwiększenie aktywności innowacyjnej mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz stymulacja współpracy z uczelniami wyższymi i innymi jednostkami naukowymi poprzez udzielenie wsparcia w formie grantu/bonu (dla projektów o małej skali) na innowacje przede wszystkim produktowe i procesowe. W ramach projektu osiągnięto wyższe niż planowano wskaźniki. Łącznie w ramach projektu 26 dolnośląskich MŚP otrzymało granty na realizację usług naukowo – badawczych i nawiązało współpracę z sektorem naukowym.

Całkowita wartość: 6 643 598,61 zł.

Czas realizacji: 01.02.2022 – 30.06.2023 r.

Źródła finansowania: 85% tj. 5 647 058,82 zł w ramach 1.2 Działania Innowacyjne przedsiębiorstwa, RPO WD 2014-2020. Wkład własny – 15% w wysokości – 996 539,79 zł.

Rozwój infrastruktury służącej wsparciu MMŚP we Wrocławiu poprzez utworzenie kompleksu nowoczesnych inkubatorów przedsiębiorczości.

Przedmiotem projektu inwestycyjnego DAWG było stworzenie we Wrocławiu kompleksowej infrastruktury służącej inkubacji przedsiębiorstw i wspierających rozwój branż stanowiących inteligentne specjalizacje Dolnego Śląska, wskazanych w Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030. Celem szczegółowym projektu było uzupełnienie stanu obecnej infrastruktury inkubacyjnej na Dolnym Śląsku, w tym o deficytowe zaplecze biurowe i warsztatowe dostosowane do wymagań i potrzeb przedsiębiorstw działających w obszarze inteligentnych specjalizacji regionu. Inwestycja polegała na budowie nowego obiektu - Inkubatora przedsiębiorczości przy ul. Januszowickiej we Wrocławiu. W ramach projektu powstała profesjonalna przestrzeń dla przedsiębiorców działających w branżach zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami regionu w celu poprawy ich konkurencyjności. Projekt został pozytywnie oceniony i uzyskał dofinansowanie, umowa nr RPDS.01.03.01-02-0003/21 z dnia 19.10.2021 r. W związku z istotnym wzrostem kosztów materiałów i robót budowlanych, w II poł. 2022 r. Spółka wystąpiła z wnioskiem o zwiększenie dofinansowania projektu o 1 mln euro.

Po uzyskaniu zgody Dolnośląskiej Instytucji Pośredniczącej, w dniu 16.11.2022 r. podpisano aneks zwiększający dofinansowanie projektu o 4 725 084 zł.

Wartość wydatków ogółem: 65 730 746,58 zł (budżet DAWG: 64 746 746,58 zł)

Wartość wydatków kwalifikowanych: 53 462 070,39 zł (wydatki kwalifikowalne DAWG: 52 662 070,39 zł)

Źródła finansowania: Wartość dofinansowania: 85% wydatków kwalifikowalnych, tj. 45 442 759,83 zł (dofinansowanie DAWG: 44 762 759,83 zł), wartość wkładu własnego: 15% wydatków kwalifikowalnych, tj. 8 019 310,56 zł (wkład własny DAWG: 7 899 310,56 zł) oraz całość wydatków niekwalifikowalnych.

Czas realizacji: Projekt był realizowany do 31.10.2023 r.

„Dotacje dla młodych”

Okres realizacji projektu: od: 2021-04-01 do: 2023-06-30. Numer i nazwa Działania: 1.2 Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy - projekty konkursowe. Celem głównym projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia 100 osób w wieku 18-29 lat dzięki uzyskaniu wsparcia na założenie działalności gospodarczej zamieszkujących lub uczących się na terenie Dolnego Śląska.

DPIN S.A. udzielił 98 dotacji na założenie działalności gospodarczych oraz przyznał 98 nowoutworzonym przedsiębiorstwom wsparcia pomostowego w ramach pomocy de minimis. Całkowita wartość projektu: 4 625 771,50 zł.

„Dotacje na start!”

Okres realizacji: od 01.07.2021 r. do 30.09.2023 r. Numer i nazwa Działania: 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Głównym celem projektu było tworzenie nowych miejsc pracy dzięki wsparciu szkoleniowemu i dotacyjnemu na założenie działalności gospodarczej dla 200 osób powyżej 30 roku życia zamieszkujących teren Dolnego Śląska, w tym osoby bez pracy i osoby pracujące w trudnej sytuacji zatrudnieniowej. Projekt realizowany był na obszarze całego województwa dolnośląskiego. DPIN S.A. udzielił 197 dotacji na założenie działalności gospodarczych oraz przyznał 197 nowoutworzonym przedsiębiorstwom wsparcia pomostowego w ramach pomocy de minimis. Całkowita wartość projektu: 10 904 300 zł.

„Nowy dom i praca”

Projekt realizowany był przez DPIN S.A. w okresie od 01.11.2022 r. do 31.11.2023 r., numer i nazwa Działania: 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy Projekt zakładał realizację działań mających na celu aktywizację zawodową pozostających bez zatrudnienia imigrantów od 30 roku życia, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W ramach realizowanego projektu wsparciem zostały objęte 82 osoby (planowano 60 osób -osiągnięto wyższy wskaźnik niż zakładał projekt) bez pracy zamieszkujące na obszarze województwa dolnośląskiego – imigranci pochodzenia ukraińskiego.

Udzielono następujących form wsparcia:

- 47 osób skierowano na 6-miesięczne staże zawodowe,
- 15 osób zakończyło szkolenia zawodowe,
- 64 osoby ukończyły kurs języka polskiego,
- przyznano i wypłacono środki na utworzenie 45 stanowisk pracy.

Środki wypłacane były na zasadzie refundacji przedsiębiorcom, którzy utworzyli stanowisko pracy dla uczestnika projektu (46 stanowisk x średnio 35 000 zł netto).

Całkowita wartość projektu: 4 010 359,69 zł.

Projekty realizowane przez Dolnośląski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. m. in. wspólnie z innymi spółkami Województwa Dolnośląskiego będącymi pośrednikami finansowymi.

Zadania realizowane przez Dolnośląski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.

Głównym celem działania DFR sp. z o.o. jest realizacja zadań na rzecz Województwa Dolnośląskiego w zakresie wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw za pomocą instrumentów finansowych (pożyczek, poręczeń i wsparć kapitałowych) pochodzących ze środków post-JEREMIE. Środki post-JEREMIE to środki publiczne zwrócone z Instrumentów Inżynierii Finansowej wdrażanych w ramach RPO WD 2007-2013 (Inicjatywa JEREMIE). Zadanie spółka realizuje poprzez wybór pośredników finansowych, którzy udzielają bezpośredniego wsparcia MŚP. Pośrednikami są m.in. spółki z udziałem Województwa Dolnośląskiego.

Produkty finansowe udzielone ze środków DFR sp. z o.o. (post-JEREMIE):

I. Produkty pożyczkowe

1. Pożyczka obrotowa (wydatki bieżące i związane z działalnością produkcyjną): podpisano 7 umów o pośrednictwo finansowe, a stan realizacji przedstawia poniższa tabela:

Pośrednik Finansowy	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
ARR AGROREG S.A.	60	4 440 000,00 zł
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	49	3 688 700,00 zł
KARR S.A.	28	2 151 564,07 zł
DAWG sp. z o.o.	2	200 000,00 zł
Fundusz Regionu Wałbrzyskiego	120	11 316 113,85 zł
ARR ARLEG S.A.	11	745 800,00 zł
Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych	31	2 720 536,14 zł
Razem	301	25 262 714,06 zł

2. Regionalna Pożyczka Hipoteczna: podpisano 6 umów o pośrednictwo finansowe, a stan realizacji przedstawia poniższa tabela:

Pośrednik finansowy	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
ARR_ARLEG S.A.	43	18 000 000,00 zł
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	77	24 000 000,00 zł
Konsorcjum: ARR ARLEG S.A. i DPIN S.A.	36	23 400 000,00 zł

KARR S.A.	70	23 610 550,00 zł
Fundusz Regionu Wałbrzyskiego	55	26 112 500,00 zł
Konsorcjum: KARR S.A. i DPIN S.A.	37	28 800 000,00 zł
Razem	318	143 923 050,00 zł

3. Duża Regionalna Pożyczka Inwestycyjna: podpisano 5 umów o pośrednictwo finansowe, a stan realizacji przedstawia poniższa tabela:

Pośrednik finansowy	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
KARR S.A.	7	4 708 301,00 zł
DAWG sp. z o.o.	15	16 200 000,00 zł
Fundusz Regionu Wałbrzyskiego	22	16 403 602,00 zł
ARR AGROREG S.A.	26	21 998 002,00 zł
DAWG sp. z o.o.	19	21 600 000,00 zł
Razem	89	80 909 905,00 zł

4. Regionalna Pożyczka Obrotowa: podpisano 4 umowy o pośrednictwo finansowe, a stan realizacji przedstawia poniższa tabela:

Pośrednik finansowy	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
Agencja Leasingu i Finansów S.A.	55	14 000 000,00 zł
ARR_AGROREG S.A. – I umowa	73	13 555 000,00 zł
ARR_AGROREG S.A. – II umowa	66	16 725 000,00 zł
Konsorcjum: KARR S.A. i DPIN S.A.	114	23 400 000,00 zł
Razem	308	67 680 000,00 zł

5. Pakiet Pożyczek 2RPH/2DRPI/2RPO (regionalna pożyczka hipoteczna/duża regionalna pożyczka inwestycyjna/regionalna pożyczka obrotowa): podpisano 5 umów o pośrednictwo finansowe, a stan realizacji przedstawia poniższa tabela:

Pośrednik finansowy	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych	40	16 500 000,00 zł
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	93	25 500 000,00 zł
Fundusz Regionu Wałbrzyskiego	82	31 500 000,00 zł
ARR AGROREG S.A.	124	37 500 000,00 zł
WARR S.A.	19	6 000 000,00 zł
Razem	358	117 000 000,00 zł

6. Pożyczka płynnościowa w ramach działań pomocowych dla dolnośląskich przedsiębiorców - łagodzenie negatywnych skutków pandemii COVID-19 dla gospodarki: podpisano 1 umowę o pośrednictwo finansowe, która realizowana jest przez konsorcjum złożone z poniżej wskazanych pośredników finansowych (partnerów).

Pośrednik finansowy (Partner konsorcjum)	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
ARR ARLEG S.A.	39	6 682 029,48 zł
DAWG sp. z o.o.	54	12 000 000,00 zł
DPIN S.A.	47	12 000 000,00 zł
KARR S.A.	69	9 381 981,40 zł

WARR S.A.	60	12 000 000,00 zł
Razem	269	52 064 010,88 zł

7. Pożyczka branżowa: w ramach działań pomocowych dla przedsiębiorców działających w branżach, które najbardziej ucierpiały z powodu restrykcji wprowadzanych w związku z COVID-19 m.in. turystycznej, hotelarskiej czy gastronomicznej. Podpisano 2 umowy o pośrednictwo finansowe, które realizowane są przez konsorcja złożone z pośredników finansowych: DPIN S.A., KARR S.A., ARR AGROREG S.A. i Sudeckie Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych. Stan realizacji umów przedstawia poniższa tabela:

Umowa	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
Pożyczka Branżowa I	25	12 905 380,00 zł
Pożyczka Branżowa II	21	14 929 230,00 zł
Razem	46	27 834 610,00 zł

8. Pożyczki na Rozwój: w ramach działań pomocowych dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które zmagają się z negatywnymi skutkami wywołanymi epidemią COVID-19, w szczególności spadkiem przychodów, zmniejszeniem zatrudnienia ograniczeniem inwestycji rozwojowych, przerwaniem łańcucha dostaw, zmianą struktury popytu i podaży, inflacją, utratą klientów/dostawców. Podpisano 1 umowę o pośrednictwo finansowe, które realizowane jest przez konsorcjum złożone z pośredników finansowych: DAWG Sp. z o.o., WARR S.A., ARLEG S.A., DPIN S.A., KARR S.A., AGROREG S.A. W ramach Pożyczek na Rozwój udzielane są pożyczki inwestycyjne i pożyczki obrotowe. Stan realizacji umowy przedstawia poniższa tabela:

Umowa	Liczba zawartych umów z MŚP	Kwota udzielonych pożyczek
Pożyczka Obrotowa	29	10 425 000,00 zł
Pożyczka Inwestycyjna	4	6 052 350,00 zł
Razem	33	16 477 350,00 zł

Podsumowanie instrumentów pożyczkowych:

W 2023 roku pożyczki dla MŚP udzielane były w ramach dwóch produktów finansowych: Pakiet Pożyczek jako kontynuacja projektów RPH, DRPI, RPO z lat poprzednich oraz z Pożyczek, na Rozwój które były skierowane do przedsiębiorców dotkniętych negatywnymi skutkami COVID-19.

II. Linia Finansowa

Linia Finansowa to produkt finansowy o charakterze pożyczkowym, który stanowi uzupełnienie środków własnych Pośrednika Finansowego na zapewnienie wkładu własnego Pośrednika Finansowego do Instrumentu Finansowego Pożyczka Rozwojowa oferowanego MŚP ze środków RPO WD 2014-2020. W ramach pierwszej edycji produktu podpisano 9 umów na łączną wartość 18.894.000 zł z następującymi Pośrednikami Finansowymi: ARR AGROREG S.A., Fundusz Regionu Wałbrzyskiego, Konsorcjum: DAWG sp. z o.o. i WARR S.A., ARR ARLEG S.A., ALiF S.A.

W 2022 roku uruchomiona została druga edycja produktu pn. „Linia Finansowa 2”. Podpisano 3 umowy na łączną wartość 1 996 486,48 zł. z następującymi Pośrednikami Finansowymi: ARR ARLEG S.A., DPIN S.A. (2 umowy). Łącznie w ramach Linii Finansowej zostało podpisanych 12 umów na łączną kwotę 20.890.486,48 zł.

III. Produkty poręczeń

W ramach produktu Regionalne reporeczenie zawarte zostały 2 umowy o pośrednictwo finansowe z Dolnośląskim Funduszem Gospodarczym sp. z o. o., w tym pierwsza umowa wskazana w poniższej tabeli została zakończona w 2021 r. Stan realizacji umów przedstawia poniższa tabela:

Umowa	Ilość reporeczeń udzielonych MŚP	Wartość zobowiązania	Wartość poręczeń	Wartość reporeczeń ze środków DFR sp. z o.o.
Regionalne reporeczenie I_DFG	19	9 646 000,00 zł	6 629 800,00 zł	5 083 340,00 zł
Regionalne reporeczenie II_DFG	1 758	109 147 620,11 zł	91 607 690,11 zł	72 000 000,00 zł
Razem	1 777	118 793 620,11 zł	98 237 490,11 zł	77 083 340,00 zł

Rodzaje zabezpieczanych umów dla MŚP:

Ip.	Rodzaj zobowiązania	Ilość reporeczeń dla MŚP	Wartość zobowiązania	Wartość poręczeń	Wartość reporeczeń ze środków DFR sp. z o.o.	Średnia wartość reporeczenia
1.	kredyt obrotowy	98	31 734 000,00 zł	23 064 330,00 zł	17 691 575,90 zł	180 526,28 zł
2.	pożyczka obrotowa	24	12 394 000,00 zł	6 998 500,00 zł	5 442 800,00 zł	226 783,33 zł
3.	linia kredytowa	57	19 944 800,00 zł	13 453 840,00 zł	10 174 272,00 zł	178 496,00 zł
4.	wadium	1 561	52 383 321,07 zł	52 383 321,07 zł	41 904 692,89 zł	26 844,77 zł
5.	należyte wykonanie umowy	37	2 337 499,04 zł	2 337 499,04 zł	1 869 999,21 zł	50 540,52 zł
	Razem	1 777	118 793 620,11 zł	98 237 490,11 zł	77 083 340,00 zł	43 378,36 zł

Podsumowanie produktów finansowych.

Według stanu na dzień 31.12.2023 r. ze środków DFR sp. z o.o. (środki post-JEREMIE) udzielonych zostało łącznie 3499 pożyczek i reporeczeń na kwotę 608 234 979,94 zł (1722 pożyczek na kwotę 531 151 639,94 zł plus 1 777 reporeczeń na kwotę 77 083 340 zł), w tym w 2023 r. łącznie 353 pożyczki i reporeczenia na kwotę 28 833 152,99 zł (39 pożyczek na kwotę 12 181 652,00 zł plus 314 reporeczeń na kwotę 16 651 500,99 zł). Wartość wsparcia MŚP przy uwzględnieniu środków wypłaconych w ramach transz Linii Finansowej jest odpowiednio wyższa o udział tych środków w Pożyczkach Rozwojowych.

W związku z zakończeniem umowy o pośrednictwo finansowe dla produktu Regionalne Reporeczenie uruchomiono kolejną II edycję produktu finansowego o nazwie REPO2. Spółka w dniu 20.12.2023 r. zawarła z Dolnośląskim Funduszem Gospodarczym Sp. z o.o. umowę o pośrednictwo finansowe na udzielanie poręczeń dla MŚP z wykorzystaniem produktu finansowego REPO2. Całkowita wartość Kapitału Reporeczeniowego wynosi 20 000 000 zł, co pozwoli na udzielenie reporeczeń ze środków post-JEREMIE na wartość 80 000 000 zł.

IV. Wdrażanie instrumentów quasi-kapitałowych i kapitałowych.

W 2023 r. DFR Inwestycyjny sp. z o.o. dokonał inwestycji kapitałowych na łączną kwotę **2 706 308,00 zł**, w tym:

- 1 001 040 zł w ramach inwestycji kontynuacyjnej w Code White sp. z o.o., właściciela DokDok – jednej z najnowocześniejszych przychodni POZ w Polsce. Inwestycja DFR Inwestycyjny pomoże spółce w rozwijaniu sieci przychodni oraz rozwoju produktu cyfrowego będącego jej największym wyróżnikiem. W ciągu ostatnich 12 miesięcy (grudzień 2022 – grudzień 2023) spółka niemal podwoiła liczbę obsługiwanych pacjentów, która obecnie wynosi już ponad 18 tysięcy osób.
- 205 268 zł w ramach rundy pomostowej Pergamin sp. z o.o., tworzącej autorskie narzędzie SaaS umożliwiające cyfrowe zarządzanie umowami w oparciu o dane (data-driven contract management). Zesłoroczna runda pomostowa, w której partycypował DFR Inwestycyjny, pozwoliła na dynamiczny rozwój zespołu Sprzedażowego oraz zespołu Rozwoju Produktu (IT), dzięki któremu udało się wprowadzić do produktu nowe, zaawansowane narzędzia (stanowiące obecnie dużą przewagę konkurencyjną). W ciągu jednego roku spółka podwoiła swoje przychody oraz zyskała wielu istotnych klientów, szczególnie w sektorze BPO.
- 1 500 000 zł w ramach realizacji inwestycji kontynuacyjnej w spółkę KFB Acoustics sp. z o.o. funkcjonującą w branży technologii akustycznych, która od ponad dekady świadczy eksperckie usługi z zakresu optymalizacji hałasu i drgań oraz dostarcza kompletne rozwiązania w zakresie product development dla największych światowych organizacji przemysłowych. Otwarcie nowego centrum akustycznego (największe centrum badawczo-rozwojowe akustyki w Środkowej Europie) umożliwiło wprowadzenie do oferty wielu nowych usług, których nie oferuje żadne inne przedsiębiorstwo w regionie.

Pozostałe spółki portfelowe DFR Inwestycyjny sp. z o.o.:

- Spółka LiveKid w 2023 roku przekroczyła liczbę 3000 placówek korzystających z aplikacji i pokrywa obecnie 25% polskiego rynku, rozpoczęła również ekspansję w Ameryce Południowej. Ponadto drugi rok z rzędu LiveKid znalazł się w rankingu Deloitte wśród 50 najszybciej rozwijających się firm technologicznych w Europie Środkowej, ze stopą wzrostu wynoszącą 690% w ciągu ostatnich 4 lat (2019-2022). Spółka LiveKid pozyskała w 2023 r. 15 mln zł finansowania od jednego z największych funduszy typu venture capital w Europie Środkowo-Wschodniej – Inovo.
- Spółka Scanway S.A. w styczniu 2023 roku wzięła udział w misji kosmicznej Falcon 9 (SpaceX) wyprowadzając na orbitę satelitę STAR VIBE ze swoim systemem optycznym. W październiku 2023 roku Scanway S.A. zadebiutowała na rynku NewConnect Giełdy papierów Wartościowych w Warszawie S.A., pozyskując w ofercie akcji 9 mln zł z przeznaczeniem na dalszy rozwój.

- Bright Future sp. z o.o. (działająca pod marką Your KAYA) dokonała strategicznej decyzji o rozpoczęciu sprzedaży również poza własnym kanałem dystrybucji, we współpracy ze stacjonarnymi drogeriami. Równocześnie w 2023 roku liczba klientek własnego sklepu internetowego YourKAYA przekroczyła 200 tysięcy.

Wg stanu na 31.12.2023 r. DFR Inwestycyjny sp. z o.o. udzielił finansowania 9 spółkom, na łączną kwotę 23 103 980 zł.

Fundusz zrealizował już pierwsze wyjścia z inwestycji. **Narastająco do dnia 31.12.2023 r. DFR Inwestycyjny dokonał wyjść z inwestycji na łączną kwotę 2 566 393,14 zł** realizując stopy zwrotu z inwestycji 141% oraz 252%.

Projekty realizowane przez DFG sp. z o.o.

W 2023 r. Spółka udzieliła wsparcia MŚP w łącznej wysokości **32 984,83** tys. zł, udzielając im **527** poręczeń:

- kredytów (pożyczek): przedsiębiorcom udzielono **57** poręczeń kredytów (pożyczek) w kwocie **11 634,34** tys. zł, co pozwoliło im pozyskać kredyty (pożyczki) w łącznej wysokości **17 304,80** tys. zł;
- zapłaty wadium: przedsiębiorcom udzielono **39** pakietów wadialnych na kwotę **31 650,00** tys. zł, w ramach których udzielono **435** indywidualnych poręczeń zapłaty wadium w kwocie **19 607,85** tys. zł, co pozwoliło im na uczestnictwo w postępowaniach o zamówienie publiczne o łącznej wartości ponad **654** mln zł.
- należytego wykonania umowy i/lub rękojmi i/lub gwarancji jakości: przedsiębiorcom udzielono **29** linii należytego wykonania i/lub rękojmi i/lub gwarancji jakości na kwotę **4 600,00** tys. zł, w ramach których udzielono **35** indywidualnych poręczeń należytego wykonania umowy i/lub rękojmi i/lub gwarancji jakości w kwocie **1 742,64** tys. zł.

W roku 2023:

- wprowadzono do oferty Spółki nowy produkt - poręczenie zwrotu zaliczki;
- w sierpniu 2023 roku Spółka zakończyła okres budowy portfela w ramach realizowanego od 2019 roku projektu „Regionalne Reporęczenie”. W latach 2019 - 2023 Spółka udzieliła wsparcia przedsiębiorcom w łącznej wysokości ok. 100 mln. zł, udzielając 1777 poręczeń;
- w grudniu 2023 roku zawarto z Dolnośląskim Funduszem Rozwoju Sp. z o.o. Umowę o Pośrednictwo Finansowe, która zabezpieczyła kapitał reporęczeniowy o wartości 20 000 000 zł na okres 36 miesięcy.

1.2.1 Promocja gospodarcza i turystyczna regionu oraz 1.3.3 Stymulowanie współpracy sfer biznesu, nauki i edukacji.

Centrum druku 3D przy ul. E. Kwiatkowskiego we Wrocławiu

W ramach powstałych oszczędności DPIN S.A. wydłużył projekt pn.: „Wsparcie przedsiębiorców sektora MŚP dzięki utworzeniu nowoczesnego Dolnośląskiego Inkubatora Druku 3D we Wrocławiu” do dnia 30.06.2023, w ramach którego zakupiono jako uzupełnienie posiadanych technologii następujący sprzęt:

- Drukarkę Zmorph FAB All-in-One,
- Phrozen Sonic Mega 8K,
- Profesjonalne stoły warsztatowe,
- W czerwcu 2023 złożony został wniosek o płatność końcową w ramach projektu pn.: „Wsparcie przedsiębiorców sektora MŚP dzięki utworzeniu nowoczesnego Dolnośląskiego Inkubatora Druku 3D we Wrocławiu”.
- DC3D złożyło wraz z AWF Wrocław fiskę projektową biorącą udział w projekcie regionalnym - laboratorium do weryfikacji i magazynowania danych sportowców.
- Ukończono pierwszą w historii DPIN S.A. publikację fizyczną Implikacje 3D. Cyfra i Bryła. Druk 3D w sztuce – wybrane aspekty modelowania wieloobiektowego. Izabela Miechowicz, Sławomir Miechowicz, Jakub Trzyna. Kolejne publikacje w trakcie realizacji.
- DC3D wzięło udział, jako partner, w organizowanym przez Akademię Nauk Społecznych w Świdnicy konkursie dla zdolnej młodzieży pod nazwą „IV Kongres Młodzieży Przedsiębiorczej - Młodzi z Pomysłem 4.0”.
- Zostały przeprowadzone pierwsze rozmowy o współpracy w zakresie mobilnej edukacji dla przedszkoli i szkół w zakresie druku 3D z Ministerstwem Edukacji Narodowej.
- DC3D stworzyło pełen pakiet dla osób indywidualnych i firm z zakresu szkoleń druku 3D. W maju szkolenia otrzymały certyfikat jakości zgodny z normą ISO 9001:2015.
- Nawiązano współpracę z firmą Autodesk polegającą na organizowaniu szkoleń z druku 3D dla klientów Autodesk, pracowników oraz przedstawicieli – pierwsze szkolenia odbyły się w październiku 2023.
- DC3D wyprodukowało 9 kolejnych odcinków edukacyjnych „Weź to druknij” o druku 3D, dostępnych w TV Echo24 i na Kanale YouTube.

- Przeprowadzono pilotażowe warsztaty z druku 3D dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 113 we Wrocławiu, na podstawie których powstała oferta skierowana do szkół podstawowych i średnich.
- Przeprowadzono szkolenia z druku 3D dla studentów Politechniki Wrocławskiej oraz Szkoły Wyższej Rzemiosł Artystycznych i Zarządzania we Wrocławiu.
- DC3D kontynuuje sprzedaż trofeów sportowych, medali i innych gadżetów na imprezy dla firm. Stworzono projekty i wydrukowano puchary oraz medale na Galę Odważne i Przedsiębiorcze, Bieg Charytatywny, Bieg o Zdrowie Pracze Odrzańskie, Puchary Polana JOECH, Międzynarodowy Dzień Białej Laski.
- Zaprojektowano i wydrukowano kolejne spersonalizowane elementy użytkowe dla DCS Polany Jakuszyckiej (gify na sprzedaż).
- Raz w miesiącu DC3D w Przylądku Nadziei organizuje warsztaty z druku 3D dla małych pacjentów.
- Sporządzono dla Muzeum Narodowego we Wrocławiu skan i wykonano proces obróbki cyfrowej wraz z wydrukiem eksponatów z XVI w.
- Złożono wniosek o dofinansowanie Wniosku Konkursowego o najlepsze rozwiązania związane z Gospodarką o obiegu zamkniętym (GOZ) - "EcoPrint3D - Drukowanie 3D z recyklingiem PET i zasilaniem słonecznym".
- Inżynierowie DC3D przeszli pomyślnie proces certyfikowania i otrzymali Certyfikaty Additive Minds Trainer, tym samym stając się pierwszymi polskim trenerami w tej dziedzinie.
- Centrum Badawczo-Rozwojowe zakończyło badania nad obróbką powierzchniową wydruków DMLS (z metalu) w celu sprawdzenia poprawy chropowatości wydruków. Wnioski ze względu na obszerność do wglądu.
- W związku z planowanym powstaniem Centrum Poznawczego Druku 3D przygotowano w formie projektu i wydruku pierwsze eksponaty do showroomu.

1.3.5 Wzmacnianie regionalnego systemu wsparcia finansowego dla przedsięwzięć innowacyjnych oraz 1.5.3 Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej

Projekt „EnergyTransPolSax”

Projekt realizowany przez KARR S.A. oraz Wirtschaftsförderung Sachsen GmbH. Celem projektu jest wzmocnienie współpracy gospodarczej na polsko-saksońskim pograniczu, w szczególności w zakresie wyzwań w gospodarce energetycznej i związanych ze zmianą klimatu. Okres realizacji: 01.10.2020 – 31.03.2023. Budżet KARR S.A. w ramach projektu wynosi 1 087 886,80 zł. Działania 2023:

- zakończono prace nad Analizą potrzeb w zakresie poprawy efektywności energetycznej <https://karr.pl/wp-content/uploads/2023/02/Raport.pdf>. Badania posłużą wdrażaniu lepiej dopasowanych rozwiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju i efektywności energetycznej.
- 02.03.2023 r. odbyło się wydarzenie online Transformacja energetyczna – Produkcja i wykorzystanie biometanu. Wzięło w nim udział 30 osób. Celem wydarzenia było zaprezentowanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie zarządzania energią, które zostały wdrożone w innych regionach Europy lub świata, co ma sprzyjać transferowi wiedzy do i z naszego regionu. Wydarzenie było transmitowane na żywo na platformę zoom oraz tłumaczone simultanicznie.
- W dniach 7-8.03.2023 r. personel projektu wziął udział w Targach Intec/Z/GrindTec Lipsk oraz towarzyszącym mu Międzynarodowym Forum Kooperacyjnym „Welcome to Saxony” z udziałem przedstawicieli przemysłu maszynowego z Saksonii. Targi te należą do grona wiodących imprez wystawienniczych dla przemysłu metalowego i maszynowego oraz poddostawczego w Europie. Udało się nawiązać wiele kontaktów oraz zachęcić wielu wystawców do skorzystania z Atlasu Kompetencji.
- Ponadto realizowano kampanię promocyjną Atlasu kompetencji poprzez banery internetowe, reklamy w branżowych newsletterach oraz kilka reklam tekstowo-obrazkowych jako Google Ads.

30. Polsko-Niemiecko-Czeskie Forum Kooperacji Firm i Gala 30-lecia KARR S.A

Pod znakiem podwójnego jubileuszu, odbyła się tegoroczna 30. Edycja Polsko-Niemiecko-Czeskiego Forum Kooperacji Firm, zwieńczona specjalną galą z okazji 30-lecia działalności Karkonoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Wydarzenie odbyło się 16 listopada 2023 roku w Karpaczu. W panelach dyskusyjnych, spotkaniach B2B i uroczystej gali udział wzięło blisko 400 przedsiębiorców, przedstawicieli świata edukacji, biznesu i samorządu.

Forum rozpoczęło się od Giełdy B2B, do której zgłosiło się blisko 200 firm. Rozmowy przebiegały sprawnie i jak zawsze z powodzeniem – przedstawiciele mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z Polski, Czech i Niemiec mogli bez przeszkód przedstawić swoją ofertę biznesową potencjalnym partnerom zawodowym, a także wymienić się doświadczeniami i wskazówkami na rozwój działalności.

KARR wydała Katalog firm biorących udział w 30. Polsko-Niemiecko-Czeskim Forum Kooperacji Firm. Jest on dostępny na stronie www.karr.pl.

Projekt 3P4SSE - PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE NA RZECZ EKONOMII SPOŁECZNEJ I SOLIDARNEJ

Cel projektu: Promowanie i testowanie wspólnych modeli zarządzania w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej w celu wzmocnienia rozwoju terytorialnego.

Celem 3P4SSE jest niwelowanie różnic społecznych i ekonomicznych w regionach objętych projektem. Partnerzy w projekcie skupiają się na podejściu klastrowym w odniesieniu do konkretnych wyzwań związanych z gospodarką społeczną i solidarną. Działania w projekcie oparte są na podejściu promującym współpracę pomiędzy podmiotami publicznymi i sektorem prywatnym (nastawionym na zysk i nienastawionym na zysk) i mają na celu zdefiniowanie wspólnych modeli zarządzania w dziedzinie ekonomii społecznej i solidarnej przy zaangażowaniu w akcje pilotażowe projektu lokalnych interesariuszy (przedsiębiorstwa społeczne, NGO's, spółdzielnie socjalne, klastry ekonomii społecznej, MSP, regionalne i lokalne władze publiczne).

Międzynarodowy projekt 3P4SSE w ramach programu INTERREG Europa Środkowa, ARR ARLEG S.A. oraz Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej jako 2 polskich partnerów z 12 partnerów z 6 krajów europejskich: Włochy, Austria, Chorwacja, Polska, Węgry i Słowenia. Liderem projektu jest Autonomiczna Prowincja Trydent we Włoszech.

Okres realizacji projektu: 01.04.2023 - 31.03.2026 (36 miesięcy).

Źródło finansowania: Interreg Central Europe Europa Środkowa.

Priorytet: P4 Zarządzanie. Cel 4.1: Wzmocnienie zarządzania na rzecz zintegrowanego rozwoju terytorialnego.

Budżet ARLEG S.A.: 112 000 EUR, wkład własny: 22 400 EUR.

W 2023 roku w ramach projektu zrealizowane zostały działania benchmarkingowe mające na celu zdefiniowanie pojęć ekonomii społecznej i solidarnej, partnerstw publiczno-prywatnych, ram prawnych ESS w krajach partnerskich, a także wywiady z interesariuszami z Dolnego Śląska. Wnioski z ww. działań zostały zebrane w raporcie badawczym dot. podstawy ekonomii społecznej w Europie Środkowej (Rezultat 1.1.1), który podsumowuje wyniki zebrane przez poszczególnych partnerów projektu. Raport ten stanowi podstawę do kolejnych działań zaplanowanych w projekcie w roku 2024, w tym realizacji lokalnych warsztatów z interesariuszami w celu wypracowania wspólnej strategii polityki oraz realizacji działań pilotażowych w krajach partnerów projektu.

W roku 2023 zespół projektu uczestniczył w pierwszym spotkaniu partnerów (kick off meeting) w Trydencie we Włoszech. Spotkanie zostało zorganizowane przez Partnera Wiodącego – Autonomiczną Prowincję Trento we Włoszech, w celu zainicjowania działań projektu 3P4SSE, przedstawienia aspektów zarządczych i finansowych, zatwierdzenia Planu Monitoringu, Planu Zarządzania Jakością i Ryzykiem, Planu Komunikacji i Upowszechniania. W grudniu 2023 r. odbyły się wizyty studyjne on-line organizowane przez poszczególnych partnerów projektu (w tym ARLEG S.A), podczas których zaprezentowane zostały przykłady dobrych praktyk funkcjonowania przedsiębiorstw ekonomii społecznej.

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

INTEGRACJA SPOŁECZNA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Dolnośląski regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 3 ustawy) samorząd województwa opracowuje corocznie Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na podstawie uchwalanego przez Radę Ministrów Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia.

Zgodnie z przywołaną wyżej ustawą Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia ma określać priorytetowe grupy bezrobotnych i osób wymagających wsparcia.

Grupy wymagające szczególnego wsparcia na rynku pracy Dolnego Śląska w roku 2023

Grupy priorytetowe:

- długotrwale bezrobotni,
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych,
- bezrobotne osoby w starszych grupach wiekowych tj. powyżej 50 lat,
- bezrobotni do 30 roku życia,

Ponadto szczególnym wsparciem objęte będą następujące grupy:

- bezrobotni bez doświadczenia zawodowego,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia,
- bezrobotne osoby niepełnosprawne,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- przedsiębiorcy dotknięci negatywnymi skutkami wojny w Ukrainie,
- uchodźcy z Ukrainy korzystający z usług Publicznych Służb Zatrudnienia.

Podstawowymi źródłami finansowania działań ujętych w Dolnośląskim Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia w 2023 roku są:

- Fundusz Pracy,
- środki Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Krajowy Fundusz Szkoleniowy.

Wszystkie działania wynikające z ustawy na rzecz tych grup prowadzone są przez powiatowe urzędy pracy – podlegające poszczególnym samorządom powiatów.

Na realizację w 2023 roku w województwie dolnośląskim programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych przeznaczona została z Funduszu Pracy decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej kwota 198 845 477,34 zł. Z kwoty tej 64 747 827,00 zł przeznaczone jest na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) ramach Regionalnego Programu (FEDŚ 2021-2027).

Niezależnie od powyższego, powiatowe urzędy pracy województwa dolnośląskiego pozyskały dodatkowe środki Funduszu Pracy pochodzące z rezerwy Ministra właściwego do spraw pracy w ramach ogłaszanych przez Ministerstwo naborów. Kwota ta wyniosła 7 998 545 zł.

Kolejnym źródłem finansowania są środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Rada Rynku Pracy dokonała podziału pomiędzy województwa limitu tych środków na rok 2023. Kwota dla powiatowych urzędów pracy województwa dolnośląskiego wyniosła 16 572 000 zł.

Analogicznie do lat ubiegłych urzędy aplikowały o środki z rezerwy KFS, która dla Dolnego Śląska wyniosła 2 839 572,00 zł

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Dolnośląskim**Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej****„Dolnośląska ekonomia społeczna”**

Finansowanie: RPO WD 2014-2020, Priorytet 9 Włączenie społeczne, 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej, 9.4.B Koordynacja w zakresie ekonomii społecznej w regionie.

Okres realizacji projektu 1.01.2019 – 31.03.2023 r.

Kwota projektu: 2 750 000,00 zł.

„Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej w województwie dolnośląskim”

Finansowanie: Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027.

Okres realizacji: 1.09.2023 - 31.12.2028 r.

Kwota projektu: 26 639 887,31 zł.

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim na lata 2021-2027 (2030) został opracowywany we współpracy z przedstawicielami szerokiej grupy PES oraz sektora publicznego. W 2022 roku trwały prace nad przyjęciem nowego Programu. Przeprowadzono konsultacje społeczne dokumentu w okresie 15.09.2022-20.10.2022 r. Program został przyjęty Uchwałą 6301/VI/22 Zarządu Województwa z dnia 21.12.2022 r. W programie przedstawiona została wizja rozwoju ekonomii społecznej w regionie poprzez określenie wskaźników i rezultatów, których osiągnięcie do roku 2030 jest istotne dla Samorządu Województwa. Program zawiera propozycje konkretnych działań, które mają prowadzić do rozwoju ekonomii społecznej w województwie dolnośląskim.

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim opracowywany były w ramach pracy członków grupy roboczej ds. aktualizacji planu powołanej przez Dyrektora Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej, początkowo w ramach projektu „Koordynacja Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim”, a następnie od 2019 r. kontynuowana w ramach projektu „Dolnośląska Ekonomia Społeczna”. Grupa działała przy Dolnośląskim Komitecie Rozwoju Ekonomii Społecznej, powołanym uchwałą nr 1840/V/16 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 22 lutego 2016 r.

Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim był zmieniany w związku z aktualizacją: Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie dolnośląskim do roku 2020. zgodnie z uchwałą nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r., oraz w związku z wejściem w życie ustawy z dn. 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej „Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim na lata 2021-2027 (2030)”. W roku 2023 został opracowany „Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r.” Wyznaczone w ramach „Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim lata 2021–2027 z perspektywą do 2030” cele, działania i wskaźniki określone zostały dla czterech obszarów priorytetowych. Działania planowane są z uwzględnieniem horyzontu czasowego 2021-2027, czyli obecnej perspektywy programowej w Polsce z możliwością przedłużenia okresu obowiązywania dokumentu do roku 2030. Program jest kompleksowym ujęciem systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, z uwzględnieniem roli jednostek samorządu terytorialnego, organizacji i instytucji zajmujących się bezpośrednim wsparciem podmiotów ekonomii społecznej oraz sektora ekonomii społecznej. Konsultacje „Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 r.” (RPRES) prowadzone były w terminie od 13.09.2023 r. do 18.10.2023 r. zgodnie z Uchwałą NR 7404/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 11 września 2023 r. w sprawie skierowania do konsultacji projektu „Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 r.”

Po zakończonych konsultacjach projekt RPRES został pozytywnie zaopiniowany przez Dolnośląską Radę Działalności Pożytku Publicznego oraz Dolnośląski Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej. Ostatecznie RPRES został przyjęty Uchwałą 7646/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 31 października 2023 r.

Za monitorowanie rozwoju przedsiębiorczości społecznej na poziomie regionu, zgodnie z założeniami RPRES dla województwa odpowiada Samorząd Województwa poprzez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej. Monitoring Programu wykonywany jest przez cały okres wdrażania Programów, w celu zapewnienie zgodności realizacji Programów z założeniami i określonymi celami. Ponadto monitoring wykorzystywany jest do bieżącego wykrywania nieprawidłowości i trudności oraz ich korygowania. W 2023 roku powstał Raport za 2021 rok.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej

Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej

Przedsięwzięcie strategiczne 3.2.2.

1. Realizacja Wojewódzkiego Programu „Nestor” (działania na rzecz wsparcia i aktywizacji dolnośląskich seniorów) – 90 055,70 zł (finansowanie BWD):

- Organizacja biletów wstępu dla Dolnośląskich Seniorów w ramach Wojewódzkiego programu „Nestor” na organizację wydarzeń kulturalnych w sezonie 2024 r. Łączna ilość biletów wynosi - 1641.

Poniżej instytucje, z którymi zostały zawarte umowy:

1. Narodowe Forum Muzyki we Wrocławiu - 519 sztuk,
2. Teatr Polski we Wrocławiu – 110 voucherów,
3. Teatr Dramatyczny im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu – 100 voucherów,
4. Teatr im H. Modrzejewskiej w Legnicy - 100 voucherów,
5. Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze – 100 biletów,
6. Dolnośląskie Centrum Filmowe we Wrocławiu – 512 biletów,
7. Stowarzyszenie; „Artyści Na Bruku” – 200 voucherów.

- Usługa szkoleniowa w zakresie przygotowania i przeprowadzenia cyklu 10 szkoleń specjalistycznych dla nieformalnych opiekunów niesamodzielných osób starszych (osób świadczących rodzinne usługi opiekuńcze) pod tytułem u „**Jak opiekować się osobą starszą w domu – aspekt praktyczny**”. Dotyczy również przygotowania materiałów szkoleniowych w formie elektronicznej oraz przygotowanie prezentacji multimedialnej. W szkoleniu wzięło udział łącznie 185 osób. Realizacja szkolenia odbywa się w ramach wojewódzkiego programu Nestor 2023.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

2. Działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 149 999,72 zł (finansowanie - dotacja z budżetu państwa, BWD)

- **Przygotowanie i przeprowadzenie superwizji grupowej dla kadr służb społecznych.** Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej w 2023r., podobnie jak w latach ubiegłych, zaplanował objęcie wsparciem w postaci superwizji grupowej pracowników systemu pomocy społecznej, którzy w swej codziennej pracy stykają się z problemem przemocy w rodzinie i pracują z osobami doświadczającymi przemocy, ukierunkowując swe działania na członków Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i Grup Roboczych. W ramach superwizji w pierwszej edycji przeprowadzono 19 spotkań superwizyjnych, w których uczestniczyło 139 osób. W ramach superwizji w drugim półroczu przeprowadzono 19 spotkań, w których uczestniczyło 150 osób. Łącznie w superwizji dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2023 uczestniczyło 289 osób.

- Przygotowanie i przeprowadzenie 2 edycji szkolenia specjalistycznego pn. **Agresja w sieci – przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży** skierowanego do pracowników Ośrodków Interwencji Kryzysowej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie dodatkowo członkowie Zespołów Interdyscyplinarnych i członkowie grup roboczych działających w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: zarówno psychologowie, pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej, asystenci rodzin, pedagodzy, terapeuci, członkowie zespołu interdyscyplinarnego, członkowie grup roboczych. W szkoleniu w wymiarze 26 godzin dydaktycznych w podziale: 6 h dydaktycznych moduł praktyczny oraz 20 h dydaktycznych moduł teoretyczny zrealizowany w formie stacjonarnej w siedzibie DOPS wzięło udział łącznie w dwóch edycjach 31 osób.

- Przygotowanie i przeprowadzenie 2 edycji szkolenia specjalistycznego pn. **Elementy Dialogu Motywującego w pracy z osobą stosującą przemoc w rodzinie** dla osób pracujących w dolnośląskich instytucjach z obszarów pomocy społecznej, resocjalizacji i profilaktyki, członków Zespołów oraz Grup Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz dla osób prowadzących lub przygotowujących się do prowadzenia programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W szkoleniu w wymiarze 50 h dydaktycznych w podziale: 35 h dydaktycznych moduł praktycznych oraz 15 h dydaktycznych moduł teoretyczny uczestniczyło łącznie w dwóch edycjach 30 osób.

- Przygotowanie i przeprowadzenia szkolenia specjalistycznego pn. **Terapia systemowa i jej zastosowanie w przypadku przemocy domowej** skierowanego do pracowników będących członkami Zespołów Interdyscyplinarnych i członkami grup roboczych działających w przeciwdziałaniu przemocy: zarówno psychologowie, pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej, asystenci rodzin, pedagodzy, terapeuci, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i dzielnicowych, jak również pracowników ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. W szkoleniu w wymiarze 60 h zegarowych w podziale: 40 h praktycznych oraz 20 h teoretycznych zegarowych uczestniczyło 15 osób.

- Przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia specjalistycznego pn. **Podstawy prawne działania zespołu interdyscyplinarnego w świetle nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (zgodnie z art. 9a ust. 5a ustawy)** skierowanego do członków Zespołów Interdyscyplinarnych i członków grup diagnostyczno-

pomocowych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy: zarówno psychologowie, pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej, asystenci rodzin, pedagodzy, terapeuci, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i dzielnicy, jak również pracownicy ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, psychologowie i pedagodzy ze szkół. W szkoleniu w wymiarze 7 godzin zegarowych w formie on-line uczestniczyło 100 osób.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

3. Upowszechnianie i rozwój rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia, rozwój i wsparcie systemu adopcji – 4 984 869,08 zł (finansowanie dotacją z budżetu państwa, BWD)

Ośrodek Adopcyjny podejmował współpracę z sądem opiekuńczym, w zakresie powiadamiania o okolicznościach uzasadniających wszczęcie postępowania opiekuńczego, w szczególności poprzez:

- skierowanie **18** wniosków o ustanowienie opiekuna prawnego dla dziecka, wniosków w przedmiocie ingerencji w wykonywanie władzy rodzicielskiej, itp.,
- udzielenie **116** rodzinom przysposabiającym dziecko/dzieci pomocy w przygotowaniu wniosków o przysposobienie oraz w zgromadzeniu niezbędnej dokumentacji.

W zakresie funkcjonowania Wojewódzkiego Banku Danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie ośrodek:

- przyjął **845** zgłoszeń - informacji o dzieciach, w tym **161** zgłoszeń pochodziło z ośrodków adopcyjnych z terenu województwa dolnośląskiego (**140** dzieci zgłosił Ośrodek Adopcyjny DOPS we Wrocławiu, **6** dzieci – Ośrodek Adopcyjny Nadzieja w Jeleniej Górze, **15** dzieci – Ośrodek Adopcyjny APA we Wrocławiu), zgłoszenia **2** dzieci zostały przekazane z innych WBD celem kontynuacji procedur (zmiana miejsca pobytu dziecka), zaś pozostałe **682** dzieci – z pozostałych ośrodków adopcyjnych z terenu całego kraju,
- w 2023 roku WBD innych Ośrodków wskazały rodziny dla **37** dzieci (dla **29** dzieci z OA DOPS, **5** dzieci zgłoszonych przez OA Nadzieja w Jeleniej Górze oraz **3** dzieci z AOA), które zakończyły się prawomocnym przysposobieniem tych dzieci,
- W ramach współpracy ośrodków adopcyjnych funkcjonujących na terenie województwa dolnośląskiego znaleziono rodzinę przysposabiającą dla trójki rodzeństwa,
- 4 dzieci zgłoszonych do WBD powróciło pod opiekę matki biologicznej,
- CBD w Warszawie wskazał rodziny dla 2 zgłoszonych dzieci, jednak w obydwu sprawach małżonkowie zrezygnowali z udziału w procedurach adopcyjnych – tzw. adopcja zagraniczna,
- W 2023 roku zakończyła się prawomocnym postanowieniem procedura adopcyjna, tzw. zagraniczna, łącząca rodzeństwo biologiczne,
- WBD OA DOPS w 4 przypadkach wystosował zapytanie do sądów rodzinnych o informację na temat sytuacji prawnej zgłoszonych do ośrodków dzieci, w przypadku 12 innych zapytań WBD OA DOPS przesłał ośrodkom otrzymane wcześniej od sądów postanowienia.

Na zlecenie sądów rodzinnych Ośrodek:

- sporządził 167 sprawozdań z okresów osobistej styczności oraz opinii kwalifikacyjnych w sprawach o przysposobienie wewnątrzrodzinne i przysposobienie.

W zakresie przygotowania kandydatów do przysposobienia dziecka Ośrodek:

- przyjął **72** zgłoszenia rodzin (64 pary małżeńskie i 8 osób samotnych) – kandydatów do przysposobienia dziecka, z czego 16 wniosków zostało złożonych przez funkcjonujące już rodziny zastępcze, które deklarują chęć adopcji umieszczonych wcześniej u nich dzieci. W wyniku nowelizacji ustawy narzucającej czteromiesięczny okres diagnostyczny celem skierowania kandydata na rozpoczęcie szkolenia do ośrodka zgłosiły się **49** pary i **7** osób samotnych – kandydatów zainteresowanych procesem adopcyjnym (z czego 4 pary zrezygnowały z rozpoczęcia procesu adopcyjnego – podjęły próbę in vitro lub nie dostarczyły kompletu dokumentów),
- **przeszkolił 144 osoby w 12 grupach** szkoleniowych autorskim programem szkolenia kandydatów do przysposobienia dziecka Kochania Godne.

W zakresie prowadzenia szkoleń dla kandydatów na opiekunów zastępczych

- Ośrodek przeszkolił **32** kandydatów na opiekunów zastępczych (w 3 grupach, zaś 2 pary zostały przeszkolone w trybie indywidualnym). Kandydaci przeszkoleni przez Ośrodek Adopcyjny DOPS na rodziców zastępczych preadopcyjnych, we współpracy z organizatorami pieczy zastępczej, wskazywani są na opiekunów dzieci pozostawianych przez matki w szpitalach oraz dla dzieci, które po umieszczeniu we wskazanych rodzinach,

oczekują na możliwość wystąpienia z wnioskiem o ich przysposobienie (okres regulacji sytuacji prawnej dziecka).

Realizując obowiązek udziału w posiedzeniach zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka Ośrodek uczestniczył w **55** posiedzeniach zespołów, na których omawianych było **529** dzieci.

W zakresie wsparcia psychologicznego – pedagogicznego oraz prawnego Ośrodek udzielił:

- **4308** porad rodzinom przysposabiającym dziecko,
- **172** porad rodzinom biologicznym (rodzinom naturalnym zgłoszonych do ośrodka dzieci oraz pacjentkom oddziałów ginekologiczno-położniczych, które sygnalizowały zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu),
- **1362** konsultacje, terapie i porady na wniosek funkcjonujących już rodzin adopcyjnych,
- W okresie sprawozdawczym 1 raz w miesiącu odbywały się **spotkania grupy wsparcia dla rodziców adopcyjnych** (po przysposobieniu), w których uczestniczyło 9–10 osób zainteresowanych wsparciem.

W zakresie promowania idei adopcji i poszukiwania kandydatów do przysposobienia dziecka Ośrodek:

- Zorganizował Konferencję „Współpraca służb społecznych i wymiaru sprawiedliwości w kontekście dobra dziecka”, podczas której 144 uczestników – sędziów orzekających w sprawach rodzinnych, kuratorów zawodowych, dyrektorów i pracowników organizatorów pieczy zastępczej, dyrektorów i pracowników publicznych ośrodków adopcyjnych funkcjonujących na terenie Polski, debatowało na temat psychologicznych skutków braku współpracy wobec dziecka porzuconego, współpracy służb społecznych i wymiaru sprawiedliwości, traumy dziecięcej i znaczenia styczności osobistej – 18.10.2023 r.,
- Zorganizował spotkanie dyrektorów i pracowników publicznych ośrodków adopcyjnych poświęcone standardom pracy ośrodków adopcyjnych i wypracowaniu dobrych praktyk w procedowanych sprawach przysposobienie – 19.10.2023 r.,
- Zlecił realizację spotu reklamowego dotyczącego rodzicielstwa adopcyjnego jako najbardziej świadomej formy rodzicielstwa. Spot będzie prezentowany przez Telewizję Polską TVP3, zgodnie z ustalonym harmonogramem,
- Kandydaci na rodziców adopcyjnych w ramach promocji przysposobienia otrzymują materiały dydaktyczne do programu Kochania Godne. Materiały te zostały opracowane przez pracowników Ośrodka Adopcyjnego DOPS. Ośrodek zlecił dodruk materiałów w ilości 100 sztuk jednostkowych (segregatory wraz z wkładkami odnoszącymi się do treści poszczególnych sesji szkoleniowych),
- Ośrodek podjął współpracę z Dolnośląskim Centrum Diagnostyki i Terapii FAS, gdzie w ramach współpracy i promocji adopcji dzieci z podejrzeniem FAS/FASD ustalono możliwość diagnozy dzieci na bieżąco – zgodnie z zapotrzebowaniem wskazanym przez naszą jednostkę.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

4. Projekt „Podnoszenie kompetencji kadr systemu, pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej”

Finansowanie: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027.

Okres realizacji projektu: 01.06.2023 r. – 31.12.2027 r.

Kwota projektu: 8 032 500,00 zł.

Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej realizuje powyższy projekt z Europejskiego Funduszu Społecznego PLUS w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027, Priorytet 7 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku, Działanie 7.8 Wspieranie włączenia społecznego, Typ 7.8 F Podnoszenie kompetencji kadr.

Głównym celem projektu jest podnoszenie kompetencji zawodowych kadr zatrudnionych w obszarze pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej poprzez udział w szkoleniach oraz innych formach wsparcia realizowanych na terenie Dolnego Śląska. W 2023 roku przeprowadzono analizę potrzeb szkoleniowych.

W 2023 r. DOPS zorganizował we Wrocławskim Zakładzie Aktywności Zawodowej 4 dwudniowe szkolenia:

- - „Zmiany w systemie pieczy zastępczej 2022/2023. Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” (11-12.12.2023 r.). Certyfikaty otrzymało 12 osób.
- - „System pomocy dziecku i jego rodzinie – wsparcie formalne i psychologiczne” (13-14.12.2023 r.). Certyfikaty otrzymało 16 osób

- „Budowanie lokalnego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” (18-19.12.2023 r.). Certyfikaty otrzymało 8 osób (8 kobiet).
- „Procedura odbioru dziecka z rodziny biologicznej, w tym nieskuteczny odbiór dziecka – aspekty prawne” (19-20.12.2023 r.). Certyfikaty otrzymało 17 osób

łącznie zostało przeszkolonych 53 osób

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

5. Nazwa projektu: „Projekt w zakresie rozwoju interwencji kryzysowej oraz przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie”

Finansowanie: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027.

Okres realizacji projektu: 01.06.2023 – 31.12.2027 r.

Kwota projektu: 1 721 250,00 zł.

Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej realizował w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021 – 2027 strategiczny projekt, tj.: **Projekt w zakresie rozwoju interwencji kryzysowej oraz przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie”.**

Głównym celem projektu jest podnoszenie kompetencji zawodowych kadr zatrudnionych w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu województwa dolnośląskiego. Projekt jest odpowiedzią na potrzeby w zakresie udziału osób zatrudnionych w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie na terenie województwa dolnośląskiego w szkoleniach i studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W 2023 roku przeprowadzono analizę potrzeb szkoleniowych.

12 grudnia 2023 roku w siedzibie Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej zorganizowano konferencję w ramach projektu dla przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu Województwa Dolnośląskiego oraz przedstawicieli obszaru interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: pracowników Ośrodków Interwencji Kryzysowej, przedstawicieli Zespołów i Grup diagnostyczno-pomocowych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przedstawicieli Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników policji, wymiaru sprawiedliwości, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. Prelegentem i trenerem podczas wydarzenia był Pan Mecenas Grzegorz Wrona – doktor nauk prawnych, certyfikowany specjalista i superwizor z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wybitny wykładowca w tej dziedzinie, który od 20 lat zajmuje się aktywną pracą na rzecz osób doświadczających przemocy jako konsultant w ośrodkach pomocy społecznej, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz organizacjach pozarządowych.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

6. Realizacja zadania pt. „Działania na rzecz rodziny” 24 066,50 zł (finansowanie BWD)

- Przygotowanie i przeprowadzenie superwizji grupowej dla asystentów rodziny.

Odpowiadając na potrzeby w zakresie superwizji wyrażane przez asystentów rodziny z terenu województwa dolnośląskiego, w 2023 roku, kontynuując działania podjęte w 2018 r. i realizowane w latach 2019–2022, DOPS zaplanował przeprowadzenie dwóch edycji superwizji z zakresu pracy z rodziną i przeciwdziałania przemocy w rodzinie (po jednej w każdym półroczu) dla 2 grup asystentów rodziny, pracujących w dolnośląskich jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, niezależnie od formy zatrudnienia.

Cele superwizji grupowej dla asystentów rodziny to m.in.:

- dbałość o utrzymywanie profesjonalnych standardów praktykowania pracy socjalnej z rodziną, przy jednoczesnym nastawieniu na zdobywanie i rozwijanie kompetencji i umiejętności, pozwalających na prawidłowe identyfikowanie trudności w pracy, ich źródeł oraz sposobów rozwiązywania,
- wsparcie, sprzyjające rozwojowi zawodowemu oraz zapobiegające wypaleniu zawodowemu wobec całokształtu zadań realizowanych przez asystentów rodziny,
- poprawa kondycji psychicznej uczestnika superwizji grupowej poprzez wzrost świadomości potrzeby autokontroli pracy własnej w celu świadomego i profesjonalnego świadczenia pomocy rodzinie.

Cele te mogą być osiągnięte poprzez diagnozę stylów pracy, standardów, konfrontacji z oczekiwaniami, schematami postępowania i analizę przypadków z życia zawodowego osób, pełniących funkcje asystentów rodziny.

W roku 2023 odbyły się po dwa spotkania dla dwóch grup asystentów w I połowie i II połowie roku w wymiarze 5 h zegarowych dla każdej grupy. Ogółem w 2023 roku superwizją dla asystentów rodziny objęto 42 osoby.

- Szkolenie specjalistyczne dla młodzieży w wieku 13-18 lat ze szkół z terenu województwa dolnośląskiego pt. **„Komunikacja interpersonalna w rodzinie i w szkole”**. Przeprowadzono 10 szkoleń, w których przeszkolono łącznie 256 uczniów.

Szkolenie miało na celu poprawę relacji międzyludzkich, umiejętność komunikowania się, rozmowy na trudne tematy oraz metody konstruktywnego rozwiązywania konfliktów. Szacunek i empatia w kształtowaniu dobrych relacji. Uczestnicy szkolenia dobrze ocenili tematykę szkolenia oraz jego przebieg.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

7. Realizacja działań na rzecz rodziny i grup defaworyzowanych – 25 000,00 zł (finansowanie BWD)

- Przygotowanie i przeprowadzenie superwizji grupowej dla asystentów rodziny. W roku 2023 odbyły się po dwa spotkania dla dwóch grup asystentów w I połowie i II połowie roku w wymiarze 5 h zegarowych dla każdej grupy. Ogółem w 2023 roku superwizją dla asystentów rodziny objęto 42 osoby.
- Przeprowadzenie **kursu języka ukraińskiego dla kadr służb społecznych** z terenu województwa dolnośląskiego wraz przygotowaniem materiałów szkoleniowych dla uczestników kursu realizowanego przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej dla 6 grup po 30 godzin kursu na osobę. W kursie wzięło udział 54 osób.
- Przygotowanie i przeprowadzenie w zakresie przeprowadzenia cyklu 10 specjalistycznych szkoleń dla młodzieży w wieku 13-18 lat ze szkół z terenu województwa dolnośląskiego pt. **„Komunikacja interpersonalna w rodzinie i w szkole”** wraz przygotowaniem materiałów szkoleniowych dla uczestników (uczniów) szkolenia. Odbiorcami powyższego szkolenia byli uczniowie w wieku 13-18 lat z dziesięciu wytypowanych przez Zamawiającego szkół z terenu województwa dolnośląskiego. Szkolenie dla każdej grupy trwało 5 h lekcyjnych. Łącznie wzięło udział 256 uczniów.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

8. Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego pn. „Dolnośląska Akademia Kompetencji Seniora” - 655 000 zł (BWD)

Celem konkursu było wsparcie projektów dotyczących działalności na rzecz seniorów. W ramach konkursu realizowane były zadania polegające na:

- prowadzeniu działań zapewniających wsparcie psychologiczne i środowiskowe seniorów, w tym wsparcie seniorów w sytuacjach kryzysowych, jako formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- wzmacnianiu różnych form aktywności i kompetencji seniorów, w tym również działań mających na celu przeciwdziałanie defaworyzacji oraz działań międzypokoleniowych,
- działaniach edukacyjnych mających na celu wykształcenie zachowań i postaw prozdrowotnych seniorów, promocję aktywnego i zdrowego stylu życia,
- zdobywaniu oraz podnoszeniu kompetencji cyfrowych, zwiększaniu wiedzy w zakresie bezpiecznego poruszania się i komunikacji w sieci, w tym korzystaniu z usług e-administracji.

W ramach konkursu odbył się jeden nabór ofert, w którym złożono 80 ofert, dotację otrzymało 19 ofert.

Podmiot realizujący: Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

9. Otwarty konkurs ofert na organizację i przeprowadzenie Dolnośląskiego Kongresu Obywatelskiego – 30 000 zł (BWD)

Zadaniem konkursowym była organizacja i przeprowadzenie Dolnośląskiego Kongresu Obywatelskiego będącego płaszczyzną spotkań, dialogu, wymiany doświadczeń, nawiązania szeroko rozumianej współpracy wewnątrz i międzysektorowej.

Podmiot realizujący: Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

10. Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego z zakresu asystentury osób starszych - 1 500 000 zł (BWD)

W ramach konkursu realizowane były zadania polegające na udostępnieniu usług asystenckich, tj. wsparcie seniorów w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego oraz opieki wytchnieniowej, tj. czasowa usługa opiekuńcza nad osobą niesamodzielną, świadczona w zastępstwie za opiekuna faktycznego w związku z zaistniałym zdarzeniem losowym, potrzebą załatwienia spraw dnia codziennego lub odpoczynkiem opiekuna faktycznego, pomoc w drobnych pracach domowych.

W ramach konkursu odbył się jeden nabór ofert, w którym złożono 34 oferty, dotację otrzymało 9 ofert.

Podmiot realizujący: Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

11. Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego pn. „Mobilna Akademia Nestora” – 100 000 zł (BWD)

Zadaniem konkursowym było opracowanie koncepcji, a także organizacja i przeprowadzenie Mobilnej Akademii Nestora skierowanej do seniorów działających w Uniwersytetach Trzeciego Wieku, w ramach której odbywały się wykłady i prelekcje w obszarach:

- nauk humanistycznych (np. historia, literatura, literaturoznawstwo, historia sztuki, geografia, archeologia, kulturoznawstwo, filozofia);
- nauk ścisłych (np. astronomia, informatyka, fizyka, matematyka);
- nauk medycznych (np. profilaktyka zdrowotna, zdrowie publiczne, psychologia, kardiologia, zagadnienia medyczne chorób wieku senioralnego, w tym chorób otępiennych);
- nauk społecznych (np. socjologia, politologia, psychologia, prawo, etnografia, nauki o bezpieczeństwie);
- nauk przyrodniczych (np. ochrony środowiska, ekologia, biologia, weterynaria, dobrostan zwierząt, ogrodnictwo i ochrona roślin, żywienie człowieka);
- nauk ekonomicznych (np. ekonomia, finanse, bankowość, zarządzanie).

Podmiot realizujący: Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

12. Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego dotyczącego poszerzenia świadomości oraz wzmocnienia wiedzy o prawach konsumenta mieszkańców Dolnego Śląska – 50 000 zł (BWD)

Zadaniem konkursowym było opracowanie koncepcji, organizacji, a także przeprowadzenia działań polegających na:

- rozwijaniu i kształtowaniu wiedzy z zakresu świadomości i postaw konsumenckich skierowanych do różnych grup społecznych, realizowane poprzez różne formy edukacyjne,
- informowaniu o nieuczciwych praktykach dotyczących stosowania zakazanych klauzul w umowach,
- edukowaniu o nieuczciwych praktykach, z powodu których cierpi interes nabywcy.

Podmiot realizujący: Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

13. W trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tryb pozakonkursowy) organizacje pozarządowe złożyły 116 ofert, z czego dotację otrzymały 42 oferty. Łączna kwota przekazanych dotacji wyniosła 330 574,61 zł.

Podmiot realizujący: Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

14. Funkcjonowanie organów konsultacyjno-opiniodawczych z obszaru integracji społecznej.

Dolnośląska Rada Działalności Pożytku Publicznego – organ konsultacyjny i opiniodawczy Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

W lipcu 2023 r. zakończyła się kadencja Dolnośląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego powołanej na lata 2020–2023 (III kadencja). W dniu 16 października Marszałek Województwa Dolnośląskiego powołał Dolnośląską Radę Działalności Pożytku Publicznego na lata 2023–2026 (IV kadencja). W 2023 r. odbyły się 2 posiedzenia DRDPP III kadencji i 2 posiedzenie DRDPP IV kadencji.

Rada Seniorów Województwa Dolnośląskiego – organ doradczy oraz inicjatywny regionalnej polityki na rzecz osób starszych działający przy Marszałku Województwa Dolnośląskiego.

W 2023 r. odbyło się pięć posiedzeń Rady. Rada Seniorów Województwa Dolnośląskiego była współorganizatorem III Dolnośląskiego Forum Rad Seniorów oraz Forów Rad Senioralnych w subregionach: jeleniogórskim, legnickim, wałbrzyskim i wrocławskim.

Konkurs o Nagrodę Marszałka Województwa Dolnośląskiego im. Krystyny Lasek „Społecznik Roku”.

Celem Konkursu było promowanie aktywności dolnośląskich organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych działających na rzecz seniorów, Rad Seniorów na Dolnym Śląsku, a także wzmocnienie pozytywnego wizerunku podmiotów i osób udzielających się na rzecz osób starszych. Nagrody Marszałka Województwa Dolnośląskiego im. Krystyny Lasek „Społecznik Roku”: w kategorii Osoba oraz w kategorii Organizacja wręczone zostały podczas III Dolnośląskiego Forum Rad Seniorów.

III Dolnośląskie Forum Rad Senioralnych zorganizowane we współpracy z Dolnośląską Społeczną Radą Senioralną. Jego celem była integracja dolnośląskich rad seniorów, wymiana wiedzy i doświadczeń w zakresie działań prowadzonych

na rzecz osób starszych, potrzeby partycypacji osób starszych w życiu obywatelskim oraz określenie potrzeb Rad Seniorów w zakresie wsparcia działalności w środowisku lokalnym i współpracy z samorządami. Podczas wystąpień oraz warsztatów poruszony został również aspekt zagrożeń i szans jakie niesie dla człowieka sztuczna inteligencja.

Fora Rad Senioralnych w subregionach: jeleniogórskim, legnickim, wałbrzyskim oraz wrocławskim zorganizowane we współpracy z Dolnośląską Społeczną Radą Senioralną. Ich celem była wymiana dobrych praktyk dotycząca współpracy z lokalnymi samorządami, partnerami społecznymi oraz współpracy międzypokoleniowej, a także podnoszenie świadomości seniorów.

Podmiot realizujący: Dział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

15. Działania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Wykonanie wydatków: 1 281 323 zł (BWD).

- Kontynuowano świadczenie usług w powołanym **Dolnośląskie Centrum Diagnostyki i Terapii FAS**. Celem działalności Centrum jest diagnostyka i wsparcie w rozwoju dzieci, które zmagają się ze skutkami ekspozycji na alkohol w okresie prenatalnym. W trakcie obowiązywania umowy wykonano **140 diagnoz** (kompleksowa diagnoza w oparciu o badania pediatryczne, psychologiczne, psychiatryczne i logopedyczne - 17 diagnoz, podstawowe badanie pediatryczne i psychologiczne pozwalające ocenić narażenie na alkohol w okresie prenatalnym - 89 diagnoz, podstawowe badania diagnostyczne z uwzględnieniem dodatkowych badań psychiatrycznych - 14 diagnoz, podstawowe badania diagnostyczne z uwzględnieniem dodatkowych badań logopedycznych - 6 diagnoz, badanie pediatryczne w celu oceny zdrowia fizycznego i rozwoju fizycznego dzieci z podejrzeniem FAS - 14 diagnoz. Diagnozy prowadziły dwa zespoły diagnostyczne w składzie pediatra, psychiatra, psycholog i logopeda).
- Zlecono do realizacji **programy ponad standardową ofertę** dla pacjentów podmiotów leczniczych wykonujących działalność w zakresie leczenia odwykowego oraz ich rodzin w tym m.in. Program Terapii Dorosłych Dzieci Alkoholików, Zjazdy Absolwentów, Programy Rozwoju Osobistego, Sesje Rodzinne, Grupy Wsparcia, Treningi Asertywności, Treningi Umiejętności Społecznych oraz Warsztaty rozwoju kompetencji wychowawczych. Programy realizowano w **Dolnośląskim Centrum Leczenia Uzależnień**, Dolnośląskim Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o., Wojewódzkim Szpitalu Dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu, Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu. Łącznie z programów skorzystało **650 pacjentów**.
- Zlecono do realizacji **programy superwizji indywidualnych i grupowych** dla personelu następujących podmiotów leczniczych wykonujących działalność w zakresie leczenia odwykowego: Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o., Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu, Dolnośląskie Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze, Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotoryi.
- Dofinansowano **program uzyskiwania kwalifikacji zawodowych** dla jednego pracownika w Dolnośląskim Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze.
- Utrzymano ofertę doradczą w trzech z pięciu dostępnych na terenie **Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych HIV/AIDS**- Wielospecjalistycznym Szpitalu Samodzielnym Publicznym ZOZ w Zgorzelcu, Specjalistycznym Szpitalu im. Dra Alfreda Sokołowskiego w Wałbrzychu oraz w Wojewódzkim Centrum Szpitalnym Kotliny Jeleniogórskiej. Dotacje pozwoliły na zwiększenie liczby wykonywanych badań testowych, przyczyniły się ponadto do zwiększenia świadomości dotyczącej profilaktyki HIV/AIDS. W okresie obowiązywania umowy przeprowadzono łącznie 371 testów w kierunku HIV/AIDS. Najczęstszym powodem wykonania badania były ryzykowne kontakty seksualne (ok. 81% wszystkich klientów). Najliczniejszą grupę klientów stanowili 19-29-latkowie - 34%, kolejno 29-30-latkowie - 32%. Punkty świadczyły także usługi w zakresie badań w kierunku innych chorób przenoszonych drogą płciową.
- Zakupiono **testy na obecność narkotyków w ślinie i moczu** dla Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o.
- Utrzymano ofertę **programu leczenia substytucyjnego** na terenie województwa dolnośląskiego. Program pozwolił na zwiększenie dostępności usługi terapii indywidualnej, grupowej oraz interwencji środowiskowej dla osób objętych programem leczenia substytucyjnego, ich rodzin oraz osób oczekujących na terapię.
- Utworzono ścieżkę dydaktyczno-terapeutyczną na terenie Zespołu Pałacowo-Parkowego Dolnośląskiego Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze, która ma na celu podniesienie jakości terapii prowadzonej w DCLU.
- Zlecono zrealizowanie „Badania rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych w populacji dorosłych mieszkańców Dolnego Śląska”. W badaniu wzięło udział 1000 pełnoletnich mieszkańców województwa. Wyniki badania zostały przedstawione w raporcie zawierającym wnioski dotyczące

rozpowszechnienia i wzorów picia alkoholu i używania narkotyków, rozmiarów i charakterystyki problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, oceny podejmowanych dotychczas działań profilaktycznych i pomocowych, a także warunków społecznych przeciwdziałania.

- Zlecono przygotowanie oraz zrealizowanie „Szkolenia realizatorów programów rekomendowanych z bazy programów promocji zdrowia psychicznego, profilaktyki zachowań problemowych i uzależnień”.
- Wspierano rozwój placówek leczenia odwykowego, zakupiono sprzęt, wyposażenie oraz dokonano modernizacji istniejących placówek prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i współuzależnionych.

Podmiot realizujący: Wydział Zdrowia, Departament Zdrowia.

Przedsięwzięcie strategiczne 3.2.5

„Dolnośląska Ekonomia Społeczna”

Finansowanie: RPO WD 2014-2020, Priorytet 9 Włączenie społeczne, 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej, 9.4.B Koordynacja w zakresie ekonomii społecznej w regionie.

Okres realizacji projektu 1.01.2019 – 31.03.2023 r.

Kwota projektu: 2 750 000,00 zł.

Celem projektu jest podniesienie do 31 marca 2023 jakości i efektywności funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej działających w województwie dolnośląskim w obszarze pomocy i integracji społecznej oraz zwiększenie współpracy pomiędzy tymi podmiotami a samorządem. Cel główny jest zgodny z osią priorytetową 9 Włączenie społeczne, Działaniem 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej. Typem projektu 9.4.B. Koordynacja w zakresie ekonomii społecznej w regionie.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie komplementarności działań realizowanych przez OWES w poszczególnych subregionach województwa dolnośląskiego oraz umacnianie i wzmacnianie sieci współpracy.
- Rozwijanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym poprzez umacnianie i rozwijanie sieci współpracy tych podmiotów oraz tworzenie sprzyjających warunków do współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Zwiększenie widoczności podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na terenie województwa dolnośląskiego i profesjonalizacja realizowanych przez nie usług oraz wytwarzanych produktów.
- Wzmocnienie współpracy podmiotów ekonomii społecznej w zakresie łączenia ich potencjałów w celu realizacji wspólnych zleceń.
- Tworzenie korzystnych rozwiązań prawnych prowadzących do ekonomizacji podmiotów ekonomii społecznej oraz rozwoju ekonomii społecznej w regionie.
- Podniesienie wiedzy na temat ES w regionie wśród m.in. przedstawicieli JST, biznesu, uczelni wyższych.

Grupę docelową projektu stanowią:

- przedsiębiorstwa społeczne,
- PES,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje wspierające ES,
- przedstawiciele samorządu terytorialnego (w tym władz samorządowych) i ich jednostek organizacyjnych,
- przedstawiciele nauki i biznesu,
- podmioty uprawnione do tworzenia PES o charakterze reintegracyjnym,
- kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
- publiczne służby zatrudnienia i instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej.

Działania w 2023 roku:

Zadanie I: EKONOMIA SPOŁECZNA JAKO ELEMENT RYNKU PRACY

Zadanie II: ROZWÓJ LOKALNY A EKONOMIA SPOŁECZNA

Zadanie III: WSPÓŁPRACA MIĘDZYSEKTOROWA

Zadanie IV: SIEĆ USŁUG WSPARCIA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Zadanie V: BUDOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU EKONOMII SPOŁECZNEJ

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

„Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej w województwie dolnośląskim”

Finansowanie: Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus

Cel projektu: uspołnienie polityki włączenia społecznego realizowanej w województwie, jak również wypracowanie mechanizmu jej sprawniejszej koordynacji i lepszego przepływu informacji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym oraz między różnymi podmiotami działającymi na terenie województwa dolnośląskiego.

Okres realizacji: 1.09.2023 - 31.12.2028 r.

Kwota projektu: 26 639 887,31.

Projekt zakłada szereg działań w ramach zadań w obszarach:

Zadanie 1. Badania, analizy i programowanie

Zadanie 2. Szkolenia, doradztwo, sieciowanie i inne działania na rzecz instytucji integracji i pomocy społecznej podmiotów świadczących usługi społeczne, a także organizujących system wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz jego otoczenia.

Zadanie 3. Koordynacja działań na rzecz ekonomii społecznej

W ramach projektu w 2023 r. zostało zrealizowanych:

- 10 spotkań sieci OWES w dniach 14.09, 27.09, 3.10, 16.10, 7.11, 13.11, 21.11, 4.12, 11.12 i 18.12 dotyczące opracowania dokumentacji w tym w szczególności Regulaminu wsparcia finansowego na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w PS w ramach projektów OWES finansowanych z Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska. Spotkania odbywały się zarówno w formie zdalnej jak i stacjonarnej. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele 4 Akredytowanych OWES oraz DWUP i DOPS.
- W kwietniu 2023 r. został powołany nowy skład Dolnośląskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Po powołaniu nowego składu odbyły się 3 spotkania KRES w dniach 08.09, 19.10, 5.12. Podczas spotkań omawiane były ważne kwestie dotyczące działań podejmowanych w województwie na rzecz ES.
- We współpracy z Forum Pomocy społecznej odbyło się Dolnośląskie Dzień Pracownika Socjalnego w dniu 14.11.2023 r. w Oleśnicy, w który uczestniczyły OPS z całego Dolnego Śląska oraz przedstawiciele DOPS.
- W dniu 13.10 zrealizowane zostało spotkanie grupy ds. reintegracji działającej przy Komitecie Rozwoju Ekonomii Społecznej.
- Na bieżąco prowadzone były strony www.kupujespoecznie.pl oraz www.dmws.pl. Aktualizowane były bazy dolnośląskich podmiotów ekonomii społecznej, OPS, PCPR, klubów seniora itp. Na bieżąco konsultowane były dokumenty strategiczne oraz kryteria wyboru projektów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

Przedsięwzięcie strategiczne 2.2.3

Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami: w 2023 r. podpisano umów – 11, kwota realizacji 5 330 780 zł (środki PFRON).

Podmiot realizujący: Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

Przedsięwzięcie strategiczne 3.5.2

- Udostępnianie usług wspierających dla OzN (m.in. asystentura, przerwa wytchnieniowa) w 2023 r.: podpisanych umów – 7, kwota 2 200 000,00 zł (BWD).
- Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy w 2023 r.: podpisanych umów – 9, kwota 173 028,00 zł (PFRON).
- Organizowanie lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych w 2023r.: podpisanych umów – 28, kwota 584 684,00 zł (PFRON) oraz 8 umów, kwota 58 772,00 zł (BWD).
- Dofinansowanie działania zakładów aktywności zawodowej w 2023 r.: podpisanych umów – 8 ze środków PFRON i 8 umów ze środków BWD, kwota 11 168 000,00 zł ze środków PFRON i 1 240 933,00 zł ze środków BWD (utrzymanie stałego zatrudnienia dla 349 osób z niepełnosprawnościami).
- Dofinansowanie kosztów utworzenia zakładów aktywności zawodowej: kontynuowano podpisaną umowę. Zakład rozpoczął działalność 18 grudnia 2023 r. W 2023 r. wypłacono dotacje ze środków PFRON na koszty utworzenia zakładu w wysokości 3 400 000,00 zł.
- Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej w 2023 r.: podpisanych umów - 1, kwota 7000,00 zł (PFRON) oraz 1 umowa, kwota 10 000,00 zł (BWD).
- Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć usprawniających w 2023 r.: podpisanych umów - 5, kwota 140 000,00 zł (PFRON).

- Promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego w 2023 r.: podpisanych umów – 2, kwota 62 212,00 zł (PFRON) oraz 3 umowy, kwota 68 000,00 zł (BWD).
- Przeprowadzenie konsultacji w sprawie zadań w planowanym Ogłoszeniu konkursowym dot. zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym wg Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r.
- Prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek w 2023 r.: podpisanych umów – 2 na 58 000,00 zł (PFRON).
- Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego w 2023 r.: podpisanych umów – 1 na kwotę 5000,00 zł (BWD).
- Produkcja i emisja programów TV, audycji radiowych – kampania „Nie ma barier. Dolny Śląsk”, której założeniem jest m.in. pokazanie integracji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami na Dolnym Śląsku. W ramach audycji przekazywane są m.in. informacje o wydarzeniach sportowych, społecznych, kulturalnych, sukcesach zawodowych i społecznych osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku zlecono produkcję i emisję audycji radiowych pod roboczym tytułem „Pełnosprawni” i audycji telewizyjnych pt. „Nie ma barier. Dolny Śląsk” w ramach 9 umów. Łączna wartość zawartych i zrealizowanych umów z mediami wyniosła 105 338,20 zł (BWD).

Podmiot realizujący: Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

Przedsięwzięcia strategiczne 2.2.3., 3.2.1., 3.2.3., 3.2.4., 3.2.5.

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

1. W ramach Osi Priorytetowej 9 – Włączenie Społeczne:

Działanie 9.1 Aktywna Integracja:

- Projekty na rzecz integracji społeczno-zawodowej Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz organizacji pozarządowych z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze: społecznym, zawodowym, edukacyjnym, zdrowotnym.
- Projekty na rzecz integracji społeczno-zawodowej dla osób przebywających w Zakładach Poprawczych, Schroniskach dla Nieletnich, Ośrodkach Kuratorskich, Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii i ich rodzin. Wsparcie służące poprawie dostępu do usług reintegracji zawodowej i społecznej realizowanych przez Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej oraz wsparcie dla zatrudnienia i usług rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami (WTZ, ZAZ).

Działania 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych

- Usługi asystenckie i opiekuńcze nad osobami niesamodzielnymi świadczone w lokalnej społeczności, usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz mieszkania wspomagane.

Działania 9.3 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych

- Opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych oraz wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi. Działania 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej.
- Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych realizowane w sposób komplementarny w ramach modułów:
 - Usług animacji
 - Usług rozwoju ekonomii społecznej
 - Usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych.
- koordynacja w zakresie ekonomii społecznej w regionie.

W ramach w/w Działów w Osi 9 w 2023 r. nie podpisano żadnych umów.

2. W ramach Osi Priorytetowej 8 Rynek pracy:

Działanie 8.1 Projekty powiatowych urzędów pracy – projekty pozakonkursowe

- Projekty na rzecz zatrudnienia osób bezrobotnych, zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach) realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy.

Działanie 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy

- Projekty konkursowe na rzecz poprawy szans na zatrudnienie osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach).

- Projekty konkursowe z zakresu aktywizacji zawodowej dla pozostających bez zatrudnienia imigrantów od 30 roku życia, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy.

Działanie 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy

- Tworzenie nowych miejsc pracy dla osób od 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, w tym znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby z niskimi kwalifikacjami poprzez zastosowanie bezzwrotnych środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości.

Działanie 8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego

- Zwiększenie zatrudnienia wśród osób opiekujących się dziećmi do 3 roku życia.

Działanie 8.5 Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych

- Projekty na rzecz poprawy zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych poprzez wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie.

Działanie 8.6 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP

- Projekty na rzecz poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców sektora MMŚP oraz ich pracowników poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych.

Działanie 8.7 Aktywne i zdrowe starzenie się

- Projekty na rzecz poprawy dostępu do programów zdrowotnych dotyczących chorób negatywnie wpływających na rynek pracy, dedykowanych osobom aktywnym zawodowo oraz wydłużenie aktywności zawodowej na rynku pracy osób powyżej 50 roku życia w zakresie raka szyjki macicy, raka jelita grubego i raka piersi a także profilaktyki chorób odkleszczowych oraz zapobiegania i wczesnego wykrywania cukrzycy typu 2.

W ramach w/w Działań w Osi 8 RPO WD w 2023 r. nie podpisywano nowych umów.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

Przedsięwzięcie strategiczne: 3.2.2

Numer projektu: FEDS.07.08-IP.02-0001/23.

Tytuł: Podnoszenie kompetencji kadr systemu, pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej.

Beneficjent: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

Priorytet nr 7 „Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku”.

Działanie nr 7.8 „Wspieranie włączenia społecznego”.

Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Okres realizacji projektu 01.06.2023 – 31.12.2027 r.

Kwota projektu: 8 032 500,00 zł (ogółem).

Głównym celem projektu jest podnoszenie kompetencji zawodowych kadr zatrudnionych w obszarze pomocy i integracji społecznej oraz systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej poprzez udział w szkoleniach oraz innych formach wsparcia, zgodnie z regulaminem przedmiotowego naboru, realizowanych na terenie woj. dolnośląskiego.

Grupę docelową będzie stanowiła kadra realizująca działania w obszarze usług społecznych z:

- Ośrodków Pomocy Społecznej,
- Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie,
- Ośrodków Interwencji Kryzysowej,
- Podmiotów Ekonomii Społecznej,
- Podmiotów reintegracyjnych,
- Organizacji pozarządowych.

Ogółem wsparciem zostanie objętych min. 680 osób, w tym 646 kobiet (95%) i 34 mężczyzn (5%).

Bloki tematyczne realizowane w ramach projektu będą obejmowały następujące zagadnienia:

- Szkolenia na temat budowania lokalnego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- Szkolenia z zakresu stosowania prawa,
- Szkolenia kompetencji osób bezpośrednio pracujących z dziećmi i rodzinami,
- Szkolenia dla służb współpracujących i tworzących system wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz adopcji,
- Szkolenia dla osób realizujących zadania w obszarze pomocy i integracji społecznej,
- Szkolenia z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Działania zaplanowane we wniosku o dofinansowanie w 2023 roku:

Zadanie 1. Szkolenia na temat budowania lokalnego systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,

Zadanie 2. Szkolenia z zakresu stosowania prawa,

Zadanie 7. Obsługa merytoryczna projektu.

Przedsięwzięcie strategiczne: 3.2.2

Numer projektu: FEDS.07.08-IP.02-0002/23.

Tytuł: Projekt w zakresie rozwoju interwencji kryzysowej oraz przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie.

Beneficjent: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

Priorytet nr 7 „Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku”.

Działanie nr 7.8 „Wspieranie włączenia społecznego”.

Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Okres realizacji projektu 01.06.2023 – 31.12.2027 r.

Kwota projektu: 1 721 250,00 zł (ogółem).

Głównym celem projektu jest podnoszenie kompetencji zawodowych kadr zatrudnionych w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu województwa dolnośląskiego. Projekt jest odpowiedzią na potrzeby w zakresie udziału osób zatrudnionych w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie na terenie województwa dolnośląskiego w szkoleniach i studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wsparciem w projekcie objęte zostaną osoby realizujące działania w obszarze usług społecznych, w tym z obszaru interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa dolnośląskiego.

Grupą docelową będzie kadra realizująca działania w obszarze usług społecznych zatrudnionych w:

- jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej,
- Ośrodkach Interwencji Kryzysowej,
- Zespołach i Grupach diagnostyczno - pomocowych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- gminnych komisjach rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- wymiarze sprawiedliwości,
- oświacie,
- ochronie zdrowia,
- organizacjach pozarządowych.

Ogółem wsparciem zostanie objętych min. 450 osób, w tym sytuacja społeczna 410 ulegnie poprawie po opuszczeniu programu.

Realizowane bloki tematyczne szkoleń będą obejmowały m.in. takie zagadnienia jak:

- profilaktykę przemocy, zasady prowadzenia oddziaływań poprzedzających wystąpienie zjawiska przemocy,
- zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób doznających przemocy, zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie i możliwość pomocy,
- etapy pracy z osobami doznającymi przemocy w rodzinie i stosującymi przemoc w rodzinie,
- przemoc wobec dziecka,
- przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych,
- współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych,
- prawne aspekty przeciwdziałania przemocy itp.

Działania zaplanowane we wniosku o dofinansowanie w 2023 roku:

Zadanie nr 1 - Podniesienie kompetencji w zakresie interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy,

Zadanie nr 2 - Obsługa merytoryczna projektu.

Przedsięwzięcia strategiczne 3.2.2, 3.2.4, 3.2.5, 3.5.2

Realizacja Funduszy Europejskich na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku 2021-2027.

1. W ramach Priorytetu 7 realizowane są następujące działania:

Działanie 7.5 Aktywna integracja

- Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i wykluczonych społecznie oraz osób biernych zawodowo,

- Wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów reintegracyjnych,
- Projekty Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej,
- Wsparcie na rzecz społeczności romskiej,
- Inicjatywy lokalne w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Działanie 7.7 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych

- Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej,
- Tworzenie i rozwój CUS,
- Rozwój mieszkalnictwa,
- Wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz systemu opieki długoterminowej,
- Wsparcie z zakresu zdrowia psychicznego dla dorosłych,
- Programy profilaktyki chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu,
- Wsparcie dialogu społecznego i budowania zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Działanie 7.8 Wspieranie włączenia społecznego

- Rozwój usług społecznych na rzecz rodziny,
- Rozwój usług społecznych na rzecz systemu pieczy zastępczej,
- Rozwój usług społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- Rozwój usług społecznych w zakresie profilaktyki jak i wsparcia osób w kryzysie bezdomności,
- Wsparcie usług dla uzależnionych i na rzecz profilaktyki uzależnień,
- Podnoszenie kompetencji kadr (sposób niekonkurencyjny),
- Integracja osób przebywających w ośrodkach dla nieletnich.

Działanie 7.10 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – ZIT

- Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej,
- Tworzenie i rozwój CUS,
- Rozwój mieszkalnictwa,
- Wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz systemu opieki długoterminowej,
- Wsparcie dialogu społecznego i budowania zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

W ramach Priorytetu 9 realizowane są następujące działania:

Działanie 9.1. Transformacja społeczna

- Zapobieganie wykluczeniu z rynku pracy,
- Usługi społeczne w zakresie mieszkalnictwa.

W ramach w/w Działań w Priorytecie 7 w 2023 r. podpisano 7 umów na kwotę 57 829 362,28 zł, w tym:

7.5 – 4 umowy na kwotę 46 928 112,28 zł,

7.8 – 3 umowy na kwotę 10 901 250,00 zł.

W ramach Priorytetu 7 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku w 2023 roku były realizowane i rozliczane projekty z następujących Działań:

Działanie 7.1 Projekty Powiatowych Urzędów Pracy – projekty niekonkurencyjne

Celem interwencji jest poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, a także poprzez promowanie samozatrudnienia.

Grupę docelową stanowią osoby bezrobotne, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w szczególności:

- osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiety, osoby w wieku 50 lat i więcej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach;
- osoby młode w wieku 18-29 lat, zwłaszcza: z grupy NEET.

Zakres projektu: Projekty PUP są realizowane zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Projekty PUP są prefinansowane wyłącznie ze środków Funduszu Pracy w ramach przyznanego limitu środków Funduszu Pracy dla województwa, określonego przez dysponenta Funduszu Pracy w decyzji limitowej na dany rok. Maksymalny % poziom dofinansowania UE w projekcie to 70%. Maksymalny procentowy poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + współfinansowanie ze środków krajowych przyznane beneficjentowi przez właściwą instytucję) to 100%.

Łączna wartość alokacji na lata 2023 i 2024 na realizację projektów wynosi 173 384 125,20 zł, z czego: 121 368 887,64 zł (70% EFS+), 52 015 237,56 zł (30% wkład krajowy).

Alokacja przeznaczona na realizację projektów w 2023 roku wynosi 64 747 827,00 zł, z czego: 45 323 479,00 zł (70% EFS+), 19 424 348,00 zł (30% wkład krajowy).

Alokacja przeznaczona na realizację projektów w 2024 roku wynosi 108 636 298,20 zł, z czego: 76 045 408,74 zł (70% EFS+), 32 590 889,46 zł (30% wkład krajowy).

W dniach od 27.07.2023 r. do 01.08.2023 r. zostało podpisanych 26 umów o dofinansowanie projektów niekonkurencyjnych PUP z terenu woj. dolnośląskiego na kwotę ogółem 173 384 125,20 zł.

Działanie 7.2 Rozwój instytucji rynku pracy:

Typ 7.2.A Obserwatorium rynku pracy – projekt niekonkurencyjny własny DWUP

Celem wsparcia jest dostarczenie rzetelnych informacji w różnych obszarach rynku pracy i edukacji, które przyczynią się do zwiększenia zatrudnienia oraz ograniczenia i zapobiegania bezrobociu na Dolnym Śląsku, a także pozwolą na wypracowanie nowych rozwiązań dla pracodawców oraz dolnośląskiego rynku pracy.

W dniu 25.07.2023 r. została podjęta uchwała na realizację projektu na kwotę 2 399 912,00 zł.

Podmiot realizujący: Wydział Rynku Pracy Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

Działanie 7.2 Rozwój instytucji rynku pracy

Typ 7.2.B Modernizacja i wsparcie regionalnych instytucji rynku pracy w tym EURES – projekt niekonkurencyjny własny DWUP

Celem wsparcia jest podnoszenie umiejętności, kompetencji i kwalifikacji pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia (PSZ) i instytucji rynku pracy w celu poprawy świadczenia usług i ich dostosowania do zmieniającego się rynku pracy, wsparcie PSZ w świadczeniu usług w ramach sieci EURES.

W dniu 22.08.2023 r. została podjęta uchwała na realizację projektu na kwotę 5 200 000,00 zł.

Podmiot realizujący: Wydział Analiz i Statystyki Rynku Pracy DWUP.

Działanie 7.9 Aktywizacja osób na rynku pracy

Typ 7.9.B Wsparcie EURES – projekt niekonkurencyjny własny DWUP

Celem wsparcia będzie realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES:

- wspieranie polskich bezrobotnych i poszukujących pracy ze zidentyfikowanych sektorów rynku pracy, branż, zawodów lub kompetencji, w których występuje nadwyżka lub równowaga na wojewódzkim lub krajowym rynku pracy, w znalezieniu zatrudnienia za granicą w państwach UE;
- wspieranie Polaków przebywających za granicą na terenie państw UE oraz Polaków, którzy w okresie ostatniego roku powrócili z zagranicy z państw UE, ze zidentyfikowanych sektorów rynku pracy, branż, zawodów lub kompetencji, w których występuje deficyt lub równowaga potencjalnych pracowników na terenie województwa lub kraju (występują trudności w rekrutacji pracowników), w znalezieniu zatrudnienia w Polsce;
- wspieranie polskich pracodawców w rekrutacji i zatrudnieniu pracowników (bezrobotnych lub poszukujących pracy) przebywających za granicą w państwach UE (dotyczy to zarówno cudzoziemców będących obywatelami tych państw jak i Polaków przebywających za granicą na terenie tych państw oraz Polaków, którzy w okresie ostatniego roku powrócili z zagranicy z państw UE) ze zidentyfikowanych sektorów rynku pracy, branż, zawodów lub kompetencji, w których występuje deficyt lub równowaga potencjalnych pracowników na terenie województwa lub kraju (występują trudności w rekrutacji pracowników).

W dniu 22.08.2023 r. została podjęta uchwała na realizację projektu na kwotę 1 200 000,00 zł.

Podmiot realizujący: Wydział EURES DWUP.

Działanie 7.4 Adaptacja do zmian na rynku pracy

Typ 7.4.A Projekty w zakresie Podmiotowego Systemu Finansowania

Celem interwencji jest wzrost konkurencyjności dolnośląskich przedsiębiorstw poprzez usługi realizowane w ramach Bazy Usług Rozwojowych pozwalające na rozwój przedsiębiorstwa i/lub jego pracowników, w szczególności nabycie lub potwierdzenie kwalifikacji, usprawnienie procesów lub obszaru działania przedsiębiorstwa, częściową lub całkowitą zmianę profilu działalności gospodarczej.

W dniu 19.12.2023 r. została podpisana 1 umowa na realizację projektu w ramach Działania 7.4. Typ A. na kwotę 169 483 032,86 zł.

Podmiot realizujący: Agencja Rozwoju Regionalnego „ARLEG” S.A.

Cel Operacyjny 3.2.Realizacja działań w obszarze edukacjiCel Strategiczny DSIS 4

1. Program stypendialny „zDolny Śląsk” - Program został zainicjowany w 2001 roku przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego oraz Fundację Edukacji Międzynarodowej (FEM) w ramach Dolnośląskiego Systemu Wspierania Uzdolnień. Działania wspierające dzieci i młodzież w zakresie edukacji szkolnej i pozaszkolnej. Niwelowanie nierówności w edukacji (duże ośrodki miejskie, gminy i powiaty w województwie).

Źródło finansowania: BWD- Wydatkowana kwota to 210 000 zł.

2. Projekt - konkurs „Gruzja fascynująca podróż”, wyjazd laureatów do Gruzji.

Wsparcie dzieci i młodzieży w zakresie edukacji szkolnej i poza szkolnej. Promocja i rozwój talentów, zwłaszcza w zakresie kultury i twórczości młodych ludzi.

Źródło finansowania: BWD- Wydatkowana kwota to 44 549,97 zł.

3. Projekt Organizacji i przeprowadzenia szkoleń dla pracowników szkół i placówek oświatowych z zakresu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci i młodzieży. Pomoc Psychologiczno-Pedagogiczna.

Działania wspierające integrację społeczną jak również edukację promującą zdrowy styl życia w wymiarze psychologicznym. Przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji oraz przemocy.

Źródło finansowania: BWD- Wydatkowana kwota to 99 999,72 zł.

4. Konkurs „Patriotyzm jutra – edukacja regionalna”.

Realizacja działań promocyjnych, dolnośląskich kampanii z wykorzystaniem walorów regionu oraz promocji miejsc o znaczeniu kulturowym i historycznym. Projekt upowszechniający realizację działań społecznych – regionalnych. Promocja i rozwój talentów, przede wszystkim w zakresie kultury i twórczości młodych ludzi.

Źródło finansowania: BWD- Wydatkowana kwota to 22 479,26 zł.

5. Projekt „Cyfrowy nauczyciel zDolnego Śląska 2.0. Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość” – Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystywania nowych technologii w edukacji.

Źródło finansowania: Program: Program Operacyjny Wiedza i Edukacja Rozwój.

Numer i nazwa osi priorytetowej: II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy. Gospodarki i edukacji Działanie 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty. Wydatkowana kwota to 60 994,66 zł.

6. Projekt „LEKCJA ENTER VII” na zDolny Śląsk – projekt pod patronatem Dolnośląskiego Kuratora Oświaty. Edukacja w zakresie wykorzystywania nowych technologii. Działania wdrażające powszechny dostęp do zajęć edukacyjnych dla uczniów w tym dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Źródło finansowania: Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Wydatkowana kwota to 45 038,41 zł.

Podmiot realizujący: Wydział Edukacji, Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy.

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej

Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej jest dokumentem wykonawczym do Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej, realizując zadania w ramach Programu realizowane są jednocześnie zapisy Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej. W związku z powyższym informacje zawarte w opisie działań realizowanych w ramach Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej w obszarze wsparcia rodziny oraz działań Programu są tożsame treściowo.

W 2023 roku prowadzono konsultacje społeczne projektu **Wojewódzkiego Programu Wspierania i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2031**, dokument określa i wytycza kierunki działań strategicznych Samorządu Województwa Dolnośląskiego w obszarze wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie województwa dolnośląskiego, uzupełniając i wspierając działania podejmowane na poziomie gminnym i powiatowym.

Celem głównym Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2031 jest: **Wzmocnienie potencjału rodziny dolnośląskiej poprzez budowę i udoskonalanie rozwiązań systemowych na rzecz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.**

W ramach Programu wyodrębniono cztery obszary problemowe, które stanowią będą przedmiot działań Samorządu Województwa Dolnośląskiego:

1. KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ. INFORMACJA
2. ROZWÓJ
3. WSPARCIE
4. WZMACNIANIE SYSTEMU WSPARCIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ

W każdym z powyższych obszarów wskazano szczegółowe cele operacyjne, służące realizacji celu głównego. Ponadto Program zawiera informację o systemie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, uregulowania prawne odnoszące się do tej kwestii, diagnozę istotnych zjawisk i problemów społecznych, mających wpływ na kondycję rodziny dolnośląskiej oraz diagnozę systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej na Dolnym Śląsku, informację o realizatorach programu, jego finansowaniu, monitorowaniu i ewaluacji.

Zapisy zawarte w Wojewódzkim Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2031 uwzględniają ustawodawstwo krajowe oraz zapisy strategicznych dokumentów regionalnych, szczególnie zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030.

Zapisy Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023-2031 obowiązują do czasu przyjęcia nowego dokumentu wdrożeniowego w tym obszarze.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek polityki Społecznej.

Przedsięwzięcie strategiczne 3.2.2

Upowszechnianie i rozwój rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia, rozwój i wsparcie systemu adopcji – 4 984 869,08 zł (finansowanie dotacją z budżetu państwa, BWD)

Prowadzenie 3 ośrodków adopcyjnych – jednego publicznego (DOPS) i dwóch niepublicznych.

W okresie od dnia 01.01.2023 r. do dnia 31.12.2023 r. Ośrodek Adopcyjny Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej we Wrocławiu zrealizował następujące zadania:

W zakresie kwalifikacji dzieci do przysposobienia Ośrodek przyjął **700** zgłoszeń dzieci w celu dokonania ich kwalifikacji do przysposobienia, z czego:

- zakwalifikował do przysposobienia **256** dzieci (kwalifikacja **234** dzieci zgłoszonych w 2023 roku oraz **22** dzieci, które zostały zgłoszone w 2022 roku),
- prowadził sprawy **197** dzieci, z czego **152** dzieci w bieżącym roku zostało adoptowanych, a sprawy **45** dzieci nadal są w toku,
- dla **128** dzieci wskazał rodziny przysposabiające (dla **117** dzieci zgłoszonych w 2023 r. oraz **11** dzieci zgłoszonych w 2022 r., ale zakwalifikowanych w 2023 r.), dla **120** dzieci poszukuje kandydatów na rodziców adopcyjnych w ramach współpracy z Wojewódzkimi Bankami Danych (**114** dzieci zgłoszonych w 2023 r. i **6** dzieci zgłoszonych w 2022 r., ale zakwalifikowanych w 2023 r.),
- zajmował się sprawami **21** noworodków. Ośrodek wskazał kandydatów na rodziców zastępczych (*preadopcyjnych*) dla **15** dzieci zgłoszonych przez oddziały noworodkowe, (dla **7** zgłoszonych noworodków wskazani kandydaci złożyli już wnioski o ich przysposobienie). W przypadku **2** dzieci matki biologiczne przejęły opiekę nad dzieckiem, **1** zgłoszenie było błędne. Ośrodkowi nie udało się pozyskać kandydatów dla **3** dzieci (w przypadku **1** dziecka z Zespołem Downa udało się pozyskać kandydaci spoza województwa),
- w wyniku ustaleń w trakcie diagnozy dziecka nie zakwalifikował, bądź odstąpił od kwalifikacji **392** dzieci (**364** dzieci zgłoszonych w 2023 roku oraz **28** dzieci zgłoszonych w 2022 roku) ze względu na brak możliwości nawiązania przez dziecko więzi w nowej rodzinie, brak zgody dzieci, które ukończyły 13 rok życia, toczące się postępowania sądowe w sprawie tych dzieci lub z uwagi na dobro dziecka, dla którego zmiana środowiska rodzinnego nie jest wskazana (dotyczy zwykle umieszczonych w spokrewnionych rodzin zastępczych),
- w przypadku **41** dzieci ośrodek nie mógł podjąć decyzji kwalifikacyjnej ze względu na brak właściwych opinii organizatora pieczy zastępczej lub brak możliwości przeprowadzenia diagnozy (przebywanie dziecko na ucieczce, na leczeniu lub wyjeździe). **4** dzieci została przekazana do niepublicznych ośrodków adopcyjnych funkcjonujących na terenie województwa, ze względu na zasadę łączenia rodzeństw (procedury przysposobienia rodzeństwa wcześniej kwalifikowanych przez te ośrodki dzieci),
- wobec **16** dzieci Ośrodek nie wszczął procedury poszukiwania kandydatów do przysposobienia ze względu na gotowość rodzin zastępczych do przysposobienia umieszczonych u nich małoletnich.

W zakresie doboru rodzin przysposabiających i prowadzenia procedur adopcyjnych w omawianym okresie Ośrodek prowadził **171** procedur adopcyjnych dla **195** dzieci (dobór na komisji kwalifikacyjnej, sporządzenie opinii kwalifikacyjnej, omówienie sytuacji dziecka z rodziną, uczestnictwo w pierwszym kontakcie z dzieckiem, przygotowanie wniosku i dokumentacji rodziny do Sądu, nadzór nad okresem osobistej styczności, sporządzenia sprawozdania z tego okresu, uczestnictwo w sprawie o przysposobienie, poradnictwo i wsparcie), z czego **129** procedur wobec **150** dzieci zakończyło się prawomocnym orzeczeniem sądu opiekuńczego, w pozostałych przypadkach toczy się dalsze postępowanie (64 sprawy rozpoczęły się w 2022 r., 1 w 2021 r. oraz 1 w 2019 r.).

Ośrodek Adopcyjny podejmował współpracę z sądem opiekuńczym, w zakresie powiadamiania o okolicznościach uzasadniających wszczęcie postępowania opiekuńczego, w szczególności poprzez:

- skierowanie **18** wniosków o ustanowienie opiekuna prawnego dla dziecka, wniosków w przedmiocie ingerencji w wykonywanie władzy rodzicielskiej, itp.,
- udzielenie **116** rodzinom przysposabiającym dziecko/dzieci pomocy w przygotowaniu wniosków o przysposobienie oraz w zgromadzeniu niezbędnej dokumentacji.

W zakresie funkcjonowania Wojewódzkiego Banku Danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie Ośrodek:

- przyjął **845** zgłoszeń - informacji o dzieciach, w tym **161** zgłoszeń pochodziło z ośrodków adopcyjnych z terenu województwa dolnośląskiego (**140** dzieci zgłosił Ośrodek Adopcyjny DOPS we Wrocławiu, **6** dzieci – Ośrodek Adopcyjny *Nadzieja* w Jeleniej Górze, **15** dzieci – Ośrodek Adopcyjny APA we Wrocławiu), zgłoszenia 2 dzieci zostały przekazane z innych WBD celem kontynuacji procedur (zmiana miejsca pobytu dziecka), zaś pozostałe **682** dzieci – z pozostałych ośrodków adopcyjnych z terenu całego kraju,
- w 2023 roku WBD innych Ośrodków wskazały rodziny dla **37** dzieci (dla **29** dzieci z OA DOPS, **5** dzieci zgłoszonych przez OA *Nadzieja* w Jeleniej Górze oraz **3** dzieci z AOA), które zakończyły się prawomocnym przysposobieniem tych dzieci.
- W ramach współpracy ośrodków adopcyjnych funkcjonujących na terenie województwa dolnośląskiego znaleziono 1 rodzinę przysposabiającą dla 3 – osobowego rodzeństwa,
- 4 dzieci zgłoszonych do WBD powróciło pod opiekę matki biologicznej,
- CBD w Warszawie wskazał rodziny dla **2** zgłoszonych dzieci, jednak w obydwu sprawach małżonkowie zrezygnowali z udziału w procedurach adopcyjnych – tzw. adopcja zagraniczna.
- W 2023 roku zakończyła się prawomocnym postanowieniem procedura adopcyjna, tzw. zagraniczna, łącząca rodzeństwo biologiczne,
- WBD OA DOPS w **4** przypadkach wystosował zapytanie do sądów rodzinnych o informację na temat sytuacji prawnej zgłoszonych do ośrodków dzieci, w przypadku **12** innych zapytań WBD OA DOPS przesłał ośrodkom otrzymane wcześniej od sądów postanowienia.

Na zlecenie sądów rodzinnych Ośrodek sporządził **167** sprawozdań z okresów osobistej styczności oraz opinii kwalifikacyjnych w sprawach o przysposobienie wewnątrzrodzinne i przysposobienie.

W zakresie przygotowania kandydatów do przysposobienia dziecka Ośrodek:

- przyjął **72** zgłoszenia rodzin (64 pary małżeńskie i 8 osób samotnych) – kandydatów do przysposobienia dziecka, z czego 16 wniosków zostało złożonych przez funkcjonujące już rodziny zastępcze, które deklarują chęć adopcji umieszczonych wcześniej u nich dzieci. W wyniku nowelizacji ustawy narzucającej 4-miesięczny okres diagnostyczny celem skierowania kandydata na rozpoczęcie szkolenia do ośrodka zgłosiły się **49** pary i **7** osób samotnych – kandydatów zainteresowanych procesem adopcyjnym (z czego 4 pary zrezygnowały z rozpoczęcia procesu adopcyjnego – podjęły próbę in vitro lub nie dostarczyły kompletu dokumentów),
- przeszkolił 144 osoby w 12 grupach szkoleniowych autorskim programem szkolenia kandydatów do przysposobienia dziecka *Kochania Godne*.

W zakresie prowadzenia szkoleń dla kandydatów na opiekunów zastępczych Ośrodek przeszkolił **32** kandydatów na opiekunów zastępczych (w 3 grupach, zaś 2 pary zostały przeszkolone w trybie indywidualnym). Kandydaci przeszkoleni przez Ośrodek Adopcyjny DOPS na rodziców zastępczych preadopcyjnych, we współpracy z organizatorami pieczy zastępczej, wskazywani są na opiekunów dzieci pozostawianych przez matki w szpitalach oraz dla dzieci, które po umieszczeniu we wskazanych rodzinach, oczekują na możliwość wystąpienia z wnioskiem o ich przysposobienie (okres regulacji sytuacji prawnej dziecka).

Realizując obowiązek udziału w posiedzeniach zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka Ośrodek uczestniczył w **55** posiedzeniach zespołów, na których omawianych było **529** dzieci.

W zakresie wsparcia psychologicznego – pedagogicznego oraz prawnego Ośrodek udzielił:

- **4308** porad rodzinom przysposabiającym dziecko,
- **172** porad rodzinom biologicznym (rodzinom naturalnym zgłoszonych do ośrodka dzieci oraz pacjentkom oddziałów ginekologiczno-położniczych, które sygnalizowały zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu),

- **1362** konsultacje, terapie i porady na wniosek funkcjonujących już rodzin adopcyjnych,
- W okresie sprawozdawczym 1 raz w miesiącu odbywały się **spotkania grupy wsparcia dla rodziców adopcyjnych** (po przysposobieniu), w których uczestniczyło 9–10 osób zainteresowanych wsparciem.

W zakresie promowania idei adopcji i poszukiwania kandydatów do przysposobienia dziecka Ośrodek:

- Zorganizował Konferencję „Współpraca służb społecznych i wymiaru sprawiedliwości w kontekście dobra dziecka”, podczas której 144 uczestników – sędziów orzekających w sprawach rodzinnych, kuratorów zawodowych, dyrektorów i pracowników organizatorów pieczy zastępczej, dyrektorów i pracowników publicznych ośrodków adopcyjnych funkcjonujących na terenie Polski, debatowało na temat psychologicznych skutków braku współpracy wobec dziecka porzuconego, współpracy służb społecznych i wymiaru sprawiedliwości, traumy dziecięcej i znaczenia styczności osobistej – 18.10.2023 r.,
- Zorganizował spotkanie dyrektorów i pracowników publicznych ośrodków adopcyjnych poświęcone standardom pracy ośrodków adopcyjnych i wypracowaniu dobrych praktyk w procedowanych sprawach o przysposobienie – 19.10.2023 r.,
- Zlecił realizację spotu reklamowego dotyczącego rodzicielstwa adopcyjnego jako najbardziej świadomej formy rodzicielstwa. Spot będzie prezentowany przez Telewizję Polską TVP3, zgodnie z ustalonym harmonogramem,
- Kandydaci na rodziców adopcyjnych w ramach promocji przysposobienia otrzymują materiały dydaktyczne do programu Kochania Godne. Materiały te zostały opracowane przez pracowników Ośrodka Adopcyjnego DOPS. Ośrodek zlecił dodruk materiałów w ilości 100 sztuk jednostkowych (segregatory wraz z wkładkami odnoszącymi się do treści poszczególnych sesji szkoleniowych),
- Ośrodek podjął współpracę z Dolnośląskim Centrum Diagnostyki i Terapii FAS, gdzie w ramach współpracy i promocji adopcji dzieci z podejrzeniem FAS/FASD ustalono możliwość diagnozy dzieci na bieżąco – zgodnie z zapotrzebowaniem wskazanym przez naszą jednostkę.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

1. Realizacja zadania pt. „Działania na rzecz rodziny” – (24 066,50 zł finansowanie BWD)

Przygotowanie i przeprowadzenie superwizji grupowej dla asystentów rodziny

Odpowiadając na potrzeby w zakresie superwizji wyrażane przez asystentów rodziny z terenu województwa dolnośląskiego, w 2023 roku, kontynuując działania podjęte w 2018 r. i realizowane w latach 2019–2022, DOPS zaplanował przeprowadzenie dwóch edycji superwizji z zakresu pracy z rodziną i przeciwdziałania przemocy w rodzinie (po jednej w każdym półroczu) dla 2 grup asystentów rodziny, pracujących w dolnośląskich jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, niezależnie od formy zatrudnienia.

Cele superwizji grupowej dla asystentów rodziny to m.in.:

- dbałość o utrzymywanie profesjonalnych standardów praktykowania pracy socjalnej z rodziną, przy jednoczesnym nastawieniu na zdobywanie i rozwijanie kompetencji i umiejętności, pozwalających na prawidłowe identyfikowanie trudności w pracy, ich źródeł oraz sposobów rozwiązywania,
- wsparcie, sprzyjające rozwojowi zawodowemu oraz zapobiegające wypaleniu zawodowemu wobec całokształtu zadań realizowanych przez asystentów rodziny,
- poprawa kondycji psychicznej uczestnika superwizji grupowej poprzez wzrost świadomości potrzeby autokontroli pracy własnej w celu świadomego i profesjonalnego świadczenia pomocy rodzinie.

Cele te mogą być osiągnięte poprzez diagnozę stylów pracy, standardów, konfrontacji z oczekiwaniami, schematami postępowania i analizę przypadków z życia zawodowego osób, pełniących funkcje asystentów rodziny.

W roku 2023 odbyły się po dwa spotkania dla dwóch grup asystentów w I połowie i II połowie roku w wymiarze 5 h zegarowych dla każdej grupy. Ogółem w 2023 roku superwizją dla asystentów rodziny objęto 42 osoby.

Szkolenie specjalistyczne dla młodzieży w wieku 13–18 lat ze szkół z terenu województwa dolnośląskiego pt. „Komunikacja interpersonalna w rodzinie i w szkole”. Przeprowadzono 10 szkoleń, w których przeszkolono łącznie 256 uczniów.

Szkolenie miało na celu poprawę relacji międzyludzkich, umiejętność komunikowania się, rozmowy na trudne tematy oraz metody konstruktywnego rozwiązywania konfliktów. Szacunek i empatia w kształtowaniu dobrych relacji.

Uczestnicy szkolenia dobrze ocenili tematykę szkolenia oraz jego przebieg.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest dokumentem wykonawczym do Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej; realizując zadania w ramach Programu realizowane są jednocześnie zapisy Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej. W związku z powyższym informacje zawarte w opisie działań realizowanych w ramach Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz działań Programu są tożsame treściowo.

Przedsięwzięcie strategiczne 3.2.2.

1. Działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – finansowanie 149 999,72 zł (Finansowanie dotacja z budżetu państwa, BWD)

- **Przygotowanie i przeprowadzenie superwizji grupowej dla kadr służb społecznych.** Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej w 2023r., podobnie jak w latach ubiegłych, zaplanował objęcie wsparciem w postaci superwizji grupowej pracowników systemu pomocy społecznej, którzy w swej codziennej pracy stykają się z problemem przemocy w rodzinie i pracują z osobami doświadczającymi przemocy, ukierunkowując swe działania na członków Zespołów Interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i Grup Roboczych. W ramach superwizji w pierwszej edycji przeprowadzono 19 spotkań superwizyjnych, w których uczestniczyło 139 osób. W ramach superwizji w drugim półroczu przeprowadzono 19 spotkań, w których uczestniczyło 150 osób. Łącznie w superwizji dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w 2023 uczestniczyło 289 osób.
- Przygotowanie i przeprowadzenie 2 edycji szkolenia specjalistycznego pn. **Agresja w sieci – przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży** skierowanego do pracowników Ośrodków Interwencji Kryzysowej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie dodatkowo członkowie Zespołów Interdyscyplinarnych i członkowie grup roboczych działających w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: zarówno psychologowie, pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej, asystenci rodzin, pedagodzy, terapeuci, członkowie zespołu interdyscyplinarnego, członkowie grup roboczych. W szkoleniu w wymiarze 26 godzin dydaktycznych w podziale: 6 h dydaktycznych moduł praktyczny oraz 20 h dydaktycznych moduł teoretyczny zrealizowanym w formie stacjonarnej w siedzibie DOPS wzięło udział łącznie w dwóch edycjach 31 osób.
- Przygotowanie i przeprowadzenie 2 edycji szkolenia specjalistycznego pn. **Elementy Dialogu Motywującego w pracy z osobą stosującą przemoc w rodzinie** dla osób pracujących w dolnośląskich instytucjach z obszarów pomocy społecznej, resocjalizacji i profilaktyki, członków Zespołów oraz Grup Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz dla osób prowadzących lub przygotowujących się do prowadzenia programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W szkoleniu w wymiarze 50 h dydaktycznych w podziale: 35 h dydaktycznych moduł praktycznych oraz 15 h dydaktycznych moduł teoretyczny uczestniczyło łącznie w dwóch edycjach 30 osób.
- Przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia specjalistycznego pn. **Terapia systemowa i jej zastosowanie w przypadku przemocy domowej** skierowanego do pracowników będących członkami Zespołów Interdyscyplinarnych i członkami grup roboczych działających w przeciwdziałaniu przemocy: zarówno psychologowie, pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej, asystenci rodzin, pedagodzy, terapeuci, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i dzielnicowych, jak również pracowników ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. W szkoleniu w wymiarze 60 h zegarowych w podziale: 40 h praktycznych oraz 20 h teoretycznych zegarowych uczestniczyło 15 osób.
- Przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia specjalistycznego pn. **Podstawy prawne działania zespołu interdyscyplinarnego w świetle nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (zgodnie z art. 9a ust. 5a ustawy)** skierowanego do członków Zespołów Interdyscyplinarnych i członków grup diagnostyczno-pomocowych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy: zarówno psychologowie, pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej, asystenci rodzin, pedagodzy, terapeuci, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i dzielnicowi, jak również pracownicy ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, psychologowie i pedagodzy ze szkół. W szkoleniu w wymiarze 7 godzin zegarowych w formie on-line uczestniczyło 100 osób.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

2. Nazwa projektu: „Projekt w zakresie rozwoju interwencji kryzysowej oraz przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie”

Finansowanie: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027.

Okres realizacji projektu: 01.06.2023 – 31.12.2027 r.

Kwota projektu: 1 721 250,00 zł.

Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej realizuje w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027 strategiczny projekt, tj.: „Projekt w zakresie rozwoju interwencji kryzysowej oraz przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie”.

Głównym celem projektu jest podnoszenie kompetencji zawodowych kadr zatrudnionych w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie z terenu województwa dolnośląskiego. Projekt jest odpowiedzią na potrzeby w zakresie udziału osób zatrudnionych w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie na terenie województwa dolnośląskiego w szkoleniach i studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2023 roku przeprowadzono analizę potrzeb szkoleniowych.

12 grudnia 2023 roku w siedzibie Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej zorganizowano konferencję w ramach projektu dla przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu Województwa Dolnośląskiego oraz przedstawicieli obszaru interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: pracowników Ośrodków Interwencji Kryzysowej, przedstawicieli Zespołów i Grup diagnostyczno-pomocowych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przedstawicieli Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników policji, wymiaru sprawiedliwości, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. Prelegentem i trenerem podczas wydarzenia był Pan Mecenas **Grzegorz Wrona** – doktor nauk prawnych, certyfikowany specjalista i superwizor z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wybitny wykładowca w tej dziedzinie, który od 20 lat zajmuje się aktywną pracą na rzecz osób doznających przemocy jako konsultant w ośrodkach pomocy społecznej, ośrodkach interwencji kryzysowej oraz organizacjach pozarządowych.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.

Dolnośląski Plan Rozwoju Usług Społecznych Deinstytucjonalizacji dla Województwa Dolnośląskiego

Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej

„Dolnośląska ekonomia społeczna”

Finansowanie: RPO WD 2014-2020, Priorytet 9 Włączenie społeczne, 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej, 9.4.B Koordynacja w zakresie ekonomii społecznej w regionie.

Okres realizacji projektu: 1.01.2019 – 31.03.2023 r.

Kwota projektu: 2 750 000,00 zł.

„Koordynacja działań w zakresie polityki społecznej w województwie dolnośląskim”

Finansowanie: Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027.

Okres realizacji: 1.09.2023 - 31.12.2028 r.

Kwota projektu: 26 639 887,31 zł.

Działania zrealizowane w 2023 roku wpisują się w poszczególne przedsięwzięcia strategiczne zgodnie z Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030:

Pracę nad Regionalnym Programem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI) trwały od stycznia 2022 r. rozpoczęto od powołania Zarządzeniem Dyrektora DOPS nr 19/2022 z dnia 11 kwietnia 2022 r. zespołu ds. opracowania Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji. W skład zespołu weszli Przedstawiciele DOPS, IP oraz IZ, Przedstawiciele Wydziałów UMWD zajmujących się współpracą z organizacjami pozarządowymi, Wsparciem Osób z Niepełnosprawnościami oraz Rozwoju Regionalnego oraz Zarządzania EFS. Członkowie grupy na bieżąco konsultowali dokumenty związane z opracowaniem metodyki badań oraz narzędzi badawczych służących do przeprowadzenia „Kompleksowego badania, diagnozy i oceny stanu usług społecznych stacjonarnych i środowiskowych w województwie dolnośląskim” w obszarze usług społecznych realizowanego przez UMWD. Ze względu na potrzebny czas na opracowanie narzędzi oraz przeprowadzenia samego badania, wyniki będą dostępne w pierwszym kwartale 2024 r. i posłużą aktualizacji RPDI na kolejny okres. W grudniu 2022 r. skierowano zaproszenie do przedstawicieli JST, Nauki, Podmiotów Ekonomii Społecznej do włączenia się w pracę zespołu, na które odpowiedziało 66 osób z ww. podmiotów oraz biznesu. W styczniu 2023 r. poszerzono skład zespołu ds. opracowania Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI)

do 82 osób. Prace nad RPDI odbywały się w ramach podzespołów, które koncentrowały się na poniższych obszarach: dzieci, w tym dzieci ze szczególnymi potrzebami, rodzina, w szczególności rodzina w kryzysie oraz dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej; osoby starsze; dorosłe osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie; osoby z zaburzeniami psychicznymi; osoby w kryzysie bezdomności oraz migranci. W sumie odbyło się 11 spotkań: 1 spotkanie dla wszystkich członków zespołu (5.01.), oraz 10 spotkań w podziale na obszary tematyczne RPDI (po dwa spotkania w dniach 12.01., 16.01., 20.01., 23.01.). Opracowany dokument w dniu 08.03.2023 r. skierowano do konsultacji społecznych, w trakcie których zorganizowano 2 spotkania konsultacyjne we współpracy z Dolnośląską Federacją Organizacji Pozarządowych (8.03. i 6.04.). RPDI został pozytywnie zaopiniowany przez Dolnośląską Radę Działalności Pożytku Publicznego. Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2024 został przyjęty Uchwałą 7114/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 czerwca 2023 r.

Polityka wspierania bezpieczeństwa w województwie dolnośląskim do 2030 roku

Wydział Bezpieczeństwa

1. Otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych (środki z BWD).
 - Otwarty konkurs ofert na realizację w 2023 roku zadania publicznego Województwa Dolnośląskiego w zakresie ratownictwa wodnego realizowanego przez organizacje pozarządowe – kwota dofinansowania 600 000,00 zł,
 - Otwarty konkurs ofert na realizację w roku 2023 zadania publicznego Województwa Dolnośląskiego dla organizacji pozarządowych w zakresie poprawy bezpieczeństwa dolnośląskich seniorów – kwota dofinansowania 101 000,00 zł,
 - Otwarty konkurs ofert na realizację w roku 2023 zadania publicznego Województwa Dolnośląskiego dla organizacji pozarządowych w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży – kwota dofinansowania 185 000,00 zł,
 - Otwarty konkurs ofert na realizację w roku 2023 zadania publicznego Województwa Dolnośląskiego dla organizacji pozarządowych o tematyce bezpieczeństwa publicznego, ratownictwa, udziału w sytuacjach nadzwyczajnych i edukacji dla bezpieczeństwa – kwota dofinansowania 410 120,00 zł.
2. Dotacje celowe (środki z BWD).
 - Grupa Sudecka GOPR; wsparcie w kwocie 600 000,00 zł na zakup specjalistycznych pojazdów do działań ratowniczych oraz remont i modernizację obiektów ratowniczych,
 - Grupa Karkonoska GOPR; wsparcie w kwocie 650 000,00 zł na zakup specjalistycznych pojazdów do działań ratowniczych oraz na działania profilaktyczne,
 - Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu; wsparcie w kwocie 440 000,00 zł na zakup walizek specjalistycznych – kryminalistycznych, zapach narkotyków, zapach materiałów wybuchowych, zwłoki, zakup dronów oraz tabletów do dronów, zakup psów służbowych oraz samochodu, zakup łączności podwodnej dla Komisariatu Wodnego Policji,
 - Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu; wsparcie w kwocie 1 500 000,00 zł na zakup wozów strażackich,
 - Nadodrzański Oddział Straży Granicznej - Placówka Straży Granicznej we Wrocławiu – Strachowicach; wsparcie w kwocie 39 600,00 zł na zakup oprogramowania baz danych wraz z 5-letnią subskrypcją.
3. Edukacja dla bezpieczeństwa.
 - Program Bezpieczny Senior (przedsięwzięcia realizowane bezkosztowo)
 - organizacja spotkań z seniorami w ramach projektu „Czujka na straży bezpieczeństwa” we współpracy z PSP,
 - organizacja spotkań z seniorami w ramach działań bezpieczeństwa w Porcie Lotniczym we współpracy z Nadodrzańskim Oddziałem Straży Granicznej we Wrocławiu.
 - Program Bezpieczny Dolnoślązak:
 - organizacja działań w szkołach w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa,
 - organizacja wielopokoleniowych pikników bezpieczeństwa przy współpracy służb, inspekcji, straży,
 - organizacji akcji Bezpieczna Droga do szkoły,
 - organizacji akcji Bezpieczna ZIMA,
 - organizacja szkoleń, ćwiczeń, konferencji z zakresu szeroko rozumianego bezpieczeństwa.

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie

Konkurs dla gmin „Odnova Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku**Wydział Obszarów Wiejskich**

W ramach konkursu „Odnova Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku dofinansowano 47 projektów w dziedzinie integracja społeczna. Konkurs był finansowany ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego.

W ramach konkursu wykonano:

- budowę/remont 23 wiat rekreacyjnych oraz miejsc spotkań,
- remont 28 świetlic wiejskich,
- zakup wyposażenia do 18 świetlic wiejskich.

Łączne środki przekazane na ten cel – 1 708 203 zł, w tym na:

- subregion legnicko-głogowski – 297 154 zł,
- subregion jeleniogórski – 439 909 zł,
- subregion wałbrzyski – 391 957 zł,
- subregion wrocławski – 579 183 zł.

Otwarty konkurs ofert „Przedsięwzięcia promujące ideę odnowy wsi” dla organizacji pożytku publicznego**Wydział Obszarów Wiejskich**

W ramach otwartego konkursu ofert z budżetu województwa dolnośląskiego przyznano dotację 32 organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych na kwotę 299 764,36 zł.

Łączne wydatki w 2023 roku w podziale na subregiony:

- subregion jeleniogórski – 40 000,00 zł,
- subregion legnicko-głogowski - 16 890,00 zł,
- subregion wałbrzyski - 109 277,67 zł,
- subregion wrocławski - 133 596,69 zł.

Dotacje przyznawane w trybie art. 19a, oferty składane z własnej inicjatywy organizacji pożytku publicznego**Wydział Obszarów Wiejskich**

W ramach trybu art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na realizację zadań z własnej inicjatywy organizacji pozarządowych, sfinansowano 12 zadań publicznych na kwotę 59 999,95 zł.

Łączne wydatki w 2023 roku w podziale na subregiony:

- subregion jeleniogórski – 13 800,00 zł,
- subregion legnicko-głogowski - 3000,00 zł,
- subregion wałbrzyski - 30 299,95 zł,
- subregion wrocławski - 12 900,00 zł.

Prezentacja tradycyjnych stołów wielkanocnych, palm i pisanek**Wydział Obszarów Wiejskich**

W 2023 roku w Galerii Victoria w Wałbrzychu odbyła się „Prezentacja tradycyjnych stołów wielkanocnych, palm i pisanek”. W prezentacji wzięły udział Koła Gospodyń Wiejskich z Dolnego Śląska. Celem tego wydarzenia było kultywowanie tradycji i zwyczajów związanych z okresem Świąt Wielkanocnych przez m.in. zaprezentowanie świątecznych potraw i wypieków, występy zespołów ludowych, promowanie i sprzedaż rękodzieła charakterystycznego dla mieszkańców obszarów wiejskich naszego regionu.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego. Kwota wydatkowana: 10 843,40 zł.

Prezentacja tradycyjnych stołów wigilijnych**Wydział Obszarów Wiejskich**

W 2023 roku w Hali Sportowej w Marcinowicach odbyła się „Prezentacja tradycyjnych stołów wigilijnych”.

W prezentacji wzięły udział Koła Gospodyń Wiejskich z Dolnego Śląska. Celem tego wydarzenia było kultywowanie tradycji i zwyczajów związanych z okresem Świąt Bożego Narodzenia przez m.in. zaprezentowanie świątecznych potraw i wypieków, występy zespołów ludowych, promowanie i sprzedaż rękodzieła charakterystycznego dla mieszkańców obszarów wiejskich naszego regionu.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego. Kwota wydatkowana: 4966,40 zł.

Festiwal produktów regionalnych „Made in Dolny Śląsk”**Wydział Obszarów Wiejskich**

W 2023 roku Festiwal Produktów Regionalnych „Made in Dolny Śląsk” odbył się trzy razy: na Rynku w Strzegomiu podczas „Dolnośląskiego Rozpoczęcia Lata”, w Dobromierzu podczas dorocznego festiwalu „Dolny Śląsk na ludowo” oraz w Niemczy podczas wydarzenia „Dni Niemczy”. Wzięli w nim udział producenci żywności regionalnej i tradycyjnej oraz wytwórcy rękodzieła artystycznego z terenu Dolnego Śląska. Festiwal miał na celu promocję produktów regionalnych i tradycyjnych wytwarzanych na ziemi dolnośląskiej.

Źródło finansowania: Budżet Województwa Dolnośląskiego. Kwota wydatkowana łącznie: 52 601,40 zł.

Festiwal Tradycji Dolnego Śląska**Wydział Obszarów Wiejskich**

W Operze Wrocławskiej odbył się XIV Festiwal Tradycji Dolnego Śląska. Celem wydarzenia było kultywowanie tradycji, pobudzenie aktywności społeczności lokalnej, integracja środowisk ludowej twórczości artystycznej oraz dążenie do poszerzenia kręgu wspólnych działań w oparciu o folklor i tradycje prowadzące do upowszechniania dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska. W Festiwalu wzięło udział 12 zespołów z Dolnego Śląska.

Kwota wydatkowana: 60 089,23 zł.

Kongres Odnowy Wsi**Wydział Obszarów Wiejskich**

Na Zamku w Kliczkowie zorganizowano dwudniowy XIII Kongres Odnowy Wsi. Wydarzenie było okazją do wymiany doświadczeń pomiędzy uczestnikami kongresu, m.in. samorządowcami, przedstawicielami grup Odnowy Wsi, sołtysów. W trakcie wydarzenia odbywały się panele dyskusyjne i wykłady na temat: produktów regionalnych i tradycyjnych jako elementu promocji i rozwoju wsi, społecznych działań jako sposobu na rozwój wsi, zabytków na terenach wiejskich, funduszy europejskich oraz korzyści z uczestnictwa w programie Odnowa Wsi Dolnośląskiej.

Kwota wydatkowana: 72 110,00 zł.

Kalendarz imprez kulinarnych Dolnego Śląska**Wydział Obszarów Wiejskich**

Kalendarz imprez kulinarnych Dolnego Śląska zawierał informacje o imprezach, konkursach, festynach, festiwalach odbywających się na m.in. na obszarach wiejskich województwa dolnośląskiego, nawiązujących do produktów tradycyjnych i regionalnych. Kalendarz stanowił źródło informacji o tradycjach kulinarnych Dolnego Śląska.

Kwota wydatkowana: 15 916,20 zł.

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich**Wydział Obszarów Wiejskich**

W ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w 2023 r. w województwie dolnośląskim zrealizowano:

- 5 operacji własnych na łączną kwotę 355 776,43 złotych tj. wyjazd studyjny dla partnerów KSOW, emisję spotu promującego dobre praktyki PROW 2014-2020, stoisko wystawiennicze na targach Grune Woche w Berlinie, konkurs Piękna Wieś Dolnośląska oraz konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy województwa dolnośląskiego,
- 13 operacji partnerskich na łączną kwotę 651 389,13 zł, które dotyczyły m.in. szkoleń, seminariów, konferencji, targów mających na celu promocję produktu lokalnego, krajowego wyjazdu studyjnego, publikacji, audycji telewizyjnych i radiowych, filmów promocyjnych i artykułów w internecie.

Źródło finansowania: Schemat II Pomocy Technicznej PROW 2014-2020 w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Łączny koszt: 1 007 165,56 złotych.

Dożynki wojewódzkie w Szczepanowie (gmina Marcinowice)**Wydział Obszarów Wiejskich**

W 2023 roku współorganizatorem dożynek wojewódzkich była gmina Marcinowice. Gmina otrzymała dotację celową z Budżetu Województwa Dolnośląskiego na dofinansowanie organizacji dożynek. Ich organizacja przyczynia się do podtrzymania jednej z najpiękniejszych tradycji polskiej historii. Dożynki to pielęgnacja staropolskich obyczajów związanych z wyrażeniem podziękowania za plony i zbiory.

Kwota przekazanej dotacji: 200 000 zł.

Działania na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego**Wydział Edukacji**

W ramach działań na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wydatkowano środki (BWD) w wysokości ogółem 86 693,43 zł na organizację spotkań w ramach Forum Rad Senioralnych na terenie Dolnego Śląska (we Wrocławiu, Wałbrzychu i Jeleniej Górze) w I półroczu 2023 r. oraz III Dolnośląskiego Forum Rad Senioralnych jesienią 2023 r. Realizatorami zadania były:

- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu (81 146,03 zł)
- Dolnośląski Zespół Szkół w Jaworze (550,00 zł)
- Dolnośląskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy (4997,40 zł)

Działania w dziedzinie Integracja społeczna realizowane przez spółki województwa dolnośląskiego**Spółki województwa dolnośląskiego****3.1.3 Podnoszenie kompetencji interkulturowych.**

Spółka Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji i Ortopedii sp. z o.o. przeprowadziła kursy dla 14 pracowników w ramach 3 Priorytetu - Wsparcie kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym podmiocie lub województwie zawodach deficytowych w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Kwota ogółem: 27 986 zł, dofinansowanie: 27 986 zł.

Projekty realizowane przez KARR

- Realizacja projektu **„Stworzenie Punktów Szybkiej Informacji na pograniczu polsko-czeskim”** przez KARR S.A. Budżet KARR S.A. w ramach projektu: 334 871,14 zł. Okres realizacji: 01.09.2022 -31.08.2023 r. U każdego z partnerów projektu: Okresni gospodárska komorta v Jablonci nad Nisou, Krajská hospodárska komora Královéhradeckého kraje, Sudecka Izba Przemysłowo-Handlowa w Świdnicy powstały Punkty Szybkiej informacji. W ramach realizacji projektu został opracowany i wydany poradnik dla małego biznesu: „Uwarunkowania prawne transgranicznej sprzedaży produktów i usług”. Poradnik obejmuje zagadnienia dotyczące cz-pl przepisów prawa, przepisów celno-skarbowych dotyczących uczestnictwa w transgranicznych wystawach, targach, prezentacjach itd. Stan prawny na 2023 rok. Zostały opracowane i wydane pakiety informacyjne: Uwarunkowania prawne w zakresie przedsiębiorczości w Polsce i Republice Czeskiej 2023. Pakiety informacyjne obejmują zagadnienia z zakresu: podatki, ubezpieczenia, działalność gospodarcza, prawo pracy. W ramach projektu odbyły się 4 webinaria: organizowane przez Okresni gospodárska komorta v Jablonci nad Nisou- „Trendy w marketingu internetowym” dnia 09.02.2023 r., organizowane przez Krajską hospodárska komora Královéhradeckého kraje „Zatrudnienie obywateli UE” dnia 22.03.2023 r., organizowane przez Karkonoską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. - „Trendy w marketingu internetowym” dnia 27.04.2023 r., organizowane przez Sudecką Izbę Przemysłowo-Handlową - „Polska jako kraj migracji pracowniczej” dnia 29.06.2023 r.
- Realizacja projektu **„Wspólnie dla Ukrainy”**. Okres realizacji: 01.10.2022 – 31.12.2023. Budżet KARR S.A. w ramach projektu: 336.122,00 zł. Celem projektu jest stworzenie silnej i stabilnej sieci współpracy w strefie przygranicznej, która pozwoli wyeliminować negatywne skutki obecnej sytuacji spowodowanej napływem uchodźców wojennych z Ukrainy, stworzenie stałych mechanizmów współpracy pozwoli na złagodzenie negatywnych skutków podobnej sytuacji w przyszłości. Partnerem wiodącym projektu jest Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej NOVUM. Partnerzy projektu: Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Fundacja Inicjatyw Polsko-Ukraińskich PRZYSZŁOŚĆ, Královéhradecký kraj, Okresni hospodárska komora v Jablonci nad Nisou, Okresni hospodárska komora Liberec, Krajská knihovna v Pardubicích, Sdružení TULIPAN, z.s. Działania zrealizowane w 2023 roku:
 - koordynacja procesu integracji uchodźców wojennych z Ukrainy w instytucjach państwowych zajmujących się migracją pracowników – KARR S.A. uczestniczyła w spotkaniach organizowanych przez EUWT Novum oraz Královéhradecký kraj,
 - Stworzenie punktów pomocowych i realizacja seminariów integracyjnych – w siedzibie KARR S.A. w Jeleniej Górze został stworzony punkt, w ramach którego uchodźcy z Ukrainy mogli pozyskać informacje nt. ofert pracy w regionie, kursów języka polskiego i innych form wsparcia oferowanych poprzez instytucje na polsko-czeskim pograniczu. Personel projektu brał udział w seminariach organizowanych przez czeskich partnerów,
 - Giełdy pracy – KARR S.A. zorganizował 24.05.2023 r. Transgraniczną Giełdę Pracy w Jeleniej Górze. Podczas giełdy udostępniono pakiety informacyjne w języku ukraińskim dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej w Czechach i Polsce, przepisów podatkowych oraz prawa pracy w 2023 roku. KARR S.A. uczestniczyło także w giełdach pracy w Jabloncu nad Nysą (04.05.23, 04.12.23 r.) i Libercu

(16.06.23). Stworzona została trójjęzyczna platforma internetowa z ofertami pracy dla uchodźców, ale także innych mieszkańców pogranicza - <https://together4ukraine.eu/>.

3.3.2 Wsparcie i pobudzanie aktywności zawodowej mieszkańców regionu.

Przedsiębiorczość droga do aktywizacji zawodowej mieszkańców Dolnego Śląska.

- Projekt realizowany przez DAWG sp. z o.o. w partnerstwie z ARR ARLEG S.A., KARR S.A. WARR S.A). W ramach projektu oferowano wsparcie dla osób młodych na regionalnym rynku pracy. Celem głównym projektu była aktywizacja zawodowa 320 osób w wieku 18-29 lat, poprzez rozpoczęcie i prowadzenie przez nich własnej działalności gospodarczej. Na zakończenie realizacji projektu osiągnięto założony cel projektu. W dniu 27.07.2023 r. zawarto aneks do umowy o dofinansowanie aktualizujący kwotę przyznanego dofinansowania oraz wydłużający okres realizacji projektu o 1 miesiąc.

Całkowity budżet projektu 14 907 827,33 zł.

czas realizacji: 01.06.2021 – 31.07.2023 r.

źródła finansowania: wkład własny DAWG 5% w wysokości – 64 101,30 zł,

Dofinansowanie 95% w ramach Działania 1.2 Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy POWER.

- Realizacja projektu „**Żyj, mieszkaj, pracuj w Jeleniej Górze**” przez KARR S.A. oraz Miasto Jelenia Góra (Lider), Karkonoski Sejmik Osób Niepełnosprawnych i Karkonoski Park Narodowy. Okres realizacji projektu przez KARR S.A.: 01.01.2022 r. – 30.04.2024 r. Budżet KARR S.A. 490.562,47 zł. Działania KARR S.A. w ramach projektu obejmowały: „Doradztwo zawodowe w szkołach”, „Targi zawodów – cykl spotkań uczniów z przedsiębiorcami”, „Szkolenia w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz z zakresu przedsiębiorczości dla podmiotów gospodarczych”, „Szkolenia dla osób w wieku przedemerytalnym umożliwiające dokończenie lub zmianę kwalifikacji oraz kursy komputerowe dla seniorów”.

Działania KARR S.A. w 2023:

- **Spotkania indywidualne uczniów z Doradcą zawodowym** - 427 uczniów,
- **Szkolenia dla osób fizycznych /ZAKŁADANIE I PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ/** – 20 osób,
- **Szkolenie dla Przedsiębiorców/Finansowe i formalno-prawne aspekty prowadzenia działalności, Trendy w marketingu INTERNETOWYM, Redukcja kosztów, Zarządzanie relacjami z klientami/** – 36 osób,
- **Szkolenia dla osób w wieku przedemerytalnym /Szkolenia komputerowe dla seniorów, Nauka j. angielskiego, Kadry i płace, Prawo jazdy kategorii C, Prawo jazdy Kategorii D, Zamówienia publiczne/** - 33 osoby.
- Realizacja przez KARR S.A. projektu „FUNDUSZ DOTACYJNY - SILESIA” w ramach Działania 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Zrealizowany budżet projektu 3.895.612,81 zł. Okres realizacji: 01.04.2021 - 30.06.2023. Celem projektu był wzrost przedsiębiorczości na obszarze woj. dolnośląskiego, z uwzględnieniem obszarów wiejskich poprzez utworzenie w wyniku kompleksowego wsparcia udzielonego uczestnikom projektu - 74 przedsiębiorstw.

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

KULTURA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Kultury i Turystyki oraz Departament Sportu i Infrastruktury Sportowej**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Program opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego na lata 2021-2024

Dział Dziedzictwa Kulturowego

1: WSPARCIE DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DOKUMENTOWANIEM ZABYTKÓW W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM

Działanie 1: Wsparcie dla opracowania dokumentacji konserwatorskiej, technicznej, architektonicznej dla obiektów zabytkowych wymagających podjęcia działań ratowniczych. Działanie polega na wsparciu finansowym opracowań dokumentacji określonej w art. 77. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w odniesieniu do obiektów zabytkowych w stanie zagrożenia, w szczególności obiektów o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym.

Z Budżetu Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr LIII/1116/2023 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20.04.2023 r. (z późniejszymi zmianami) udzielono 1 dofinansowania na kwotę 34 000 zł: Opracowanie wielobranżowego projektu budowlanego związanego ze wzmocnieniem i ustabilizowaniem naruszonej konstrukcji kościoła św. Jadwigi w Dobroszowie.

Działanie realizowane w oparciu o budżety jednostek:

Dolnośląskiego Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze: Opracowano dokumentację projektowo – konserwatorską: Kompleksowy remont tarasu budynku pałacowego Dolnośląskiego Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze. Budynek pałacowy położony w zespole pałacowo – parkowym w Czarnym Borze ul. Parkowa 8. Zadanie zostało w 50% sfinansowane ze środków Gminy Czarny Bór w ramach dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Pozostałe 50% w ramach środków własnych DCLU.

Pogotowie Ratunkowe w Legnicy w roku 2023 zleciło wykonania firmie zewnętrznej opracowanie Programu Funkcjonalno- Użytkowego dla obiektu: Legnica ul. Dworcowa 7.

Działanie 2: Wsparcie dla obiektów i zespołów zabytkowych ubiegających się o wpisanie na listę pomników historii, listę światowego dziedzictwa UNESCO oraz na tworzenie parków kulturowych.

- pomoc w opracowaniu i złożeniu wniosku o wpis na listę Pomników Historii „Krajobrazu kulturowego opactwa cystersów w Henrykowie, gm. Ziębice”,
- rozpoczęcie prac nad opracowaniem wniosku o wpis na Listę Pomników Historii Opactwa w Lubiążu,
- Młyn Papiernia w Dusznikach/ Dział Współpracy z Zagranicą/ Muzeum w Dusznikach – działania własne.

Działanie 3: Wytypowanie obiektów i zespołów zabytkowych do wpisania na listę pomników historii. Zadanie zrealizowane w 2021 r. i ujęte w sprawozdaniu z 2021

Działanie 4: Wytypowanie obiektów do nadania Znaku Dziedzictwa Europejskiego. Nabór na poziomie regionalnym/województw odbywa się co 2 lata. W 2022 r. Wytypowano i zgłoszono 1 obiekt: Ornamental Farm w Bukowcu – obiektu znajdujący się na Liście Pomników Historii (jako jeden z zespołów pałacowo – parkowych w Dolinie Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej.

Działanie 5: Prowadzenie i aktualizowanie zbiorów danych przestrzennych i zasobów cyfrowych dotyczących obiektów zabytkowych. Geoportal – Wydział Geodezji i Kartografii we współpracy z Działem Dziedzictwa Kulturowego.

Opublikowanie 2 modułów tematycznych w Dolnośląskim Systemie Informacji Przestrzennej – Geoportal Dolnyślask.

W 2023 r. został ukończony i opublikowany moduł tematyczny: **Dotacje dla dolnośląskich zabytków** – mapa przedstawia lokalizację obiektów zabytkowych, przy których realizowano prace w ramach dotacji udzielanych z Budżetu Województwa dolnośląskiego w 2023 r. i latach wcześniejszych:

<https://geoportal.dolnyslask.pl/cat/usr/umwd-wodgik-wroclaw/mapa/dotacje-z-budzetu-wojewodztwa-dolnoslaskiego-do-prac-przy-zabytkach-jzeyk>.

Drugi z modułów jest w fazie końcowej i prezentuje lokalizację oraz podstawowe dane zabytków zgodnie z listami zabytków stanowiącymi załącznik do PONZ na lata 2021-2024.

Moduł: Zabytki na Dawnych Rycinach.

Wydział Geodezji – zadanie własne we współpracy z Biblioteką Uniwersytecką we Wrocławiu.

Moduł umożliwia przeglądanie dokumentów ikonograficznych ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu dotyczących obszaru Dolnego Śląska. Obiekty kartograficzne prezentowane są dzięki porozumieniu zawartemu między Województwem Dolnośląskim a Uniwersytetem Wrocławskim. Grafiki przedstawiają dolnośląskie dwory, pałace, panoramy miejscowości wg. rysunków F.B. Wernhera z poł. XVIII w. oraz z XIX-wiecznych kolekcji rycin:

<https://geoportal.dolnyslask.pl/cat/usr/umwd-wodgik-wroclaw/mapa/ryciny-i-litografie-lq6wm>.

PRIORYTET 2: WSPARCIE FINANSOWE DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z RATOWANIEM I UŻYTKOWANIEM ZABYTEKÓW

Działanie 1: Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych stanowiących mienie województwa i określenie możliwości ich wykorzystania dla realizacji zadań własnych samorządu województwa.

Dział Dziedzictwa Kulturowego:

Liczba udzielonych dotacji: 6 na łączną kwotę: 1 479 830 zł.

Wykaz dotacji:

- Teatr im Heleny Modrzejewskiej w Legnicy, remont schodów kamiennych 146 341 zł,
- Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju; 384 400 zł,
- Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A. (Remont tarasu, balustrad, schodów budynku uzdrowskiego Dom Zdrojowy przy ul. Kolejowej 14 w Szczawnie-Zdroju; 495 400 zł, Remont elewacji budynku uzdrowskiego przy ul. Wojska Polskiego 6 w Szczawnie-Zdroju; 237 689 zł),
- Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A., Remont Sanatorium „Wojciech”, 194 000 zł,
- Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze - Remont balkonów w budynku Muzeum Izba Pamięci Dom Carla i Gerharta Hauptmannów, 22 000.

Prace remontowe finansowane z budżetu jednostek:

W 2023 roku w Zamku Piastowskim w Legnicy, ze środków własnych Województwa Dolnośląskiego, zostały wykonane następujące prace remontowo-budowlane:

- w ramach realizacji zadania: **Modernizacja Zamku Piastowskiego w Legnicy**, prace remontowo-budowlane w skrzydle D budynku, oraz rewitalizacja i kompleksowy remont pomieszczeń zamku z przeznaczeniem na kawiarnię i usługi turystyczne na kwotę **626 400,00 zł**,
- w ramach zadania: **Poprawa bazy jednostek edukacyjnych i zakupy inwestycyjne**, na ogólną kwotę **134 769,55 zł**,
- w ramach zadania: **Remonty w jednostkach edukacyjnych**, na ogólną kwotę **3690,00 zł**.

W ramach umowy DZ-Z/47/2023 zrealizowano zadanie pn. „Utworzenie ścieżki dydaktyczno-terapeutycznej na terenie Zespołu Pałacowo-Parkowego Dolnośląskiego Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze”.

W ramach tego zadania:

- wykonano zabiegi pielęgnacyjne wraz z nałożeniem wiązań na terenie zabytkowego parku – bezpośrednio przy budynkach i ciągach pieszych Centrum,
- wycięto drzewa oraz usunięto złomy i wykroty zalegające na terenie zabytkowego parku – bezpośrednio przy budynkach i ciągach pieszych Centrum,
- utworzono ścieżkę dydaktyczno-terapeutyczną dla pacjentów z ławkami oraz tablicami informacyjnymi, które zawierają elementy pomagające w zapamiętywaniu i trwałym przyswajaniu treści przekazywanych w trakcie terapii w Centrum takich jak: czym jest uzależnienie, czym jest trzeźwość, jak wygląda proces zdrowienia oraz czym jest nawrót choroby. Ponadto jedna tablica poświęcona jest historii Pałacu oraz tego miejsca jako szpitala odwykowego.

Działanie 2: Dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich oraz konserwacji zabytków znajdujących się na terenie województwa.

W 2023 roku udzielono z Budżetu Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr LIII/1116/2023 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20.04.2023 r. (z późniejszymi zmianami) 94 dotacji na kwotę 5 496 969 zł. Link do archiwum z wykazem dotacji udzielonych w 2023 r.: <https://umwd.dolnyslask.pl/kultura/dzial-dziedzictwa-kulturowego-ochrona-zabytkow/nabory-archiwalne/>.

W ramach udzielonych dotacji wsparcie zyskał mn. obiekty UNESCO oraz zabytki znajdujące się na Liście Pomników Historii RP oraz pretendujące do tej listy.

- remont murów Fortu Ostróg w obrębie Twierdzy Srebrna Góra,
- remont bastionu w obrębie Twierdzy Kłodzkiej,
- konserwacja wraz z odtworzeniem fryzu w tympanonie pawilonu zw. Herbaciarnią w założeniu pałacowo-parkowym w Bukowcu,
- remont konserwatorski pawilonu wejściowego do Muzeum Papiernictwa w Dusznikach,
- Świdnica, plac Pokoju 3,4 (1708 r.): konserwacja i restauracja stropu,
- konserwacja elewacji Klasztoru w Lubiążu.

Dofinansowanie do prac przy zabytkach ze środków w dyspozycji RPO (środki UE) - do rewitalizacji, remontu i adaptacji na cele społeczne budynków zabytkowych z terenu Wałbrzycha, Karpacza, Świdnicy: łączna kwota udzielonego dofinansowania 5 923 760,62 zł

Przykład realizacji: przebudowa stanowiącego własność Gminy Karpacz budynku położonego przy ul. Konstytucji 3 Maja 24, na potrzeby centrum integracji, edukacji i kultury, służącemu integracji mieszkańców Karpacza z osobami z Ukrainy przybywających na teren województwa dolnośląskiego w wyniku konfliktu zbrojnego po 24 lutego 2022 r. Koszt ogółem 2 606 466,5 zł, dofinansowanie z UE: 2 415 752,5 zł.

Wydział Obszarów Wiejskich: 5 Beneficjentów poddziałania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność: Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju*

- Beneficjent: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lubawce.
Opis projektu: Ożywienie zabytkowego rynku w Chełmsku Śląskim poprzez rewitalizację Wiejskiego Domu Kultury. Kwota pomocy 50 000 zł.
- Beneficjent: Parafia Rzymsko - katolicka pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kątach Wrocławskich.
Opis Projektu (grant): Prace konserwatorskie przy drewnianej emporze organowej w Kościele pw. św. Mikołaja w Pełchnicy. Kwota pomocy: 28 000 zł.
- Beneficjent: Parafia Rzymsko – katolicka pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Domaniowie.
Opis Projektu (grant): Rewitalizacja pokrycia dachowego wieży Kościoła filialnego pw. Św. Michała Archanioła w Piskorzowie. Kwota pomocy: 20 000 zł.
- Beneficjent: Jerzy Więclawski.
Opis Projektu: Remont szachulcowej stodoły w Starym Dworze usytuowanej w obrębie zabudowań młyna wodnego w Jodłowym Młynie (jako przykład troski o dziedzictwo kulturowe regionu Krainy Łęgów Odrzańskich). Kwota pomocy 99 999,00 zł.
- Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. św. Marcina w Krzelowie.
Konserwacja okien witrażowych w nawie głównej Kościoła pw. Św. Marcina w Krzelowie położonym na Szlaku Odry. Kwota pomocy: 76 470,00 zł.

Dotacja z BWD (dofinansowanie w ramach konkursu Odnowa Wsi 2023 r.)

Zakup wyposażenia Zespołu Parkowo-Pałacowego w Kiełczyńcu". Kwota dotacji: 38 936 zł

Działanie 4: Wspieranie działań związanych z dostosowaniem obiektów dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy, Wydział Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Dział Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami: udzielono 5 dofinansowań do kosztów robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji, na łączną kwotę 771 878,44 zł:

- Fundacja Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski w Legnicy dot. kamienicy mieszczącej pracownię WTZ przy ul. Chłapowskiego 3, Legnica – 15 000,00 zł,
- Dom Pomocy Społecznej, ul. Parkowa 20, Nowa Ruda – 206 999,98 zł,
- Stowarzyszenie św. Celestyna Mikoszków 27, dot. budynku głównego wraz z kotłownią – 126 413,38 zł,
- Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Lwówku Śląskim dot. bud. „A” Szpitala w Gryfowie Śląskim przy ul. Rzecznej 25 – 363 465,08 zł,

- Miasto Jelenia Góra dot. Centrum Kultury "Zameczek" Aleja Jana Pawła II 18 w Jeleniej Górze – 60 000,00 zł.

PRIORYTET 3: BUDOWANIE I WZMACNIANIE WSPÓŁPRACY PODMIOTÓW ZAANGAŻOWANYCH W OCHRONĘ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Działanie 2: Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej na rzecz ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego.

Wydział Rozwoju Regionalnego realizował 7 projektów w ramach Program Współpracy Interreg Polska – Saksonia 2021-2027, Program Interreg Czechy – Polska 2021-2027.

Działanie 3: Wspieranie zintegrowanych działań służących ochronie dziedzictwa kulturowego, krajobrazu i wartości przyrodniczych. Działanie polega na promowaniu zintegrowanego i kompleksowego podejścia do ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego poprzez wspieranie lub kreowanie inicjatyw na rzecz ochrony zabytków, krajobrazu i wartości przyrodniczych wykraczających poza jedną jednostkę administracyjną (inicjatywy międzygminne, sieciowe, subregionalne, tematyczne, itp.

Dział Dziedzictwa Kulturowego: 3 działania:

- Opactwo cystersów w Henrykowie – współpraca z Gminą, Powiatem, Parafią, Kurią, organizacja spotkań i próba konsolidacji – działanie merytoryczne i organizacyjne, w ramach zadań własnych i własnych środków – związane z wpisem opactwa na listę pomników historii i działaniami w ramach tzw. „koalicji dla zabytków” – próba reaktywacji i aktywizacji szlaku cysterskiego na Dolnym Śląsku oraz popularyzacji dziedzictwa pocysterskiego,
- Opactwo w Lubiążu – współpraca z Fundacją Lubiąż i parafią w Lubiążu w celu opracowania wniosku o wpis na Listę Pomników Historii,
- Wambierzyce – osada pielgrzymkowa – nawiązanie współpracy z Gminą Radków oraz opiekunek sanktuarium w celu opracowania wniosku o wpis na Listę Pomników Historii miejscowości Wambierzyce oraz poprawy stanu zachowania zabytków z terenu Wambierzyc.

Wydział Rozwoju Regionalnego realizował 6 projektów w ramach Programu Współpracy Interreg Polska – Saksonia 2021-2027, Program Interreg Czechy – Polska 2021-2027

CEL OPERACYJNY 2: WZMACNIANIE TOŻSAMOŚCI I MARKI REGIONU POPRZEC ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Działanie 1: Wspieranie programów i projektów edukacyjnych dotyczących dziedzictwa kulturowego.

Wydział Kultury: 16 przyznanych dotacji na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego na kwotę **249 460,00 zł.**

Działanie 2: Wspieranie programów i projektów promujących dziedzictwo kulturowe w powiązaniu z edukacją historyczną.

Działanie realizowane jest m.in. poprzez udzielanie Patronatów Marszałka Województwa Dolnośląskiego:

Departament Marszałka, Wydział Komunikacji Społecznej, Dział Kontaktów Społecznych. W 2023 roku przyznano 14 patronatów honorowych związanych z wydarzeniami kulturalnymi promującymi dziedzictwo dolnośląskie w powiązaniu z edukacją historyczną.

Przykłady Patronatów Marszałka:

- **XV Jarmark Średniowieczny na Zamku Grodno** (Stowarzyszenie Bractwo Zamku Grodno, Zagórze Śląskie 20-21 Maj 2023);
- **XXII Święto Papieru** (Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju, 22-23.07.2023 Duszniki Zdrój);
- **Wielka opera w małym mieście „Straszny dwór” na Zamku Bolków w 160 rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego** (25 sierpnia 2023 Zamek Bolków);
- **Festiwal Zabytków Techniki** (Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska, 22-24.09.2023, Jaworzyna Śląska oraz Piotrowice Świdnickie);
- **IV Twierdza Legend** (Twierdza Srebrna Góra Sp. z o. o., 7-8.10.2023 Twierdza Srebrna Góra);
- **Konkurs "Zdobycwa Szlaku Tajemniczych Podziemi"** (Dolnośląska Organizacja Turystyczna, 1.04-31.10.2023).

Wydział Promocji Województwa realizował działanie poprzez zamówienie druku publikacji i map o charakterze promocyjno-edukacyjnym:

- 20 000 szt. - Publikacja Dolnośląskie NAJ. 50 niekoniecznie znanych ciekawostek;
- 20 000 szt. - Publikacja Tajemniczy Dolny Śląsk;
- 16 000 szt. - Mapa Zabytki Techniki na Dolnym Śląsku;
- 10 000 szt. - Publikacja Dolny Śląsk Dla Każdego.

PRIORYTET 2: WZMOCNIENIE ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO W ZAKRESIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Działanie 1: Wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla obecnych i potencjalnych właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych.

Dział Dziedzictwa Kulturowego:

- organizację szkoleń i warsztatów związanych m.in. z opracowaniem aplikacji etc.,
- działanie: 1 szkolenie dla wnioskodawców aplikujących o dotacje do prac przy zabytkach przyznawane corocznie z BWD/ szkolenie on-line przed naborem wniosków w roku 2023/ organizator Dział Dziedzictwa Kulturowego,
- wdrażanie systemu internetowego eNGO Generator wniosków mającego usprawnić wnioskowanie o dotacje do prac przy zabytkach i zmienić formę naboru z tradycyjnego, papierowe wnioski na nabór cyfrowy.

Nagroda Marszałka Województwa Dolnośląskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury oraz nagrody dla najlepszych użytkowników zabytków – Uchwała Nr 7235/VI/23 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 17 lipca 2023 r.

Przyznano 3 nagrody po 10 000 zł na łączną kwotę 30 000 zł

- Fundacji Na Rzecz Rodziny i Rewitalizacji Wsi Polskiej, KRS 0000664265, zarządzającej barokowym zespołem pałacowo – parkowym w Dalkowie, gm. Gaworzyce – nagroda 10 000 zł;
- Fundacji Sztuki Współczesnej IN SITU, KRS 0000225393, zarządzającej dawnym sanatorium „Grunwald” i innymi obiektami zabytkowymi w Sokołowsku, gm. Mieroszów – nagroda 10 000 zł;
- Fundacji „Europejska Perła Baroku” KRS 0000612868, wspierającej działania na rzecz opactwa cystersów w Krzeszowie, gm. Kamienna Góra – nagroda 10 000 zł.

Działanie 2: Wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla inicjatyw społecznych związanych z opieką nad zabytkami.

Dział Dziedzictwa Kulturowego:

- współorganizacja konferencji/ seminarium wraz z Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju dnia 19.10.2023 r. w Muzeum w Dusznikach Seminarium „**Skuteczne zarządzanie zabytkiem – dobre praktyki na dolnośląskich przykładach**”. Wśród prelegentów znaleźli się przedstawiciele dolnośląskich samorządów, w tym referat wygłosił Wójt Gminy Gaworzyce nt. opieki nad zabytkami na przykładzie gminy Gaworzyce, przedstawiciel Fundacji Pałac Struga, przedstawiciele Narodowego Instytutu Konserwacji Zabytków i przedstawiciele laureatów Nagród Marszałka Województwa Dolnośląskiego.
- współpraca z następującymi organizacjami pożytku publicznego: Fundacja Lubiąż – w sprawie remontów oraz wpisu opactwa na Listę pomników Historii, Stowarzyszenie Przyjaciół Henrykowa – w sprawach związanych z opactwem w Henrykowie.

PRIORYTET 3: WZMACNIANIE MARKI REGIONU W OPARCIU O ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Działanie 1: Promowanie i aktywny marketing dziedzictwa kulturowego województwa jako czynnika rozwoju gospodarczego Dolnego Śląska.

Działanie realizowane głównie przez **Wydział Rozwoju Regionalnego** w ramach programu: Pomoc Techniczna Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020

Wykaz zrealizowanych projektów:

- Prezentacja wystawy o rezultatach projektów zrealizowanych przez dolnośląskich partnerów, w tym m.in. projektów z zakresu zabytków i dziedzictwa kulturowego.
- Uruchomienie profilu Facebook – Interreg Czechy – Polska Dolny Śląsk, na którym prezentowane są rezultaty projektów m. in. z zakresu zabytków i dziedzictwa kulturowego.
- Emisja spotu promocyjnego o rezultatach projektów zrealizowanych przez dolnośląskich partnerów, w tym m. in. projektów z zakresu zabytków i dziedzictwa kulturowego.

- Spotkania/szkolenia, w tym prezentacje zrealizowanych projektów dotyczących zabytków i dziedzictwa kulturowego oraz możliwości uzyskania wsparcia w ramach Programu na projekty z zakresu zabytków i dziedzictwa kulturowego:
 - Spotkanie informacyjne dla studentów Europeistyki/Katedry Studiów Europejskich Uniwersytetu Wrocławskiego. Wrocław, 19.01.2023 r.
 - Szkolenie dla Wnioskodawców CS 2.1 Turystyka. Wałbrzych 06.04.2023 r.
 - Spotkanie informacyjne dla studentów Akademii Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu. Wałbrzych, 04.04.2023 r.
 - Konferencja "Gmina Radków na polsko- czeskim pograniczu - doświadczenia współpracy i nowe kierunki rozwoju". Ścinawka Średnia, 17.04.2023 r.
 - Warsztaty z przygotowania propozycji projektowej dla studentów Uniwersytetu Wrocławskiego, kierunku j. czeski w administracji, turystyce i biznesie. Online 20.05.2023 r.
 - Konsultacje dla wnioskodawców Programu Interreg Czechy – Polska 2021 – 2027 na bieżąco.
 - Cykl spotkań warsztatowo-konsultacyjnych Programu Interreg Czechy – Polska 2021-2027, od 17.05.2023 r.- Szkolenie w Jeleniej Górze we współpracy z PIFE w zakresie trwających naborów w Programie, 24.08.2023 r.
 - Wizyta studyjna dla potencjalnych beneficjentów Programu, 11-12.09.2023 r.
 - Udział w Dolnośląskim Festiwalu Zabytków Techniki, 22-24.09.2023 r.

Dodatkowo zorganizowana została konferencja Programów Interreg 2021-2027 na Dolnym Śląsku. Wrocław 02.03.2023 r. W spotkaniu wzięło udział ponad 100 uczestników reprezentujących przede wszystkim samorządy lokalne, stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego, uczelnie wyższe, instytuty badawcze, agencje rozwoju regionalnego, instytucje kultury, organizacje pozarządowe z Dolnego Śląska.

Wydział Promocji Województwa:

- Tworzenie różnorodnych akcji i kampanii promujących Dolny Śląsk realizowanych w mediach tradycyjnych oraz w social mediach, skierowane do różnych grup odbiorców, uwzględniające osoby ze szczególnymi potrzebami:
 - #KultoweMiejscaWDolnośląskichGórach - promocja schronisk, klimatycznych obiektów położonych przy szlakach;
 - #ZnajdźSwojąTrasę - promocja turystyki rowerowej;
 - #DolnyŚląkNaFerie - prezentacja atrakcji na wypoczynek zimowy;
 - #DolnyŚląkDlaKażdego - kampania ukazująca otwartość i dostępność regionu poprzez propozycje tematycznych wycieczek po regionie, dostępnych dla rodzin z małymi dziećmi, seniorów osób z niepełnosprawnościami;
 - #DolnyŚląkPoKolei - akcja promująca miejscowości, do których można dostać się Kolejami Dolnośląskimi;
 - #DolnyŚląkPoKrólewsku - kampania prezentująca uroki regionalnych zamków i pałaców, a także wydarzenia w tych miejscach;
 - Szlakiem Odry po Dolnym Śląsku – promocja aktywnego wypoczynku i spędzania czasu bezpiecznie, lokalnie nad zbiornikami wodnymi, ukazywanie ciekawych lokalizacji w okolicach Odry;
 - Dolny Śląsk z klasą – propozycje dolnośląskich destynacji wycieczek szkolnych, warsztatów, ofert edukacyjnych, które pozwolą odkrywać Dolny Śląsk wspólnie z rówieśnikami;
 - #Mam25lat – z okazji jubileuszu województwa promowanie około 200 wydarzeń oraz imprez z zakresu kultury, turystyki, sportu i edukacji w tym Finału Święta Województwa;
 - Dolnośląskie gry terenowe - autorski projekt Wydziału Promocji Województwa, cykl gier terenowych promujących dolnośląskie destynacje turystyczne, m.in. Zamek Czocho i Stawy Milickie;
 - #Zgłębiaj Tajemnice - akcja promująca odkrywanie podziemi w regionie;
 - #DolnośląskieBożeNarodzenie - Dolnośląski Kalendarz Świąteczny - prezentacja dolnośląskich atrakcji, kurortów, stoków narciarskich idealnych na zimowy wypoczynek;
- Tworzenie, wspieranie i udział w różnorodnych wydarzeniach na Dolnym Śląsku (promocyjnych, turystycznych, kulturalnych, naukowych, sportowych), integrujących mieszkańców, turystów, przedstawicieli dolnośląskich podmiotów;
- Stworzenie i dystrybucja publikacji zawierających dorobek dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska;
- Promocja atrakcji turystycznych Dolnego Śląska oraz poszerzanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu we współpracy z innymi jednostkami (m.in. z Dolnośląską Organizacją Turystyczną), m.in. poprzez: prowadzenie strony <https://dolnyslask.travel/>;

- Promocja atrakcji turystycznych Dolnego Śląska m.in. zamków, pałaców, zabytków podczas „Projektu zima” we współpracy z telewizją TVN S.A. oraz w ramach audycji „Turystycznie z Polsat News” na antenie Polsat i Polsat News;
- Przeprowadzenie działań promujących turystykę na Dolnym Śląsku pod hasłem "Odkrywamy Dolny Śląsk" w ramach projektów Gazety Wrocławskiej pn. "Interaktywny Przewodnik Turystyczny" i „Boskie Dolnośląskie”;
- Zamieszczenie artykułów promujących Dolny Śląsk w magazynach: „Wydarzenia Turystyczne”, „Czerwona Szpilka”, „Film, Art & Promotion”, „Nowe Życie”;
- Produkcja i emisja na antenie ECHO 24 cyklu audycji propagujących działania związane z promocją dolnośląskich atrakcji turystycznych;
- Konferencje prasowe wspierające nowe akcje promocyjne prowadzone przez Wydział;
- Udział filmu promocyjnego pt. „Dolny Śląsk, znajdź swoją trasę” w cyklu 8 międzynarodowych festiwali filmów turystycznych (CIFFT Circuit 2023) odbywających się w Europie i USA w 2023 r. oraz w konkursie CIFFT "People's Choice" Award 2023.

Działanie 2: Wspieranie działań mających na celu wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju sektora uzdrowiskowego i turystyki.

Działanie realizowane przez **Wydział Rozwoju Regionalnego** w ramach programu: Pomoc Techniczna Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020.

Wydział Promocji zrealizował szereg działań promocyjnych:

- Przeprowadzenie promocji Województwa Dolnośląskiego oraz atrakcji turystycznych i dziedzictwa kulturowego regionu podczas wydarzeń, w tym m.in.: Święto Kwiatów na tarasach Zamku Książ, event Influences Live Wrocław, Dolnośląskie Forum Gospodarcze na terenie Teatru Zdrojowego im. Henryka Wieniawskiego oraz Pijalni Wód Mineralnych w Szczawnie-Zdroju, Festiwal "Bohaterowie i Książniczki" oraz "Czarodziejem być ... Szkoła Magii" na terenie Zamku Czocha w Leśnej, Finał Święta Województwa na Partynicach, Dzień Polski w Brukseli, Górniczy Dzień Dziecka w Starej Kopalni w Wałbrzychu, Turystyczne Otwarcie Wakacji na Zamku Grodziec, Dni Morza 2023 w Świnoujściu, 80 Tour de Pologne, Festiwal Górski im. Andrzeja Zawady w Łądku-Zdroju;
- Stworzenie strefy Dolnego Śląska szeroko promującej region podczas Forum Ekonomicznego w Karpaczu;
- Udział w cyklu eventów pn. „Projekt Zima” stacji telewizyjnej TVN organizowanych w czasie ferii zimowych w miejscowościach Dolnego Śląska i w Białce Tatrzańskiej;
- Zaangażowanie influencerów w promocję miejscowości uzdrowiskowych na Dolnym Śląsku;
- Tworzenie komunikatów łączących miejscowości uzdrowiskowe z popularnymi atrakcjami turystycznymi w regionie;
- Tworzenie kreacji filmowych oraz zdjęciowych obejmujących atrakcje miejscowości uzdrowiskowych na Dolnym Śląsku;
- Udział autorskich publikacji w konkurach: „Róża Regionów 2023” oraz „31 Ogólnopolski Przegląd Książki Krajoznawczej i Turystycznej”;
- Opracowanie i druk autorskich gier terenowych Wydziału Promocji Województwa;
- Ekspozycja wystawy fotograficznej promującej atrakcje turystyczne regionu na terenie Opery Wrocławskiej.

Wydział Promocji Województwa/ Wydział Geodezji i Kartografii

Publikacja nowych map na portalu: geoportal.dolnyslask.pl

W roku 2023 opublikowano następujące mapy promujące turystykę i wartości kulturowe Dolnego Śląska:

- **Campingi na Dolnym Śląsku**
Mapa opracowane we współpracy z Wydziałem Turystyki Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu i Dolnośląską Organizacją Turystyczną.
<https://geoportal.dolnyslask.pl/cat/usr/admindiip/mapa/campingi-b3d8d>;
- **Wodne atrakcje Dolnego Śląska**
Mapa przedstawia baseny, zalewy, kąpieliska naturalne i sztuczne, miejsca spływów kajakowych i wiele innych wodnych atrakcji.
<https://geoportal.dolnyslask.pl/cat/org/umwd-wgik/mapa/moja-aplikacja-lmme8>.

REALIZACJA CELÓW PROGRAMU PRZEZ JEDNOSTKI RZĄDOWE

Jednostki rządowe – zestawienie dotyczące udzielonych dotacji w 2023 roku.

Ministerstwo Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu 104 dotacje w ramach 2 naborów na kwotę: 29 080 604,00 zł.

MSWiA/ Fundusz Kościelny: 26 dotacji na kwotę: 1 750 000 zł.

Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków: 26 dotacji na kwotę: 3 242 967,52 zł.

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie**Wnioskowanie o dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków – edycja I i II****Dział Dziedzictwa Kulturowego**

Zgłoszono 20 wniosków w ramach 2 do Rządowego Programu Odbudowy Zabytków. Wstępne promesy na realizację prac przy obiektach zabytkowych dotyczą 12 zabytków:

- Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane w świdnickiej Katedrze p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika i św. Wacława Męczennika w Świdnicy – kwota dofinansowania 3 430 000 zł;
- Prace konserwatorskie portalu zachodniego katedry pw. Św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu – kwota dofinansowania 1 799 501,06 zł;
- Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy wykończeniu sklepień i sufitów w Kolegium Jezuickim w Świdnicy Pl. św. Jana Pawła II – kwota dofinansowania 3 407 772,85 zł;
- Prace zabezpieczające i konserwatorskie katedry św. Ap. Piotra i Pawła w Legnicy, w obrębie kamiennego cokołu, portali (pn. i zach.), drzwi i okuć – 1 582 604,06 zł;
- Remont dachu budynku 1F Dolnośląskiego Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o. w Kamiennej Górze – 400 000 zł;
- Inwentaryzacja, ekspertyza oraz dokumentacja techniczna instalacji ppoż w budynku Wysoka Łąka w Kowarach – 300 000 zł;
- Zabezpieczenie budynku Wysoka Łąka w Kowarach - sieć odwodnieniowa, uregulowanie gospodarki wód opadowych i nawierzchni – etap I dokumentacja techniczna – 110 000 zł;
- Konserwacja elewacji wieży gotyckiej katedry pw. Św. Ap. Piotra i Pawła w Legnicy - 1 961 643,85 zł;
- Wrocław, Cerkiew Katedralna p.w. Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy (XV w.): konserwacja ścian, posadzek, malowideł J. Nowosielskiego. - 1 960 000 zł;
- Remont elewacji budynku kościoła parafialnego pw. Św. Jacka w Legnicy - 980 056,86 zł;
- Remont dachów zabytkowego kompleksu budynków Papierni w Dusznikach-Zdroju - 3 077 200 zł;
- Prace konserwatorskie i restauratorskie w Teatrze im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy - 999 600 zł.

Przedsięwzięcia realizowane z udziałem środków unijnych**Wydział Kultury/Instytucje Kultury (Teatr Polski we Wrocławiu, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, Opera Wrocławska)**

Zadania finansowane były ze środków BWD oraz ze środków unijnych. Województwo Dolnośląskie zawarło porozumienia i udzieliło dotacji na wydatki bieżące i majątkowe w wysokości – 794 144,82 zł.

- Modernizacja Sceny Kameralnej Teatru Polskiego we Wrocławiu wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia w celu uzyskania niższej energochłonności obiektu – całość zadania jest dofinansowanie w części ze środków FEDŚ; a w części ze środków BWD w wysokości 416 540,00 zł.
- Including Minority – Włączyć mniejszość – całość zadania jest dofinansowana w części ze środków EOG; a w części ze środków BWD w wysokości 136 176,62 zł.
- Rewitalizacja przestrzeni zabytkowego Młyna papierniczego w Dusznikach-Zdroju – całość zadania jest dofinansowana ze środków FEDŚ; a w części ze środków BWD w wysokości 53 628,00 zł.
Rozbudowa i modernizacja Opery Wrocławskiej – całość zadania jest dofinansowana w części ze środków FENIKS; a w części ze środków BWD w wysokości 187 800,20 zł.

Pozostałe działania: Poprawa funkcjonowania instytucji kultury**Wydział Kultury/Instytucje Kultury (Filharmonia Sudecka w Wałbrzychu, Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze, Dolnośląska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu, Opera Wrocławska, Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu)**

Zadania finansowane były ze środków BWD oraz ze środków własnych instytucji kultury. Województwo Dolnośląskie zawarło porozumienia i udzieliło dotacji na wydatki bieżące i majątkowe w wysokości – 1 230 076,74 zł.

- Zakup systemu informatycznego do sprzedaży i zarządzania koncertami w Filharmonii Sudeckiej w Wałbrzychu.
- Przebudowa balkonowych miejsc siedzących w Filharmonii Sudeckiej w Wałbrzychu Filharmonia Sudecka w Wałbrzychu.
- Budowa systemu nawilżania powietrza w Sali koncertowej oraz w podziemnym magazynie instrumentów.
- Zakup nowego instrumentu – fagotu dla Filharmonii Sudeckiej.
- Dolnośląska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu - Przebudowa i remont holu głównego Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu.
- Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze - Naprawa uszkodzonych ścianek działowych poprzez wypełnienie rys i spękań zaprawą elastyczną oraz wykonanie dodatkowych złączy dylatacyjnych.
- Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze - Usunięcie zawilgocenia ścian piwnic poprzez skucie tynków, odgrzybianie, wykonanie izolacji.
- Zakup torowiska do sceny obrotowej Opery Wrocławskiej.
- Zakup mikroportów na potrzeby działalności artystycznej Wrocławskiego Teatru Pantomimy.
- Zakup schodołazu gąsiennicowego dla Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu.
- Zakup systemu indukcyjnego, pętli wielkopowierzchniowej do obiektu galerii OKiS Foto-Gen.

Współdział w realizacji programów operacyjnych MKiDN

Wydział Kultury/Instytucje Kultury (Teatr Polski we Wrocławiu, Teatr Dramatyczny im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu, Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy, Wrocławski Teatr Pantomimy, Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze, Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze, Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu, Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, Dolnośląskie Centrum Filmowe we Wrocławiu)

Zadania finansowane były ze środków BWD oraz z budżetu MKiDN. Województwo Dolnośląskie zawarło porozumienia i udzieliło dotacji na wydatki bieżące i majątkowe w wysokości – 1 119 495,95 zł.

- Zmodernizowanie i wyposażenie scen teatralnych.
- Opracowanie dokumentacji projektowej na potrzeby prowadzenia inwestycji w obiektach teatralnych.
- Przygotowanie przedstawień teatralnych oraz działania z tym związane.
- Wystawienie koncertów i festiwali operowych.
- Wyposażenie pracowni konserwatorskiej w muzeum.
- Zmodernizowanie muzealnych wystaw stałych i czasowych.
- Wydanie publikacji książkowej.
- Zmodernizowanie Sali kinowej.

Przedsięwzięcia kulturalne

Wydział Kultury/Instytucje Kultury (Wrocławski Teatr Pantomimy, Teatr Dramatyczny im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu, Opera Wrocławska, Narodowe Forum Muzyki, Filharmonia Sudecka w Wałbrzychu, Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, Dolnośląska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu, Dolnośląskie Centrum Filmowe we Wrocławiu)

Zadania finansowane były ze środków BWD oraz środków własnych instytucji kultury. Województwo Dolnośląskie udzieliło dotacji na wydatki bieżące w wysokości – 1 159 274,05 zł.

- Wystawy, koncerty, spektakle teatralne, wydarzenia literacko-poetyckie.
- Warsztaty, prelekcje i pokazy edukacyjne.
- Produkcja filmów dokumentalnych.
- Organizacja międzynarodowych festiwali muzycznych.
- Zakup materiałów nutowych dla orkiestry symfonicznej.
- Wydarzenia plenerowe oraz pikniki integracyjne.
- Prezentacja spektaklu baletowego.
- Targi wydawnicze i spotkania autorskie.
- Promocja czytelnictwa.
- Projekcje filmowe i spotkania z twórcami kina.

Przyznawanie dotacji organizacjom pozarządowym

Wydział Kultury

Udzielono 72 dotacje w ramach otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych na łączną kwotę 1 529 600,00 zł. Udzielono 25 dotacji w trybie pozakonkursowym na łączną kwotę 171 947,68 zł. Finansowanie: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Przyznawanie stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury

Wydział Kultury

Udzielono 20 stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury na łączną kwotę 198 00,00 zł. Finansowanie: Budżet Województwa Dolnośląskiego.

Konkurs dla gmin „Odnova Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku

Wydział Obszarów Wiejskich

W ramach konkursu „Odnova Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku dofinansowano 2 projekty w ramach dziedziny Kultura. Konkurs był finansowany ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego.

W wyniku zrealizowanych projektów wykonano elementy strojów ludowych dla dwóch zespołów pieśni i tańca. Łączne środki przekazane na ten cel – 23 807 zł, w całości na subregion legnicko-głogowski.

Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich - 7.4.1. Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne

Wydział Obszarów Wiejskich

Operacje realizowane w ramach PROW na lata 2014-2020.

Limit 59 561 070 euro tj. limit współdzielonego z operacjami: Budowa lub modernizacja dróg lokalnych/ Gospodarka wodno-ściekowa/ Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego.

W 2023 r. trwała realizacja finansowa działania. Rozwiązano umowę o pomoc na kwotę dofinansowania 499 999 zł. Beneficjenci w 2023 r. złożyli do Samorządu Województwa wniosek o płatność na kwotę dofinansowania 720 360 zł. ARiMR zrealizowała 6 płatności na kwotę dofinansowania 2 101 596,75 zł, z czego 4 projekty zostały zakończone.

W rezultacie wybudowano 2 świetlice wiejskie w miejscowości Płonica - Gmina Złoty Stok oraz miejscowości Tworzyjanów - Gmina Marcinowice, 2 obiekty kulturalne w miejscowości Kotowice - Gmina Siechnice oraz Strzelce - Gmina Marcinowice. Ponadto 2 gminne centra kultury w Gminie Domaniów zyskały nowe wyposażenie.

Modernizacja Zamku Piastowskiego w Legnicy

Wydział Edukacji

W roku 2023 w ramach przedsięwzięcia Kultura kontynuowane było zadanie inwestycyjne pn.: „Modernizacja Zamku Piastowskiego w Legnicy”. Trwały Zarząd nad częścią tego zabytkowego obiektu należącą do Województwa Dolnośląskiego posiada Dolnośląskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy – jednostka oświatowa, dla której organem prowadzącym jest Samorząd Województwa Dolnośląskiego.

W roku 2023 zrealizowano wydatki ze środków budżetu Województwa Dolnośląskiego w wysokości 626 400 zł. W ramach zadania wykonano roboty budowlane „Przebudowa wewnętrzna kawiarni (segment A) z tarasami zewnętrznymi”, a także poniesiono wydatki związane z organizacją przetargu i nadzorem przy zadaniu.

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

EDUKACJA I NAUKA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Dolnośląski System Wspierania Uzdolnień

Wydział Edukacji

KONKURSY

Wydział Edukacji w porozumieniu z Dolnośląskim Kuratorem Oświaty realizował w 2023 r. **konkursy „zDolny Ślązak”**. Konkursy „zDolny Ślązak” są konkursami wojewódzkimi, skierowanymi do wszystkich uczniów szkół podstawowych z terenu województwa dolnośląskiego. Obejmują przedmioty szkolne: język polski, matematykę, historię, biologię, geografię, chemię, fizykę, język angielski oraz język niemiecki. Realizatorem konkursów jest Dolnośląski Kurator Oświaty, we współpracy z Samorządem Województwa Dolnośląskiego - Dolnośląską Biblioteką Pedagogiczną, Dolnośląskim Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 12 dla uczniów Niesłyszących i Słabosłyszących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu, przy współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim oraz dyrektorami i nauczycielami szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Konkursy odbywają się w trzech etapach: szkolnym, powiatowym oraz wojewódzkim. Laureaci konkursów otrzymują najwyższą pozytywną roczną oceną z zajęć edukacyjnych, z których uczeń otrzymał tytuł laureata, zwolnienie z danego zakresu odpowiedniej części egzaminu ósmoklasisty, przyjęcie w pierwszej kolejności do publicznej szkoły ponadpodstawowej.

Wydatkowana kwota to 52 563,99 zł - (środki BWD).

W ramach współpracy z Gruzją, Wydział Edukacji był organizatorem V edycji Regionalnego **Konkursu pn. „Gruzja – fascynująca podróż”**. Realizatorem konkursu był Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu oraz Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu, przy współpracy z Dolnośląskim Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 13 dla uczniów Niewidomych i Słabowidzących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu. Celem konkursu było propagowanie wiedzy o Gruzji, w tym o partnerskiej Adżarskiej Republice Autonomicznej. Uczestnikami konkursu byli uczniowie z dolnośląskich szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych. Nagrodą dla laureatów był wyjazd do Gruzji. Laureaci tożsamy konkursów przeprowadzonych w szkołach w Gruzji, w ramach nagrody przyjeżdżają do Polski, w celu poznania tradycji, kultury i historii naszego kraju, a także biorą udział w lekcjach języka polskiego.

Wydatkowana kwota to 60 079,46 zł – (środki BWD).

WYDARZENIA

Samorząd Województwa Dolnośląskiego wraz z Politechniką Wrocławską, Wrocławskim Centrum Sieciowo Superkomputerowym, Dolnośląskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu, Dolnośląskim Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 12 dla uczniów Niesłyszących i Słabosłyszących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu, w 2023 r. był organizatorem konkursu **„CYBERTRON DOLNY ŚLĄSK 2023”**. Wydarzenie odbyło się we współpracy z czeskim regionem Kralovohradeckim. Przedmiotowy konkurs to zespołowa grywalizacja informatyczna, sprawdzająca umiejętności informatyczne i zdolności kreatywnego rozwiązywania problemów, z zakresu cyberbezpieczeństwa i infrastruktury krytycznej. Konkurs skierowany był do uczniów techników i liceów z terenu Dolnego Śląska. W ramach konkursu „CyberTron” Samorząd Województwa Dolnośląskiego przekazał również dotację dla Politechniki Wrocławskiej, na działania związane z jego realizacją.

Wydatkowana kwota to 209 157,66 (środki BWD).

W 2023 r. realizowany był **projekt pn. "Pomoc Psychologiczno-Pedagogiczna"**, polegający na przeprowadzeniu szkoleń i warsztatów dla nauczycieli i wychowawców, z zakresu rozpoznawania problemów emocjonalnych i psychicznych uczniów oraz udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Realizatorem projektu był Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu.

Wydatkowana kwota to 99 999,72 zł – (środki BWD).

Realizowany był również w 2023 r. **projekt pn. "Polityka ochrony dzieci w placówkach oświatowych"** polegający na przeprowadzeniu warsztatów dla nauczycieli przez zewnętrznych specjalistów. Realizatorem projektu był Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu. Wydatkowana kwota to 50 000 zł – (środki BWD).

DOTACJE

W ramach Dolnośląskiego Systemu Wspierania Uzdolnień Samorząd Województwa Dolnośląskiego od 2001 r. przekazuje dotację na realizację **Programu Stypendialnego „zDolny Śląsk”**. Program Stypendialny „zDolny Śląsk” realizowany jest w ramach otwartego konkursu ofert na realizację w danym roku szkolnym zadania publicznego w ramach Dolnośląskiego Systemu Wspierania Uzdolnień, polegającego na obsłudze regionalnego programu stypendialnego „zDolny Śląsk”. W 2023 r. ogłoszony został otwarty konkurs ofert na realizację przedmiotowego zadania na lata 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026. Przedmiotowe zadanie realizowane jest przez Fundację Edukacji Międzynarodowej we Wrocławiu.

Wydatkowana kwota to 210 000 zł – (środki BWD).

Samorząd Województwa Dolnośląskiego w ramach finansowania lub dofinansowania zadań publicznych, przekazał w 2023 r. dotacje w kwocie 116 435 zł dla dolnośląskich uczelni wyższych na następujące zadania:

- Uniwersytet Wrocławski - XXVI edycja Dolnośląskiego Festiwalu Nauki – pod hasłem „Nauka porusza!“. Dolnośląski Festiwal Nauki jest przedsięwzięciem mającym na celu upowszechnianie wiedzy i dokonań naukowych oraz edukacyjnych dolnośląskiego środowiska naukowego i artystycznego. Działanie to ma ogromny wpływ na wybór drogi zawodowej wśród młodzieży. Przedsięwzięcie jest realizowane w kilku miastach Dolnego Śląska. Przekazana dotacja to 20 000 zł – (środki BWD).

- Akademia Wychowania Fizycznego - XXX Plebiscyt „Życia Akademickiego” na najlepszego Sportowca i Trenera Akademii Wychowania Fizycznego im. Polskich Olimpijczyków we Wrocławiu i Klubu Sportowego AZS-AWF Wrocław w 2022 r. Celem wydarzenia było scalenie dolnośląskiego środowiska akademickiego i sportowego, budowanie relacji między studentami Akademii i studiującymi w niej wysokiej klasy sportowcami oraz środowiskiem lokalnym, wskazywanie pozytywnych wzorców związanych z uprawianiem wysoko kwalifikowanego sportu z umiejętnością łączenia z edukacją na studiach wyższych, w ramach tzw. „dual kariery”. Przekazana dotacja to 5000 zł - (środki BWD).

- Politechnika Wrocławska - „Zwiększenie szans edukacyjnych i zawodowych studentów w obszarze matematyki stosowanej”. W ramach projektu przeprowadzono konkurs skierowany do wszystkich zainteresowanych studentów z Dolnego Śląska. Uczestnicy konkursu mieli przygotować i złożyć list motywacyjny z uzasadnieniem, dlaczego chcą uczestniczyć w międzynarodowej Konferencji pn. „22nd ECMI Conference on Industrial and Applied Mathematics”. Laureatom konkursu (30 studentów) sfinansowano uczestnictwo w ww. konferencji. Przekazana dotacja to 25 385 zł – (środki BWD).

- Uniwersytet Wrocławski - Numer tematyczny czasopisma naukowego „Horyzonty Polityki” oraz sekcja tematyczna czasopisma „Rocznik Instytutu Europy Środkowo – Wschodniej”. Celem zadania było zebranie wyników badań prowadzonych w obszarze roli mediów w trwającej wojnie na Ukrainie przez naukowców i opublikowanie ich w otwartym dostępie w wysoko punktowanych, specjalistycznych czasopismach naukowych. Przekazana dotacja to 10 000 zł – (środki BWD).

- Uniwersytet Wrocławski - Konferencja naukowa „Porozmawiajmy o akademii. Indywidualizacja czy współpraca?”. Konferencja dotyczyła takich kwestii jak: model edukacji personalizowanej z poruszeniem kwestii, jak te podejścia mogą zwiększyć zaangażowanie studentów i poprawić jakość nauczania, zasada kooperacji, czyli współpracy międzyuczelnianej z jednoczesną rywalizacją, partnerstwo z otoczeniem zewnętrznym, interdyscyplinarność oraz wartość i bariery integracji wewnątrzuczelnianej między środowiskiem studentów, doktorantów, pracowników naukowych i administracyjnych, a także poszczególnymi dyscyplinami. Przekazana dotacja to 5400 zł – (środki BWD).

- Akademia Wychowania Fizycznego – VI Ogólnopolska Konferencja dla Młodych Naukowców „Wieczór Naukowca 2023 – Wokół Człowieka”. Konferencja miała na celu promowanie badań młodych naukowców w zakresie nauk o kulturze fizycznej, w tym wychowania fizycznego, rehabilitacji, sportu, turystyki i rekreacji, promocji zdrowia, rozwój potencjału naukowego studentów oraz uczestników studiów doktoranckich i szkoły doktorskiej. Ponadto konferencja umożliwiła wymianę doświadczeń badawczo-naukowych z krajowymi jednostkami naukowymi, propagowanie idei Studenckich Kół Naukowych, integrację lokalnego środowiska akademickiego. Przekazana dotacja to 7000 zł – (środki BWD).

- Politechnika Wrocławska - Promocja nauki – „Fizyka sportu 5”. Głównym celem zadania było popularyzowanie nauki i sportu poprzez prezentację uczestnikom spotkania nieoczywistych połączeń między naukami ścisłymi

a różnymi dyscyplinami sportu (prawa fizyczne, zjawiska naukowe, rozwiązania technologiczne). Tegoroczne wydarzenie, odbyło się 18 października 2023 r. Swoją obecnością zaszczylicili wydarzenie sportowcy – Kajetan Duszyński oraz Justyna Święty-Ersetic – Mistrzowie Olimpijczy. Podczas spotkania omawiane były aspekty naukowe dotyczące lekkoatletyki. Przekazana dotacja to 7000 zł – (środki BWD).

- Politechnika Wrocławska - Szkolenie „Projektowanie uniwersalne – jak projektować z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami”. Celem zadania było przeszkolenie grupy 30 architektów z Dolnośląskiej Okręgowej Izby Architektów w zakresie projektowania z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Przekazana dotacja to 4000 zł – (środki BWD).

- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu - II Forum Green Region: Ekonomiczne, finansowe i społeczne problemy fali renowacji. Głównym celem konferencji jest rozwój edukacji i nauki w regionie poprzez podniesienie świadomości ekologicznej środowiska akademickiego oraz pracowników instytucji publicznych (samorządowych) z terenu Dolnego Śląska. Przekazana dotacja to 10 000 zł (środki BWD).

- Uniwersytet Wrocławski - Badania naukowe „Zachowań pacjentów na rynku e-zdrowia”. Dynamiczne zmiany na rynku opieki zdrowotnej obligują do prowadzenia syntetycznych badań, które przyczynią się do dostosowania innowacji do potrzeb pacjentów. W tym celu pracownicy naukowcy Uniwersytetu Wrocławskiego, Szkoły Głównej Handlowej oraz Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie prowadzą badania naukowe na temat oceny wdrożonych innowacji na rynku e-zdrowia w celu analizy: z jakich narzędzi e-zdrowia korzystają pacjenci, jak oceniają ich przydatność i jakie są bariery systemu e-zdrowia. Jednym z efektów zrealizowanego projektu będzie dostarczenie informacji o barierach zastosowania instrumentów e-zdrowia, które będą stanowiły punkt wyjścia do programu eliminowania barier technologicznych i społecznych ze szczególnym uwzględnieniem osób z dysfunkcjami i seniorów. Przekazana dotacja to 22 650 zł (środki BWD).

W roku 2023 Samorząd Województwa Dolnośląskiego pozyskał środki w ramach Przedsięwzięcia Ministra Edukacji i Nauki pn. „Poznaj Polskę” w kwocie 15 874 zł. W ramach zadania zabezpieczono 20% wkład własny ze środków BWD, w wysokości ogółem 3233 zł, a także 736 zł stanowiące wartość niefinansowego wkładu własnego. Wsparcie otrzymały 2 jednostki oświatowe: Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 13 dla Uczniów Niewidomych i Słabowidzących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu oraz Dolnośląski Zespół Szkół w Biedzychowicach. Na realizację programu wydatkowano kwotę 19 104,75 zł, w tym 14 694,82 zł (z dotacji), 3673,93 zł ze środków BWD – wymagany wkład własny finansowy oraz 736 zł stanowiące wartość niefinansowego wkładu własnego. W ramach programu jednostki zorganizowały wycieczki szkolne związane z priorytetowymi obszarami edukacyjnymi wskazanymi przez Ministra.

Również z budżetu Państwa w roku 2023 Samorząd Województwa Dolnośląskiego pozyskał środki z dotacji celowej w wysokości 27 600 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie zakupu książek będących nowościami wydawniczymi, zakupu nowych elementów wyposażenia oraz realizację działań promujących czytelnictwo w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” Priorytet 3 dla Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu, Dolnośląskiego Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego im. Marii Grzegorzewskiej w Wałbrzychu, Dolnośląskiego Zespołu Szkół Specjalnych przy Wielospecjalistycznym Szpitalu W Miliczu, Dolnośląskiego Zespołu Szkół Specjalnych Przyszpitalnych w Wałbrzychu, Dolnośląskiego Zespołu Szkół w Karpaczu i Dolnośląskiego Zespołu Szkół Medyczno-Sportowych w Świdnicy. W ramach zadania zabezpieczono 20% wkład własny ze środków BWD, w wysokości ogółem 6900 zł. Jednostki wydatkowały na ten cel łączną kwotę 34 000 zł.

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie

Projekty i konkursy

Wydział Edukacji

- II Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny FOTON 2023 „Geografia Świata”. Konkurs przeznaczony był dla młodzieży z placówek resocjalizacyjnych, takich jak młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii z terenu całej Polski. Jego celem było uwrażliwienie młodych ludzi, często bardzo zagubionych i borykających się z wieloma problemami, na piękno otaczającego ich świata i pokazanie im, że wokół nich jest coś więcej niż tylko szara codzienność. Realizatorem konkursu był po raz drugi Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wałbrzychu. Wydatkowana kwota to 2285,03 zł – (środki BWD).

- Dolnośląska Liga Piłki Nożnej Placówek Resocjalizacyjnych. Dolnośląska Liga Piłki Nożnej jest wydarzeniem sportowym, organizowanym przez Ośrodek już dziesiąty rok z rzędu. W rozgrywkach Ligi w bieżącym roku

szkolnym uczestniczyło 11 placówek resocjalizacyjnych z obszaru Dolnego Śląska. Głównym celem Ligi było oddziaływanie resocjalizacyjne wobec młodzieży przebywającej w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii oraz zakładach poprawczych na terenie województwa dolnośląskiego, poprzez sportowe współzawodnictwo, promowanie aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia. Liga objęta została Honorowym Patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Realizatorem wydarzenia był Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wałbrzychu. Wydatkowana kwota to 5933,85 zł – (środki BWD).

- 44 Ogólnopolski Rajd MOW-ów „Sudety”. Rajd „SUDETY 2023” jest coroczną imprezą turystyczno-krajoznawczą, propagującą idee aktywnej formy spędzania wolnego czasu, zdrowego trybu życia oraz poznawania walorów krajoznawczych i kulturowych Sudetów. Celem Rajdu jest integracja i resocjalizacja młodzieży, poprzez aktywne spędzanie wolnego czasu. Realizatorem wydarzenia był Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wałbrzychu. Wydatkowana kwota to 6778,60 zł – (środki BWD).

- VIII Mistrzostwa Dolnego Śląska Placówek Resocjalizacyjnych w Tenisie Stołowym. Jest to impreza cykliczna, organizowana corocznie od 2015 roku. Mistrzostwa objęte są honorowym patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego. Realizatorem wydarzenia był Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wałbrzychu. Wydatkowana kwota to 4999,76 zł – (środki BWD).

- Aleja Gwiazd Piłki Nożnej. Aleja Gwiazd Piłki Nożnej jest imprezą sportowo-społeczną, mającą na celu popularyzację tej dyscypliny sportu. Na wydarzenie do Warszawy wyjechała grupa wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Wałbrzychu wraz z opiekunami. Wydatkowana kwota to 4300 zł – (środki BWD).

- Z okazji święta Województwa Dolnośląskiego „Mam 25 lat Dolny Śląsk” zorganizowany został, w dniu 21 października 2023 r., piknik Rodzinny na Wrocławskim Torze Wyścigów Konnych – Partynice. W ramach wydarzenia odbyły się gry i zabawy na temat Dolnego Śląska. W organizację wydarzenia włączyły się trzy Placówki: Dolnośląski Zespół Szkół w Biedzychowicach, Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Jaworze oraz Dolnośląski Zespół Szkół Specjalnych Przyszpitalnych w Wałbrzychu. Wydatkowana kwota to 7632,67 zł – (środki BWD).

- Konkurs plastyczny "Bohater z bajki" Konkurs miał na celu zachęcenie do kreatywności i wyobraźni, rozwijania umiejętności artystycznych a także uhonorowanie postaci, które są szczególnie bliskie sercom dzieci. Powstałe prace przedstawiały bohatera z ulubionej bajki i były wykonane w dowolnej technice plastycznej (płaskiej). Uczestniczyły w nim dzieci w dwóch kategoriach wiekowych: uczniowie klas 1-3 i 4-8. Zwycięskie i wyróżnione prace stanowią dziś ekspozycję na Oddziale Pediatrycznym Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu i cieszą oczy jego małych pacjentów. Realizatorem konkursu była Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Wydatkowana kwota to 4590,89 zł – (środki BWD).

- Konkurs plastyczny "Widoki Wrocławia" z okazji 25-lecia Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Środki powyższe zostały przeznaczone na organizację w dniu 28.10.2023 r w DBP we Wrocławiu Regionalnego Okolicznościowego Przeglądu Twórczości Plastycznej z okazji 25-lecia Samorządu Województwa Dolnośląskiego pt. „Widoki Wrocławia”. Liczba uczestników wydarzenia to ok. 130 dzieci. Wydarzenie objął patronatem honorowym Marszałek Województwa Dolnośląskiego. Wydatkowana kwota to 4499,93 zł – (środki BWD).

- Konkurs plastyczny "Śladami ptaków wędrownych". Kontynuacja II Spotkań przyrodniczych w Bibliotece, realizowanych przez Dolnośląską Bibliotekę Pedagogiczną we Wrocławiu we współpracy z Dolnośląskim Zespołem Parków Krajobrazowych. W ramach Spotkań, DBP we Wrocławiu zrealizowała Konkurs Przyrodniczym pod nazwą „Śladami polskich ptaków wędrownych”. Konkurs prowadzony był na terenie województwa dolnośląskiego i adresowany do wszystkich uczniów klas I–VII dolnośląskich szkół podstawowych, w trzech kategoriach wiekowych. Celem Konkursu było między innymi: budowanie wrażliwości i troski o piękno przyrody, pozyskanie wiedzy na temat ochrony ptaków, zapoznanie z wybranymi przedstawicielami ptaków występujących w Polsce, zwrócenie uwagi na konieczność propagowania idei ochrony przyrody, rozumienie wpływu i zależności warunków pogodowych z wędrówkami ptaków. Realizatorem zadania była DBP we Wrocławiu. Wydatkowana kwota to 7000 zł – (środki BWD).

- Konkurs "Reportaż to my". Była to już XXII edycja Ogólnopolskiego Turniej Reportażu im. W. Dybalskiej dla uczniów szkół ponadpodstawowych „Reportaż to my!” uznanego Konkursu w dziedzinie sztuki dziennikarstwa dla młodzieży. Dzięki niemu od kilkudziesięciu już lat nauczyciele i cenieni dziennikarze pomagają licealistom zgłębić arkana reportażu. Organizatorem było X Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu we współpracy z Polskim Radiem Wrocław, Telewizją Wrocław, Wędrowcem, Gazetą Wyborczą i wieloma innymi. Celem Konkursu było między innymi uzyskanie przez uczestników umiejętności w zakresie dziennikarskiego rzemiosła. Udział DBP we Wrocławiu polegał na organizacji warsztatów dla młodych reportażystów, wydania w formie katalogu najlepszych reportaży oraz przekazaniu jednemu z laureatów Nagrody Marszałka. Realizatorem konkursu była DBP we Wrocławiu. Wydatkowana kwota to 7943,76 zł – (środki BWD).

- Konferencja dla nauczycieli "Technologia w edukacji" - cyfrowe rozwiązania w procesie nauczania i nauki. Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu w dniu 29 listopada 2023 r zorganizowała Konferencję dla nauczycieli pn. „Technologia w edukacji – cyfrowe rozwiązania w procesie nauczania i nauki”. Konferencja dedykowana była nauczycielom a jej celem było wsparcie we wzmacnianiu poznawczym uczniów pokolenia Alfa. Zaproszenie przyjęli najlepsi naukowcy z zakresu SI (teoretycy i praktycy). Poruszana była problematyka między innymi: sztucznej inteligencji, bezpieczeństwa cyfrowego, Steam i Laboratoriów przyszłości. Uczestniczyło ok. 100 osób. Wydatkowana kwota to 23 105 zł – (środki BWD).

- Konkurs „Patriotyzm Jutra”. Głównym celem konkursu było wzmocnienie działań edukacyjnych, wspierających wychowanie do wartości poprzez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych, ze szczególnym uwzględnieniem patriotyzmu regionalnego i poszanowania tradycji małej ojczyzny. Konkurs realizowany był przez Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu. Wydatkowana kwota to 22 479,26 zł – (środki BWD).

- Piknik wędkarski - Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 12 dla uczniów Niepełnosprawnych i Słabosłyszących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu realizował w 2023 r. przedsięwzięcie pn. „Integracyjny Piknik Ekologiczno-Wędkarski” - Inicjatywa proekologiczna-włączająca. Razem dla środowiska. Głównym celem przedsięwzięcia i planowanych działań było zwiększenie świadomości ekologicznej, wzmocnienie postaw proekologicznych oraz wiedzy z zakresu ekologii, ochrony środowiska i ochrony wód oraz organizmów wodnych przez osoby z Ośrodków szkolno-wychowawczych kierowanych, dla osób z dysfunkcjami słuchu i wzroku oraz z innymi niepełnosprawnościami, z wykorzystaniem optymalnych zasad edukacji włączającej, integracji oraz wzmocnieniu poprzez Instytucje Wspierające. Przedsięwzięcie realizowane było na podstawie wniosku o dofinansowanie złożonego w ramach Programu Priorytetowego: „Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej” część 2) Fundusz Ekologii do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wydatkowana kwota to 7998,58 zł – (środki BWD).

- Ogólnopolski Turniej Wiedzy "Pierwsza Pomoc". XX edycja Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy "Pierwsza Pomoc" odbyła się w 2023 r. w Nowej Rudzie i skierowana była do szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Realizatorem zadania był Dolnośląski Zespół Szkół Medyczno-Sportowych w Świdnicy. Organizator: Dolnośląski Zespół Szkół Medyczno-Sportowych w Świdnicy. Wydatkowana kwota to 19 999,96 zł – (środki BWD).

Samorząd Województwa Dolnośląskiego w ramach finansowania lub dofinansowania zadań publicznych w zakresie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego, w trybie konkursowym przeznaczył w 2023 r. środki finansowe, w wysokości 125 000 zł (środki BWD) na:

- wsparcie psychologiczne i poradnictwo dla dzieci i młodzieży w ramach Punktu Pomocy Dzieciom i Młodzieży w 2023 r. Zadanie realizowane było w ramach otwartego konkursu ofert, przez Fundację „NON LICET” Pomoc Ofiarom Przemocy w Rodzinie z Wrocławia. Celem zadania było wsparcie psychologiczne i poradnictwa w ramach czterech Punktów wsparcia w województwie dolnośląskim (Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych i Wrocław). Zadanie realizowane było we współpracy z jednostkami oświatowymi SWD. Przekazana dotacja to 50 000 zł (środki BWD).

- organizację konkursów i wydarzeń naukowych mających na celu wsparcie młodzieży szkolnej w realizacji autorskich projektów badawczych i wynalazków w 2023 r. Zadanie realizowane było w ramach otwartego konkursu ofert, przez Fundację Zaawansowanych Technologii z Warszawy. Celem konkursu było wyłonienie i dofinansowanie działań podejmowanych na rzecz młodzieży szkolnej, które rozwiną ich innowacyjność i kreatywność oraz zachęcą do realizacji autorskich projektów badawczych i wynalazków. Przekazana dotacja to 75 000 zł (środki BWD).

Samorząd Województwa Dolnośląskiego w ramach finansowania lub dofinansowania zadań publicznych w zakresie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego, w trybie pozakonkursowym, przeznaczył w 2023 r. środki finansowe, w wysokości 55 500 zł (środki BWD), z przeznaczeniem na:

- „Konkurs na najlepszego Ucznia w zawodzie cukiernik i piekarz”. Zadanie polegało na organizacji XXVIII finału konkursu na najlepszego ucznia w zawodzie cukiernika i piekarza. Konkurs skierowany był do uczniów szkół branżowych. Organizacja konkursu był doskonałą promocją zawodów wśród młodzieży w Województwie Dolnośląskim. Dzięki udziałowi w wydarzeniu, cukiernicy i piekarze mogli poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności, poznać nowe techniki wypieku, podzielić się swoją pasją oraz poznać innych specjalistów z branży. Realizatorem zadania była Dolnośląska Izba Rzemieślnicza we Wrocławiu. Przekazana dotacja to 10 000 zł (środki BWD).
- „Wyjazd grupy studentów biotechnologii farmaceutycznej na Politechnice Wrocławskiej do firmy EUROIMMUN w Lubece”. Założeniem zadania był wyjazd grupy dwudziestu studentów Politechniki Wrocławskiej, Wydziału Chemicznego na kierunku biotechnologia farmaceutyczna do firmy Euroimmun w Lubece, w Niemczech. Kierunek ten wymaga stałego rozwoju i doskonalenia w zakresie nowości technologicznych i naukowych, które dokonują się w szybkim tempie, w związku z gwałtownym postępem w tej dziedzinie. Jest on szczególnie istotny w dobie postępujących epidemii wirusowych i innych chorób zakaźnych. Wyjazd studentów do Euroimmun w Lubece, miał na celu zaznajomienie się z funkcjonowaniem nowoczesnej firmy biotechnologicznej (diagnostycznej), poznanie najnowszych technik diagnostycznych oraz metod badawczych. Przyczyni się to niewątpliwie do podniesienia kwalifikacji, wiedzy i umiejętności studentów w tak potrzebnej obecnie specjalności. Realizatorem zadania była Fundacja Manus z Wrocławia. Przekazana dotacja to 10 000 zł (środki BWD).
- „Wyjazd drużyny uczniowskiej na Międzynarodowy Finał Światowej Olimpiady Robotów”. Dwóch uczniów z dolnośląskich szkół, w czerwcu 2023 r. wzięło udział w Polskiej edycji konkursu World Robot Olympiad, który odbył się w Lublinie. Startowali w nowej kategorii FUTURE INNOVATORS i zajęli pierwsze miejsce. Robot, którego skonstruowali, służy do dwukierunkowej komunikacji kolejnych ruchów w grze w szachy, pomiędzy dwoma oddalonymi zawodnikami. Jako laureaci w swojej kategorii, zostali zaproszeni do reprezentowania Polski w międzynarodowej edycji konkursu World Robot Olympiad w Panamie w listopadzie 2023 r. Realizatorem zadania była Fundacja Manus z Wrocławia. Przekazana dotacja to 8000 zł (środki BWD).
- Projekt „Operetka dla Dzieci”. W ramach zadania Stowarzyszenie Operetka Wrocławska przygotowała i zrealizowała projekt muzyczno-edukacyjny, który w przystępny, zabawny i ciekawy sposób odkryje przed najmłodszymi słuchaczami magiczny świat operetki, nazywanej lekką odmianą opery. Realizatorem zadania było Stowarzyszenie Operetka Wrocławska. Przekazana dotacja to 10 000 zł (środki BWD).
- projekt „Wrocławska Mapa Akademicka 2023”. WMA to poradnik pozwalający zaplanować uczniom dolnośląskich szkół ponadpodstawowych ścieżkę edukacji oraz karierę na Dolnym Śląsku. Realizatorem zadania było Stowarzyszenie Studentów Marketingu i Zarządzania w Łodzi. Przekazana dotacja to 9500 zł.
- Konferencja pn. „Dziecko w kryzysie- możliwości pomocy wielodyscyplinarnej dzieci i młodzieży”. Konferencja skierowana była do osób pracujących z dziećmi i rodziną, w tym do pracowników placówek oświatowych, czyli psychologów, pedagogów, nauczycieli szkół, przedszkoli z terenu Dolnego Śląska. Celem spotkania było zwiększenie świadomości uczestników w zakresie możliwości pomocy dzieciom znajdujących się w sytuacji kryzysu (przemoc, wykorzystanie seksualne, zachowania samobójcze, sytuacje żałoby). Podczas konferencji zorganizowano cztery wykłady, których tematyka dotyczyła krzywdzenia dzieci, zachowań samobójczych dzieci i młodzieży, podejmowania interwencji wobec dziecka oraz warsztatów tematycznych uczących kompetencji z zakresu diagnozy dziecka krzywdzonego, wsparcia rodziny w kryzysie, komunikacji, podejmowania interwencji, możliwości lokalnej współpracy międzyinstytucjonalnej. Realizatorem zadania było Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży Szansa w Głogowie. Przekazana dotacja to 8000 zł.

W obszarze edukacji w roku 2023 realizowano następujące projekty:

- **Wsparcie Kształcenia Zawodowego – Poprawa Efektów** – założeniem projektu było objęcie kompleksowym wsparciem absolwentów dolnośląskich szkół zawodowych i dzięki wzrostowi ich kompetencji i umiejętności odnajdywania się na rynku pracy, wyraźny wzrost zatrudnienia. Cel ten został osiągnięty poprzez zaplanowane w projekcie dwie formy wsparcia (staże/praktyki zawodowe u pracodawców dla 2192 uczniów i cykl zajęć z przedmiotów zawodowych, przygotowujących do egzaminów zawodowych dla 2501 uczniów który kończył się obowiązkowym dla uczestnika próbnym egzaminem zawodowym), których efektem jest lepsze przygotowanie uczniów do wykonywania pracy w wyuczonym zawodzie i aktywnego funkcjonowania na rynku pracy.

Projekt realizowany był w partnerstwie 11 dolnośląskich JST (Województwa Dolnośląskiego, 3 miast na prawach powiatów: Legnicy, Wałbrzycha i Wrocławia i 7 powiatów: bolesławieckiego, kłodzkiego, lubińskiego, lwóweckiego, oleśnickiego, świdnickiego, wrocławskiego) które są organami prowadzącymi dla szkół i placówek kształcenia zawodowego.

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Podmiot realizujący: Dolnośląska Szkoła Policealna Medyczna we Wrocławiu.

Wartość projektu: 11 511 500,00 zł.

- **Profesjonalny Start** – założeniem projektu jest wzrost kompetencji zawodowych 300 uczniów poprzez podniesienie jakości kształcenia zawodowego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących zadań: organizacja staży zawodowych u przedsiębiorców, organizacja zajęć dodatkowych i egzaminów próbnych przygotowujących do egzaminów zawodowych, organizacja kursów podnoszących kompetencje zawodowe uczniów oraz doposażenie bazy dydaktycznej szkół biorących udział w projekcie.

Projekt realizowany był w 2023 roku dla czterech placówek prowadzących kształcenie zawodowe będących jednostkami organizacyjnymi Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Są to: Dolnośląski Zespół Szkół w Karpaczu, Dolnośląski Zespół Szkół w Lubinie, Dolnośląski Zespół Szkół Medyczno-Sportowych w Świdnicy, Dolnośląski Zespół Szkół w Biedrzychowicach. W 2023 roku zakończyła się realizacja projektu, w którym udział wzięło ponad 300 uczniów i zrealizowana ponad 270 staży.

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Podmiot realizujący: Dolnośląski Zespół Szkół w Karpaczu, Dolnośląski Zespół Szkół w Lubinie, Dolnośląski Zespół Szkół Medyczno-Sportowych w Świdnicy, Dolnośląski Zespół Szkół w Biedrzychowicach oraz Dolnośląskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy.

Wartość całkowita projektu: 2 085 814,80 zł.

- **Dolnośląski Program Pomocy Stypendialnej dla szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych uczniów dolnośląskich szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych – założeniem projektu** było objęcie wsparciem stypendialnym 1800 szczególnie uzdolnionych, w zakresie przedmiotów zawodowych uczniów/słuchaczy publicznych, prowadzonych przez dolnośląskie JST szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych dla młodzieży. W sumie przyznano 1876 stypendiów.

Projekt realizowany jest w partnerstwie z Politechniką Wrocławską, która zrealizowała dla każdego ze stypendystów warsztaty podnoszenia kompetencji z obszaru nowoczesnych technik i technologii stosowanych w obszarze życia społecznego i zawodowego.

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Podmiot realizujący: Dolnośląskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy, Dolnośląski Zespół Szkół Medyczno-Sportowych w Świdnicy.

Wartość całkowita projektu: 9 900 000,00 zł.

- **Dobry Początek** – celem projektu było objęcie kompleksowym wsparciem i przyczynienie się do wyraźnego ograniczenia zagrożenia wykluczeniem społecznym 395 wychowanków 8 dolnośląskich młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii oraz 118 członków rodzin wychowanków. Projekt realizowany w partnerstwie przez 4 dolnośląskie jednostki samorządu terytorialnego: powiat wrocławski, powiat świdnicki, powiat lubański, powiat lwówecki, które są organami prowadzącymi dla młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii. W partnerstwie biorą udział również Dolnośląski Ośrodek Wychowawczy w Jaworze i Dolnośląski Ośrodek Wychowawczy w Wałbrzychu.

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Podmiot realizujący: Dolnośląskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy, Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Jaworze, Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Wałbrzychu.

Wartość całkowita projektu: 4 681 024,07 zł.

- ***Dobry Start w Rzemiośle*** – głównym celem projektu było zwiększenie szans na zatrudnienie 210 uczniów kształcenia zawodowego oraz wzrost kompetencji 8 nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy wzmocnią swoje kwalifikacje w kontekście nauczanych przedmiotów.

Projekt realizowany w partnerstwie – Beneficjentem jest Dolnośląska Izba Rzemieślnicza, Partnerem Województwo Dolnośląskie/Departament Spraw Społecznych i Rynku Pracy. Projekt realizowany jest w Dolnośląskim Zespole Szkół w Jaworze, Dolnośląskich Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych nr 12 i 13 we Wrocławiu, dla których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa Dolnośląskiego oraz Dolnośląskim Zespole Szkół w Bożkowie - organem prowadzącym jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020.

Podmiot realizujący: Dolnośląska Izba Rzemieślnicza we Wrocławiu, Dolnośląski Zespół Szkół w Jaworze, Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 12 dla Uczniów Niesłyszących i Słabosłyszących oraz z innymi niepełnosprawnościami we Wrocławiu, Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 13 dla Uczniów Niewidomych i Słabowidzących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu.

Wartość całkowita projektu: 514 148,48 zł.

- ***Branżowe Centrum Umiejętności w dziedzinie hotelarstwa w Dolnośląskim Zespole Szkół w Biedrzychowicach*** – Projekt finansowany ze środków z Krajowego Planu Odbudowy i zwiększenia Odporności. Realizatorem projektu jest Dolnośląski Zespół Szkół w Biedrzychowicach. Partnerem w projekcie jest Izba Gospodarcza Hotelarstwa Polskiego.

Głównym celem jest realizacja przedsięwzięcia na rzecz gospodarki i edukacji społeczeństwa polegającego na utworzeniu Branżowego Centrum Umiejętności w dziedzinie hotelarstwa w Dolnośląskim Zespole Szkół w Biedrzychowicach, w ramach, którego zostanie utworzone zaplecze infrastrukturalne Centrum oraz wsparcie przygotowania kadr na potrzeby nowoczesnej gospodarki w branży hotelarstwa poprzez zapewnienie przestrzeni dla innowacyjnej i trwałej współpracy biznesu z edukacją, zawodową, na wszystkich poziomach kształcenia zawodowego, a także wdrożenie koncepcji doskonałości zawodowej w polskim systemie kształcenia zawodowego tym samym rozwijając i wykorzystując wiedzę, oraz umiejętności zawodowe (branżowe).

Wartość całkowita projektu: 8 641 447,57 zł.

- ***„Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych, w Województwie Dolnośląskim”*** – projekt realizowany w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO).

Realizatorzy zadania: Województwo Dolnośląskie/Urząd Marszałkowski (lider i wnioskodawca), Politechnika Wrocławska i Agencja Rozwoju Regionalnego ARLEG S.A. (partnerzy) oraz Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy i Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli (realizatorzy).

Cel zadania: celem głównym projektu jest budowa systemu koordynacji działań w Województwie Dolnośląskim zorientowanego na wsparcie kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych, a także jeszcze lepsze dopasowanie kształcenia do rynku pracy oraz upowszechniania uczenia się przez całe życie.

Projekt realizowany w okresie 09.2023 – 06.2026 r.

W 2023 roku podpisano z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) umowę na realizację projektu oraz utworzono w DODNie Biuro Koordynacji WZK.

Wartość całkowita projektu: 21 500 000,00 zł.

- ***Dolnośląska Strategia Rozwoju Edukacji Zawodowej*** – projekt realizowany jest w latach 2022–2024 przez: Dolnośląską Szkołę Wyższą (lider) oraz Województwo Dolnośląskie – Urząd Marszałkowski i Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy (partnerzy).

Celem głównym projektu jest wypracowanie Dolnośląskiej Strategii Rozwoju Edukacji Zawodowej (DSREZ) przez dokonanie szeregu analiz rozwiązań strategicznych w państwach UE i OECD oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych funkcjonowania edukacji zawodowej w Polsce (w tym DŚ).

W 2023 roku zrealizowane zostały warsztaty strategiczne, przygotowano projekt oraz założenia wdrożeniowe „Dolnośląskiej Strategii Rozwoju Edukacji Zawodowej”.

Projekt finansowany jest w ramach Komponentu III Współpraca instytucjonalna na rzecz poprawy jakości i dopasowania kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) oraz kształcenia ustawicznego w ramach Programu Edukacja finansowanego z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014–2021.

Całkowita wartość projektu: 147 712,00 zł.

Realizacja działań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa

Wydział Edukacji

Realizacja działań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa – wszystkie działania i aktywności podejmowane na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 103 z późn. zm.) oraz uchwałą nr XLV/873/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie określenia zakresu pomocy zapewnianej obywatelom Ukrainy z późn. zm.

Zadania edukacyjne finansowane z Funduszu Pomocy

Województwo Dolnośląskie uzyskało środki w wysokości 2 870 812 zł z rachunku pomocniczego Funduszu Pomocy, z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 50 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 103 z późn. zm.). jednostki oświatowe, prowadzone przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego zrealizowały w 2023 roku wydatki, które były finansowane ze środków Funduszu Pomocy w kwocie 1 901 772,50 zł. Ze środków pozostałych na dzień 31 grudnia 2023 r. realizowane będą wydatki w roku 2024 r. na to zadanie.

Zapewnienie odpowiednich warunków dla dzieci z niepełnosprawnością oraz obsługą słuchaczy, będących uchodźcami, w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa:

- w Dolnośląskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 12 dla Uczniów Niesłyszących i Słabosłyszących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu wydatkowano kwotę 149 999,56 zł;
- w Dolnośląskim Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy, wydatkowano kwotę 127 500 zł,

Źródłem finansowania wydatków były środki z rezerwy celowej na działania związane z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (BWD).

Organizacja kursów języka polskiego dla obywateli Ukrainy, którzy przybyli na teren Dolnego Śląska w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa Dolnośląskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy realizuje w ramach swojej działalności statutowej od marca 2022 r. kursy języka polskiego adresowane do osób uchodźczych z Ukrainy. W latach szkolnych 2021/22, 2022/23 i 2023/24 uruchomiono łącznie 128 grup na różnych poziomach (w tym grupy języka specjalistycznego dla personelu medycznego pracującego w dolnośląskich placówkach systemu ochrony zdrowia). Realizacja tych działań wspiera osoby w trudnej sytuacji życiowej, które stały się ofiarami działań wojennych prowadzonych w Ukrainie. Wyposażenie tych osób w podstawową znajomość języka polskiego oraz realiów kulturowych Polski sprzyja wyrównaniu ich szans, a także ich reintegracji zawodowej i społecznej w nowym środowisku. Na realizację tego zadania Jednostka wydatkowała w roku 2023 kwotę 32 054,34 zł (BWD).

Kampania internetowa o charakterze społecznym, promująca zawody pielęgniarstwa, położnej oraz ratownika medycznego.

Wydział Zdrowia

Zlecono realizację kampania internetowa o charakterze społecznym, promująca zawody pielęgniarstwa, położnej oraz ratownika medycznego. W ramach realizacji zadania ogłoszono postępowanie na platformie zakupowej, na podstawie którego wyłoniono wykonawcę AltherMedia Sp. z o.o. spółka komandytowa. Osiągnięto wszystkie zakładane wskaźniki zawarte w umowie, w tym m.in.: Opracowanie koncepcji i hasła przewodniego „Te zawody mają MOC!”. Uzyskano 100 000 odtworzeń spotu na YouTube, pozyskano 1000 fanów na Facebooku oraz 500 fanów na Instagramie. Opublikowano 9 postów z grafikami na Facebooku i Instagramie, opublikowano

9 relacji na Facebooku i Instagramie, opublikowano 6 rolek na Facebooku i Instagramie. Przystosowano spoty do emisji w Kolejach Dolnośląskich. Emisja kampanii 11.07.2022-24.08.2022 r. Kwota wydatku 19 680,00 zł (BWD).

Program stypendialny dla kadry medycznej

Wydział Zdrowia

Samorząd Województwa wprowadził w 2019 r. pilotażowy projekt - program stypendialny dla przyszłych pielęgniarek, zmieniony w 2020 r. - umożliwia przyznanie stypendiów dodatkowo studentom studiów pierwszego stopnia kształcących się na kierunku położnictwo oraz w 2021 r. - dodatkowo studentom studiów pierwszego stopnia kształcących się na kierunku ratownictwo medyczne.

Najlepsi studenci III roku studiów otrzymują co miesiąc od października 2022 do czerwca 2023 r. stypendium w kwocie 1500 zł brutto, a w zamian zobowiązują się przez okres trzech lat po zakończeniu studiów do pracy w wybranym podmiocie leczniczym, podległym Samorządowi Województwa Dolnośląskiego.

W roku akademickim 2022/2023 do programu zakwalifikowano 69 studentów III roku kształcących się na kierunkach pielęgniarstwo, położnictwo oraz ratownictwo medyczne.

W roku akademickim 2023/2024 - do programu zakwalifikowano 82 studentów III roku kształcących się na kierunkach pielęgniarstwo, położnictwo oraz ratownictwo medyczne. Po rezygnacji ze stypendium przez jednego ze studentów, do programu przystąpiło 81 studentów.

W 2023 r. na zadanie wydatkowano 976 500,00 zł (BWD).

Część III - Realizacja polityk, programów
i strategii wojewódzkich

KULTURA FIZYCZNA I TURYSTYKA

Zarząd Województwa Dolnośląskiego realizuje swoje zadania i obowiązki oraz wypełnia uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego, poprzez kierowanie oraz inicjowanie pracy w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, a także w innych jednostkach podległych samorządowi województwa.

Jednostka koordynująca: **Departament Sportu i Infrastruktury Sportowej oraz Departament Kultury i Turystyki**

A. Realizacja dokumentów wykonawczych

Program Rozwoju Sportu w województwie dolnośląskim

Wydział Sportu

2.2.1. Wsparcie inwestycji w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.

- budowa hali lekkoatletycznej we Wrocławiu – inwestycja była realizowana od 2022 r.; w 2023 roku wykonano w całości roboty konstrukcyjno-budowlane, roboty instalacyjne, roboty wykończeniowe, zakupiono urządzenia i wyposażenie oraz zagospodarowano teren wokół hali. Inwestycję prowadziło ze strony zamawiającego 4 inspektorów branżystów posiadających wszystkie uprawnienia i spełniających wymogi prawne. Na realizację zadania przekazano w 2023 r. kwotę 11 352 214,00 zł; źródło finansowania BWD, pomoc finansowa z gminy Wrocław (w wysokości 6 676 107,00zł)

- przebudowa stadionu lekkoatletycznego w Lubinie - inwestycja pozwoli dostosować standard obiektu do kl. III wg standaryzacji Polskiego Związku Lekkiej Atletyki. Powstanie jedyny na Dolnym Śląsku stadion tej klasy, który umożliwi rozgrywanie zawodów sportowych najwyższych kategorii oraz na prowadzenie wszechstronnych szkoleń, treningów sportowych dla dzieci i młodzieży w różnych konkurencjach lekkoatletycznych; w 2023 roku przekazano na realizację zadania kwotę 8 250 000,00 zł – źródło finansowania BWD; inwestycja będzie kontynuowana w 2024 r.

- przebudowa Strzelnicy Sportowej – przeprowadzono remont strzelnicy sportowej przy ul. Świątnickiej we Wrocławiu. Powstały 3 nowe stanowiska do skeet-trap oraz zagospodarowano teren zewnętrzny. Przebudowano i wyremontowano pawilony strzeleckie, część hotelową. W hali finałowej przebudowano system wentylacji, klimatyzacji i instalacji odgromowej. Wykonano przebudowę stanowisk strzeleckich poprzez zlikwidowanie kolidujących słupów. Wyremontowano elewację kompleksów budynku strzelnicy; środki zostały przekazane gminie Wrocław, która zrealizowała zadanie, kwota 3 784 757,16 zł – źródło finansowania BWD;

- Tor Saneczkowy w Karpaczu – budowa toru jest zadaniem strategicznym wpisanym w do programu MSiT inwestycji strategicznych dla sportu polskiego; w ramach realizacji zadania została wykonana dokumentacja projektowa oraz uzyskano pozwolenie na budowę w/w toru; środki w kwocie 200 000,00 zł zostały przekazane gminie Karpacz w formie dotacji ceowej, źródło finansowania BWD;

- dolnośląski kolarski tor szosowy w gminie Bielawa – został wykonany plan funkcjonalno – użytkowy dla inwestycji, przekazano kwotę 98 400,00 zł – źródło finansowania BWD;

- modernizacja Stadionu Sportowego Nowe Miasto w Wałbrzychu – przeprowadzenie inwestycji umożliwi dostosowanie wielofunkcyjnego obiektu sportowego w Wałbrzychu do kategorii III ligi piłkarskiej według klasyfikacji PZPN oraz do kategorii IVA według klasyfikacji PZLA; w 2023 roku wykonano prace rozbiórkowe i demontaż w obrębie trybun, nawierzchni ciągów pieszych i jezdnych, murów oporowych i ogrodzeń, nawierzchni boiska; środki w ramach zadania w kwocie 5 327 011,67 zł została przekazana gminie Wałbrzych w formie dotacji celowej na realizację zadania;

- Dolnośląskie Rowerowe Parki Umiejętności – program budowy tras rowerowych służących doskonaleniu techniki jazdy na rowerze górskim; na terenie każdego Dolnośląskiego Rowerowego Parku Umiejętności znajdują się trasy i przeszkody, dostosowane do różnych grup wiekowych oraz ich umiejętności. W ramach inwestycji powstanie trasa główna o zróżnicowanej trudności, zawierająca co najmniej 10 różnych przeszkód terenowych, a także dodatkowe elementy, jak np.: trasy typu 'single track' i pump track, trasy pump mini (bezpieczne dla dzieci 4-7 lat) plac manewrowy, szatnia oraz oświetlenie trasy głównej i placu manewrowego; środki w formie pomocy finansowej dla gmin (dotacje celowe) przyznano 17 jednostkom samorządu terytorialnego, na których terenie powstaną rowerowe parki umiejętności; w 2023 roku została zrealizowana część inwestycji; wykorzystano środki w wysokości 929 085,00 zł, źródło finansowania – BWD;

- w ramach realizacji zadania „Poprawa bazy sportowej” dedykowanego stowarzyszeniom i klubom sportowym, polegającego na wsparciu finansowym modernizacji infrastruktury sportowej, przebudowie lub remoncie istniejących obiektów sportowych – zrealizowano 50 umów, na które przekazano łącznie 2 099 000,00 zł – źródło finansowania BWD;

3.6.1. Wspieranie przedsięwzięć sportowych w regionie oraz promowanie upowszechniania kultury fizycznej oraz 3.6.2. Działania na rzecz rozwoju edukacji kultury fizycznej.

- W 2023 r. przyznano 140 stypendiów dla sportowców – przekazana kwota 628 378,19;
- Nagrody sportowe Dolnego Śląska za osiągnięte wyniki sportowe przyznano 164 zawodnikom i trenerom na łączną kwotę 414 000,00 zł; źródło finansowania BWD;

- w latach 2022 - 2023 (listopad 2022 - październik 2023) realizowany był projekt Dolnośląskich Akademii Sportowych – kontynuacja w ramach 3 dyscyplin: piłka siatkowa, piłka ręczna, kolarstwo; W 2023 r. przekazano 3 organizacjom dotację w wysokości 480 000,00zł. W 2023 r. przeprowadzono 2 otwarte konkursy ofert, w wyniku których w grudniu rozpoczęto realizację kolejnej edycji akademii obejmujących kolarstwo i piłkę ręczną (edycja 2023-2024 r.), na którą przekazano 80 000,00 zł – źródło finansowania BWD. W 2023 roku zrealizowano również pierwszą edycję Dolnośląskich Zimowych Akademii Sportowych (saneczkarstwo, biathlon, narciarstwo klasyczne), na którego realizację przeznaczono kwotę 150 000,00 zł – źródło finansowania BWD;

W ramach realizacji zadań dotyczących szkolenia sportowego, popularyzacji i upowszechniania sportu w różnych środowiskach (m.in. osób z niepełnosprawnościami, wiejskim i akademickim oraz wsparcia imprez promujących region przeprowadzono 8 otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych. W wyniku rozstrzygnięć konkursowych oraz w trybie pozakonkursowym zawarto łącznie 142 umowy – na łączną kwotę 7 525 185,71 zł – źródło finansowania BWD. W zadaniu dotyczącym upowszechniania i popularyzacji sportu realizowano m.in. programy „Umiem pływać”, „Płynę dalej”, program „Sportowa Szkoła”, upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim i małomiasteczkowym oraz program popularyzacji różnych dyscyplin sportu (w tym m.in. lekkiej atletyki, zapasów, rugby, sportów gimnastycznych);

- przeprowadzono warsztaty z zakresu profilaktyki, prewencji przeciążeń i zapobiegania obrażeniom narządu ruchu u dzieci i młodzieży uprawiającej sport (zadanie realizowane w wyniku rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert) – przeznaczona kwota 39 988,60 zł – źródło finansowania BWD;

W ramach działań związanych z promocją kultury fizycznej zrealizowano działania promocyjne na rzecz Województwa Dolnośląskiego w obszarze inwestycji sportowych oraz projektów dla dzieci i młodzieży popularyzujących sport - umowa z Gazetą Wrocławską POLSKAPRESSE Sp. z o.o. na kwotę 80 000,00 zł; źródło finansowania budżet BWD.

Program Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego

Promocja na rynkach zagranicznych:

- aktualizacja bazy danych dotyczącej dotychczasowych oraz potencjalnych partnerów w zakresie promocji zagranicznej regionu;
- udział w międzynarodowych targach turystycznych w Madrycie;
- udział w spotkaniu roboczym z Regionem Saksonii w Dreźnie oraz współpraca z Dolnośląską Organizacją Turystyczną we wspólnej promocji projektów turystycznych obu regionów;
- udział w wizycie studyjnej w Kraju Pardubickim w ramach projektu Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej i organizacji Czechy Wschodnie „Karnawał Tradycji”.

Działania promocyjne na rynku krajowym:

- współorganizacja Międzynarodowych Targów Turystyki i Czasu Wolnego 2023 we Wrocławiu – wraz z partnerami wydarzenia – źródło finansowania: budżet województwa, wartość: 100.000,00 zł;
- przeprowadzenie konkursu „Kryształ Turystyki” podczas Międzynarodowych Targów Turystyki i Czasu Wolnego 2023 we Wrocławiu – wraz z organizatorem wydarzenia;
- opracowanie i przeprowadzenie kampanii społecznej promującej bezpieczeństwo podczas uprawiania turystyki wodnej #OdraNaSpokojnie;
- organizacja konferencji prasowych dotyczących konkursów organizowanych przez wydział, a także prezentujących rezultaty projektów: turystyka, Dolnośląski Fundusz Odrzański, Święto Województwa we współpracy z Biurem Prasowym;

- współorganizacja Światowego Dnia Turystyki we Wrocławiu;
- współorganizacja nagrody „Certyfikat Najlepszego Produktu Turystycznego Dolnego Śląska”;
- udział w szkoleniach i spotkaniach branżowych (m.in. inauguracja Silesia Convention Bureau w Chorzowie, konferencja Digital Marketing atrakcji turystycznych w praktyce, Forum Promocji Turystycznej, Forum Ekonomiczne w Karpaczu - uczestnictwo w panelu dyskusyjnym na temat turystyki, spotkania Ogólnopolskiej Sieci Turystyki Wytchnieniowej, Kongres Kultury 2023 – prowadzenie panelu o współpracy międzysektorowej, szkolenie z zakresu dostępności turystyki dla osób ze szczególnymi potrzebami);
- współorganizacja 3 szkoleń w tym zakresie dla przewodników sudeckich;
- promocja województwa podczas imprez plenerowych: Dolnośląskiego Festiwalu Biegów Górskich w Łądku Zdroju, Otwarcia Sezonu Turystycznego we Wrocławiu, Otwarcia wakacji na Zamku Grodziec, Finału Święta Województwa we Wrocławiu, Festiwalu Twierdza Legend w Kłodzku;
- współtworzenie bazy przewodników na stronie internetowej Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej;
- promocja projektów turystycznych realizowanych z dotacji UMWD na stronach internetowych i kanałach społecznościowych urzędu, w tym opracowywanie treści artykułów do prasy (o projektach turystycznych w ramach obchodów Święta Województwa 2023 oraz o Dolnośląskim Funduszu Odrzańskim) – we współpracy z Wydziałem Promocji i Biurem Prasowym;
- współtworzenie programu obchodów 25-lecia Województwa Dolnośląskiego i udział w blisko 70 projektach z dziedziny turystyki realizowanych w ramach Święta Województwa Dolnośląskiego w październiku 2023;
- dystrybucja materiałów promocyjnych na wydarzenia zewnętrzne o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim;
- prowadzenie strony internetowej www.turystyka.dolnyslask.pl.

Inne działania:

- organizacja Obchodów Roku Przewodników Sudeckich: prezentacje przewodnictwa górskiego sudeckiego – rozmowy na scenie oraz możliwość wykonania pamiątkowej fotografii podczas Międzynarodowych Targów Turystyki i Czasu Wolnego 2023, spotkanie z przewodnikami sudeckimi z wizytą studyjną w Głuszycy, prezentacją bazy przewodników, warsztatami i spotkaniem autorskim;
- ogłoszenie aktualizacji Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023-2030 wraz z prezentacją wyników badań ruchu turystycznego za rok 2022;
- zlecenie opracowania koncepcji badania ilościowego i jakościowego w zakresie ruchu turystycznego na Dolnym Śląsku oraz badania ruchu turystycznego w atrakcjach turystycznych Dolnego Śląska – 25 552,00 zł.
- organizacja uroczystości wręczenia certyfikatów przewodnikom sudeckim wraz ze spotkaniami roboczymi na temat dolnośląskiej oferty turystycznej;
- realizacja otwartych konkursów ofert:
 - na zadania z zakresu turystyki i krajoznawstwa w 2023 roku w podziale na 4 zadania:
 - #mojedolnośląskie – projekty kierowane do mieszkańców, związane z budowaniem tożsamości dolnośląskiej poprzez turystykę
 - upowszechnianie turystyki i promowanie walorów turystycznych regionu – projekty promujące atrakcje i zasoby turystyczne regionu,
 - rozwój branży turystycznej – projekty podnoszące kompetencje pracowników sektora turystycznego oraz wspierające współpracę pomiędzy podmiotami branży,
 - szlaki turystyczne – projekty modernizacji oraz tworzenia nowych szlaków turystycznych;
 - Dolnośląski Fundusz Odrzański 2023: budowa i/lub modernizacja infrastruktury turystycznej na terenach nadodrzańskich i/lub zakup sprzętu pływającego;
 - Święto Województwa Dolnośląskiego 2023: wydarzenia turystyczne organizowane w październiku 2023 z okazji Święta Województwa Dolnośląskiego 2023;
 - Obchody Roku Przewodników Sudeckich: wydarzenia z okazji obchodów Roku Przewodników Sudeckich.

Podpisano 66 umów o łącznej wartości: 1 963 687,08 zł, źródło finansowania: budżet województwa.

- przyznanie dofinansowań dla organizacji pożytku publicznego na projekty promujące dolnośląską turystykę, w tym wzmacniające marki produktów regionalnych, w trybie pozakonkursowym na łączną kwotę 189 922,44 zł– 20 umów; źródło finansowania: budżet województwa;
- ścisła współpraca z Dolnośląską Organizacją Turystyczną w zakresie m.in. promocji turystycznej Dolnego Śląska.

Realizacja zadań ujętych w rocznym planie merytorycznym działalności Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej na 2023 rok objęła szereg ważnych dla rozwoju turystyki na Dolnym Śląsku działań, które w pełni korelują z zadaniami Samorządu Województwa wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa i Aktualizacji Programu Rozwoju Turystyki dla Województwa Dolnośląskiego:

- promocja potencjału turystycznego Dolnego Śląska poprzez organizację i współorganizację ekspozycji targowych (11), wizyt studyjnych (35) i warsztatów B2B z branżą (5), imprez regionalnych (25); DOT zorganizował również we współpracy z członkami stowarzyszenia dwie imprezy ogólnoregionalne promujące turystykę w województwie: Otwarcie sezonu turystycznego we Wrocławiu (kwiecień 2023) oraz Otwarcie wakacji na Zamku Grodziec (czerwiec 2023)
- promocja potencjału turystycznego regionu poprzez przyznawanie nagród, odznaczeń i wyróżnień za szczególne osiągnięcia w dziedzinie działalności turystycznej (Certyfikat Najlepszy Produkt Turystyczny Dolnego Śląska, Certyfikat Najlepszy Produkt Turystyczny Polski, Turystyczne mistrzostwa blogerów, Cuda Polski z National Geographic, Polskie Marki Turystyczne) oraz wsparcie działań promocyjnych członków DOT oraz branży turystycznej Dolnego Śląska. Organizacja Konkursu na Zdobywcę Szlaku Tajemniczych Podziemi;
- rozwój, aktualizacja i promocja serwisów internetowych DOT oraz promocja logo DOT w prasie, wydawnictwach, na innych stronach internetowych, np.: 5 konferencji prasowych; audycja Wieczór z Dolnego Śląska w Radio Wrocław; program Magazyn Dolnośląski – TVP Wrocław; program Rozmowa Dnia – TVP Wrocław, programy publicystyczne w Telewizji Echo24;
- działania certyfikacyjne oraz szkoleniowe podnoszące wiedzę i kompetencje pracowników branży turystycznej na Dolnym Śląsku;
- realizacja projektu aktywizacji zawodowej imigrantów po 30 roku życia ze środków zewnętrznych o łącznej wartości ponad 4,7 mln zł;
- realizacja projektu Dolnośląska Wieś, atlas możliwości – Paszport do Sukcesu – ze środków zewnętrznych, kwota dofinansowania 56 005,00 zł;
- realizacja projektu Karnawał Tradycji z Interreg CZ-PL – wartość projektu 234 910,16 Euro, cel: promocja miejsc związanych z dziedzictwem regionu;
- opracowanie dokumentu strategicznego Program Rozwoju Turystyki Rowerowej w Województwie Dolnośląskim jako rekomendacja dla JST i organizacji w regionie – zadanie współfinansowane ze środków MSiT;
- opracowanie podręcznika dobrych praktyk „Jak stworzyć miejsce przyjazne rowerzystom” dla przedsiębiorców z regionu – zadanie współfinansowane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego
- promocja atrakcji turystycznych regionu w formie materiałów reklamowych np. wydawnictw informacyjno-promocyjnych, ulotek, rollup'ów, banerów reklamowych, gadżetów:
 - 365 000 tys. sztuk druków informacyjno-promocyjnych,
 - 1500 szt. gadżetów różnego typu;
- tworzenie pozytywnego wizerunku Dolnego Śląska jako regionu oferującego różnorodne formy spędzania czasu wolnego, atrakcyjną ofertę uzdrowską i kulturową poprzez udział w turystycznych imprezach plenerowych oraz piknikach masowych z uwzględnieniem udzielania patronatów i rekomendacji DOT (10);
- koszty administracyjno-pracownicze działalności Biura Zarządu DOT;
- prowadzenie Dolnośląskich Punktów Informacji Turystycznej: 2 punkty obsłużyły w sumie ponad 95 tys. turystów w 2023 roku;

DOT jest również koordynatorem Dolnośląskiej Sieci informacji Turystycznych, która skupia 30 punktów. Dla jej członków przeprowadzono w 2023 1 wizytę studyjną oraz 1 szkolenie).

DOT w październiku 2023 z okazji Święta Województwa przeprowadził kampanię wysyłkową drukowanych materiałów informacyjnych pod nazwą „Planuj z nami – Dolny Śląsk”. Do osób, które zamówiły przesyłkę z folderami rozesłano łącznie 1000 listów z materiałami informacyjnymi regionu.

Od września do grudnia DOT przeprowadził 3 szkolenia łącznie dla 60 uczestników na temat dostępności turystyki dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Promocja turystyki rowerowej w zakresie promocji Dolnego Śląska: premiera aplikacji Dolny Śląsk Rowerem (Android, iOS), uruchomienie rozbudowa wersji portalu dolnyslaskrowerem.pl, rozbudowa portalu o podstronę Bike Parki.

Promocja w mediach społecznościowych oraz na www.dolnyslask.travel, udział w kampanii promocyjnej Polskiej Organizacji Turystycznej promującej Dolny Śląsk za granicą, promocja stron internetowych oraz wybranych artykułów z portalu dolnyslask.travel z użyciem Google Ads.

Przeprowadzenie kampanii Google Ads o wartości 102 666,28 USD, w 2023 roku promowane w Google Ads artykuły osiągnęły 178 788 tys. kliknięć oraz 901 544 wyświetleń.

Strony internetowe Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej:

- www.dolnyslask.travel,
- www.dot.org.pl,
- www.szlakzamkowipalacow.eu,
- www.dolnyslasktaniej.pl,
- www.szlakpodziemi.pl,
- www.smakidolnegoslaska.pl,
- www.dolnyslaskrowerem.pl,
- www.dolnyslask.travel.pl.

Na stronie dolnyslask.travel została uruchomiona podstrona z ofertą dolnośląskich przewodników turystycznych.

Profile prowadzone przez DOT na portalach społecznościowych:

- Facebook Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej,
- Facebook Dolny Śląsk w języku polskim,
- Facebook Europejski Szlak Zamków i Pałaców,
- Facebook Dolny Śląsk Rowerem,
- Facebook Szlak Kulinarny Smaki Dolnego Śląska,
- Facebook Szlak Tajemniczych Podziemi,
- Facebook Wspólne Dziedzictwo,
- Instagram Dolny Śląsk Travel,
- You Tube Dolny Śląsk Travel,
- You Tube Wspólne Dziedzictwo,
- Tik Tok Dolny Śląsk Travel.

DOT jest koordynatorem szlaków tematycznych, które stanowią podstawę oferty turystycznej regionu i opierają się o markowe produkty turystyczne województwa; są to:

- Europejski Szlak Zamków i Pałaców,
- Szlak Tajemniczych Podziemi,
- Szlak Kulinarny Smaki Dolnego Śląska,
- Dolny Śląsk Rowerem.

Od września 2023 DOT wszedł we współpracę z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska i wspólnie rozwija Dolnośląski Szlak Zabytków Techniki.

Dodatkowo tworzymy z partnerami z Europy Środkowej Europejski Szlak Reformacji i reprezentujemy Dolny Śląsk w Stowarzyszeniu Europejski Szlak Reformacji.

W 2023 r. składka członkowska Urzędu Marszałkowskiego dla Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej finansowana z budżetu województwa wyniosła 1 728 103,00 zł.

B. Realizacja pozostałych działań podejmowanych w dziedzinie

Realizacja usług turystycznych**Wydział Turystyki**

Wydział Turystyki działając na podstawie ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych oraz ustawy o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych w roku 2023 przeprowadził ok. 4500 postępowań z zakresu hotelarstwa, organizatorów turystyki i pośredników turystycznych oraz z zakresu przewodnictwa turystycznego w tym:

- przeprowadzone zostało 165 kontroli obiektów hotelarskich w województwie dolnośląskim w zakresie spełniania wymagań;
- 8 nowych obiektów hotelarskich uzyskało decyzję Marszałka Województwa Dolnośląskiego o zaszeregowaniu do odpowiedniego rodzaju i kategorii;
- 8 obiekty hotelarskie uzyskały potwierdzenie zaszeregowania do odpowiedniego rodzaju i kategorii;
- 1 obiekt hotelarski otrzymał promesę - przyrzeczenie zaszeregowania obiektu hotelarskiego;
- aktualizowano bazę obiektów hotelarskich na Geoportal Dolny Śląsk;
- 64 podmioty wpisano do rejestru organizatorów turystyki i pośredników ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych;
- zweryfikowano 310 gwarancji bankowych, ubezpieczeniowych lub umów ubezpieczenia na rzecz podróży;
- przeprowadzono 3 egzaminy na uprawnienia przewodnika turystycznego górskiego, w których wzięły udział 42 osoby (organizację egzaminów na uprawnienia przewodnika turystycznego górskiego sfinansowano z dotacji z budżetu państwa – koszt: 16 903,08 zł);
- nadano uprawnienia przewodnika górskiego 29 osobom;
- 29 osób otrzymało certyfikaty przewodnika turystycznego górskiego sudeckiego;
- przygotowano ok. 250 nowych identyfikatorów dla przewodników sudeckich z województwa dolnośląskiego.

W chwili obecnej w ewidencjach Marszałka Województwa Dolnośląskiego znajdują się:

- 394 obiekty hotelarskie,
- 388 przedsiębiorców posiadających wpis do rejestru organizatorów turystyki i pośredników ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych,
- 1303 osoby posiadające uprawnienia przewodnika górskiego.

Konkurs dla gmin „Odnowa Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku**Wydział Obszarów Wiejskich**

W ramach konkursu „Odnowa Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku dofinansowano 29 projektów w dziedzinie kultura fizyczna i turystyka. Konkurs był finansowany ze środków Budżetu Województwa Dolnośląskiego.

W ramach konkursu wykonano:

- budowę/remont 21 placów zabaw,
- budowę 2 siłowni zewnętrznych,
- budowę/remont 10 boisk sportowych.

Łączne środki przekazane na ten cel – 1 064 670 zł, w tym na:

- subregion legnicko-głogowski – 226 028 zł,
- subregion jeleniogórski – 173 236 zł,
- subregion wałbrzyski – 295 901 zł,
- subregion wrocławski – 369 505 zł.

Działania w dziedzinie Kultura fizyczna i turystyka realizowane przez spółki województwa dolnośląskiego**Spółki województwa dolnośląskiego****1.1.5 Promowanie regionu jako atrakcyjnego miejsca dla turystyki, wypoczynku i poprawy stanu zdrowia.****Projekty zrealizowane przez KARR**

- Realizacja projektu „**Blżej tradycji, bliżej siebie**” przez KARR S.A. oraz Okresni gospodarska komora w Jabloncu nad Nisou. Okres realizacji: 01.05.2022-31.10.2023 r. Budżet KARR S.A. w ramach projektu: 553.045,59 zł. Został wydany i opublikowany Dziennik Odkrywcy Pogranicza w wersji drukowanej oraz elektronicznej dostępnej na stronie internetowej www.karr.pl.

W 2023 roku zostały zorganizowane:

- **Polsko-Czeski Festiwal Smaków** w dniu 05.08.2023 w Jeleniej Górze, z pokazami kulinarnymi kuchni polskiej i czeskiej z degustacją, oraz pokazami piwowarskimi, ilość wystawców: 40 z produktami spożywczymi z Polski i z Czech;
- **21. Wystawa Produktów Regionalnych „Wyprodukowano pod Śnieżką”** w dniu 27.08.2023 w Jeleniej Górze, odbyły się warsztaty rękodzielnicze, pokazy muzyczne, zespół z Polski i z Czech, pokazy rzemiosła z Czech, liczba wystawców: 75 z rękodziełem i regionalnymi produktami spożywczymi.

2.2.1 Wspieranie inwestycji w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.

Rozbudowa Dolnośląskiego Centrum Sportu w Szklarskiej Porębie- Jakuszycach

Pod koniec 2022 r. Spółka DPIN S.A. oddała do użytkowania i udostępniła turystom Dolnośląskie Centrum Sportu w Szklarskiej Porębie – Jakuszycach (DCS). Obiekt wyposażony został w infrastrukturę, która pozwala trenować zarówno sporty zimowe, jak i letnie, w tym boisko ze sztuczną nawierzchnią trawiastą i bieżnią, pełnowymiarową strzelnicę biathlonową wraz z wyposażeniem zgodnym z przepisami IBU, asfaltowe trasy rolkowe, amatorskie i profesjonalne siłownie, w trakcie doposażania są pomieszczenia trenerów z możliwością regulacji ilości tlenu w powietrzu (atmosfera hipoksyjna), ponadto w obiekcie hotelowym wyposażonym w ponad 200 miejsc noclegowych znajduje się m.in. hala sportowa, siłownie, basen, szatnie, pomieszczenia do smarowania nart i serwisowania rowerów, strefa gastronomiczna i centrum kongresowe z salami multimedialnymi.

W 2023 r. Spółka realizowała w DCS projekt pn. „Wsparcie przedsiębiorców sektora MŚP dzięki utworzeniu Inkubatora ICT w dziedzinie sportu i profilaktyki zdrowotnej” w ramach RPO WD na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Działanie: 1.3 Rozwój przedsiębiorczości, Poddziałanie: 1.3.2 Rozwój przedsiębiorczości – ZIT WrOF, Schemat 1.3.B Wsparcie infrastruktury przeznaczonej dla przedsiębiorców. Głównym celem projektu jest utworzenie pierwszego na terenie ZIT Aglomeracji Jeleniogórskiej Inkubatora ICT w dziedzinie sportu i profilaktyki zdrowotnej i tym samym udostępnienie niedostępnej dotychczas infrastruktury inkubacyjnej w ww. zakresie na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej. W ramach projektu powstało specjalistyczne zaplecze techniczno-laboratoryjne podzielone na dwie strefy aktywności fizycznej: w warunkach hipoksji i hiperoksji oraz Interaktywnego Centrum Sportowego (ICS). Inwestycja ma na celu rozwój nowoczesnych MŚP w oparciu o wysokie technologie i implementację wyników badań naukowych do gospodarki, wyróżniającej się profesjonalnymi usługami wspomagającymi przedsięwzięcia gospodarcze równocześnie kreując nowe miejsca pracy. Ponadto celem projektu jest poprawa jakości i innowacyjności produktów i usług świadczonych przez dolnośląskie MŚP z zastosowaniem innowacyjnych metod interakcji człowiek-technologia w dziedzinie sportu i profilaktyki zdrowotnej. Projekt ICT został podzielony na 4 główne zakresy rzeczowe:

- 1) Dostawa i montaż urządzeń, oprogramowania oraz umeblowania dla Interaktywnego Centrum Sportu w ramach inkubatora ICT w dziedzinie sportu i profilaktyki zdrowotnej.

Interaktywne Centrum Sportowe stanowi powierzchnię ekspozycyjno-wystawienniczą opartą o wykorzystanie nowoczesnych technologii w zakresie symulatorów sportowych i multimedialnej projekcji obrazu. Zakres projektowy obejmuje główną salę Interaktywnego Centrum Sportowego oraz pomieszczenie serwerowni. Funkcja edukacyjno-rozrywkowa głównej sali dzieli się na 11 różnych stref tematycznych:

- a) Strefa wejściowa – rejestracja oraz prezentacja filmu informacyjnego,
 - b) Rynek – miejsce sprawdzania wyników oraz quizy z wiedzy o sportach zimowych,
 - c) Biomechanika w sporcie – prezentacja filmu edukacyjnego,
 - d) Hokej – symulator strzelania do bramki hokejowej,
 - e) Biatlon – symulator strzelnicy biathlonowej, 4 osobowy,
 - f) Bobslej – symulator zjazdu,
 - g) Skoki narciarskie – symulator skoków narciarskich, 2 osobowy,
 - h) Fizyka w sporcie – prezentacja filmu edukacyjnego,
 - i) Zjazdy narciarskie – symulator zjazdowy, 2 osobowy,
 - j) Podium dekoracyjne – miejsce robienia wspólnego zdjęcia po wszystkich konkurencjach,
 - k) Strefa Gór Izerskich – prezentacje filmów edukacyjnych.
- 2) Dostawa i montaż urządzeń i instalacji do uzyskiwania warunków hipoksji lub hiperoksji w pomieszczeniach inkubatora ICT oraz w części pomieszczeń hotelowych.

Wykonano roboty w zakresie dostawy, montażu i rozruchu urządzeń, instalacji i układów sterowania wspomagających wentylację mechaniczną zaprojektowaną dla budynku Dolnośląskiego Centrum Sportu (DCS), która zapewnia w pomieszczeniach warunki z regulowaną zawartością tlenu w powietrzu dostarczanym mechanicznie przy stałym ciśnieniu atmosferycznym (hipoksyjny i hiperoksyjny system normobaryczny). Pozwala to osiągnąć warunki wysokogórskie w pomieszczeniach wyposażonych w system (hipoksja), lub zwiększyć zawartość tlenu w pomieszczeniach wyposażonych w system (hiperoksja). System hipoksji i hiperoksji został zrealizowany w następujących pomieszczeniach:

- a) Siłownia specjalistyczna – wysiłkowa (hipoksja) na kondygnacji -1,
 - b) Siłownia profesjonalna (hipoksja) na kondygnacji -1,
 - c) Pomieszczenie odpoczynku (hiperoksja) na kondygnacji -1,
 - d) Siłownia amatorska (hipoksja) na kondygnacji 0,
 - e) Pokoje hotelowe – 10 pomieszczeń (hipoksja) na kondygnacji +1,
 - f) Pokoje hotelowe – 10 pomieszczeń (hipoksja) na kondygnacji +2,
 - g) Laboratorium (hipoksja i hiperoksja) na kondygnacji +2.
- 3) Dostawa i montaż specjalistycznego wyposażenia trenerów narciarsko-biegowych i urządzeń badawczych w obrębie pomieszczeń inkubatora ICT.

Wykonano dostawę i montaż w zakresie:

- a) Bieżnia sportowa do jazdy na nartorolkach (styl klasyczny): długość pasa bieżni 2700 mm, szerokość pasa bieżni 1000 mm,
 - b) Bieżnia sportowa do jazdy na nartorolkach (styl łyżwowy): długość pasa bieżni 4500 mm, szerokość pasa bieżni 3000 mm,
 - c) Ergometr rowerowy z pomiarem saturacji SpO_2 , z możliwością prowadzenia badań w trybie utrzymywania stałej mocy, kadencji, momentu obrotowego, częstości serca na stałym poziomie,
 - d) Analizator składu ciała umożliwiający pomiary masy ciała BM, masy mięśni szkieletowych FFM, masy tkanki tłuszczowej FAT, całkowitej objętości wody w organizmie TBW, wody wewnątrzkomórkowej ICW, wody zewnątrzkomórkowej ECW, beztłuszczowej masy ciała FFM, wskaźnika masy ciała BMI, masy komórkowej BCM, zawartości minerałów kostnych BMC, procentowej zawartości tkanki tłuszczowej PBF, wskaźnika talia – biodra WHR oraz podstawowej przemiany materii,
 - e) Analizator stężenia umożliwiający pomiary glukozy i mleczanów w organizmie człowieka,
 - f) Zestaw spiroergometryczny umożliwiający analizę gazów oddechowych metodą „oddech po oddechu” i prezentację cyklu oddechowego podczas testu w czasie rzeczywistym oraz ocenę deficytu i długu tlenowego, a także opóźnienia odpowiedzi fizjologicznej na wysiłek i pomiar częstości skurczów serca z modułu EKG.
- 4) Dostawa i montaż urządzeń oraz wyposażenia treningowego i badawczego w obrębie pomieszczeń inkubatora ICT.

Wykonano dostawę oraz montaż urządzeń i sprzętu w zakresie treningu i rehabilitacji w specjalistycznych salach siłowni Inkubatora ICT: siłownia profesjonalna na kondygnacji -1 oraz siłownia amatorska na kondygnacji 0, które będą wyposażone również w system hipoksji. Zakres zamówienia obejmował kompleksową dostawę sprzętu do ćwiczeń fizycznych, ćwiczeń aerobowych, ćwiczeń funkcjonalnych oraz urządzeń i sprzętu umożliwiających analizę treningów ćwiczących osób.

Dodatkowo Spółka w 2023 r. rozpoczęła prace projektowe związane z budową systemu naśnieżania, podzielonego na dwa etapy (Etap 1 - Polana Jakuszycka, Etap 2 - trasy narciarskie w sąsiedztwie Polany) i uzyskała finansowanie dla możliwości realizacji Etapu 1. Wykonano Program Funkcjonalno-Użytkowy oraz projekt budowlany i projekty wykonawcze w zakresie rozbudowy zbiornika retencyjnego.

System naśnieżania - Etap 1 według przyjętych założeń koncepcyjnych w PFU będzie składał się z następujących elementów:

- 1) Zbiornik retencyjny o pojemności ok. 2000 m³ – planowana jest rozbudowa istniejącego zbiornika (obecnie o pojemności ok. 400 m³);
- 2) Zautomatyzowany system pompowni:
 - a. automatyczna pompownia niskociśnieniowa wody na zbiorniku retencyjnym;
 - b. automatyczna pompownia wysokiego ciśnienia wody;
- 3) System armatek/lanc zaśnieżających montowanych na studniach betonowych i hydrantach:
 - a. armatki śnieżne w pełni zautomatyzowane;
 - b. lance śnieżne w pełni zautomatyzowane;
 - c. studnie betonowe i hydranty wyposażone w punkty przyłączeniowe wody, energii elektrycznej, sprężonego powietrza i teletechniki dla armatek śnieżnych i lanc;
- 4) Zautomatyzowany system centralny powietrza sprężonego do armatek śnieżnych i lanc;
- 5) Rurociągi wodne wysokociśnieniowe;
- 6) Instalacje elektryczne i teletechniczne do zasilania i sterowania systemem naśnieżania i fabryką śniegu;
- 7) Scentralizowany system sterowania i nadzoru systemu naśnieżania i fabryka śniegu;
- 8) Fabryka śniegu.

Szczegółowe rozwiązania techniczne i materiałowe zostaną określone w dokumentacji projektowej systemu po wyborze wykonawcy zadania w modelu „projektuj i wybuduj” na podstawie wcześniej przeprowadzonego

postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Spółka będzie realizować procedurę przetargową oraz realizację robót w 2024 r.

Spółka DPIN S.A. w dniu 07.05.2021 r. podpisała umowę ze Skarbem Państwa - Generalnym Dyrektorem Dróg Krajowych i Autostrad z siedzibą w Warszawie w sprawie wspólnej realizacji zadania pn. „Rozbudowa drogi krajowej nr 3 od km 493+904 do km 494+588 w miejscowości Szklarska Poręba-Jakuszyce wraz ze skomunikowaniem Ośrodka Narciarstwa Biegowego i Biathlonu”. W dniu 18 sierpnia 2021 r. Województwo Dolnośląskie przekazało na ten cel spółce DPIN S.A. środki w wysokości 10 300 000 zł. Realizacja prac projektowych w 2022 r. zakończyła się przygotowaniem przez Spółkę dokumentacji projektowej wraz z niezbędnymi uzgodnieniami wymaganymi do otrzymania decyzji ZRID. W dniu 16.12.2022 r. DPIN S.A. złożył do Wojewody Dolnośląskiego wniosek o wydanie ZRID. Decyzja administracyjna została wydana w dniu 03.07.2023 r., a zaświadczenie o ostateczności decyzji zostało wydane w dniu 04.08.2023 r. W związku z zakończeniem prac projektowych polegających na wykonaniu Projektu Budowlanego, projektów technicznych oraz PFU wraz z aktualizacją kosztorysów inwestorskich, został z GDDKiA uzgodniony budżet zadania, w wyniku którego nastąpił wzrost kosztów inwestycyjnych po stronie Spółki w kwocie 6 500 000 zł i na które Spółka uzyskała zapewnienie finansowania na podstawie Uchwały nr LXIII/1351/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2024, w której uwzględniono dodatkowe środki dla Spółki w związku z przedmiotowym zadaniem. Na 2024 r. zaplanowane jest rozpoczęcie postępowań przetargowych na wybór wykonawcy robót budowlanych oraz inspektorów nadzoru inwestorskiego oraz rozpoczęcie realizacji inwestycji.

W 2023 r. Spółka zorganizowała i współorganizowała wydarzenia sportowe na Polanie Jakuszyckiej:

- 07.02.2023 - Finał Dolnośląskich Igrzysk Dzieci i Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Narciarstwie biegowym,
- 16-19.02.2022 - Mistrzostwa Polski Młodzików Puchar Polski w biathlonie II Kat.,
- 18.02.2023 - FESTIWAL BIEGU PIASTÓW -START,
- 23-26.02.2023 - Mistrzostwa Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych w narciarstwie biegowym,
- 26.02.2023 - Rodzinna 12tka. Biegi dla dzieci,
- 27.02.2023 - 15tka. Biegi dla dzieci,
- 28.02.2023 - Nocna 12tka,
- 03.03.2023 - Bieg Piastów 30 km. Bieg Piastów 6 km,
- 4.03.2023 - Bieg Piastów 50 km,
- 5.03.2023 - Bieg Piastów 25 km,
- 9.03.2023 - XI DOLNOŚLĄSKI MITYNG W NARCIARSTWIE BIEGOWYM OLIMPIAD SPECJALNYCH,
- 20.03.2023 - FESTIWAL BIEGU PIASTÓW -FINISH,
- 10-12.03.2023 - FIS RACE Mistrzostwa Polski Seniorów FIS/PZN II cz.,
- 17-18.03.2023 - XXI Puchar Karkonoszy, Puchar Polski II kategorii w biathlonie,
- 25-31.03.2023 - IBU -1st Level Conference,
- 01-03.05.2023 - Biało-czerwona majówka,
- 16-18.06.2023 - Puchar Polski w biathlonie,
- 26-27.08.2023 - LETNI BIEG PIASTÓW,
- 08-09.09.2023 - MISTRZOSTWA POLSKI MŁODZIKÓW W BIEGU NA NARTOROLKACH PUCHAR POLSKI W BIEGU NA NARTOROLKACH PZN,
- 23.-24.09.2023 - ROWEROWY BIEG PIASTÓW,
- 01.10.2023 -17.11.2023 - UMIEM PŁYWAĆ,
- 11.11.2023 - 11 LISTOPADA NA SPORTOWO,
- 19-20.12.2023 - Puchar Polski II kategorii w biathlonie. Powiatowe Mistrzostwa Młodzików, Powiat Karkonoski, Mistrzostwa Mazowska w biathlonie.

We wszystkich powyższych aktywnościach wzięło udział 13 340 zawodników przy udziale 15 000 kibiców.

Część IV

REALIZACJA UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

**DOLNY
ŚLĄSK**

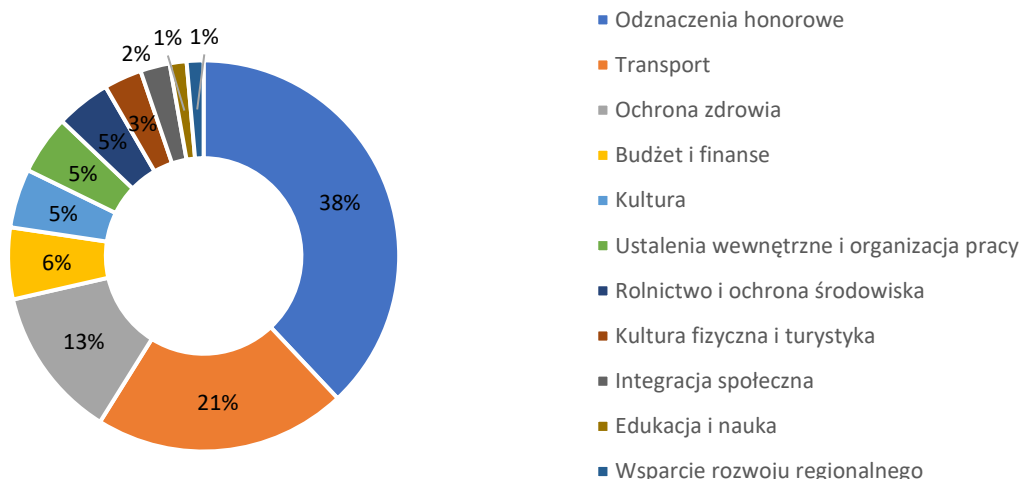
W 2023 roku Sejmik Województwa Dolnośląskiego podjął 287 uchwał. Aż 38% podjętych w 2023 roku uchwał dotyczyło przyznania regionalnych odznaczeń honorowych zasłużonym osobom i instytucjom. Prawie 21% podjętych uchwał odnosiło się do zagadnień związanych z transportem, z czego większość dotyczyła powierzania innym jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych, zmiany kategorii dróg lub udzielenia wsparcia finansowego innym jednostkom samorządu terytorialnego w ramach prowadzonych przez nie prac drogowych. Sporą grupę stanowiły uchwały dotyczące zagadnień związanych z ochroną zdrowia (12,5%). Znaczny udział wśród podjętych uchwał stanowiły także uchwały odnoszące się do zagadnień związanych z budżetem oraz Wieloletnią Prognozą Finansową i ich zmianami (prawie 6%). Około 5% stanowiły uchwały dotyczące kultury, wewnętrznych ustaleń oraz organizacji pracy Sejmiku Województwa Dolnośląskiego oraz rolnictwa i ochrony środowiska.

Na mocy uchwał Sejmiku przyznawano pomoc finansową i rzeczową podmiotom zewnętrznym, w postaci dotacji lub darowizn, innym jednostkom samorządu terytorialnego czy organizacjom pozarządowym. Przyznano też stypendia dla uzdolnionych mieszkańców województwa dolnośląskiego.

Sejmik kolejny już rok, reagował również na bieżące wydarzenia związane z agresją Rosji na Ukrainę, podejmując uchwałę w sprawie udzielania pomocy społeczności lokalnym i regionalnym Ukrainy oraz przyjął stanowisko dotyczącego uwolnienia Pana Andrzeja Poczobuta - więźnia politycznego białoruskiego reżimu. W 2023 zostały zawarte porozumienia między Województwem Dolnośląskim a prowincją Korei Południowej (Prowincją Gyeonggi) oraz okręgiem Norwegii (Okręg Nordland).

Wśród szczególnie istotnych uchwał podjętych w 2023 roku przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego wymienić należy przyjęcie uchwały w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu.

Wykres 2. Udział podjętych przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwał wg kategorii Wieloletniej Prognozy Finansowej w 2023 roku.

Sejmik udzielił również Zarządowi Województwa Dolnośląskiego absolutorium z wykonania budżetu województwa za 2022 rok oraz uchwałą budżet województwa na 2024 rok wraz z Wieloletnią Prognozą Finansową.

Zdecydowana większość z podjętych przez Sejmik w 2023 roku uchwał została zrealizowana, część z nich ma charakter wieloletni i jest w trakcie realizacji. Brak jest natomiast uchwał, których realizacji zaniechano.

W Załączniku C do niniejszego Raportu przedstawione zostały najistotniejsze, z punktu widzenia oceny działalności Zarządu Województwa Dolnośląskiego, uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. W zestawieniu pomieto uchwały, których przedmiotem było przyznanie nagród i odznaczeń honorowych, a także uchwały dotyczące rozstrzygania spraw wewnętrznej organizacji prac Sejmiku.

Część V

REALIZACJA PROGRAMÓW Z UDZIAŁEM ŚRODKÓW Z UE

**DOLNY
ŚLĄSK**

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

**Przebudowa ul. Buforowej w ciągu drogi wojewódzkiej
nr 395 we Wrocławiu - etap I**

Cel projektu: Poprawa jakości połączeń ul. Buforowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 395 z Centrum Wrocławia i węzłem Autostrady A4 znajdujących się w sieci TEN-T

Beneficjent: Gmina Wrocław

**DOLNY
ŚLĄSK**

www.mapadotacji.gov.pl

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA DOLNEGO ŚLĄSKA 2021-2027

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 (do 31.12.2023 r.)
Departament Funduszy Europejskich

Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 05.12.2022 r.

- 1) Alokacja środków Unii Europejskiej przeznaczona na realizację Programu wynosi **10 042 215 951 zł** (2 316 276 312 euro¹⁰), w tym:
 - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) – 5 436 318 554,54 zł, tj. 54,13% alokacji Programu,
 - Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) – 2 084 424 482,06 zł, tj. 20,76% alokacji Programu,
 - Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST) – 2 521 472 914,07 zł, tj. 25,11% alokacji Programu.
- 2) W 2023 r. ogłoszono **57 naborów wniosków o dofinansowanie** na łączną kwotę alokacji z UE w wysokości 3 930 980 746,19 zł, co stanowi 39,14% alokacji Programu, w tym:
 - EFRR – 23 nabory na kwotę 2 063 895 918,45 zł, tj. 37,96% alokacji EFRR,
 - EFS+ – 23 nabory na kwotę 965 897 316,35 zł, tj. 46,34% alokacji EFS+,
 - FST – 11 naborów na kwotę 901 187 511,39 zł, tj. 35,74% alokacji FST.
- 3) W 2023 r. podpisano **58 umów o dofinansowanie realizacji projektów** o wartości całkowitej 1 694 703 550,32 zł, w których wysokość dofinansowania ze środków UE wyniosła 1 183 124 688,89 zł, tj. 11,78% alokacji Programu, w ramach:
 - EFRR – 15 umów o wartości ogółem 1 197 149 193,09 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 834 927 809,17 zł, tj. 15,36% alokacji EFRR,
 - EFS+ – 42 umowy o wartości ogółem 471 845 662,23 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 330 200 794,72 zł, tj. 15,84% alokacji EFS+,
 - FST – 1 umowa o wartości ogółem 27 708 695,00 zł, w tym dofinansowanie ze środków UE wyniosło 17 996 085,00 zł, tj. 0,71% alokacji FST.
- 4) W 2023 r. **beneficjentom wypłacono środki UE (EFS+) w wysokości 21 514 693,50 zł**, tj. 0,21% alokacji Programu.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO 2014-2020

Regionalny Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 (do 31.12.2023 r.)
Departament Funduszy Europejskich

- 1) **Alokacja środków Unii Europejskiej** w ramach RPO WD 2014-2020 wynosi **9 915 886 855 zł** (2 287 138 013 euro) i została przeznaczona na realizację:
 - inwestycji infrastrukturalnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w wysokości 7 167 914 796 zł, tj. 72,29% alokacji Programu,
 - projektów w zakresie rynku pracy, włączenia społecznego i edukacji współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w wysokości 2 371 650 659 zł, tj. 23,91% alokacji Programu,
 - projektów realizowanych w ramach pomocy technicznej, obejmujących wsparcie dla instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie Programu, współfinansowanych ze środków EFRR oraz EFS w wysokości 376 321 400 zł, tj. 3,80% alokacji Programu.

Ostateczny termin zakończenia realizacji projektów przez beneficjentów oraz ponoszenia przez nich wydatków upłynął dn. 31 grudnia 2023 r. Natomiast termin rozliczenia Programu przez Instytucję Zarządzającą RPO WD (złożenia dokumentów zamknięcia do KE) został wyznaczony przez Komisję Europejską na dzień 15 lutego 2025 r.

- 2) Do 31 grudnia 2023 r. podpisano **6853 umowy o dofinansowanie realizacji projektów** o łącznej wartości 14 722 867 024,94 zł, w których współfinansowanie ze środków UE wyniosło 10 094 471 701,73 zł, tj. 101,80% alokacji Programu (*przekroczenie wartości alokacji UE dostępnej w Programie wynika z konieczności dokonania przeliczeń z euro*), w ramach:
 - EFRR realizowano 5 034 projekty o wartości ogółem 11 363 602 006,30 zł, w tym współfinansowanie ze środków UE wyniosło 7 274 418 388,84 zł, tj. 101,49% alokacji EFRR,

¹⁰ Do przeliczeń zastosowano kurs EBC z dn. 28.12.2023 r. 1 euro = 4,3355 zł

- EFS realizowano 1766 projektów o wartości ogółem 2 897 822 261,01 zł, w tym współfinansowanie ze środków UE wyniosło 2 427 870 663,48 zł, tj. 102,37% alokacji EFS,
 - Pomocy Technicznej realizowano 53 projekty o wartości 461 442 757,63 zł, w tym współfinansowanie ze środków UE wyniosło 392 182 649,41 zł, tj. 104,21% alokacji PT.
- 3) Do 31 grudnia 2023 r. **beneficjentom przekazano płatności** ze środków UE w wysokości łącznej **9 486 145 489,93 zł**, tj. 95,67% alokacji Programu, w ramach:
- EFRR płatności wyniosły 6 760 410 689,70 zł, tj. 94,31% alokacji EFRR,
 - EFS płatności wyniosły 2 350 722 292,14 zł, tj. 99,12% alokacji EFS,
 - Pomocy Technicznej płatności wyniosły 375 012 508,09 zł, tj. 99,65% alokacji PT.
- 4) Do 31 grudnia 2023 r. rozliczono w ramach Programu 6 510 projektów (projekty zakończone), w ramach których wartość środków UE wyniosła 7 462 684 600,51 zł, tj. 75,26% alokacji Programu.¹¹
- 5) Do Komisji Europejskiej przekazano wnioski o płatność ze środków UE w wysokości 2 242 645 535,32 euro, tj. 98,05% alokacji Programu.
- Komisja Europejska dokonała **refundacji środków UE w wysokości 1 956 906 920,04 euro**, tj. 85,56% alokacji Programu.

Wykorzystanie środków UE w ramach poszczególnych Osi Priorytetowych

Oś Priorytetowa 1. Przedsiębiorstwa i innowacje

W ramach OP 1 realizowane były projekty w zakresie tworzenia w szkołach wyższych infrastruktury badawczo-rozwojowej, mające na celu utworzenie centrów badań i innowacyjnych technologii oraz rozwój B+R. W przedsiębiorstwach finansowano tworzenie i rozwój infrastruktury B+R, prowadzenie prac rozwojowych i badań przemysłowych. Natomiast w ramach bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstwa otrzymały wsparcie na inwestycje infrastrukturalne oraz na wprowadzenie innowacyjności produktów i procesów technologicznych, organizacyjnych czy marketingowych. Dofinansowano również przygotowanie terenów inwestycyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości w regionie.

Ponadto, w związku z pandemią COVID-19, wsparcie zostało przeznaczone na finansowanie kapitału obrotowego oraz na inwestycje infrastrukturalne w przedsiębiorstwach turystycznych, branży noclegowej oraz gastronomicznej, które szczególnie odczuły negatywne skutki pandemii.

W ramach Osi Priorytetowej 1, oprócz dotacji, przedsiębiorcy mogli także skorzystać z instrumentów finansowych (pożyczki i gwarancje). Na ten cel przeznaczono środki UE w wysokości 366 428 561 zł, tj. 24,14% alokacji OP 1.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Dolnośląską Instytucję Pośredniczącą oraz Instytucję Pośredniczącą Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na finansowanie działań w ramach OP 1 wyniosły **1 518 150 637 zł, tj. 15,31% alokacji Programu**.

Realizowanych było **3547 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 2 590 598 646,51 zł, w tym środki EFRR – 1 515 104 269,47 zł, tj. 99,80% alokacji Osi 1.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 1 375 476 635,04 zł (90,60% alokacji Osi 1).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 3431 projektów.

Oś Priorytetowa 2. Technologie informacyjno-komunikacyjne

W ramach OP 2 realizowane były projekty dotyczące tworzenia i rozwoju e-usług publicznych w zakresie, m.in. e-administracji, e-kultury, e-edukacji, e-zdrowia. Wprowadzono nowoczesne rozwiązania informatyczne w celu podniesienia jakości e-usług świadczonych przez administrację publiczną. Beneficjenci przeprowadzili także digitalizację posiadanych zasobów w celu ich upublicznienia. Tworzony był również elektroniczny dostęp do informacji przestrzennej.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Instytucję Pośredniczącą Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły **250 156 937 zł, tj. 2,52% alokacji Programu**.

Realizowanych było **131 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 311 409 927,28 zł, w tym środki EFRR – 250 127 014,10 zł, tj. 99,99% alokacji Osi 2.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 243 723 846,50 zł (97,43% alokacji Osi 2).

¹¹ Ostateczna liczba zrealizowanych i rozliczonych projektów dofinansowanych ze środków UE będzie znana w lutym 2025 r., w momencie zamykania Programu.

Do 31.12.2023 r. rozliczono 126 projektów.

Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna

Projekty realizowane w ramach OP 3 miały na celu ograniczenie negatywnych zmian środowiska wpływających na zmianę klimatu. Dofinansowanie uzyskały inwestycje infrastrukturalne w zakresie produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, modernizacji sieci elektroenergetycznej umożliwiającej przyłączanie do sieci energii elektrycznej uzyskanej ze źródeł odnawialnych. W ramach podwyższenia efektywności energetycznej dofinansowanie uzyskały projekty polegające na budowie lub przebudowie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji i trigeneracji oraz rozbudowie i modernizacji sieci ciepłowniczych.

Realizowane przez przedsiębiorców projekty dotyczyły wprowadzenia technologii efektywnych energetycznie oraz modernizacji energetycznej obejmującej wymianę lub modernizację wykorzystywanych źródeł energii i budowę instalacji odzyskujących ciepło odpadowe.

Projekty dotyczyły także modernizacji systemów grzewczych, mającej na celu zwalczanie emisji kominowej oraz termomodernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.

Realizowano obiekty demonstracyjne, tzn. budynki użyteczności publicznej o znacznie podwyższonych parametrach energetycznych.

Wsparcie przeznaczono również na inwestycje dotyczące ograniczenia zanieczyszczenia powietrza w centrach miast. Finansowano infrastrukturę mającą na celu budowę dróg rowerowych i ciągów pieszych, parkingów typu park&ride oraz bike&ride, zintegrowanych centrów przesiadkowych, a także zakup i modernizację nieemisyjnego lub niskoemisyjnego taboru autobusowego, będącego alternatywą dla indywidualnego ruchu samochodowego.

W ramach Osi Priorytetowej 3, oprócz dotacji, przedsiębiorcy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe mogły także skorzystać z instrumentów finansowych (pożyczki). Na ten cel przeznaczono środki UE w wysokości 162 220 808 zł, tj. 8,43% alokacji OP 3.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Dolnośląską Instytucję Pośredniczącą oraz Instytucję Pośredniczącą Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły **1 923 917 171 zł, tj. 19,40% alokacji Programu**. Na Oś 3 przeznaczono najwyższą alokację w Programie.

Realizowanych było **540 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 2 967 149 074,43 zł, w tym środki EFRR – 1 984 785 128,33 zł, tj. 103,16% alokacji Osi 3.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 1 791 161 964,86 zł (93,10% alokacji Osi 3).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 487 projektów.

Oś Priorytetowa 4. Środowisko i zasoby

W ramach OP 4 realizowane były projekty mające na celu zapewnienie kompleksowej gospodarki odpadami komunalnymi w regionie. Finansowano budowę infrastruktury wodno-ściekowej, tj. infrastrukturę zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz uzdatniania i przesyłu wody.

Na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, realizowane były projekty w zakresie ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk, projekty dotyczące tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej, przebudowy i doposażenia ośrodków edukacji ekologicznej oraz budowy i modernizacji infrastruktury związanej z wykorzystaniem lokalnych zasobów przyrodniczych.

W celu zabezpieczenia ludności przed zmianami klimatycznymi realizowano inwestycje z zakresu zabezpieczenia przeciwpowodziowego oraz inwestycje zabezpieczające przed klęskami suszy, w tym budowę zbiorników małej retencji, a także inwestycje z zakresu zagospodarowania wód opadowych. Ponadto dofinansowano zakup sprzętu przeznaczonego do akcji ratowniczych i usuwania skutków klęsk żywiołowych.

Realizowano również projekty w zakresie rozwoju i promowania kultury oraz zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, m.in. przeprowadzono renowację zabytków, dofinansowanie uzyskały również instytucje kultury.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Instytucję Pośredniczącą Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły **760 599 734 zł, tj. 7,67% alokacji Programu**.

Realizowanych było **188 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 1 237 005 873,26 zł, w tym środki EFRR – 771 716 637,30 zł, tj. 101,46% alokacji Osi 4.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 739 024 532,03 zł (97,16% alokacji Osi 4).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 179 projektów.

Oś Priorytetowa 5. Transport

W ramach OP 5 realizowane były projekty z zakresu budowy i przebudowy dróg wojewódzkich oraz przebudowy dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) mających na celu połączenie z siecią TEN-T.

Drugim typem realizowanych projektów były projekty dotyczące rewitalizacji i przebudowy linii kolejowych oraz realizacji przystanków kolejowych przeznaczonych do obsługi transportu pasażerskiego. Projekty dotyczyły też zakupu taboru kolejowego do obsługi połączeń regionalnych.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Instytucję Pośredniczącą Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły **1 476 785 345 zł, tj. 14,89% alokacji Programu.**

Realizowane były **42 projekty**, których wartość ogółem wyniosła 2 206 351 927,02 zł, w tym środki EFRR – 1 510 716 684,65 zł, tj. 102,30% alokacji Osi 5.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 1 448 094 423,39 zł (98,06% alokacji Osi 5).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 35 projektów.

Oś Priorytetowa 6. Infrastruktura spójności społecznej

W ramach OP 6 realizowano projekty w zakresie infrastruktury społecznej dotyczące budowy, modernizacji oraz wyposażenia placówek opieki nad dziećmi do 3 roku życia (żłobki). Prowadzono również inwestycje skierowane do osób starszych, w zakresie tworzenia domów pomocy społecznej, w celu zapewnienia całodobowej opieki nad osobami starszymi, przewlekle chorymi, niesamodzielnymi i osobami z niepełnosprawnością. Tworzono mieszkania chronione przeznaczone dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub ośrodki wychowawcze oraz mieszkania socjalne. Celem realizowanych projektów było wsparcie placówek, w których udzielana jest pomoc aktywizująca zawodowo oraz społecznie.

W ramach infrastruktury zdrowotnej realizowano projekty w zakresie budowy i przebudowy oraz zakupu sprzętu dla ośrodków świadczących podstawową opiekę zdrowotną i ambulatoryjną opiekę specjalistyczną, w tym opiekę onkologiczną. Wsparcie skierowano również na realizację inwestycji w szpitalach, również w zakresie tworzenia pracowni diagnostycznych do innowacyjnych terapii. Ponadto, w związku z pandemią COVID-19, wsparcie skierowano do szpitali i placówek medycznych w celu zabezpieczenia ich funkcjonowania podczas pandemii.

Innym typem realizowanych inwestycji była rewitalizacja zdegradowanych wielorodzinnych budynków mieszkalnych oraz zagospodarowanie terenów i przestrzeni miejskiej. Z tego wsparcia skorzystały gminy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Instytucję Pośredniczącą Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na finansowanie działań w ramach OP 6 wyniosły **818 060 448 zł, tj. 8,25% alokacji Programu.**

Realizowane były **404 projekty**, których wartość ogółem wyniosła 1 310 187 539,91 zł, w tym środki EFRR – 824 068 952,71 zł, tj. 100,73% alokacji Osi 6.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 813 914 975,84 zł (99,49% alokacji Osi 6).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 399 projektów.

Oś Priorytetowa 7. Infrastruktura edukacyjna

W ramach OP 7 realizowane były projekty dotyczące infrastruktury edukacyjnej (przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe) w zakresie budowy, przebudowy i wyposażenia obiektów w nowoczesny sprzęt, mające na celu poprawę warunków nauczania. W placówkach edukacyjnych finansowano zakup wyposażenia do pracowni matematyczno-przyrodniczych i komputerowych, zakup wyposażenia przeznaczonego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz zakup materiałów dydaktycznych.

Wsparcie skierowano również do szkół zawodowych oraz centrów kształcenia zawodowego, w których utworzono pracownie, sale i warsztaty do praktycznej nauki zawodu.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Instytucję Pośredniczącą Aglomeracji Wałbrzyskiej.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na ten cel wyniosły **271 140 505 zł, tj. 2,73% alokacji Programu.**

Realizowanych było **146 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 540 943 319,99 zł, w tym środki EFRR – 269 069 238,40 zł, tj. 99,24% alokacji Osi 7.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 266 377 437,76 zł (98,24% alokacji Osi 7).
Do 31.12.2023 r. rozliczono 143 projekty.

Oś Priorytetowa 8. Rynek pracy

W ramach Osi Priorytetowej 8 projekty realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy skierowane były do osób pozostających poza rynkiem pracy (osoby bezrobotne i poszukujące pracy) i miały one na celu zapewnienie dostępu do zatrudnienia poprzez, m.in. doradztwo czy szkolenia zawodowe.

Ponadto, w związku z pandemią COVID-19, w celu utrzymania miejsc pracy wsparto pracodawców, których dotknęły negatywne jej skutki.

Realizowano także projekty w zakresie aktywizacji zawodowej i mobilności pracowników na rynku pracy oraz projekty w zakresie doradztwa zawodowego i określania ścieżki rozwoju zawodowego, projekty szkoleniowe oraz w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, udzielano także wsparcia pomostowego.

W celu podniesienia aktywizacji zawodowej rodziców dofinansowano tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki), pokrywane były koszty opieki nad dziećmi oraz osobami niesamodzielnymi.

Mając na uwadze poprawę zdolności adaptacyjnych pracowników do zmian zachodzących w gospodarce i na rynku pracy realizowane były projekty doradcze i szkoleniowe skierowane do przedsiębiorstw i pracowników. Finansowano również zdrowotne programy profilaktyczne mające na celu utrzymanie pracowników na rynku pracy.

Dodatkowo w 2022 r. środki skierowano na wsparcie adresowane do obywateli Ukrainy w zakresie doradztwa zawodowego oraz podniesienia i uzupełnienia lub nabycia nowych umiejętności i kompetencji.

W ramach Osi Priorytetowej 8, oprócz dotacji, istniała możliwość skorzystania z instrumentów finansowych (pożyczki). Środki były skierowane do osób powyżej 30 roku życia, na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Na ten cel przeznaczono środki UE w wysokości 11 842 875 zł, tj. 1,05% alokacji OP 8.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przeznaczone na finansowanie działań w ramach OP 8 wyniosły **1 127 760 539 zł, tj. 11,37% alokacji Programu.**

Realizowanych było **515 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 1 376 507 112,86 zł, w tym środki EFS – 1 153 516 001,53 zł, tj. 102,28% alokacji Osi 8.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 1 121 698 506,17 zł (99,46% alokacji Osi 8).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 487 projektów.

Oś Priorytetowa 9. Włączenie społeczne

W ramach Osi Priorytetowej 9 realizowane były projekty na rzecz integracji społeczno-zawodowej, skierowane do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Wsparcie skierowano także na podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług w zakresie poradnictwa prawnego, rodzinnego, psychologicznego oraz usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W celu podniesienia dostępu do usług społecznych, dofinansowaniem objęto świadczenie usług asystenckich i opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie mieszkań chronionych, wspomaganych i treningowych w ramach pomocy w procesie usamodzielniania się osób opuszczających, m.in. placówki opiekuńczo-wychowawcze, osób zagrożonych bezdomnością, z niepełnosprawnościami. Innym rodzajem wsparcia było finansowanie opieki nad osobami zależnymi, niesamodzielnymi (starszymi, z niepełnosprawnościami), świadczonej przez asystentów, czy też tworzenie dziennych domów opieki medycznej.

Wspierany był także rozwój gospodarki społecznej poprzez tworzenie przedsiębiorstw społecznych oraz działania mające na celu koordynację funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, m.in. tworzenie regionalnej sieci współpracy, promocja na rzecz rozwoju i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej.

W związku z pandemią COVID-19 finansowano działania związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się pandemii – wsparcie skierowano do Domów Pomocy Społecznej, placówek medycznych i szpitali powiatowych. Natomiast beneficjenci realizujący projekty z zakresu świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych mogli przeznaczyć część środków na zabezpieczenie i ochronę podczas realizowanych usług. Środki przeznaczono również na wsparcie funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, których również dotknęły skutki pandemii.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przeznaczone na finansowanie działań w ramach OP 9 wyniosły **577 456 769 zł, tj. 5,82% alokacji Programu.**

Realizowanych było **416 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 709 682 202,79 zł, w tym środki EFS – 599 366 080,68 zł, tj. 103,79% alokacji Osi 9.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 575 662 386,67 zł (99,69% alokacji Osi 9).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 371 projekty.

Oś Priorytetowa 10. Edukacja

W ramach Osi Priorytetowej 10 dofinansowanie uzyskały projekty w zakresie tworzenia nowych miejsc w placówkach edukacji przedszkolnej, w tym dostosowanie placówek do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, prowadzenie dodatkowych zajęć edukacyjnych i specjalistycznych dla dzieci oraz w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych nauczycieli w placówkach przedszkolnych.

Realizowane były także projekty dotyczące podniesienia jakości nauczania w szkołach, zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji uczniom z terenów wiejskich i małych miast, podniesienia jakości nauczania języków obcych, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i rozwoju umiejętności cyfrowych. W ramach projektów finansowano opiekę psychologiczną nad uczniem oraz doradztwo zawodowe. Wsparcie skierowano również do nauczycieli w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych.

Dofinansowano również projekty mające na celu dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. W tym celu sfinansowano praktyki i staże zawodowe uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe. Środki przeznaczono także na pomoc stypendialną dla uczniów szczególnie uzdolnionych. W ramach realizowanych projektów nauczyciele zawodu podnieśli kwalifikacje i nabyli nowe kompetencje. Ponadto wsparcie skierowano do osób dorosłych, którzy podnosili kwalifikacje zawodowe, uzupełniali wiedzę i umiejętności w formach pozaszkolnych (kursy zawodowe) organizowanych we współpracy z pracodawcami.

W ramach poprawy dostępności i wspierania uczenia się przez całe życie (kształcenie ustawiczne), wsparcie skierowano do osób dorosłych. Dofinansowane były projekty dotyczące podniesienia kompetencji osób dorosłych w zakresie znajomości języków obcych oraz umiejętności cyfrowych. Wsparcie zostało skierowane w szczególności do osób pozostających w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

Ponadto, w związku z pandemią COVID-19 i jej skutkami, zakupiono sprzęt informatyczny służący do prowadzenia zajęć edukacyjnych w formie zdalnej. Natomiast w 2022 r. celu zniwelowania różnic powstałych w związku z długotrwałą realizacją nauki zdalnej, środki przeznaczono na wdrożenie pracy indywidualnej z uczniem, na organizację dodatkowych zajęć wyrównawczych oraz doradztwo i opiekę psychologiczno-pedagogiczną.

W związku z kryzysem uchodźczym w wynikającym z agresji Rosji na Ukrainę, w 2022 r. środki przeznaczono także na wsparcie mające na celu pomoc uczniom z Ukrainy pobierającym naukę w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz wsparcie nauczycieli i pracowników pedagogicznych. Finansowano również wsparcie z zakresu nauki języka polskiego dla dorosłych obywateli Ukrainy.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

Środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) przeznaczone na realizację OP 10 wyniosły **666 433 351 zł, 6,72% alokacji Programu.**

Realizowanych było **835 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 811 632 945,36 zł, w tym środki EFS – 674 988 581,27 zł, tj. 101,28% alokacji Osi 10.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 653 361 399,30 zł (98,04% alokacji Osi 10).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 793 projekty.

Oś Priorytetowa 12. REACT-EU

Oś Priorytetowa finansowana z mechanizmu REACT-EU, który powstał w odpowiedzi na kryzys wywołany pandemią COVID-19, została wprowadzona do Programu dn. 15.12.2021 r.

W ramach Osi Priorytetowej 12 środki przeznaczono na wsparcie kryzysowych działań naprawczych w związku z pandemią COVID-19 i jej skutkami, szczególnie uwidocznionymi w opiece zdrowotnej, ale też w gospodarce.

Środki przeznaczone zostały na projekty dotyczące zakupu sprzętu i wyposażenia medycznego przeznaczonego na skoordynowaną opiekę postcovidową w zakresie chorób zakaźnych i infekcyjnych udzielaną w ramach opieki ambulatoryjnej oraz opieki szpitalnej, w tym zwiększenia dostępności do badań obrazowych.

Realizowane były także działania związane z finansowaniem inwestycji przyczyniających się do ograniczania niskiej emisji poprzez modernizację energetyczną budynków publicznych.

Ponadto w związku z kryzysem uchodźczym, związanym z agresją Rosji na Ukrainę, w 2022 r. wspierane były działania sprzyjające długoterminowej integracji uchodźców z Ukrainy, tj. inwestycje w infrastrukturę poprawiającą dostęp do edukacji dzieci do lat 3, edukacji przedszkolnej i szkolnej oraz infrastruktury mieszkalnej.

Oś Priorytetowa wdrażana była przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) przeznaczone na realizację Osi 12 wyniosły **149 104 019 zł, tj. 1,50% alokacji Programu**

Realizowanych było **36 projektów**, których wartość ogółem wyniosła 199 955 697,90 zł, w tym środki EFRR – 148 830 463,88 zł, tj. 99,82% alokacji Osi 12.

Środki UE pochodzą z mechanizmu finansowania REACT-EU, które Komisja Europejska przeznaczyła na niwelowanie skutków pandemii COVID-19 oraz wsparcie uchodźców z Ukrainy. Proces kontraktacji środków w ramach RPO WD rozpoczął się w 2022 r. ze względu na konieczność zmiany Programu, co nastąpiło dn. 15.12.2021 r.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 82 636 874,28 zł (55,42% alokacji Osi 12).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 15 projektów.

Oś Priorytetowa 11 oraz 13. Pomoc Techniczna

W ramach Osi Priorytetowej 11 oraz 13 środki przeznaczono dla Instytucji Zarządzającej oraz Instytucji Pośredniczących na wsparcie zarządzania i wdrażania RPO WD 2014-2020. Projekty realizowane były przez 5 instytucji wdrażających Program. Dofinansowanie przeznaczone zostało, m.in. na pokrycie kosztów zatrudnienia i szkolenia pracowników, szkolenia wnioskodawców i beneficjentów, przeprowadzanie procedury naboru i oceny projektów, a także koszty prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych.

Środki UE przeznaczone na realizację Osi 11 oraz Osi 13 wyniosły **376 321 400 zł, tj. 3,80% alokacji Programu**

Realizowane były **53 projekty**, których wartość ogółem wyniosła 461 442 757,63 zł, w tym środki UE – 392 182 649,41 zł, tj. 104,21% alokacji Osi 11 oraz 13.

Beneficjentom ze środków UE wypłacono 375 012 508,09 zł (99,65% alokacji Osi 11 oraz 13).

Do 31.12.2023 r. rozliczono 44 projekty.

Tabela. Projekty RPO WD 2014-2020 w podziale na subregiony (31.12.2023 r.)

Subregion	Liczba projektów narastająco do 31.12.2023 r. [zł]	Wartość ogółem projektów narastająco do 31.12.2023 r. [zł]	Dofinansowanie ze środków UE [zł]	Udział subregionu (środki UE)
jeleniogórski				
EFRR	974	1 585 412 072,83	992 888 128,87	
EFS	281	350 763 670,50	295 188 486,55	
razem	1 255	1 936 175 743,33	1 288 076 615,42	12,76%
legnicko-głogowski				
EFRR	353	1 101 071 178,78	695 302 801,52	
EFS	173	200 714 688,10	168 132 317,17	
razem	526	1 301 785 866,88	863 435 118,69	8,55%
wałbrzyski				
EFRR	1 243	1 884 374 525,15	1 174 299 861,01	
EFS	311	427 618 658,26	358 780 372,53	
razem	1 554	2 311 993 183,41	1 533 080 233,54	15,19%
Miasto Wrocław				
EFRR	1 199	1 701 486 264,03	991 141 614,78	
EFS	147	594 531 488,45	503 602 467,30	
razem	1 346	2 296 017 752,48	1 494 744 082,08	14,81%
wrocławski				
EFRR	757	1 767 650 934,10	979 485 779,42	
EFS	302	319 881 710,05	268 876 464,88	
razem	1 059	2 087 532 644,15	1 248 362 244,30	12,37%
województwo*				
EFRR	510	3 324 671 021,31	2 442 204 594,65	
EFS	603	1 464 690 813,38	1 224 568 813,05	
razem	1 113	4 789 361 834,69	3 666 773 407,70	36,32%
Podsumowanie				
EFRR	5 036	11 364 665 996,20	7 275 322 780,25	72,07%
EFS	1 817	3 358 201 028,74	2 819 148 921,48	27,93%
razem	6 853	14 722 867 024,94	10 094 471 701,73	100,00%

* w kategorii „województwo” zostały sklasyfikowane projekty realizowane na obszarze większym niż gmina, powiat, których nie można przypisać do danego subregionu, tj. projekty realizowane przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego (np. drogi wojewódzkie, linie kolejowe), projekty realizowane w ramach instrumentów finansowych, projekty realizowane na terenie całego województwa przez przedsiębiorstwa, fundacje.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020

PROW na lata 2014-2020 w 2023 roku

W zakresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) w ramach wszystkich działań powierzonych do realizacji Samorządowi Województwa Dolnośląskiego w 2023 roku złożono 166 wniosków o przyznanie pomocy na łączną kwotę kosztów kwalifikowalnych 24 444 802 zł, w tym 15 554 228 zł dofinansowania ze środków UE. Podpisano 385 nowych umów o pomoc na kwotę kosztów kwalifikowalnych 238 375 236,05 zł w tym 185 270 948,25 zł dofinansowania ze środków UE. Do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego złożonych zostało 527 wniosków o płatność (bez wniosków o wyprzedzające finansowanie) na kwotę kosztów kwalifikowalnych 90 798 676,21 zł - w tym 61 551 032,50 zł dofinansowania ze środków UE. ARiMR zrealizowała płatności dla 641 zleceń (w tym 91 płatności dla wniosków/ zleceń wyprzedzającego finansowania) na kwotę pomocy ogółem 79 503 676,57 zł w tym 49 472 555,98 zł dofinansowania ze środków UE.

Realizacja Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wg stanu na dzień 31.12.2023 r.:

Łączny limit środków dostępnych na wszystkie działania, które zostały powierzone do realizacji Samorządowi Województwa Dolnośląskiego w ramach PROW na lata 2014-2020 wynosi 197 945 311 euro w tym 25 151 418 euro dodatkowych środków zapisanych w budżecie PROW 2014-2020 pochodzących z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy (EURI) oraz 4 493 846 euro - w ramach działania Zarządzanie zasobami wodnymi w zakresie budowy lub przebudowy otwartych zbiorników retencyjnych służących do gromadzenia wód opadowych lub roztopowych, wód gruntowych lub wód płynących (nabór wniosków ogłoszony w styczniu 2024 r.)

Tabela 2. Aktualne limity (w euro) dla województw na działania PROW 2014-2020 w podziale na działania/operacje.

Nazwa działania	Poddziałania nazwa operacji	Dodatkowe środki z EURI	Limit w euro
4. Inwestycje w środki trwałe	4. 3 Scalanie gruntów		35 882 845
4. Zarządzania zasobami wodnymi	budowa lub przebudowa otwartych zbiorników retencyjnych służących do gromadzenia wód opadowych lub roztopowych, wód gruntowych lub wód płynących		4 493 846
7. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich	7.2.1 Budowa lub modernizacja dróg	25 151 418	59 561 070
	7.2.2 Gospodarka wodno-ściekowa		
	7.4.1 Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne		
	7.6.1 Ochrona zabytków		
	7.4.2 Inwestycje w targowiska		2 350 229
19 Leader	19 Leader 19.1;19.2;19.3;19.4		70 505 903
RAZEM:			197 945 311

Od początku realizacji Programu, na dzień 31.12.2023 r. w ramach realizacji PROW na lata 2014-2020 Samorząd Województwa, w całym okresie programowania, podpisał 2063 umowy (czynne tj. zrealizowane lub będące w realizacji) o przyznanie pomocy na kwotę kosztów kwalifikowalnych 940 754 419 zł, w tym 632 091 590 zł ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Beneficjenci złożyli 3019 wniosków o płatność na kwotę kosztów kwalifikowalnych 633 203 273 zł przy udziale środków EFRROW w wysokości 405 649 635 zł. Agencja Płatnicza (ARiMR) wypłaciła środki dla 2693 zleceń płatności (bez zleceń dla wyprzedzającego finansowania) na kwotę kosztów kwalifikowalnych ogółem 562 244 724 zł, w tym 349 520 016 zł ze środków EFRROW.

Tabela 3. Poziom realizacji poszczególnych działań wdrażanych przez SW w ramach PROW na lata 2014-2020 w podziale na subregiony (wg stanu na 31.12.2023 r.)

Nazwa działania/poddziałania/ typ operacji – w tym subregion:	Zawarte umowy / wydane decyzje (czynne)			Wnioski o płatność - złożone			Zrealizowane płatności		
	Liczba	kwota (zł)		Liczba	kwota (zł)		Liczba	kwota (zł)	
		ogółem	EFRROW		ogółem	EFRROW		ogółem	EFRROW
4.3 Scalanie gruntów w tym subregion:	13	155 083 300	98 679 504	10	38 334 521	24 392 256	9	27 114 634	17 253 042
jeleniogórski	4	43 606 277	27 746 674	4	15 981 149	10 168 805	4	15 981 149	10 168 805
legnicko-głogowski	3	33 393 726	21 248 428	2	5 350 897	3 404 776	2	5 350 897	3 404 776
wałbrzyski	4	62 184 606	39 568 065	4	17 002 475	10 818 675	3	5 782 588	3 679 461
wrocławski	2	15 898 691	10 116 337	0	0	0	0	0	0
7.2.1 Budowa lub modernizacja dróg lokalnych	104	183 150 103	116 538 411	96	90 468 597	57 565 169	90	82 916 364	52 759 682
jeleniogórski	15	26 327 537	16 752 212	19	25 949 014	16 511 358	16	21 540 508	13 706 225
legnicko-głogowski	13	15 340 478	9 761 146	16	15 012 626	9 552 534	14	12 518 856	7 965 748
wałbrzyski	45	73 182 445	46 565 990	40	32 177 750	20 474 702	39	31 576 179	20 091 923
wrocławski	31	68 299 643	43 459 063	21	17 329 207	11 026 575	21	17 280 821	10 995 786
7.2.2 Gospodarka wodno-ściekowa	110	246 818 549	190 540 197	145	163 184 298	106 576 560	120	133 535 050	84 982 997
jeleniogórski	30	63 739 280	52 018 850	37	36 256 679	23 443 202	28	25 460 825	16 215 368
legnicko-głogowski	13	31 513 650	23 422 218	15	24 247 544	16 156 112	14	22 238 173	14 150 149
wałbrzyski	39	84 717 727	66 474 282	49	53 189 168	35 486 182	40	42 103 523	26 790 472
wrocławski	28	66 847 892	48 624 847	44	49 490 907	31 491 064	38	43 732 529	27 827 008
7.4.1 Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne	56	47 464 393	30 201 594	97	51 856 715	32 996 428	87	45 986 783	29 261 391
jeleniogórski	8	6 303 091	4 010 657	17	8 267 729	5 260 756	13	6 275 523	3 993 116
legnicko-głogowski	10	6 475 351	4 120 266	17	7 813 673	4 971 840	15	6 475 351	4 120 266
wałbrzyski	20	16 693 212	10 621 891	33	18 002 219	11 454 812	30	16 442 486	10 462 354
wrocławski	18	17 992 739	11 448 780	30	17 773 094	11 309 020	29	16 793 423	10 685 655
7.4.2 Inwestycje w targowiska	12	13 341 327	8 489 086	18	15 999 867	10 180 715	18	15 692 035	9 984 842
jeleniogórski	3	3 632 933	2 311 635	4	3 632 933	2 311 635	4	3 325 101	2 115 762
legnicko-głogowski	0	0	0	0	0	0	0	0	0
wałbrzyski	4	3 983 208	2 534 515	7	6 354 949	4 043 654	7	6 354 949	4 043 654
wrocławski	5	5 725 186	3 642 936	7	6 011 985	3 825 426	7	6 011 985	3 825 426
7.6.1 Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego	16	9 795 194	6 232 681	21	9 691 413	6 166 646	21	9 670 688	6 153 459
jeleniogórski	4	2 158 817	1 373 655	7	2 131 438	1 356 234	7	2 154 030	1 370 609
legnicko-głogowski	4	2 768 366	1 761 511	4	2 691 964	1 712 897	4	2 663 742	1 694 939
wałbrzyski	5	3 020 335	1 921 839	7	3 020 335	1 921 839	7	3 020 335	1 921 839
wrocławski	3	1 847 676	1 175 676	3	1 847 676	1 175 676	3	1 832 582	1 166 072
19.1 Wsparcie przygotowawcze	35	3 554 000	2 261 410	70	3 554 000	2 261 410	70	3 554 000	2 261 410
19.2 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	1 685	224 081 329	142 582 949	2 429	209 632 430	133 389 116	2 155	194 560 887	117 758 071
jeleniogórski	420	57 231 198	36 416 211	580	52 964 836	33 701 525	515	50 022 734	30 080 553
legnicko-głogowski	131	25 250 440	16 066 855	247	24 455 095	15 560 777	188	22 922 635	13 960 960
wałbrzyski	480	60 762 400	38 663 115	739	54 919 937	34 945 556	682	52 005 926	31 723 615
wrocławski	597	75 882 111	48 283 788	808	72 563 051	46 171 869	737	65 084 034	39 187 097
Inne	27	4 955 180	3 152 981	55	4 729 511	3 009 388	33	4 525 558	2 805 846
19.3 Wdrażanie projektów współpracy	15	13 873 405	8 827 648	13	7 513 215	4 780 659	7	6 645 473	2 067 730
19.4 Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji	17	43 592 818	27 738 110	120	42 968 217	27 340 677	116	42 568 809	27 037 392
RAZEM:	2 063	940 754 418	632 091 590	3 019	633 203 273	405 649 635	2 693	562 244 724	349 520 016

* w przypadku działania 19.2 19.3 i 19.4 w ilości złożonych wniosków o płatność i zrealizowanych płatności nie uwzględniono wniosków o wyprzedzające finansowanie i zleceń dla wyprzedzającego finansowania.

** w przypadku działań 19.1, 19.3, 19.4 ze względu na to, że dotyczą one projektów międzyregionalnych i/lub międzynarodowych, nie przedstawiono w ujęciu subregionalnym.

*** w przypadku podziału 19.2 i projektów realizowanych na obszarze kilku subregionów klasyfikacji do danego subregionu dokonano po lokalizacji siedziby beneficjenta.

PROGRAM OPERACYJNY RYBACTWO I MORZE 2014-2020

PO Rybactwo i Morze 2014-2020 w 2023 roku

W zakresie realizacji Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014-2020 (PO RiM 2014-2020), w roku 2023 Samorząd Województwa Dolnośląskiego zawarł 12 umów o dofinansowanie łączną kwotę 1 339 335 zł. Złożonych i zweryfikowanych zostało 21 wniosków o płatność na łączną kwotę pomocy 2 435 567,00 zł. Jednocześnie zrealizowano płatności dla 24 zleceń na kwotę pomocy 2 263 503,87 zł.

Realizacja Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze” 2014-2020 (wg stanu na 31.12.2023 r.)

Program Operacyjny Rybactwo i Morze na terenie województwa dolnośląskiego realizowany jest na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo dla Doliny Baryczy (subregion wrocławski). Wysokość środków do wykorzystania na realizację LSR przez LGD Partnerstwo dla Doliny Baryczy ustalono ogółem na kwotę 2 700 000 euro.

Od początku realizacji Programu do końca 2023 roku, LGD przekazały do Samorządu Województwa **135 wniosków** o przyznanie pomocy, w tym:

- 133 wnioski spełniały kryteria wyboru wniosków o dofinansowanie (zarówno mieszczące się, jak i niemieszczące się w limicie środków) w zakresie 4.2 „Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność” na kwotę pomocy 22 477 111,84 zł (191,95% limitu) oraz
- 2 wnioski spełniały kryteria wyboru wniosków o dofinansowanie w zakresie 4.3 „Działania z zakresu współpracy” na kwotę pomocy 249 448,51 zł (106,62% limitu).

Samorząd Województwa Dolnośląskiego, do dnia 31.12.2023 r., **podpisał 88 umów na kwotę 14 534 918,00 zł**, w tym:

- 86 umów w zakresie działania 4.2 „Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność” na kwotę 14 285 757,00 zł,
- 2 umowy w zakresie 4.3 „Działania prowadzone w ramach współpracy” na kwotę 249 161,00 zł.

Beneficjenci złożyli łącznie **83 wnioski o płatność na kwotę 12 549 309,97 zł**, w tym:

- 81 wniosków w zakresie 4.2 „Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność” na kwotę 12 300 148,97 zł,
- 2 wnioski w zakresie 4.3 „Działania prowadzone w ramach współpracy” na kwotę 249 161,00 zł.

Łączna kwota wypłaconej pomocy wynosi 12 204 333,75 zł i obejmuje 73 operacje, w tym:

- 71 operacji w zakresie 4.2 „Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność” z środkami w wysokości 11 955 172,75 zł,
- 2 operacje w zakresie 4.3 „Działania prowadzone w ramach współpracy” z środkami w wysokości 249 161,00 zł.

W wyniku realizacji projektów utworzono m.in. 41 nowych miejsc pracy.

Część VI

REALIZACJA BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

**DOLNY
ŚLĄSK**

W związku z uchwałą nr XVII/416/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 kwietnia 2020 r. uchylającą uchwałę nr L/1772/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać projekt dolnośląskiego budżetu obywatelskiego oraz zasad i trybu przeprowadzania jego konsultacji z mieszkańcami zadania w ramach Dolnośląskiego Budżetu Obywatelskiego – Aktywny Dolny Śląsk w 2023 r. nie były realizowane.

ZAŁĄCZNIKI

A. Wykaz jednostek podległych samorządowi województwa

Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Dolnośląskiego

1. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu
2. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu
3. Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej we Wrocławiu
4. Szpital Specjalistyczny im. A. Falkiewicza we Wrocławiu
5. Wojewódzkie Centrum Szpitalne Kotliny Jeleniogórskiej w Jeleniej Górze,
6. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy
7. Specjalistyczny Szpital im. dra Alfreda Sokołowskiego w Wałbrzychu
8. Dzienny Ośrodek Psychiatrii i Zaburzeń Mowy dla Dzieci i Młodzieży we Wrocławiu
9. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu
10. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Bolesławcu
11. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotoryi
12. Wojewódzkie Centrum Psychiatrii Długoterminowej w Stroniu Śląskim
13. Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Uzależnionych od alkoholu w Czarnym Borze
14. Dolnośląskie Centrum Onkologii we Wrocławiu
15. Dolnośląskie Centrum Chorób Płuc we Wrocławiu
16. Specjalistyczny Szpital Ginekologiczno-Położniczy im. E. Biernackiego w Wałbrzychu
17. Dolnośląskie Centrum Transplantacji Komórkowych z Krajowym Bankiem Dawców Szpiku we Wrocławiu
18. Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny w Janowicach Wielkich
19. Dolnośląski Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy
20. Wojewódzki Zespół Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej
21. Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu
22. Pogotowie Ratunkowe w Jeleniej Górze
23. Pogotowie Ratunkowe w Legnicy
24. Pogotowie Ratunkowe w Wałbrzychu

Spółki prawa handlowego wykonujące działalność leczniczą, których Samorząd Województwa Dolnośląskiego jest (współ)właścicielem

1. Dolnośląskie Centrum Medyczne DOLMED S.A.
2. Sanatoria Dolnośląskie Sp. z o.o.
3. Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Sp. z o.o.
4. Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji i Ortopedii Sp. z o.o.
5. Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A.
6. Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A.

Jednoosobowe Spółki Województwa Dolnośląskiego

- Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej sp. z o.o.
- Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji sp. z o.o.
- Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego sp. z o.o.
- Dolnośląski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
- Koleje Dolnośląskie S.A.
- Nowy Szpital Wojewódzki sp. z o.o.
- Sanatoria Dolnośląskie sp. z o.o.
- Stawy Milickie S.A.
- Uzdrowisko Łądek-Długopole S.A.
- Uzdrowisko Szczawno-Jedlina S.A.

Spółki z większościowym udziałem Województwa Dolnośląskiego

- Agencja Rozwoju Regionalnego Arleg S.A.
- Dolnośląski Fundusz Gospodarczy sp. z o.o.
- Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A.
- Dolnośląskie Centrum Medyczne Dolmed S.A.
- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
- Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

Spółki prawa handlowego z mniejszościowym udziałem Województwa Dolnośląskiego

- Agencja Rozwoju Regionalnego AGROREG S.A.
- Port Lotniczy Wrocław S.A.
- POLREGIO S.A.
- Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL - Krosno S.A.

Jednostki organizacyjne samorządu

- Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu
- Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
- Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca
- Dolnośląska Służba Dróg i Kolei
- Instytut Rozwoju Terytorialnego
- Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych
- Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych

Wojewódzkie osoby prawne

- Dolnośląski Ośrodek Ruchu Drogowego – Wrocław

Instytucje kultury, dla których organizatorem jest samorząd

- Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze
- Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju
- Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy
- Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu
- Dolnośląska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu,
- Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu
- Teatr Polski we Wrocławiu (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
- Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy (instytucja prowadzona wspólnie z miastem Legnica)
- Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Wałbrzychu
- Wrocławski Teatr Pantomimy im. Henryka Tomaszewskiego we Wrocławiu
- Opera Wrocławska (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
- Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze
- Filharmonia Sudecka w Wałbrzychu
- Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu
- Dolnośląskie Centrum Filmowe we Wrocławiu
- Muzeum Narodowe we Wrocławiu (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego do końca stycznia 2022)
- Narodowe Forum Muzyki (instytucja prowadzona wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz z miastem Wrocław)

Jednostki oświaty**Szkoły**

- Dolnośląska Szkoła policealna Medyczna im. M. Curie-Skłodowskiej we Wrocławiu
- Dolnośląski Zespół Szkół w Jaworze
- Dolnośląski Zespół Szkół w Lubinie
- Dolnośląski Zespół Szkół Medyczno-Sportowych w Świdnicy
- Dolnośląski Zespół Szkół w Biedzychowicach
- Dolnośląski Zespół Szkół Specjalnych przy Wielospecjalistycznym Szpitalu w Miliczu
- Dolnośląski Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym dla Dzieci "Jagusia" w Kudowie-Zdroju
- Dolnośląska Szkoła Podstawowa nr 4 przy Szpitalu Rehabilitacyjnym Hematologicznym "Orlik" w Kudowie-Zdroju
- Dolnośląski Zespół Szkół Specjalnych Przyszpitalnych w Wałbrzychu
- Dolnośląski Zespół Szkół w Karpaczu
- Dolnośląskie Samorządowe Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr w Legnicy

Placówki doskonalenia nauczycieli

- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu
- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu Filia w Jeleniej Górze
- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu Filia w Legnicy
- Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu Filia w Wałbrzychu

Ośrodki wychowawcze

- Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 12 dla Uczniów Niestyszących i Słabosłyszących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu
- Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 13 dla Uczniów Niewidomych i Słabowidzących oraz z innymi niepełnosprawnościami im. Marii Grzegorzewskiej we Wrocławiu
- Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Jaworze
- Dolnośląski Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Wałbrzychu

Biblioteki pedagogiczne

- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Legnicy
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Jeleniej Górze
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Strzelinie
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Świdnicy
- Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu Filia w Wałbrzychu

Regionalne Biuro Województwa Dolnośląskiego w Brukseli

Regionalne Biuro Województwa Dolnośląskiego w Dreźnie

B. Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020. Umowy o dofinansowanie podpisane do 31.12.2023 r.

Nazwa i nr Osi Priorytetowej / Działania	Alokacja (środki UE) w złotych	Umowy o dofinansowanie narastająco do 31.12.2023 r.			
		liczba	w złotych		
			ogółem	wkład UE	% realizacji alokacji
1 PRZEDSIĘBIORSTWA I INNOWACJE [EFRR]	1 518 150 637	3 547	2 590 598 646,51	1 515 104 269,47	99,80%
1.1 Wzmacnianie potencjału B+R i wdrożeniowego uczelni i jednostek naukowych	161 402 029	4	270 131 159,48	165 134 875,86	102,31%
1.2 Innowacyjne przedsiębiorstwa	254 197 848	160	436 324 661,66	250 694 572,70	98,62%
1.3 Rozwój przedsiębiorczości	307 111 507	52	513 482 284,41	302 953 544,44	98,65%
1.4 Internacjonalizacja przedsiębiorstw	39 444 323	267	52 993 221,59	40 392 663,99	102,40%
1.5 Rozwój produktów i usług w MŚP	755 994 931	3 064	1 317 667 319,37	755 928 612,48	99,99%
2 TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE [EFRR]	250 156 937	131	311 409 927,28	250 127 014,10	99,99%
2.1 E-usługi publiczne	250 156 937	131	311 409 927,28	250 127 014,10	99,99%
3 GOSPODARKA NISKOEMISYJNA [EFRR]	1 923 917 171	540	2 967 149 074,43	1 984 785 128,33	103,16%
3.1 Produkcja i dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych	205 292 203	51	318 238 099,20	210 935 671,15	102,75%
3.2 Efektywność energetyczna w MŚP	91 895 388	48	140 803 010,13	94 351 667,27	102,67%
3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym	930 850 419	354	1 465 736 662,25	965 268 024,13	103,70%
3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych	658 376 817	74	963 492 549,55	675 978 321,85	102,67%
3.5 Wysokosprawna kogeneracja	37 502 344	13	78 878 753,30	38 251 443,93	102,00%
4 ŚRODOWISKO i ZASOBY [EFRR]	760 599 734	188	1 237 005 873,26	771 716 637,30	101,46%
4.1 Gospodarka odpadami	120 264 819	16	207 590 295,79	121 357 609,15	100,91%
4.2 Gospodarka wodno-ściekowa	234 570 905	42	393 858 628,06	238 576 718,44	101,71%
4.3 Dziedzictwo kulturowe	142 664 592	55	225 399 527,20	142 854 290,62	100,13%
4.4 Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych	146 984 783	45	214 289 394,09	149 596 719,45	101,78%
4.5 Bezpieczeństwo	116 114 636	30	195 868 028,12	119 331 299,64	102,77%
5 TRANSPORT [EFRR]	1 476 785 345	42	2 206 351 927,02	1 510 716 684,65	102,30%
5.1 Drogowa dostępność transportowa	789 279 834	26	1 123 612 527,16	811 670 154,39	102,84%
5.2 System transportu kolejowego	687 505 511	16	1 082 739 399,86	699 046 530,26	101,68%
6 INFRASTRUKTURA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ [EFRR]	818 060 448	404	1 310 187 539,91	824 068 952,71	100,73%
6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną	105 167 802	53	208 427 263,89	104 524 890,58	99,39%
6.2 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną	314 747 042	46	403 306 791,83	321 157 356,40	102,04%
6.3 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów	398 145 605	305	698 453 484,19	398 386 705,73	100,06%
7 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA [EFRR]	271 140 505	146	540 943 319,99	269 069 238,40	99,24%
7.1 Inwestycje w edukację przedszkolną, podstawową i gimnazjalną	163 741 191	92	402 632 974,27	160 767 059,78	98,18%
7.2 Inwestycje w edukację ponadgimnazjalną w tym zawodową	107 399 314	54	138 310 345,72	108 302 178,62	100,84%
8 RYNEK PRACY [EFS]	1 217 760 539	515	1 376 507 112,86	1 153 516 001,53	102,28%
8.1 Projekty powiatowych urzędów pracy	494 906 256	182	599 590 479,28	501 109 979,66	101,25%
8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy	120 030 095	93	150 290 479,17	125 259 647,23	104,36%
8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	211 917 176	79	264 133 907,39	223 019 468,33	105,24%
8.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego	172 781 212	140	207 713 028,56	173 678 882,07	100,52%
8.5 Przystosowanie do zmian zachodzących w gospodarce w ramach działań outplacementowych	32 665 131	3	39 576 261,74	33 446 217,93	102,39%
8.6 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i przedsiębiorców z sektora MMŚP	68 145 692	2	81 401 808,07	68 976 021,51	101,22%
8.7 Aktywne i zdrowe starzenie się	27 314 977	16	33 801 148,65	28 025 784,80	102,60%
9 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE [EFS]	577 456 769	416	709 682 202,79	599 366 080,68	103,79%
9.1 Aktywna integracja	329 265 426	287	406 181 057,79	342 645 413,26	104,06%
9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych	137 701 467	100	167 573 740,52	141 592 444,47	102,83%
9.3 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych	56 249 215	18	69 176 314,03	58 443 585,16	103,90%
9.4 Wspieranie gospodarki społecznej	54 240 660	11	66 751 090,45	56 684 637,79	104,51%
10 EDUKACJA [EFS]	666 433 351	835	811 632 945,36	674 988 581,27	101,28%
10.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej	104 006 373	169	126 192 403,87	104 561 656,53	100,53%
10.2 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej	262 554 711	437	318 790 955,66	268 326 654,42	102,20%
10.3 Poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie	52 443 196	74	64 081 359,48	47 189 811,95	89,98%

Nazwa i nr Osi Priorytetowej / Działania	Alokacja (środki UE) w złotych	Umowy o dofinansowanie narastające do 31.12.2023 r.			
		liczba	w złotych		
			ogółem	wkład UE	% realizacji alokacji
10.4 Dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy	247 429 070	155	302 568 226,35	254 910,458,37	103,02%
12. REACT EU [EFRR]	149 104 019	36	199 955 697,90	148 830 463,88	99,82%
12.1 Zwiększenie jakości i dostępności usług zdrowotnych w walce z pandemią COVID-19	64 546 291	14	66 034 650,24	63 213 445,50	97,94%
12.2 Inwestycje przyczyniające się do ograniczenia niskiej emisji	47 226 367	11	62 766 421,70	48 691 446,66	103,10%
12.4 Inwestycje społeczne – długoterminowa integracja	37 331 360	11	71 154 625,96	36 925 571,72	98,91%
11 POMOC TECHNICZNA [EFS]	375 454 300	51	460 378 767,73	391 278 258,00	104,21
11.1 Pomoc techniczna	375 454 300	51	460 378 767,73	391 278 258,00	104,21
13 Pomoc techniczna REACT-EU [EFRR]	867 100	2	1 063 989,90	904 391,41	104,30
13.1 Pomoc techniczna REACT-EU	867 100	2	1 063 989,90	904 391,41	104,30
OGÓŁEM	9 915 886 855	6 853	14 722 867 024,94	10 094 471 701,73	101,80

C. Wykaz uchwał podjętych przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego w 2023 roku

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
1.	LII/1082/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia skargi na zaniedbanie wykonywania zadań przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei w zakresie zimowego utrzymania drogi wojewódzkiej nr 392 na odcinku Bystrzyca Kłodzka - Sienna	06.02.2023	zrealizowana	Transport
2.	LII/1081/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia skargi na przewlekłe wykonywanie zadań przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego w zakresie załatwienia wniosku o wyłączenie z obwodu łowieckiego nieruchomości rolnych i leśnych położonych w Miliczu	06.02.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
3.	LII/1079/23	Uchwała w sprawie powierzenia Gminie Marcinowice realizacji w 2023 r. zadania własnego Województwa Dolnośląskiego pn. „Dożynki wojewódzkie”	06.02.2023	zrealizowana	Kultura
4.	LII/1078/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Gminy Karpacz na dofinansowanie opracowania programu funkcjonalno-użytkowego dotyczącego zadania pn. „Tor saneczkowy w Karpaczu”	06.02.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
5.	LII/1077/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Gminy Bielawa na dofinansowanie opracowania programu funkcjonalno-użytkowego dotyczącego zadania pn. „Dolnośląski Kolarski Tor Szosowy”	06.02.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
6.	LII/1076/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2022	06.02.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
7.	LII/1075/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1063/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	06.02.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
8.	LII/1074/23	Uchwała w sprawie określenia wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminu państwowego na terenie województwa dolnośląskiego	06.02.2023	zrealizowana	Edukacja i nauka
9.	LII/1073/23	Uchwała w sprawie powierzenia w roku 2023 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	06.02.2023	wieloletnia	Transport
10.	LII/1072/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXVII/602/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia w latach 2021-2022 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	06.02.2023	wieloletnia	Transport
11.	LII/1071/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr VI/130/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie powierzenia w latach 2019-2020 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	06.02.2023	wieloletnia	Transport
12.	LII/1070/23	Uchwała w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Dolnośląskim Szpitalu Specjalistycznym im. T. Marciniaka - Centrum Medycyny Ratunkowej we Wrocławiu	06.02.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
13.	LII/1069/23	Uchwała w sprawie określenia zadań, na które przeznacza się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2023 r.	06.02.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
14.	LII/1067/23	Uchwała w sprawie wyznaczenia przedstawiciela Województwa Dolnośląskiego do władz Stowarzyszenia „Dolnośląska Organizacja Turystyczna”	06.02.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
15.	LII/1066/23	Uchwała w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego uwolnienia Pana Andrzeja Poczobuta	06.02.2023	zrealizowana	Kultura
16.	LIII/1124/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej poprawy warunków podróżowania pociągami regionalnymi pomiędzy Oławą a Wrocławiem	26.04.2023	zrealizowana	Transport
17.	LIII/1123/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia skargi na zaniedbanie wykonywania zadań przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei w zakresie utrzymania drogi wojewódzkiej nr 292 na odcinku znajdującym się w pobliżu zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej przy ul. Rudnowskiej 18 w Głogowie	26.04.2023	zrealizowana	Transport
18.	LIII/1121/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1064/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2022	26.04.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
19.	LIII/1120/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2022	26.04.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
20.	LIII/1119/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1063/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	26.04.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
21.	LIII/1118/23	Uchwała w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2023-2024 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na opracowanie dokumentacji projektowej sieci tras rowerowych w ramach "Dolnośląskiej Cyklostrady"	26.04.2023	wieloletnia	Transport
22.	LIII/1117/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom wyłonionym w ramach konkursu pn. „Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej 2023”	26.04.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
23.	LIII/1116/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2023 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach	26.04.2023	zrealizowana	Transport
24.	LIII/1115/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XVII/423/20 z dnia 30 kwietnia 2020 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych pn.: „Utrzymanie dróg wojewódzkich”	26.04.2023	zrealizowana	Transport
25.	LIII/1114/23	Uchwała w sprawie pozbawienia odcinków drogi wojewódzkiej nr 366 w granicach powiatu karkonoskiego i miasta Jelenia Góra kategorii dróg wojewódzkich	26.04.2023	zrealizowana	Transport
26.	LIII/1113/23	Uchwała w sprawie powierzenia w latach 2023–2026 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych pn.: „Utrzymanie dróg wojewódzkich”	26.04.2023	wieloletnia	Transport

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
27.	LIII/1112/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIX/772/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w roku 2022 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na realizację zadań inwestycyjnych i bieżących na drogach gminnych i powiatowych	26.04.2023	wieloletnia	Transport
28.	LIII/1111/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LII/1073/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie powierzenia w roku 2023 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	26.04.2023	wieloletnia	Transport
29.	LIII/1110/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXVII/602/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia w latach 2021-2022 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	26.04.2023	wieloletnia	Transport
30.	LIII/1109/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr VI/130/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie powierzenia w latach 2019-2020 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	26.04.2023	wieloletnia	Transport
31.	LIII/1108/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXV/761/16 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 września 2016 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań dotyczących zarządzania przystankami komunikacyjnymi zlokalizowanymi w ciągu dróg wojewódzkich	26.04.2023	zrealizowana	Transport
32.	LIII/1107/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XVI/426/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań dotyczących eksploatacji, bieżącego utrzymania i napraw istniejących sygnalizacji świetlnych na drogach wojewódzkich	26.04.2023	zrealizowana	Transport
33.	LIII/1106/23	Uchwała w sprawie powierzenia Gminie Strzegom realizacji zadania pn.: „Letnie utrzymanie odcinka drogi wojewódzkiej nr 374 na terenie miasta Strzegom w latach 2023-2025” oraz przyjęcia pomocy rzeczowej na rzecz Województwa Dolnośląskiego od Gminy Strzegom	26.04.2023	wieloletnia	Transport
34.	LIII/1105/23	Uchwała w sprawie określenia warunków wynagradzania egzaminatorów przeprowadzających egzaminy kandydatów na kierowców i kierowców w Dolnośląskim Ośrodku Ruchu Drogowego	26.04.2023	zrealizowana	Transport
35.	LIII/1104/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XVI/196/07 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 października 2007 r. w sprawie utworzenia wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej – jednostki budżetowej pod nazwą „Dolnośląska Instytucja Pośrednicząca”	26.04.2023	zrealizowana	Wsparcie rozwoju regionalnego
36.	LIII/1103/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Gminy Wrocław na dofinansowanie zadania pn. Przebudowa Strzelnicy Sportowej	26.04.2023	zrealizowana	Kultura
37.	LIII/1102/23	Uchwała w sprawie przyjęcia projektu Statutu Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu	26.04.2023	zrealizowana	Kultura
38.	LIII/1101/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej wybranym gminom wyłonięnym w ramach otwartego konkursu pn. „Dolnośląski Fundusz Odrzański 2023”	26.04.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
39.	LIII/1100/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2023 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	26.04.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
40.	LIII/1099/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej, w formie dotacji celowej, na zadania realizowane przez gminy w zakresie projektów złożonych w ramach konkursu „Odnova Dolnośląskiej Wsi” w 2023 roku	26.04.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
41.	LIII/1098/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2023 roku pomocy finansowej, w formie dotacji celowej, wybranym gminom na bieżące utrzymanie urządzeń melioracji wodnych będących własnością gminy	26.04.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
42.	LIII/1097/23	Uchwała w sprawie nadania statutu Wojewódzkiemu Szpitalowi Specjalistycznemu we Wrocławiu	26.04.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
43.	LIII/1096/23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy na dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy, obejmujący lata 2023-2024	26.04.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
44.	LIII/1095/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXII/659/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej Partnerom w projekcie pn.: „Dobry Początek”	26.04.2023	zrealizowana	Integracja społeczna
45.	LIII/1094/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego dotacji celowej Województwu Lubuskiemu na dofinansowanie XXVI edycji konkursu Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej im. Tadeusza Mazowieckiego 2021	26.04.2023	zrealizowana	Kultura
46.	LIII/1093/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego dotacji celowej Województwu Lubuskiemu na dofinansowanie XXVI edycji konkursu Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej im. Tadeusza Mazowieckiego 2022	26.04.2023	zrealizowana	Kultura
47.	LIV/1175/23	Uchwała w sprawie zmiany Uchwały nr LII/1078/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Gminy Karpacz na dofinansowanie opracowania programu funkcjonalno-użytkowego dotyczącego zadania pn. „Tor saneczkowy w Karpaczu”	24.05.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
48.	LIV/1173/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia petycji Stowarzyszenia Miłośników Jedliny-Zdroju dotyczącej spółki akcyjnej Uzdrowisko Szczawnio-Jedlina	24.05.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
49.	LIV/1158/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXVII/602/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia w latach 2021-2022 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	24.05.2023	wieloletnia	Transport
50.	LIV/1157/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LII/1073/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie powierzenia w roku 2023 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	24.05.2023	wieloletnia	Transport
51.	LIV/1156/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1118/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2023-2024 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na opracowanie dokumentacji projektowej sieci tras rowerowych w ramach "Dolnośląskiej Cyklostrady"	24.05.2023	wieloletnia	Transport
52.	LIV/1155/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej Gminie Jelenia Góra na dofinansowanie realizacji zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w 2023 r.	24.05.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
53.	LIV/1154/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2023 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na działania gminnych i powiatowych rad seniorów w ramach Programu Wsparcia Rad Seniorów na Dolnym Śląsku	24.05.2023	zrealizowana	Integracja społeczna
54.	LIV/1153/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XLV/874/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie udzielania pomocy społeczności lokalnym i regionalnym Ukrainy	24.05.2023	zrealizowana	Integracja społeczna
55.	LIII/1152/23	Uchwała w sprawie przyjęcia apelu do Marszałka Województwa Dolnośląskiego o zintensyfikowanie działań na rzecz wspólnego systemu biletowego na przewozy komunikacji zbiorowej oraz regionalne przewozy kolejowe na obszarze aglomeracji wrocławskiej	24.05.2023	zrealizowana	Transport
56.	LVII/1227/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia skargi z dnia 20 maja 2023 r. - Prezes Stowarzyszenia Ad Astra w Nysie na działalność Departamentu Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego (brak podjęcia działań i rozpatrzenia wniosku o wyjaśnienie możliwych nieprawidłowości przez Prezesa Twierdzy Srebrna Góra Sp. z o.o. przy realizacji projektu "Rewaloryzacja dla potrzeb ruchu turystycznego oraz funkcji kulturalnych, zdegradowanych i niedostępnych części Pomnika Historii - Twierdzy Srebrna Góra, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020)	18.07.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
57.	LVII/1226/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia skargi Pana na brak rozpatrzenia przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego wniosku o przekazanie na rzecz Zarządu Dróg Powiatowych w Dzierżoniowie środków umożliwiających poprawę bezpieczeństwa mieszkańców miejscowości Kielczyn poprzez wykonanie aktywnego przejścia dla pieszych wraz z sygnalizacją świetlną w ciągu drogi powiatowej nr 2878 D	18.07.2023	zrealizowana	Transport
58.	LVII/1205/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1063/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	18.07.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
59.	LVII/1204/23	Uchwała w sprawie nadania imienia Juliana Gozdowskiego Dolnośląskiemu Centrum Sportowemu Polana Jakuszycka	18.07.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
60.	LVII/1202/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1100/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 roku w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2023 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	18.07.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
61.	LVII/1201/23	Uchwała w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu	18.07.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
62.	LVII/1200/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1116/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2023 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach	18.07.2023	zrealizowana	Kultura
63.	LVII/1199/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1118/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2023-2024 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na opracowanie dokumentacji projektowej sieci tras rowerowych w ramach "Dolnośląskiej Cyklostrady"	18.07.2023	wieloletnia	Transport
64.	LVII/1198/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego na dofinansowanie realizacji programu pn. "Dolnośląskie Rowerowe Parki Umiejętności" w roku 2022	18.07.2023	zrealizowana	Transport
65.	LVII/1195/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XVI/400/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest Województwo Dolnośląskie, udostępnionych dla	18.07.2023	zrealizowana	Transport

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
		operatorów publicznego transportu zbiorowego i przewoźników drogowych oraz warunków i zasad korzystania z tych obiektów			
66.	LVII/1194/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIX/772/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2022-2023 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na realizację zadań inwestycyjnych i bieżących na drogach gminnych i powiatowych	18.07.2023	wieloletnia	Transport
67.	LVII/1193/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LII/1073/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie powierzenia w roku 2023 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	18.07.2023	wieloletnia	Transport
68.	LVII/1192/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXVII/602/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia w latach 2021-2022 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	18.07.2023	wieloletnia	Transport
69.	LVII/1191/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr VI/130/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie powierzenia w latach 2019-2020 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	18.07.2023	wieloletnia	Transport
17.	LVII/1190/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1113/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie powierzenia w latach 2023-2026 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych pn.: "Utrzymanie dróg wojewódzkich"	18.07.2023	wieloletnia	Transport
71.	LVII/1189/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1106/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie powierzenia Gminie Strzegom realizacji zadania pn.: "Letnie utrzymanie odcinka drogi wojewódzkiej nr 374 na terenie miasta Strzegom w latach 2023-2025" oraz przyjęcia pomocy rzeczowej na rzecz Województwa Dolnośląskiego od Gminy Strzegom	18.07.2023	wieloletnia	Transport
72.	LVII/1188/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XVII/415/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 kwietnia 2020 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej Partnerom w projekcie pn.: „Wsparcie Kształcenia Zawodowego – Poprawa Efektów”	18.07.2023	zrealizowana	Edukacja i nauka
73.	LVII/1187/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2023 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na działania gminnych i powiatowych rad seniorów w ramach II naboru wniosków Programu Wsparcia Rad Seniorów na Dolnym Śląsku	18.07.2023	zrealizowana	Integracja społeczna
74.	LVII/1186/23	Uchwała w sprawie nadania statutu Wojewódzkiemu Szpitalowi Rehabilitacyjnemu w Janowicach Wielkich	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
75.	LVII/1185/23	Uchwała w sprawie powołania Rady Społecznej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Wrocławiu	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
76.	LVII/1184/23	Uchwała w sprawie powołania Rady Społecznej w Wojewódzkim Centrum Szpitalnym Kotliny Jeleniogórskiej	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
78.	LVII/1183/23	Uchwała w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Dolnośląskim Centrum Leczenia Uzależnień w Czarnym Borze	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
79.	LVII/1182/23	Uchwała w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Pogotowiu Ratunkowym w Wałbrzychu	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
80.	LVII/1181/23	Uchwała w sprawie zmiany składu Rady Społecznej w Pogotowiu Ratunkowym w Jeleniej Górze	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
81.	LVII/1180/23	Uchwała w sprawie powołania Rady Społecznej w Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy we Wrocławiu	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
82.	LVII/1179/23	Uchwała w sprawie powołania Rady Społecznej w Wojewódzkim Zespole Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej we Wrocławiu	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
83.	LVII/1178/23	Uchwała w sprawie powołania Rady Społecznej w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Lubiążu	18.07.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
84.	LVIII/1259/23	Uchwała w sprawie apelu do Rządu RP o niezwłoczną realizację budowy czwartego toru na estakadzie kolejowej prowadzącej do stacji Wrocław Główny z kierunku zachodniego	19.09.2023	zrealizowana	Transport
85.	LVIII/1258/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia petycji Stowarzyszenia Komitet Sympatyków Polanki z dnia 22 sierpnia 2023 r. o podjęcie działań zmierzających do zachowania istniejącego charakteru historycznego osiedla Polanka we Wrocławiu	19.09.2023	zrealizowana	Kultura
86.	LVIII/1257/23	Uchwała w sprawie wyznaczenia przedstawicieli Sejmiku Województwa Dolnośląskiego do składu Dolnośląskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego	19.09.2023	zrealizowana	Integracja społeczna
87.	LVIII/1256/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2023	19.09.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
88.	LVIII/1255/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1064/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2023	19.09.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
89.	LVIII/1254/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1063/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	19.09.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
90.	LVIII/1253/23	Uchwała w sprawie udzielenia Powiatowi Świdnickiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego będącej partycypacją w kosztach realizacji zadania pn. "Budowa drogi powiatowej nr 3396D na odcinku pomiędzy drogą krajową nr 5 a drogą wojewódzką nr 382 i ul. Stęczyńskiego w Świdnicy"	19.09.2023	zrealizowana	Transport

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
91.	LVIII/1252/23	Uchwała w sprawie pozbawienia odcinków dróg wojewódzkich kategorii dróg wojewódzkich w Wałbrzychu	19.09.2023	zrealizowana	Transport
92.	LVIII/1251/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIX/772/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2022-2023 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na realizację zadań inwestycyjnych i bieżących na drogach gminnych i powiatowych	19.09.2023	wieloletnia	Transport
93.	LVIII/1250/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LII/1073/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie powierzenia w roku 2023 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	19.09.2023	wieloletnia	Transport
94.	LVIII/1249/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXVII/602/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia w latach 2021-2022 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	19.09.2023	wieloletnia	Transport
95.	LVIII/1248/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXX/961/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie powierzenia w latach 2017-2018 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	19.09.2023	wieloletnia	Transport
96.	LVIII/1247/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr VI/130/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie powierzenia w latach 2019-2020 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	19.09.2023	wieloletnia	Transport
97.	LVIII/1246/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XVI/426/15 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań dotyczących eksploatacji, bieżącego utrzymania i napraw istniejących sygnalizacji świetlnych na drogach wojewódzkich	19.09.2023	zrealizowana	Transport
98.	LVIII/1245/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1116/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2023 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach	19.09.2023	zrealizowana	Kultura
99.	LVIII/1244/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1118/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2023-2024 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na opracowanie dokumentacji projektowej sieci tras rowerowych w ramach "Dolnośląskiej Cyklotrasy"	19.09.2023	wieloletnia	Transport
100.	LVIII/1243/23	Uchwała w sprawie nadania Statutu Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu	19.09.2023	zrealizowana	Kultura
101.	LVIII/1242/23	Uchwała w sprawie przyjęcia projektu Statutu Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju	19.09.2023	zrealizowana	Kultura
102.	LVIII/1241/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr X/256/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 12 września 2019 r. w sprawie utworzenia rachunku dochodów samorządowych jednostek budżetowych prowadzących działalność określoną w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe prowadzonych przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego	19.09.2023	zrealizowana	Edukacja i nauka
103.	LVIII/1240/23	Uchwała w sprawie przyjęcia "Programu udzielania pomocy de minimis w formie pożyczek i poręczeń ze środków zwróconych z regionalnych programów operacyjnych w województwie dolnośląskim"	19.09.2023	zrealizowana	Wsparcie rozwoju regionalnego
104.	LVIII/1228/23	Uchwała w sprawie nadania Statutu Rady Seniorów Województwa Dolnośląskiego	19.09.2023	zrealizowana	Integracja społeczna
105.	LIX/1268/23	Uchwała w sprawie zawarcia porozumienia między Województwem Dolnośląskim a Prowincją Gyeonggi o współpracy międzyregionalnej	18.10.2023	zrealizowana	Wsparcie rozwoju regionalnego
106.	LXI/1293/23	Uchwała w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej wprowadzenia na terenie Województwa Dolnośląskiego całkowitego zakazu używania dmuchaw spalinowych oraz elektrycznych na terenach będących pod zarządem Województwa Dolnośląskiego, miasta Wrocławia, wspólnot mieszkalców, spółdzielni, instytucji, terenów prywatnych i innych	17.11.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
107.	LXI/1292/23	Uchwała Komitetu inicjatywy uchwałodawczej w sprawie przyjęcia stanowiska rekomendującego Marszałkowi i Zarządowi Województwa Dolnośląskiego działania na rzecz Wrocławskiego Węzła Kolejowego	17.11.2023	zrealizowana	Transport
108.	LXI/1290/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2023	17.11.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
109.	LXI/1289/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1063/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	17.11.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
110.	LXI/1288/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1100/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 roku w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2023 i 2024 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	17.11.2023	wieloletnia	Rolnictwo i ochrona środowiska
111.	LXI/1284/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIV/695/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie udzielenia Gminie Kamieniec Ząbkowicki pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na zabezpieczenie skarpy przed osuwiskiem gruntu w miejscowości Byczeń	17.11.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
112.	LXI/1283/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIX/772/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2022-2023 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu	17.11.2023	wieloletnia	Transport

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
		Województwa Dolnośląskiego na realizację zadań inwestycyjnych i bieżących na drogach gminnych i powiatowych			
113.	LXI/1282/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LII/1073/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie powierzenia w roku 2023 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	17.11.2023	wieloletnia	Transport
114.	LXI/1281/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXVII/602/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia w latach 2021-2022 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	17.11.2023	wieloletnia	Transport
115.	LXI/1280/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr IX/229/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie udzielenia Gminie Miejskiej Głogów pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na realizację zadania "Budowa ronda na skrzyżowaniu ul. Legnickiej, ul. Piłsudskiego i ul. Poniatowskiego"	17.11.2023	zrealizowana	Transport
116.	LXI/1279/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr VI/130/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie powierzenia w latach 2019-2020 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	17.11.2023	wieloletnia	Transport
117.	LXI/1278/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1117/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej gminom wyłoniionym w ramach konkursu pn. „Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej 2023”	17.11.2023	zrealizowana	Rolnictwo i ochrona środowiska
118.	LXI/1277/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Gminy Lubin na dofinansowanie zadania pn. Przebudowa Stadionu Lekkoatletycznego w Lubinie	17.11.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
119.	LXI/1276/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LII/1880/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 października 2018 r. w sprawie stypendiów sportowych dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe	17.11.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
120.	LXI/1275/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1118/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2023-2024 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na opracowanie dokumentacji projektowej sieci tras rowerowych w ramach "Dolnośląskiej Cyklostrady"	17.11.2023	wieloletnia	Transport
121.	LXI/1274/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego na dofinansowanie realizacji programu pn. „Dolnośląskie Rowerowe Parki Umiejętności” w roku 2024	17.11.2023	zrealizowana	Transport
122.	LXI/1273/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LVII/1198/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 13 lipca 2023 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa dolnośląskiego na dofinansowanie realizacji programu pn. „Dolnośląskie Rowerowe Parki Umiejętności” w roku 2023	17.11.2023	zrealizowana	Transport
123.	LXI/1272/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1116/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2023 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach	17.11.2023	zrealizowana	Kultura
124.	LXI/1271/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LVIII/1243/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 14 września 2023 r. w sprawie nadania Statutu Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu	17.11.2023	zrealizowana	Kultura
125.	LXI/1270/23	Uchwała w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku w 2024 r.”	17.11.2023	zrealizowana	Integracja społeczna
126.	LXI/1269/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIV/688/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie nadania Statutu Dolnośląskiemu Ośrodkowi Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu	17.11.2023	zrealizowana	Edukacja i nauka
127.	LXII/1349/23	Uchwała w sprawie wydatków budżetowych, których niezrealizowane planowane kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego 2023	28.12.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
128.	LXII/1348/23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie Województwa Dolnośląskiego na rok 2023	28.12.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
129.	LXII/1347/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LI/1063/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	28.12.2023	zrealizowana	Budżet i finanse
130.	LXII/1346/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1100/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 roku w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2023 i 2024 roku pomocy finansowej w formie dotacji celowej jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie ochrony, rekultywacji i poprawy jakości gruntów rolnych	28.12.2023	wieloletnia	Rolnictwo i ochrona środowiska
131.	LXII/1345/23	Uchwała Komitetu inicjatywy uchwałodawczej w sprawie przyjęcia stanowiska rekomendującego Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego działania na rzecz uruchomienia bezpośredniego połączenia kolejowego Wrocław – Ząbkowice Śląskie	28.12.2023	zrealizowana	Transport
132.	LXII/1344/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LII/1073/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie powierzenia w roku 2023 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	28.12.2023	wieloletnia	Transport

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
133.	LXII/1343/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXVII/602/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 25 stycznia 2021 r. w sprawie powierzenia w latach 2021-2022 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	28.12.2023	wieloletnia	Transport
134.	LXII/1342/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr VI/130/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie powierzenia w latach 2019-2020 jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań drogowych	28.12.2023	wieloletnia	Transport
135.	LXII/1341/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIX/772/21 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 października 2021 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2022-2023 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na realizację zadań inwestycyjnych i bieżących na drogach gminnych i powiatowych	28.12.2023	wieloletnia	Transport
136.	LXII/1340/23	Uchwała w sprawie powierzenia jednostkom samorządu terytorialnego realizacji zadań z zakresu zarządzania drogami wojewódzkimi	28.12.2023	zrealizowana	Transport
137.	LXII/1339/23	Uchwała w sprawie udzielenia z budżetu Województwa Dolnośląskiego pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Gminy Wałbrzych na dofinansowanie zadania pn. "Modernizacja Stadionu Sportowego Nowe Miasto w Wałbrzychu"	28.12.2023	zrealizowana	Kultura fizyczna i turystyka
138.	LXII/1338/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LIII/1118/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia jednostkom samorządu terytorialnego w latach 2023-2024 pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego na opracowanie dokumentacji projektowej sieci tras rowerowych w ramach „Dolnośląskiej Cyklostrady”	28.12.2023	wieloletnia	Transport
139.	LXII/1337/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XLII/833/22 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 stycznia 2022 r. w sprawie stypendiów dla osób zajmujących się twórczością artystyczną oraz upowszechnianiem kultury	28.12.2023	zrealizowana	Kultura
140.	LXII/1336/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Wrocław pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. Program poprawy jakości życia chorych na cukrzycę oraz ich rodzin i opiekunów pn. „ZdążyćPrzedStopąCukrzycową”	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
141.	LXII/1335/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Oleśnica pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Oleśnicy w latach 2023-2024”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
142.	LXII/1334/23	Uchwała w sprawie udzielenia Powiatowi Kłodzkiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego in vitro dla mieszkańców Powiatu Kłodzkiego w latach 2023-2025”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
143.	LXII/1333/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Długołęka pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program profilaktyki i wczesnej diagnostyki boreliozy w Gminie Długołęka na lata 2020-2024”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
144.	LXII/1332/23	Uchwała w sprawie udzielenia Powiatowi Wrocławskiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w 2024 roku na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki chorób odkleszczowych (boreliozy) na lata 2023-2025 dla mieszkańców Powiatu Wrocławskiego”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
145.	LXII/1331/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Miasta Świdnica pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego in vitro dla mieszkańców Gminy Miasto Świdnica na lata 2024-2027”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
146.	LXII/1330/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Żukowice pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program polityki zdrowotnej w zakresie wsparcia leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców Gminy Żukowice w latach 2023-2026”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
147.	LXII/1329/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Kąty Wrocławskie pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Rehabilitacja lecznicza (fizjoterapia i kinezyterapia) mieszkańców Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie”	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
148.	LXII/1328/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Kostomłoty pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy wśród mieszkańców gminy Kostomłoty”	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
149.	LXII/1327/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Głogów pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program szczepień ochronnych przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) w gminie miejskiej Głogów na lata 2022-2024”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
150.	LXII/1326/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Grębocice pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Becikowe po Grębocicku na rok 2024”	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia

Lp.	Numer uchwały	Tytuł uchwały	Data publikacji	Stan realizacji	Dziedzina WPF
151.	LXII/1325/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Kamienna Góra pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Profilaktyka złamań osteoporotycznych dla mieszkańców miasta Kamienna Góra 2024-2026”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
152.	LXII/1324/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Oława pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy wśród mieszkańców Gminy Oława”	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
153.	LXII/1323/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Miękinia pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Program polityki zdrowotnej z zakresu szczepień przeciwko meningokokom typu B prowadzony wśród dzieci w wieku od 2 miesiąca życia do 12 miesiąca życia zamieszkałych na terenie gminy Miękinia na lata 2023-2026”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
154.	LXII/1322/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Polkowice pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Profilaktyka cukrzycy i promocja zdrowia w cukrzycy w Gminie Polkowice”	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
155.	LXII/1321/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Jelcz-Laskowice pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego in vitro dla mieszkańców Gminy Jelcz-Laskowice w latach 2024-2026”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
156.	LXII/1320/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Kotła pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców Gminy Kotła w latach 2023-2027”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
157.	LXII/1319/23	Uchwała w sprawie udzielenia Powiatowi Lubińskiemu pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Uczymy się ratować życie-pierwsza pomoc przedmedyczna” program edukacyjny z zakresu pierwszej pomocy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych Powiatu Lubińskiego	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
158.	LXII/1318/23	Uchwała w sprawie udzielenia Gminie Kamieniec Żąbkowski pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Dolnośląskiego w roku 2024 na realizację programu polityki zdrowotnej pn. „Rehabilitacja mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski na lata 2024-2025”	28.12.2023	wieloletnia	Ochrona zdrowia
159.	LXII/1317/23	Uchwała w sprawie nadania statutu Szpitalowi Specjalistycznemu im. A. Falkiewicza we Wrocławiu	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
160.	LXII/1316/23	Uchwała w sprawie nadania statutu Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Ośrodkowi Medycyny Pracy	28.12.2023	zrealizowana	Ochrona zdrowia
161.	LXII/1302/23	Uchwała w sprawie zawarcia porozumienia między Województwem Dolnośląskim a Okręgiem Nordland o współpracy międzyregionalnej	28.12.2023	zrealizowana	Wsparcie rozwoju regionalnego
162.	LXII/1301/23	Uchwała w sprawie zawarcia porozumienia z Województwem Lubuskim dotyczącego powierzenia i przyjęcia części zadania w zakresie organizowania publicznego transportu zbiorowego, ze względu na planowany przebieg linii komunikacyjnych w wojewódzkich przewozach pasażerskich	28.12.2023	zrealizowana	Transport
163.	LXIII/1352/23	Uchwała w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Dolnośląskiego	03.01.2024	zrealizowana	Budżet i finanse
164.	LXIII/1351/23	Uchwała w sprawie budżetu Województwa Dolnośląskiego na rok 2024	03.01.2024	zrealizowana	Budżet i finanse
165.	LXIII/1350/23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr LXII/1349/23 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 14 grudnia 2023r. w sprawie wydatków budżetowych, których niezrealizowane planowane kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego 2023	03.01.2024	zrealizowana	Budżet i finanse

**DOLNY
ŚLĄSK**